

**Strategie rozvoje
Moravskoslezského kraje
na léta 2009 - 2016**

**Příloha č. 2
Analýza klíčových rozvojových charakteristik
Moravskoslezského kraje**

OBSAH

ÚVOD	8
SHRNUTÍ NEJDŮLEŽITĚJŠÍCH POZNATKŮ	8
A. PODNIKÁNÍ A EKONOMIKA.....	12
PŘEHLED HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ / POZNATKŮ Z ANALÝZY KLÍČOVÝCH VÝVOJOVÝCH TRENDŮ V OBLASTI PODNIKÁNÍ A EKONOMIKA.....	12
PŘEHLED HLAVNÍCH UKAZATELŮ V OBLASTI PODNIKÁNÍ A EKONOMIKA.....	17
EKONOMICKÁ ÚROVEŇ A PRODUKTIVITA	18
EKONOMICKÁ VÝKONNOST	19
STRUKTURA EKONOMICKÉHO RŮSTU.....	20
INVESTIČNÍ NÁROČNOST	21
ZAPOJENÍ KRAJE DO SVĚTOVÉ EKONOMIKY.....	22
PODNIKATELSKÁ AKTIVITA	25
INOVAČNÍ VÝKONNOST – VSTUPY.....	27
INOVAČNÍ VÝKONNOST – VÝSTUPY	30
B. LIDSKÉ ZDROJE	31
PŘEHLED HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ / POZNATKŮ Z ANALÝZY KLÍČOVÝCH VÝVOJOVÝCH TRENDŮ V OBLASTI LIDSKÉ ZDROJE	31
PŘEHLED HLAVNÍCH UKAZATELŮ V OBLASTI LIDSKÝCH ZDROJŮ	35
OBYVATELSTVO A JEHO VĚKOVÁ STRUKTURA	36
POHYB OBYVATEL.....	38
INDEX VZDĚLANOSTI A VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA OBYVATEL.....	42
OBOROVÁ STRUKTURA ABSOLVENTŮ ŠKOL.....	44
MÍRA ZAMĚSTNANOSTI.....	50
STRUKTURA ZAMĚSTNANÝCH DLE ODVĚTVÍ EKONOMICKÝCH ČINNOSTÍ	52
STRUKTURA ZAMĚSTNANÝCH DLE KVALIFIKAČNÍ NÁROČNOSTI.....	56
ZAMĚSTNANOST VE VĚDĚ A VÝZKUMU	58
VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA CIZINCŮ NA TRHU PRÁCE	60
HRUBÁ MZDA V PODNIKATELSKÉM SEKTORU	62
MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI.....	64
MEZINÁRODNÍ SROVNÁNÍ V RÁMCI ŠIRŠÍHO REGIONU	68
C. ÚZEMÍ.....	70
PŘEHLED HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ / POZNATKŮ Z ANALÝZY KLÍČOVÝCH VÝVOJOVÝCH TRENDŮ: KAPITOLA ÚZEMÍ	70
PŘEHLED HLAVNÍCH UKAZATELŮ KAPITOLA ÚZEMÍ.....	73
ČISTOTA OVZDUŠÍ.....	74
ČISTOTA POVRCHOVÝCH VOD.....	77
ČIŠTĚNÍ ODPADNÍCH VOD.....	80
INVESTICE DO OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	81
ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ	83
ÚZEMNÍ SROVNÁNÍ – ZEMĚDĚLSKÁ / ORNÁ PŮDA.....	85
ÚZEMNÍ SROVNÁNÍ – NEZEMĚDĚLSKÁ PŮDA/LESNÍ POZEMKY	87
INTERNET V DOMÁCNOSTECH.....	89
INTERNET VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ	91
VYBAVENOST DOMÁCNOSTÍ POČÍTAČEM.....	92
VYUŽÍVÁNÍ INTERNETU OBČANY PŘI KONTAKTECH S VEŘEJNOU SPRÁVOU.....	93
KONGRESOVÁ TURISTIKA.....	94

KRIMINALITA.....	95
NADREGIONÁLNÍ VOLNOČASOVÉ AKCE	96
NÁVŠTĚVNÍCI KRAJE.....	97
HUSTOTA SILNIČNÍ A ŽELEZNIČNÍ INFRASTRUKTURY	99
PŘEPRAVNÍ VÝKONY DOPRAVY	101
PŘEPRAVNÍ VÝKONY MĚSTSKÉ HROMADNÉ DOPRAVY	104
PŘEPRAVNÍ VÝKONY LETECKÉ DOPRAVY	105
ZAMĚSTNANCI Z POLSKA A SLOVENSKÉ REPUBLIKY	106
POČET FIREM Z POLSKA A SLOVENSKÉ REPUBLIKY	107
POČTY SLOVENSKÝCH A POLSKÝCH STUDENTŮ V KRAJI	109
SPOTŘEBA A ZDROJE ENERGIE	110
INVESTIČNÍ AKTIVITA KRAJE	113
BYTOVÁ VÝSTAVBA.....	114
DOMOVY PRO SENIORY	115
DOSTUPNOST LEKAŘSKÉ PÉČE	116
KULTURNÍ INSTITUCE	118
VYSOKÉ ŠKOLY A JEJICH FAKULTY	120

Seznam tabulek, grafů a obrázků

Pojetí zdrojů a výsledků konkurenceschopnosti.....	9
HDP na obyvatele, na pracovníka, na odpracovanou hodinu	18
HDP/obyvatele, pracovníka a hodinu v krajích ČR (ČR = 100), 2007	18
Složky mezery HDP na obyvatele v MSK (ČR = 100), 2000 - 2007	18
Tempo reálného růstu HDP	19
Reálný růst HDP MSK a ČR (%), 1996 - 2007	19
Průměrné tempo růstu (%) v krajích ČR – v sestupné a vzestupné části cyklu.....	19
Odvětvová struktura HPH a její příspěvky k růstu.....	20
Podíly a struktura znalostně náročných odvětví (v % HDP), 2007.....	20
Růst HPH znalostně náročných odvětví (průměrný roční v b.c.), 2003-2007 a jejich podíl (%) na HPH v r. 2007.....	20
Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) v % HDP	21
THFK v % HDP (b.c.) v krajích ČR.....	21
THFK na obyvatele v krajích ČR, (ČR = 100)	21
Přímé zahraniční investice	22
Stav PZI (Kč na obyvatele) v krajích ČR, 2006.....	22
Změna stavu PZI v krajích ČR, 2006/2002	22
Exportní výkonnost	23
Exportní výkonnost (tis. Kč na zaměstnanou osobu) v krajích ČR, 2007	23
Index exportní výkonnosti v krajích ČR, 2007/2004.....	23
Výrobou a montáží ve zpracovatelském průmyslu.....	24
Podíl zpracovatelského průmyslu na hrubé přidané hodnotě dle krajů ČR, 2007	24
Změna podílu zpracovatelského průmyslu na HPH v krajích ČR, 2002 - 2007	24
Počet fyzických osob podnikatelů registrovaných k DPH na 1000 obyvatel.....	25
Počet FOP registrovaných k platbě DPH na 1000 obyvatel v krajích ČR, 2008.....	25
Index (2008/1998) počtu FOP registrovaných k platbě DPH v krajích ČR	25
Počet firem - právnických osob na 1000 obyvatel.....	26
Počet PO registrovaných k platbě DPH na 1000 obyvatel v krajích ČR bez Prahy, 2008.....	26
Index počtu firem (PO) v krajích ČR bez Prahy	26
Pracovníci ve VaV	27
Počet výzkumníků na 1000 zaměstnaných osob v krajích ČR, 2007	27
Index počtu výzkumníků na 1000 zaměstnaných osob v krajích ČR, 2007/2002.....	27
Výdaje na výzkum a vývoj.....	28
Podíl výdajů na VaV na HDP v krajích ČR, 2007 (dle zdroje financování)	28
Vývoj podílu výdajů na VaV na HDP, 2000 - 2007.....	28
Výdaje na výzkum a vývoj na zaměstnance ve vývoji a výzkumu	29
Hrubé výdaje na VaV na zaměstnance ve VaV v krajích ČR (ČR = 100), 2007.....	29
Vývoj hrubých výdajů na VaV na zaměstnance ve VaV v MSK (ČR = 100), 2002 – 2007.....	29
Produktové inovace	30
Podíl podniků s produktovou inovací novou na trhu na celkovém počtu podniků s inovací produktu a počtu podniků celkem (2004-2006).....	30
Podíl MSP s produktovou inovací novou na trhu na celkovém počtu MSP s inovací produktu a počtu MSP celkem (2004-2006).....	30
Počet a věková struktura obyvatel v krajích ČR v r. 2007 (dle podílu osob 0-64 let na populaci)	37
Vývoj počtu obyvatel v MSK v letech 1998-2007 (rok 1998 = 100)	37
Počet a věková struktura obyvatel v okresech MSK v roce 2007 (dle podílu osob 0-64 let na populaci)	37
Pohyb obyvatel v krajích ČR v roce 2007	39
Vývoj přírůstku stěhování na 1000 obyvatel v MSK v letech 1998-2007	39
Pohyb obyvatel v okresech MSK v roce 2007.....	39
Pohyb vybraných skupin obyvatel stěhování v krajích ČR (prům. hodnota v daném období).....	41
Pohyb vybraných skupin obyvatel stěhování v okresech MSK (prům. hodn. v daném období)	41
Pohyb vybraných skupin obyvatel stěhování v okresech MSK (prům. hodn. v daném období)	41
Index vzdělanosti populace 15+ v krajích ČR v roce 2007	43
Vývoj indexu vzdělanosti populace 15+ v MSK v letech 1993-2007.....	43
Vzdělanostní struktura populace 15+ v MSK v krajích ČR v roce 2007.....	43
Počet absolventů oborů na úrovni středních škol s výučním listem (obory H, J dle KKO).....	45
Počet absolventů oborů na úrovni středních škol s maturitou (konkrétně K, L, M dle KKO).....	45

Počet absolventů bakalářského stupně veřejných vysokých škol (R dle KKOV).....	47
Počet absolventů magisterského stupně veřejných vysokých škol (T dle KKOV)	48
Počet absolventů doktorského stupně veřejných vysokých škol (V dle KKOV)	49
Míra zaměstnanosti ve věku 15-64 let v krajích ČR v roce 2007	50
Vývoj míry zaměstnanosti ve věku 15-64 let v MSK v letech 1993-2007	51
Struktura populace ve věku 15 let a starší v roce 2007	51
Podíl jednotlivých sektorů na zaměstnanosti krajů ČR v roce 2007	52
Vývoj podílu jednotlivých sektorů na zaměstnanosti v MSK v letech 1998-2007	53
Vývoj podílu zaměstnaných v jednotlivých odvětvích dle OKEČ v MSK v letech 1998-2007 (v %)	53
Vývoj počtu a podílu zaměstnaných ve zpracovatelském průmyslu v MSK v letech 2001-2007 (firmy s 26 a více zaměstnanci, k 31.12.).....	54
Vývoj podílu zaměstnanců pracujících v hi-tech sektoru v krajích ČR v roce 2007.....	55
Vývoj podílu zaměstnanců pracujících v hi-tech sektoru v MSK v letech 2003-2007	55
Podíl jednotlivých sektorů na zaměstnanosti krajů ČR v roce 2007	57
Vývoj podílu zaměstnanců pracujících v hi-tech sektoru v krajích ČR v roce 2007	57
Podíl vybraných skupin pracovníků ve VaV na celkovém počtu zaměstnanců v krajích ČR v r. 2007	59
Podíl výzkumných pracovníků na celkovém počtu zaměstnanců v krajích ČR v roce 2007	59
Vývoj podílu výzkumných pracovníků na celkovém počtu zaměstnanců v MSK v letech 2002-2007 ..	59
Počet cizinců na trhu práce MSK dle požadovaného vzdělání pro výkon zaměstnání v letech 2005-2008.....	61
Počet cizinců na trhu práce v okresech MSK dle požadovaného vzdělání pro výkon zaměstnání k roku 2008.....	61
Vzdělanostní struktura cizinců na trhu práce MSK v roce 2008.....	61
Hrubá hodinová mzda v podnikatelském sektoru v krajích ČR ve 4. čtvrtletí roku 2007	63
Vývoj hrubé hodinové mzdy v podnikatelském sektoru v MSK ve 4. čtvrtletí let 2001-2007	63
Hrubá měsíční mzda v podnikatelském sektoru v krajích ČR v roce 2007	63
Míra nezaměstnanosti a další charakteristiky trhu práce v krajích ČR k 31.12. 2008	64
Vývoj míry nezaměstnanosti a dalších charakteristik trhu práce v MSK v letech 2002-2008 (k 31.12.)	65
Míra nezaměstnanosti a další charakteristiky trhu práce v krajích ČR k 31.12. 2008	65
Struktura dlouhodobé nezaměstnanosti dle věku a vzdělání k 31.12. 2008 (počet osob).....	66
Struktura dlouhodobé nezaměstnanosti dle věku a zdravotního stavu k 31.12.2008 (počet osob).....	67
Počet a věková struktura obyvatel ve vybraných územních jednotkách NUTS 3 v roce 2007	69
Míra zaměstnanosti ve věku 15 let a více a míra nezaměstnanosti ve vybraných územních jednotkách NUTS 3 v roce 2007	69
Saldo migrace stěhováním na 1 000 obyvatel ve vybraných územních jednotkách NUTS 3 v roce 2007	69
Emise znečišťujících látek ovzduší podle krajů 2006 – Emise tuhé PM v tis. t.....	75
Emise znečišťujících látek do ovzduší podle okresů MSK 1999-2006 – Emise tuhé PM v t.....	75
Emise znečišťujících látek ovzduší podle krajů 2006 – Emise SO2 v tis. T.....	75
Emise znečišťujících látek do ovzduší podle okresů MSK 1999-2006 – Emise SO2 v t	75
Emise znečišťujících látek ovzduší podle krajů 2006 – Emise Nox v tis. t.....	76
Emise znečišťujících látek do ovzduší podle okresů MSK 1999-2006 – Emise NOx v t	76
Emise znečišťujících látek ovzduší podle krajů 2006 – Emise CO v tis. t.....	76
Emise znečišťujících látek do ovzduší podle okresů MSK 1999-2006 - Emise CO v t.....	76
Emise znečišťujících látek v hlavních sledovaných vodních tocích ČR 2007 – BSK 5 v mg/l.....	77
Emise znečišťujících látek ve vodních tocích MSK 2001-2007 – BSK 5 v mg/l.....	77
Emise znečišťujících látek v hlavních sledovaných vodních tocích ČR 2007 – CHSK-Cr v mg/l.....	78
Emise znečišťujících látek ve vodních tocích MSK 2001-2007 – CHSK-Cr v mg/l.....	78
Emise znečišťujících látek v hlavních sledovaných vodních tocích ČR 2007 – N-NH4+ v mg/l.....	78
Emise znečišťujících látek ve vodních tocích MSK 2001-2007 – N-NH4+ v mg/l.....	78
Emise znečišťujících látek v hlavních sledovaných vodních tocích ČR 2007 – N-NO3- v mg/l.....	79
Emise znečišťujících látek ve vodních tocích MSK 2001-2007 – N-NO3- v mg/l	79
Emise znečišťujících látek v hlavních sledovaných vodních tocích ČR 2007 – TP v mg/l.....	79
Emise znečišťujících látek ve vodních tocích MSK 2001-2007 – TP v mg/l	79
Počet obyvatel zásobovaných vodou a bydlících v domech napojených na kanalizaci s čističkou odpadních vod, dle krajů ČR, 2007	80
Investice na ochranu životního prostředí v ČR 2005 (podíl krajů na investicích v %)	82
Investice na ochranu životního prostředí v ČR 2005 (v mil. Kč)	82
Vývoj investic na ochranu životního prostředí v MSK 1999-2005	82

Podíl investic do ŽP v MSK v porovnání s celkovými vynaloženými prostředky v ČR 1999-2005 (v mil. Kč)	82
Množství vyprodukovaných odpadů dle krajů ČR v roce 2007 (v %).....	84
Množství vyprodukovaných odpadů v MSK v letech 2000-2007 v tis. t.....	84
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele dle krajů v roce 2001 v kg/obyvatele	84
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele dle krajů v roce 2007 v kg/obyvatele	84
Podíl zemědělské půdy v MSK z celkové výměry zemědělské půdy v ČR 2007.....	86
Podíl orné půdy v MSK z celkové výměry orné půdy v ČR 2007.....	86
Bilance zemědělské půdy podle okresů MSK 2000-2007 v ha.....	86
Bilance orné půdy podle okresů MSK 2000-2007 v ha	86
Podíl nezemědělské půdy v MSK z celkové výměry nezemědělské půdy v ČR 2007.....	88
Podíl lesních pozemků v MSK z celkové výměry lesních pozemků v ČR 2007.....	88
Bilance nezemědělské půdy podle okresů MSK 2000-2007 v ha.....	88
Bilance lesních pozemků podle okresů MSK 2000-2007 v ha	88
Domácnosti v ČR s připojením k internetu 2008.....	90
Domácnosti v ČR dle typu připojení k internetu 2008.....	90
Vysokorychlostní internet v obcích ČR k 31.12.2007.....	91
Podíl obcí (v %) s vysokorychlostním připojením k internetu v daném okresu ČR k 31.12.2007.....	91
Podíl domácností s osobním počítačem dle krajů ČR, 2008	92
Vývoj podílu domácností s osobním počítačem v MSK 2003-2008	92
Použití internetu občany ve vztahu k orgánům veřejné správy (% uživatelů internetu).....	93
Použití internetu občany ve vztahu k orgánům veřejné správy (% domácností)	93
Kongresy a konference v hromadných ubytovacích zařízeních v ČR v roce 2007.....	94
Počet trestných činů na 1000 obyvatel dle krajů ČR 2003-2007	95
Počet trestných činů na 1000 obyvatel dle krajů ČR 2007.....	95
Vybrané volnočasové (kulturní a sportovní) akce nadregionálního významu.....	96
Zahraniční hosté v hromadných ubytovacích zařízeních podle krajů, 2006-2008 (bez Prahy)	98
Souhrnná návštěvnost tří nejvyhledávanějších turistických cílů v krajích, 2007 (bez Prahy)	98
Hustota silnic dálničního typu v sousedících krajích k 31.12.2007	100
Hustota železnic dle krajů ČR k 31.12.2007	100
Hustota silnic dálničního typu dle krajů ČR k 31.12.2007	100
Přepavní výkony v rámci kraje k 31.12.2007	102
Hustota silnic dálničního typu v sousedících krajích k 31.12.2007	102
Výkony silniční a železniční dopravy v rámci MSK v letech 2003-2007	102
Podíl přepravních výkonů silniční dopravy ku železniční dopravě u zboží dle krajů ČR	103
Podíl přepravních výkonů silniční dopravy ku železniční dopravě u cestujících osob dle krajů	103
Přepravené osoby v MHD ve vybraných krajích (v mil. osob).....	104
Přepravní výkony a jejich vývoj dle druhu MHD v MSK (v mil. osob).....	104
Počet přepravených cestujících osob na vybraných letištích 2005-2008	105
Vývoj vybraných ukazatelů přepravy osob na letišti Leoše Janáčka v Ostravě 2005-2008	105
Počet zaměstnaných evidovaných občanů Polské a Slovenské republiky v MSK 2006-2008	106
Vývoj počtu polských a slovenských zaměstnanců v MSK 2006-2008.....	106
Vybrané polské firmy v Moravskoslezském kraji.....	107
Vybrané slovenské firmy v Moravskoslezském kraji.....	108
Počet slovenských a polských studentů studujících na veřejných vysokých školách v MSK	109
Náročnost HPH z hlediska spotřeby černého uhlí dle krajů ČR 2007 (tuny/mil. Kč).....	111
Náročnost HPH z hlediska spotřeby hnědého uhlí dle krajů ČR 2007 (tuny/mil. Kč).....	111
Náročnost HPH z hlediska spotřeby zemního plynu dle krajů ČR 2007 (tis. m3/mil. Kč)	111
Náročnost HPH z hlediska spotřeby tepelné energie dle krajů ČR 2007 (GJ/mil. Kč).....	111
Náročnost HPH z hlediska spotřeby elektrické energie dle krajů ČR 2007 (MWh/mil. Kč)	112
Vývoj spotřeby energetických surovin a energií v poměru k regionálnímu HDP v MSK 2003-2007 ..	112
Vývoj a předpokládaný růst celkového zatížení v ČEZ Distribuce, oblast Morava 2001-2013.....	112
Podíl investičních výdajů na celkových výdajích krajů ČR v roce 2009.....	113
Vývoj podílu investičních výdajů na celkových výdajích MSK 2001-2009	113
Vývoj podílu vybraných krajů na počtu zahájených bytů v bytových domech, 2003-2008	114
Srovnání podílu dokončených a zahájených bytů v bytových domech v 1. pol. 2008 dle krajů ČR ...	114
Kapacita v domovech pro seniory v MSK – počty lůžek v přepočtu na 1000 obyvatel, 2009.....	115
Kapacity domovů pro seniory v okresech Moravskoslezského kraje 2009.....	115
Vývoj počtu lékařů na 1000 obyvatel dle krajů ČR, 2000-2007	116
Počet lékařů na 1000 obyvatel dle krajů ČR, 2007	117

Srovnání počtu lékařů na 1000 obyvatel se sousedními kraji (regiony), 2007.....	117
Počet veřejných kulturních institucí dle krajů ČR, 2006	119
Počet veřejných kulturních institucí na 100 tis. obyvatel dle krajů ČR, 2006.....	119
Přehled počtu fakult vysokých škol dle krajů ČR, 2008	120
Počet fakult soukromých a veřejných a státních vysokých škol dle krajů ČR.....	121
Srovnání počtu vysokých škol se sousedními kraji (regiony).....	121

ÚVOD

Hlavním cílem dokumentu „Analýza klíčových rozvojových charakteristik Moravskoslezského kraje“ (dále jen Analýza) bylo identifikovat a na dostupných datech prokázat množinu klíčových rozvojových problémů, jejichž řešení je třeba sledovat v návrhové části tvorby „Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009 až 2016“.

Výsledný materiál, zejména v jeho syntetické části, je tedy především problémově orientovaný a je tak dle názoru jeho tvůrců vhodným vodítkem pro rozhodování o dalším zaměření strategie i vodítkem pro návrh jejích konkrétních priorit a opatření.

Dílčí cíle tvorby Analýzy lze shrnout následovně:

- 1) **shromáždit**, prezentovat a vysvětlit **dostupná data**¹ o situaci a vývoji Moravskoslezského kraje ve třech hlavních blocích:
  - A. Podnikání a ekonomika
  - B. Lidské zdroje a vzdělanost a
  - C. Území a prostředí Moravskoslezského kraje
- 2) **provést základní analýzu** těchto údajů zejména v kontextu srovnání mezi kraji České republiky a v relevantních vývojových řadách
- 3) **provést pokročilou syntézu** dílčích analytických závěrů a zjištění a prezentovat klíčové závěry za jednotlivé bloky, opřít tyto závěry o uvedená statistická data a prezentovat je ve vzájemných kauzálních souvislostech
- 4) **prezentovat závěry** analýzy v co nejširší diskusi rozvojovým aktérům v kraji, zahrnout veřejnost do analýzy a přípravy námětů pro návrhovou fázi, upozornit na strategická rozhodnutí, která je při řešení identifikovaných problémů učinit.

SHRUTÍ NEJDŮLEŽITĚJŠÍCH POZNATKŮ

KONTEXT EVROPSKÉ KONKURENCESCHOPNOSTI

Přístup uplatňovaný v předkládané analýze vychází zejména z následujících implikací současné evropské diskuse o zdrojích dlouhodobě udržitelné, tj. znalostně založené konkurenceschopnosti.

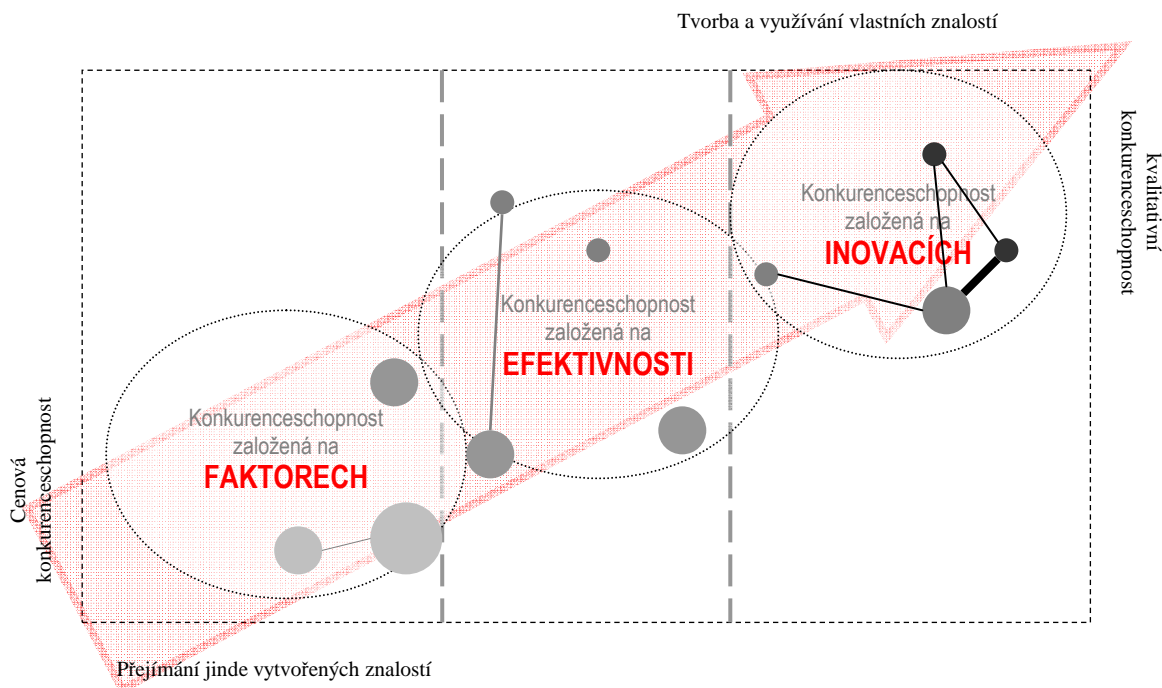
- Kvalitativní (znalostní) náročnost ekonomických aktivit má zásadní význam pro dlouhodobou udržitelnost ekonomické výkonnosti. Je podmíněna dosaženou úrovní ekonomického rozvoje a vzdáleností od technologické hranice. Znalostně vyspělejší země (jejich firmy) v průměru zakládají svojí konkurenční výhodu ve větším rozsahu na vlastních **inovačních schopnostech** s technologicky průlomovými výsledky, tedy na inovacemi založeném růstu. Méně vyspělé země spíše na **přejímaných** (vnějších) znalostech (byť kreativně přizpůsobovaných lokálním potřebám), tedy zejména na zvyšování efektivnosti produkce (snižováním nákladů na vstupy).
- Zvyšování znalostní náročnosti ekonomických aktivit je podmínkou nutnou, nikoli však postačující k **rozvoji kvalitativní konkurenční výhody**. Klíčová je schopnost využít dosaženou kvalitativní náročnost vstupů (např. finančních a lidských výdajů na inovační aktivity) k soustavnému

¹ Naprostá většina dat na kterých je postavena tato analýza, byla v době zpracování dostupná v časové řadě až do roku 2008 včetně.

zvvyšování produktivity (tedy relativních výstupů). Tato schopnost je významně ovlivněna **strukturálními specifiky** odvětví a firem (resp. fází nadnárodních hodnotových řetězců), která je nutno brát v úvahu při srovnání produktivity v prostoru a čase. Dosažená (resp. dosažitelná) odvětvová či podniková struktura také zásadně předurčuje absorpční kapacitu regionální či národní ekonomiky pro rostoucí znalostní vstupy.

Pojetí zdrojů a výsledků konkurenceschopnosti²

SWOT ANALÝZA

Na základě analytických zjištění byla zpracována formalizovaná SWOT analýza, definující silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby pro rozvoj kraje.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Průmyslová tradice kraje • Nejvyšší produktivita práce v kraji při přepočtu na odpracovanou hodinu v rámci ČR (mimo Prahy) • Existence silného hodnotového řetězce v oblasti zpracování surovin a návazných oborů strojírenství (např. automobilový průmysl) s vysokým výzkumným a vývojově inovačním potenciálem 	<ul style="list-style-type: none"> • Mezera ekonomické výkonnosti oproti průměru ČR • Nízká míra ekonomické participace – málo lidí pracuje • Nízká podnikatelská aktivita – nejnižší v ČR • Slabý (podfinancovaný) inovační systém • Ostrava - průmyslové město s poddimenzovaným sektorem služeb, neplní typické metropolitní funkce

² **Vysvětlivky:** Bubliny představují firmy/obory, velikost jejich význam v ekonomice (např. dle podílu na zaměstnanosti), stupně šedi jejich úplnost z hlediska hodnotového řetězce (tmavší bubliny obsahují i strategické, řídicí a náročné aktivity). Dalším významným kritériem hodnocení konkurenceschopnosti firem / oborů a ekonomiky kraje je existence a hustota vazeb mezi firmami a obory.

<ul style="list-style-type: none"> • Existence příkladů malých a středních firem, které využívají znalosti kumulované v tradičních oborech a úspěšně se rozvíjí • Úspěšně se rozvíjející automobilový průmysl, který navazuje na tradiční specializaci, a obor informačních technologií, diverzifikující skladbu regionální ekonomiky • Dynamický růst počtu studentů vysokých škol v kraji v posledních letech • Existence intermediárních institucí, klastrů a iniciativ, spolupráce mezi veřejnou, akademickou a soukromou sférou • Dobré dispozice sídelního uspořádání kraje z hlediska dopravních systémů • Turistický a přírodní potenciál kraje 	<ul style="list-style-type: none"> • Silná průmyslová specializace, zejména v tradičních oborech – uhlí, ocel, stroje, které jsou ohroženy nákladovou konkurencí • Nízká vzdělanost obyvatelstva (měřeno indexem vzdělanosti) • Vysoká míra migrace zejména lidí v produktivním věku a vzdělaných lidí mimo kraj • Nedobudovaná dopravní infrastruktura • Vysoká zátěž životního prostředí, zejména překračování limitů kvality ovzduší
<p>Příležitosti</p>	<p>Hrozby</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Hospodářská krize - změny v chování firem v Evropě a ve světě - příchod investorů s vyšší přidanou hodnotou do kraje • Hospodářská krize – nárůst zájmu turistů o tuzemské pobyty – trávení dovolené v ČR (příležitost pro kraj) • Hospodářská krize – tlak na produktivitu ve firmách – zavádění inovací, spolupráci na VaV, klastrování • Vznik poptávky po inovacích v kraji vlivem nadnárodních firem – rozvoj veřejných i soukromých znalostních aktivit • Ekonomický rozvoj zemí, které mohou využít výroby, služby a znalosti, které vznikají v Moravskoslezském kraji, kolem jeho tradičních specializací • Dostupnost prostředků z Evropské unie využitelných pro rozvoj konkurenceschopnosti firem a jejich uskupení (klastry), lidských zdrojů a území (prostředí) • Odezdnívání krize – obnovení důvěry ve finanční trhy – rozvoj developerských aktivit – nová pracovní místa, obnova území (brownfields) • První místo Moravskoslezského kraje v rámci krajů ČR, co se týká podílu investičních (kapitálových) výdajů na celkových plánovaných výdajích rozpočtu kraje 	<ul style="list-style-type: none"> • Pokles konkurenceschopnosti v oborech, které táhnou hospodářství kraje (uhlí – ocel – stroje) – zánik pracovních míst • Vleklá hospodářská krize – zánik firem, které propad dodávek nevydrží – obsazení pozic na jejich bývalých trzích firmami odjinud • Změny v organizaci ekonomických aktivit nadnárodních firem – přesun výroby na východ – zánik pracovních míst • Nepříznivý trend financování veřejného VaV – nižší provázanost na aplikační sféru – ohrožení jejich produktivity a konkurenceschopnosti • Pokračování nepříznivého sociálně demografického vývoje – stěhování mimo region, stárnutí populace • Neefektivní využití peněz ze strukturálních fondů EU – tedy např. nikoli na růst konkurenceschopnosti, ale na opatření, která do budoucna představují provozní zátěž • Růst energetické zátěže aktivit v kraji bez adekvátních investic do produkčních kapacit – výpadky, odchody investorů – zánik pracovních míst • Přetrvávající nadprůměrné znečištění životního prostředí, ovlivňující negativně zdraví obyvatel a také image kraje • Pokračující nízká ekonomická participace obyvatel s rostoucím počtem dlouhodobě nezaměstnaných

IDENTIFIKACE HLAVNÍCH BARIÉR ROZVOJE KRAJE

Provedená analýza zároveň identifikovala **10 klíčových bariér rozvoje** Moravskoslezského kraje, které je nutno odstranit intervencemi, definovanými v podobě globálních a specifických strategických cílů jako součásti návrhové části dokumentu Strategie.

EKONOMICKÁ VÝKONNOST A ŽIVOTNÍ ÚROVEŇ

Ekonomická úroveň Moravskoslezského kraje zaostává za průměrem ČR v důsledku nízké míry ekonomické participace obyvatel.

KONKURENCESCHOPNOST OBOROVÉ SPECIALIZACE

Vysoká závislost ekonomické výkonnosti kraje na aktivitách realizovatelných levněji v jiných ekonomikách.

CHARAKTERISTIKA INOVACÍ VE FIRMÁCH

V MSK je nízký podíl inovujících firem, jejichž konkurenční výhoda je založená na zvyšování přidané hodnoty pro zákazníky prostřednictvím intenzivního využívání nových znalostí.

POTENCIÁL REGIONÁLNÍHO INOVAČNÍHO SYSTÉMU

Moravskoslezský kraj nevytváří vnitřní znalostně náročné aktivity, ani není schopen přilákat znalostně náročné investice odjinud.

POTENCIÁL OSTRAVSKÉ AGLOMERACE

Ostravsko není řídicím hospodářským centrem nadregionálního významu.

POPULACE A JEJÍ POHYB

Stávající trendy pohybu obyvatel ohrožují konkurenceschopnost a výkonnost Moravskoslezského kraje.

VYUŽITÍ EXISTUJÍCÍCH LIDSKÝCH ZDROJŮ NA TRHU PRÁCE

Nízká míra zapojení lidských zdrojů do ekonomických aktivit vede k nevyužívání existujícího potenciálu Moravskoslezského kraje a k následně nízké životní úrovni v tomto kraji.

VZDĚLANOST JAKO JEDEN Z FAKTORŮ KVALITY LIDSKÝCH ZDROJŮ

Nízká úroveň vzdělanosti lidských zdrojů Moravskoslezského kraje výrazně omezuje schopnost přilákání znalostně náročných investic a rozvoj oborů s vysokou přidanou hodnotou.

KVALITA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Nepříznivý stav životního prostředí negativně ovlivňuje jak zdravotní stav obyvatelstva, tak i atraktivitu regionu pro bydlení, návštěvu i podnikání.

DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA

Hustota silnic dálničního typu a v některých případech i komunikací nižšího řádu je vzhledem k vysoké intenzitě dopravy nedostatečná a neodpovídá ani tomu, že v kraji se nachází vyšší počet velkých sídel, která nejsou odpovídajícím způsobem vzájemně propojena.

A. PODNIKÁNÍ A EKONOMIKA

PŘEHLED HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ / POZNATKŮ Z ANALÝZY KLÍČOVÝCH VÝVOJOVÝCH TRENDŮ V OBLASTI PODNIKÁNÍ A EKONOMIKA

Téma č.1: Ekonomická výkonnost a životní úroveň

Ekonomická úroveň Moravskoslezského kraje zaostává za průměrem ČR v důsledku nízké míry ekonomické participace obyvatel.

Problém / výzva

- *Moravskoslezský kraj zaostává v dosažené ekonomické úrovni (HDP/obyvatele). Hrubý domácí produkt (HDP) na obyvatele činil v roce 2007 84 % úrovně České republiky (ČR). Jedinou příčinou tohoto zaostávání je mezi kraji nejnižší míra ekonomické participace obyvatel. V důsledku výrazně nadprůměrné míry nezaměstnanosti a nízké míry zaměstnanosti (v kombinaci s kratší pracovní dobou) přispívá k tvorbě přidané hodnoty také podstatně nižší podíl místních obyvatel, než je tomu v ostatních krajích ČR. Ačkoliv tedy produktivita v Moravskoslezském kraji (MSK) odpovídá průměrné úrovni v ČR, celkový objem přidané hodnoty na obyvatele je výrazně podprůměrný.*
- *Důsledkem této disproporce je přetrvávající nižší životní úroveň v kraji, vyjádřená úrovní disponibilního příjmu na obyvatele, která je nejnižší mezi kraji ČR. Přestože průměrná mzda v kraji nepatří mezi nejnižší v ČR, kvůli nízké míře zaměstnanosti připadá na jednoho obyvatele kraje nejnižší částka na zajištění životních potřeb v celé ČR.*
- *Navíc dlouhodobá růstová výkonnost Moravskoslezského kraje je založena na aktivitách (jak ukazujeme dále v textu), které jsou volatilní, závislé na vnějších faktorech se silnou cenovou elasticitou poptávky (po vstupech i výstupech, což působí protichůdně), nesou environmentální zátěž a jejich růst produktivity je založen na úbytku pracovních míst. Nová pracovní místa vznikají v aktivitách s podprůměrnou produktivitou.*

Důkazy

- *Dosažená úroveň HDP na obyvatele odpovídá 83,8 % hodnoty za celou ČR.*
- *Produktivita v roce 2007 (přidaná hodnota na zaměstnanou osobu) dosahuje 98,6 % hodnoty za celou ČR. Při vyjádření prostřednictvím přidané hodnoty na odpracovanou hodinu dosahuje 99,5 % hodnoty ČR.*
- *Míra zaměstnanosti za rok 2007 činila pouze 51,8 % proti 55,6 % za celou ČR³. Při dosažené produktivitě v daném roce představuje tato mezera v zaměstnanosti 19 miliard korun (více než objem rozpočtu Krajského úřadu MSK).*
- *Ekonomický růst v MSK nevytváří zaměstnanost v produktivních odvětvích, nárůst pracovních míst je v oborech, které jsou podprůměrně produktivní.*

Důsledky

- *Při takto nízké míře zaměstnanosti může MSK konvergovat k průměru ekonomické úrovně ČR (resp. průměru EU27) pouze za předpokladu výrazně nadprůměrného růstu produktivity.*
- *Stávající zdroje růstové výkonnosti se vyčerpávají s přibližováním se k hranici produkčních možností. Udržení nadprůměrné produktivity se tedy jeví při současné struktuře hospodářských*

---

³ Míra v populaci 15+

aktivit v Moravskoslezském kraji jako nereálné. Zdrojem budoucí růstové výkonnosti tedy musí být aktivity s větší vzdáleností od hranice produkčních možností.

Téma č. 2: Konkurenceschopnost oborové specializace

Vysoká závislost ekonomické výkonnosti kraje na aktivitách realizovatelných levněji v jiných ekonomikách.

Problém/výzva

- MSK patří mezi nejprůmyslovější regiony nejen v ČR, ale i v celé Evropě. *Dynamický hospodářský růst po roce 2002 byl tažen zejména zpracovatelským průmyslem. Jeho podíl na přidané hodnotě se mezi lety 2002 – 2007 zvýšil o 7 %, podíl sektoru služeb se nezměnil.*
- *Klíčovým odvětvím* (měřeno podílem na PH a zaměstnanosti) zpracovatelského průmyslu a tím také celého hospodářství MSK *nadále zůstává hutnický průmysl*, který zajišťuje 25 % exportu MSK. Hutnický průmysl je však nezbytné sledovat v širších vazbách na další odvětví. Vzniká tak propojený (nikoliv však uzavřený) *hodnotový řetězec od těžby uhlí, přes hutnictví a kovodělný průmysl až po průmysl strojírenský*, jehož významnou specializací je výroba zařízení pro hutnictví, energetiku, doly, železnice apod. *Druhá hlavní průmyslová specializace kraje se vztahuje k automobilovému průmyslu*. Vedle montáže automobilů se v kraji vyrábí významný objem dílů i celých modulů pro montáž zejména osobních aut. Rozsah tohoto hodnotového řetězce se výrazně zvýšil s realizací investice HMMC v Nošovicích. Automobilový průmysl je přitom také jedním z hlavních tahounů poptávky směřující do první uvedené specializace kraje (zejména v oblasti výroby a zpracování kovů a části strojírenství).
- Významný objem aktivit v těchto klíčových specializacích MSK čelí zásadní výzvě. *Stále více firem, zejména v zemích s nižšími cenami vstupů, je schopno tyto aktivity realizovat také*. Stejně tak se nadnárodním firmám nabízí neustále širší nabídka lokalit se zlepšujícími se podmínkami pro využití těchto technologií při užití podstatně levnějších vstupů.
- I když tito konkurenti mohou v současnosti stále ještě mírně zaostávat v produktivitě, *je pravděpodobné, že díky podstatně nižším cenám vstupů* (zejména cenách práce) *budou v dohledné době schopni nabídnout srovnatelně kvalitní výstupy podstatně levněji než producenti z MSK*. *Pro dlouhodobý hospodářský růst MSK je zásadní otázkou, jaký rozsah/podíl aktivit uvnitř klíčových oborů kraje čelí tomuto riziku.*

Důkazy

- Uhlí, ocel, železo a zpracovaný kovový materiál představují dvě pětiny exportu z MSK. Právě tyto položky spolu s produkty automobilového průmyslu vykázaly mezi lety 2004 – 2007 nejvyšší růst exportu. Odvětví exportující tyto položky představují hlavní tahouny růstu ekonomiky kraje po roce 2003.
- Rozhodující podíl přidané hodnoty (PH) a zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu kraje připadá na OKEČ spadající do výše popsaných hodnotových řetězců (10 – 27 – 28 – 29; 25 – 34 – 35), přičemž i významné část výrobních služeb souvisí s těmito hodnotovými řetězci (např. velkoobchod motorovými vozidly apod.).
- Dynamický růst exportu v klíčových exportních položkách kraje z rozvíjejících se zemí. Výše popsaný scénář obsazení trhů standardizované produkce konkurenty z nízkonákladových zemí je dobře viditelný (v globálním měřítku) ve všech méně znalostně náročných segmentech.

Důsledky

- Významný podíl současných hospodářských aktivit MSK čelí riziku postupné ztráty cenové konkurenceschopnosti na světových trzích. *Rozlišení hospodářských aktivit podle míry ohrožení uvedeným rizikem nelze činit dle oborové příslušnosti, ale dle pozice v hodnotových řetězcích.*

Například u aktivit v podobě vývoje speciálních ocelí a slitin nebo návrhu turbín je ohrožení minimální. Naopak u aktivit v podobě výroby železa a oceli, dílčích součástí automobilů apod. je ohrožení značné.

- Firmy, jejichž konkurenceschopnost je založena na minimalizaci nákladů (namísto zvyšování přidané hodnoty pro zákazníky, čímž vzniká prostor pro navýšení ceny) se budou postupně dostávat do velmi složité situace. Již dnes podstatně vyšší cena vstupů (zejména práce) dále poroste s tím, jak poroste průměrná životní úroveň v ČR. Světová cena výstupů však bude klesat s tím, jak poroste produktivita v nízkonákladových zemích v důsledku zvládnutí moderních technologií a know-how ve stále širším okruhu hospodářských aktivit. Zásadní otázkou pro udržitelný hospodářský růst MSK je to, na jaké aktivity se mohou/budou orientovat firmy, které jsou tímto očekávatelným vývojem ohroženy. Dále pak, co lze společně učinit pro usnadnění této re-orientace.

Téma č. 3: Charakteristika inovací ve firmách

V MSK je nízký podíl inovujících firem, jejichž konkurenční výhoda je založená na zvyšování přidané hodnoty pro zákazníky prostřednictvím intenzivního využívání nových znalostí.

Problém/výzva

- Charakter inovačních aktivit firem je ovlivněn odvětvovými specifiky, respektive specifiky kvalitativní náročnosti pozice firmy v rámci hodnotového řetězce. Charakter inovačních aktivit zároveň předurčuje typ podnikatelských strategií a podnikatelské kultury v daném území.
- V oblasti inovací mohou firmy fungovat adaptivně (přejímání znalostí, tradiční výzkum, vyšší bariéry vstupu, nižší dynamika trhu, apod.) nebo kreativně (dynamický rozvoj, rychlý vznik a zánik firem). V Moravskoslezském kraji je ekonomická výkonnost založena na odvětvích, ve kterých převládá adaptivní typ inovací.
- Rostoucí intenzita konkurence na trzích, zkracující se životní cyklus produktů a rozvoj technologií zvyšují tlak na flexibilitu firem (resp. celých regionálních ekonomik) v oblasti změny své orientace a nalezení nových trhů. Obojí je velmi ovlivněno schopností firem inovovat.
- MSK vykazuje v této oblasti značné zaostávání projevující se zejména:
  - Velmi nízkou intenzitou podnikatelské aktivity (nízká intenzita podnikatelské aktivity je obvykle provázána i nízkou inovační aktivitou firem)
  - Malým podílem inovujících firem, navíc se spíše adaptivně inovačním zaměřením aktivit
  - Nízkými vstupy do tvorby nových znalostí

Důkazy

- Nejnižší počet podnikatelů (FO) na 1000 obyvatel, kteří v roce 2008 dosáhli příjmů přes 1 milion korun
- Výrazně negativní čistá tvorba firem za posledních 10 let
- Podprůměrný podíl firem s inovací produktu novou pro trh
- Výrazně podprůměrné kapacity VaV na 1000 obyvatel (resp. HDP)
- Nízký podíl výdajů na výzkum a vývoj podnikatelského sektoru na přidané hodnotě (70% průměru ČR, ještě nižší je podíl aktivit VaV financovaných z vlastních zdrojů – 42%)

Důsledky

- Relativně horší podmínky pro rozvoj firem využívajících znalostně založenou konkurenční výhodu
- Nízká nabídka pracovních míst pro vysoce kvalifikované odborníky

- Nízká poptávka (a tím také nabídka) po rozvoji komerčně využitelného VaV
- Nízká diverzifikace ekonomiky kraje (nedostatek dynamických MSP v nových oborech)

Téma č. 4: Potenciál regionálního inovačního systému

Moravskoslezský kraj nevytváří vnitřní znalostně náročné aktivity, ani není schopen přilákat znalostně náročné investice odjinud.

Problém/výzva

- Silný ekonomický růst po roce 2003 je tažen především aktivitami zahraničních firem. Tyto firmy však na území kraje realizují především výrobní a montážní aktivity, zatímco většina aktivit s vysokou PH předcházejících samotné výrobě a montáži je realizována mimo MSK.
- Specializace na výrobu a montáž nemůže být zdrojem dlouhodobého ekonomického růstu (zejména pokud se jedná o standardizovanou produkci – viz výše). V tomto ohledu je zásadní otázkou, *zda-li a čím je/by mohl být MSK atraktivní pro PZI do znalostně náročných aktivit*. Dostupná data indikují podprůměrnou atraktivitu/vhodnost podmínek kraje pro tento typ aktivit.
- Prostředí Moravskoslezského kraje negeneruje v dostatečné míře znalostně náročné aktivity. Znalostní náročnost HDP vyjádřená podílem výdajů na výzkum a vývoj na HDP je poloviční oproti průměru ČR. Podprůměrná je i výkonnost výzkumu a vývoje měřená patentovou a publikační aktivitou.

Důkazy

- Dosavadní absence (minimum případů) PZI do znalostně náročných aktivit s vysokou přidanou hodnotou
- Nízký podíl vysoce kvalifikovaných obyvatel a selektivní migrace
- Všechny důkazy z předchozího problému/výzvy
- Nízká nabídka aktivit generujících komerčně využitelné nové znalosti
- Nízké vstupy a výstupy výzkumu a vývoje (polovina průměru ČR)

Důsledky

- Nízký potenciál pro přechod ke znalostní ekonomice prostřednictvím PZI do znalostně náročných aktivit (viz např. srovnání s Brnem, resp. Jihomoravským krajem)
- Silná potřeba rozvoje podnikavosti místních obyvatel
- Potřeba nalezení a rozvíjení místních zdrojů specifického know-how (s potenciálem hospodářského využití)
- Potřeba podpory přílivu PZI do znalostně náročných aktivit

Téma č. 5: Potenciál ostravské aglomerace

Ostravsko není řídicím hospodářským centrem nadregionálního významu.

Problém/výzva

- Ostravská aglomerace představuje druhou největší koncentraci obyvatel a hospodářských aktivit (pracovních míst) na území ČR. Aglomerace s tímto postavením v rámci sídelního systému bývají

obvykle řídicími hospodářskými centry pro území přesahující hranice správního obvodu svého kraje (někdy i státu).

- *Ostravská aglomerace tuto funkci dnes nenaplnuje* (naplňuje ji pouze pro území vlastního kraje a to ještě v řadě aspektů nedostatečně).

Důkazy

- Podstatně odlišná struktura hospodářství ve srovnání s řídicími centry, které tuto funkci vykonávají
  - Výrazně nižší podíl terciéru na PH a zaměstnanosti (zejména vysoce produktivních služeb)
  - Absence dynamického rozvoje v sektoru progresivního terciéru, který tak není tahounem hospodářského růstu regionu
  - Výrazně vyšší podíl PH a zaměstnanosti připadající na výrobu a montáž ve zpracovatelském průmyslu
    - *V žádném řídicím centru nad-regionálního významu nejsou výrobní a montážní aktivity ve zpracovatelském průmyslu hlavním tahounem hospodářského růstu (v MSK i samotné Ostravě tomu tak je)*
- Slabý a málo produktivní sektor služeb
- Významný úbytek počtu firem (právnických osob) se sídlem v MSK i samotné Ostravě za posledních 10 let
- Nízká intenzita VaV aktivit v podnikovém sektoru

Důsledky

- Nízký podíl aktivit (pracovních míst) s vyšší PH a kvalifikační náročností a s tím spojená podprůměrná výše mezd
- Nízký rozsah a sofistikovanost poptávky po specializovaných službách (např. finanční, poradenské, výzkumné apod.)
- Relativně omezená nabídka atraktivních pracovních míst pro špičkově kvalifikované odborníky - vyvolává motivace pro odchod nejtalentovanějších místních obyvatel do jiných regionů. To potvrzuje negativní saldo migrace obyvatel s ukončeným VŠ vzděláním.
- Nízká atraktivita regionu pro lokalizaci aktivit s vyšší PH a strategickým významem ze strany nadnárodních firem

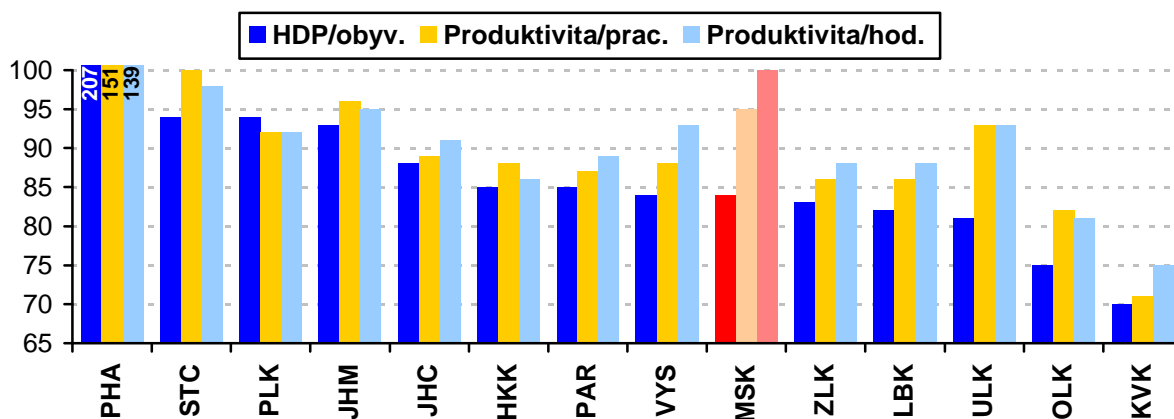
PŘEHLED HLAVNÍCH UKAZATELŮ V OBLASTI PODNIKÁNÍ A EKONOMIKA

EKONOMICKÁ ÚROVEŇ A PRODUKTIVITA

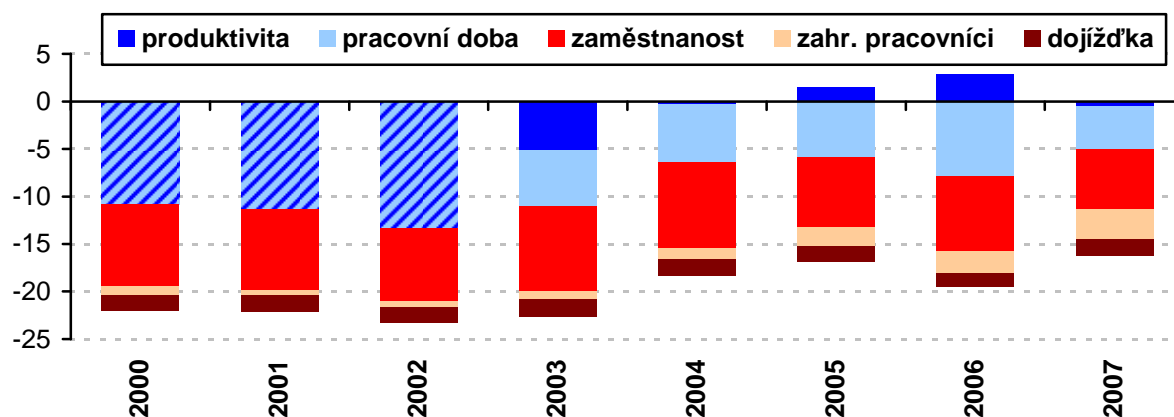
HDP na obyvatele, na pracovníka, na odpracovanou hodinu

- Rozklad **mezery HDP na obyvatele** (tj. ekonomické úrovně) vůči průměru ČR umožňuje identifikaci jejich zdrojů, a to v rozdělení na faktor produktivity a faktor využití pracovní síly. V případě MSK je mezera ekonomické úrovně způsobena právě nižším využitím lidských zdrojů (v rozdělení na vliv míry zaměstnanosti, včetně cizinců, dojížděky do zaměstnání a délky pracovní doby, včetně vedlejších úvazků), naopak složka produktivity dosahuje průměru ČR (při vyjádření na odpracovanou hodinu), resp. je nejvyšší v rámci ČR (mimo Prahy).
- V období od roku 2003 se na vývoji rozdílu ekonomické úrovně, tedy na dohánění vůči průměru ČR, nejvíce podílí nárůst **úrovně produktivity** na odpracovanou hodinu, který byl v MSK druhý nejvyšší v meziregionálním srovnání. MSK se tedy řadí podle ukazatele produktivity k ekonomicky vůdčím regionům s příznivou výchozí pozicí a jejím nadprůměrným nárůstem. Vliv mezery zaměstnanosti se však v průběhu cyklu mění pouze minimálně. Expanze je tedy dosahováno převážně ve stávající odvětvové struktuře, s omezenými přelévacími efekty (bez kvalitativně založené restrukturalizace). Její nadprůměrné hodnoty jsou spíše přechodné, cyklicky tedy velmi citlivé (resp. závislé na vnější poptávce). Malý dopad ekonomické expanze na zaměstnanost ukazuje na nejistotu (pesimismus) ohledně jejího trvání (udržitelnosti).
- V rámci ČR došlo v MSK k největšímu nárůstu **ekonomické úrovně**, její výsledná hodnota však zůstává v mezikrajovém srovnání méně příznivá, protože poměrně velká část obyvatel regionu je neproduktivní. Zdrojem zvyšování ekonomické úrovně v MSK může tedy být využití dostupných lidských zdrojů (přínos tohoto využití však závisí na jejich produktivitě). Naopak prostor pro další zvyšování produktivity již aktivních zdrojů bude spíše omezený a silně strukturálně (resp. technologicky) podmíněný. Vzhledem k zátěži těžkého průmyslu, který je v kraji soustředěn, lze toto omezení vztáhnout i na hledisko environmentální udržitelnosti růstu.

HDP/obyvatele, pracovníka a hodinu v krajích ČR (ČR = 100), 2007

Složky mezery HDP na obyvatele v MSK (ČR = 100), 2000 - 2007

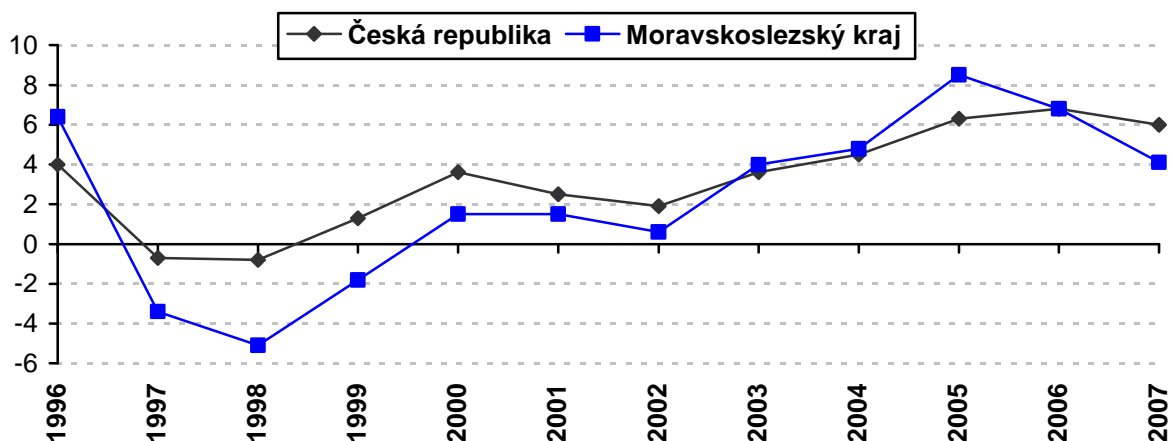

EKONOMICKÁ VÝKONNOST

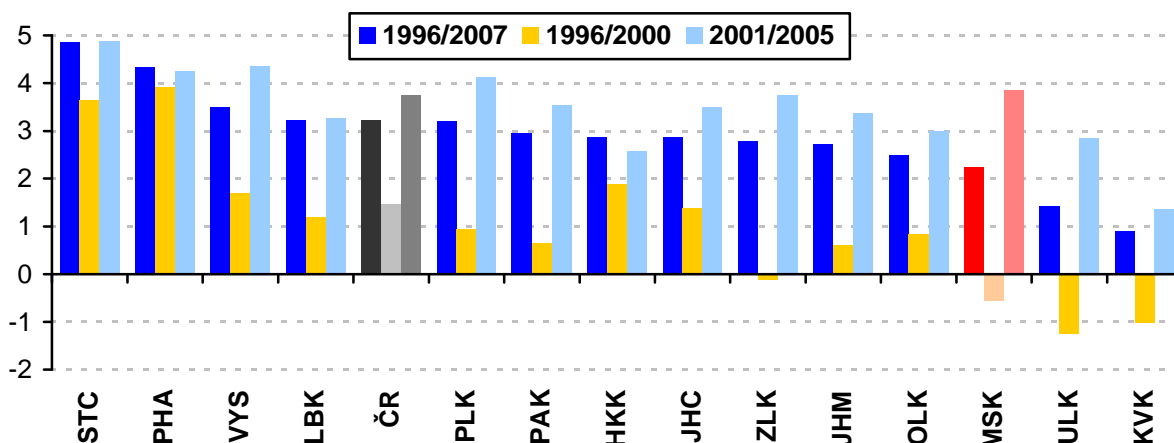
Tempo reálného růstu HDP

- Ukazatel HDP je přes řadu nedokonalostí zatím jediný komplexní ukazatel konkurenceschopnosti s odpovídající metodickou a datovou srovnatelností v čase a prostoru dostupný i na regionální úrovni. Jeho **krátkodobé** výkyvy odrážejí vývoj poptávky a do značné míry jsou ovlivněny makroekonomickými a v některých případech i globálními trendy (tj. exogenními pro regionální ekonomiku). Zásadní je však vývoj **dlouhodobé** růstové výkonnosti založené na (kvalitativních) změnách strany nabídky, tj. schopnost zvyšování produktivity dostupných zdrojů. Pouze **kvalitativně založená** konkurenceschopnost je dlouhodoběji udržitelná při soustavném zvyšování ekonomické úrovně (a tedy i nákladů vstupů, včetně sílicí koruny).
- Srovnání růstové výkonnosti na regionální a národní úrovni v ČR ukazuje silné propojení v případě MSK, přičemž fluktuace jsou výraznější oběma směry. Odráží se v nich strukturální specifika regionální ekonomiky díky velké váze **těžkého průmyslu**, resp. odvětví s vysokou elasticitou poptávky (tj. s citlivostí na cyklický vývoj zejména investičně náročných aktivit). Poptávka je navíc z velké části odvozená (odvětvově a územně exogenní, a to i v globálním měřítku). Schopnost přizpůsobení u kapitálově náročného typu růstu je však zároveň omezená vysokým podílem fixních nákladů. Tato kombinace růstových charakteristik je příznivá v období konjunktury (omezující je pouze dostupnost zdrojů v krátkodobém horizontu), ale v době propadu představuje zásadní problém i díky silné odvětvové specializaci ekonomiky MSK (síla klíčových ekonomických subjektů však zároveň tlumí dopady propadu na výrobní kapacity).

Reálný růst HDP MSK a ČR (%), 1996 - 2007

Průměrné tempo růstu (%) v krajích ČR – v sestupné a vzestupné části cyklu

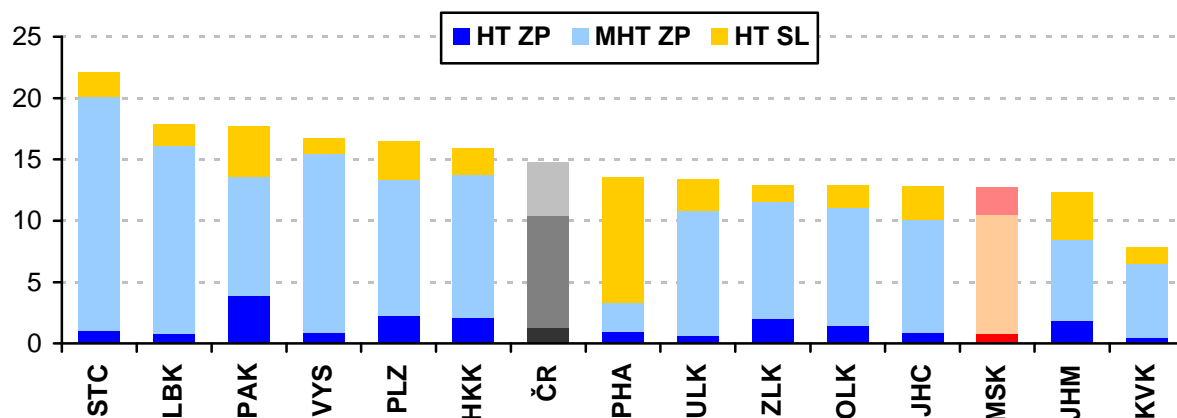

STRUKTURA EKONOMICKÉHO RŮSTU

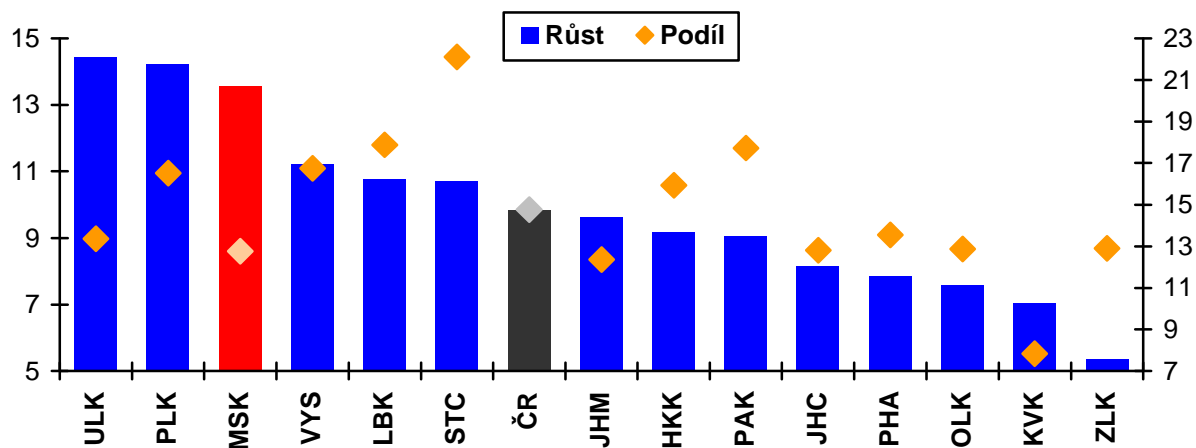
Odvětvová struktura HPH a její příspěvky k růstu

- Změna odvětvové struktury (intenzita strukturálních změn) přibližuje **schopnost přizpůsobení** ekonomiky novým podnětům či přímo schopnost jejich vytváření (bez výraznějších a dlouhodobějších nerovnováh), které je nezbytné pro zvyšování produktivity (zdroje mohou být přesunovány k využitím s vyšší produktivitou). Strukturální charakteristiky do značné míry ovlivňují také příležitosti, resp. limity pro zvyšování znalostní náročnosti ekonomických aktivit v dané lokalitě. Prostorová **fragmentace hodnotového řetězce** (zejména v rámci nadnárodních firem) však oslabuje vypovídací schopnost odvětvového analytického členění a vyžaduje využití kvalitativních šetření na podnikové (resp. vnitropodnikové) úrovni.
- Odvětvová specializace představuje výhodu, pokud zahrnuje aktivity znalostně či inovačně náročné. Při vědomí omezené vypovídací schopnosti odvětvového členění je možno hodnotit pozici MSK v rámci ČR jako méně příznivou z hlediska významu **znalostně náročných odvětví** zpracovatelského průmyslu a služeb; specializace a výkonnost regionální ekonomiky je založena spíše na tradičních odvětvích. Tato struktura se bude měnit díky produkci automobilového průmyslu, nicméně jeho skutečná znalostní náročnost je zatím omezená. Růstová výkonnost skupiny znalostně náročných odvětví je v MSK nadprůměrná (v období 2003-2007), ale úroveň přidané hodnoty na obyvatele (resp. na pracovníka) ve znalostně náročnějších odvětvích zůstává v MSK hluboce podprůměrná (73 %, resp. 86 % ČR) podobně jako v případě výdajů na výzkum a vývoj (42 %).

Podíly a struktura znalostně náročných odvětví (v % HDP), 2007

Růst HPH znalostně náročných odvětví (průměrný roční v b.c.), 2003-2007 a jejich podíl (%) na HPH v r. 2007

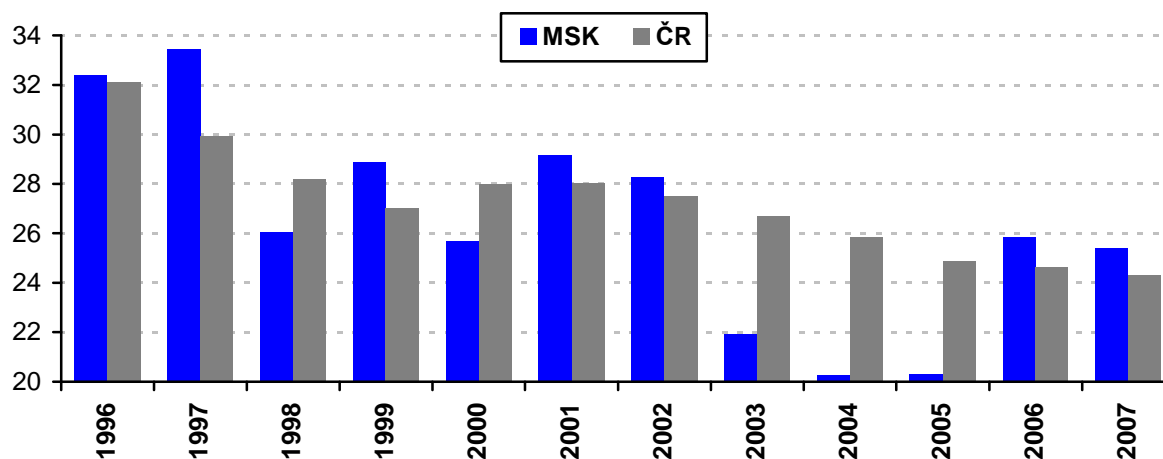

INVESTIČNÍ NÁROČNOST

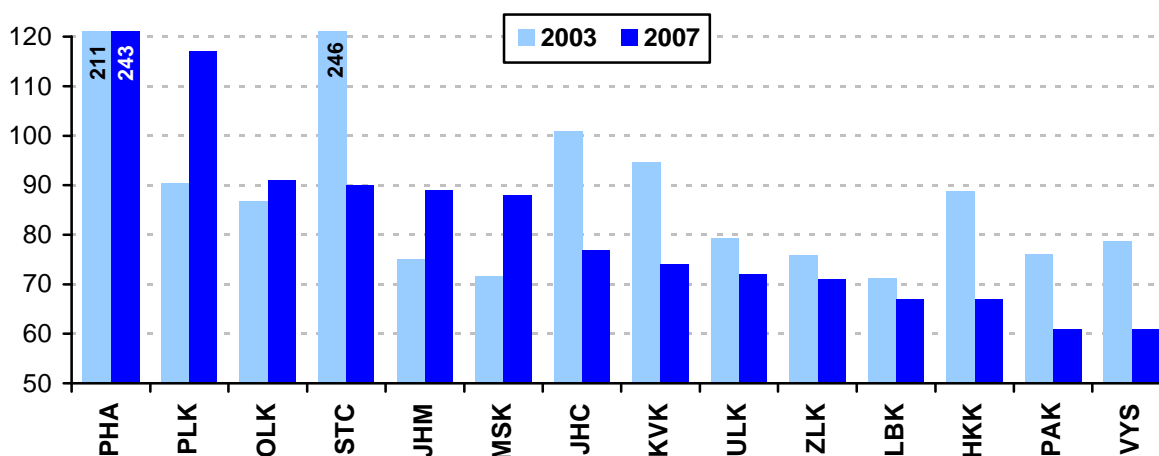
Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) v % HDP

- Míra investic je silně ovlivněna cyklickými a strukturálními charakteristikami ekonomiky (její kapitálovou náročností) a v ČR významně také přílivem zahraničních investic. Přířnos investiční aktivity pro ekonomickou výkonnost je velmi zásadně určen efektivností vynakládaných zdrojů. Korekce o kvalitativní hledisko je tedy při interpretaci vykazovaných hodnot žádoucí, nicméně v podstatě nemožná bez interních (firemních) dat. Určitou kvalitativní aproximaci poskytuje (relativní) význam zahraničních investic v regionální ekonomice.
- Míra investic v MSK byla dlouhodobě i přes specifika průmyslové specializace poměrně nízká, což odráží převážně útlumový charakter tradičních odvětví. Změna nastává až s ekonomickým oživením v úzké vazbě na příliv zahraničních investic a vzestup globální poptávky. Nicméně v úrovni THFK na obyvatele zůstává MSK pod průměrem ČR.

THFK v % HDP (b.c.) v krajích ČR

THFK na obyvatele v krajích ČR, (ČR = 100)

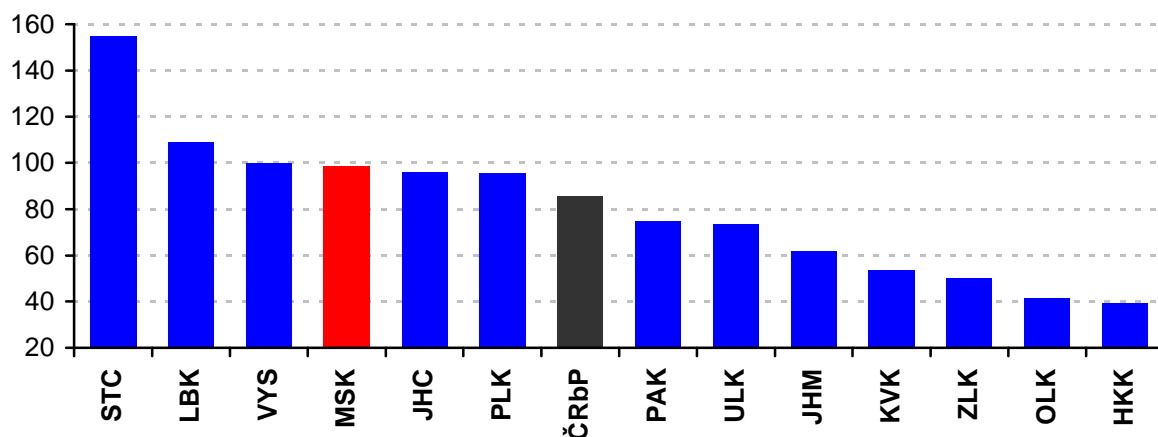

ZAPOJENÍ KRAJE DO SVĚTOVÉ EKONOMIKY

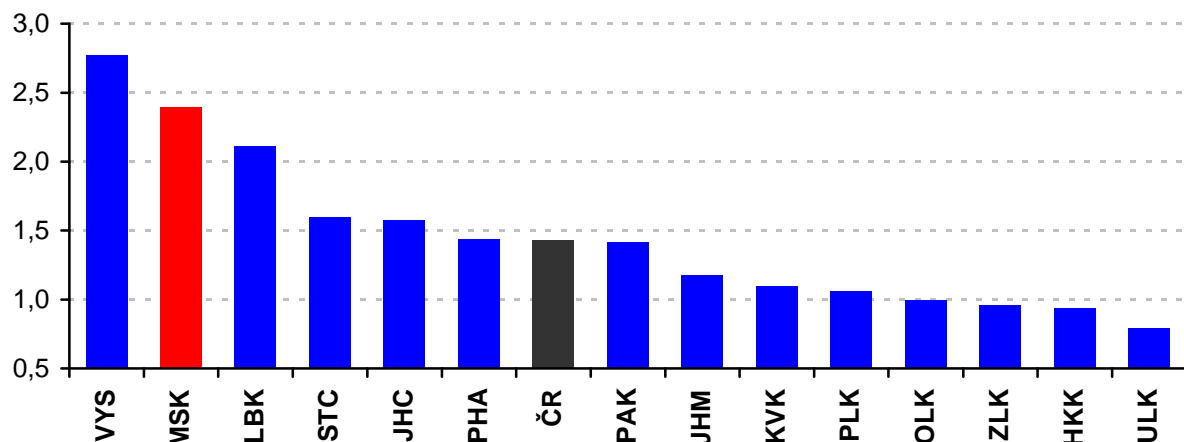
Přímé zahraniční investice

- Přímé zahraniční investice (resp. aktivity nadnárodních firem) představují hlavní motor hospodářského rozvoje a strukturálních změn v zemích středovýchodní Evropy. Objem a struktura příchozích PZI zásadním způsobem ovlivnila a stále ovlivňuje hospodářský vývoj jednotlivých regionů ČR. 53 % objemu příchozích PZI připadá na Prahu. Srovnání MSK s regiony z hlediska stavu PZI na obyvatele je proto provedeno za kraje bez Prahy (průměr ČR bez Prahy – ČRbP).
- Do MSK dosud přitekla nadprůměrná objem PZI (114,8 % průměru ČR bez Prahy). Ke konci roku 2006 byl výrazně vyšší stav PZI na obyvatele vedle Prahy pouze v krajích Středočeském a Libereckém. Pozici kraje výrazně ovlivnila investice Hyundai v Nošovicích, která není v dostupných datech dosud promítnuta.
- Z hlediska dopadu na hospodářství kraje jsou důležité dvě skutečnosti. Za prvé, dosažený stav PZI na obyvatele v MSK je důsledkem mimořádně silného přílivu PZI v období po roce 2002. Ještě v roce 2002 byl stav PZI na obyvatele v kraji jeden z nejnižších. Celkové dopady PZI se tak v MSK projeví/ily později než ve většině ostatních krajů. Za druhé, struktura PZI jednoznačně dominují investice do výstavby sériové výroby a montáže, popř. akvizice producentů (oceli, železa a uhlí).

Stav PZI (Kč na obyvatele) v krajích ČR, 2006

Změna stavu PZI v krajích ČR, 2006/2002

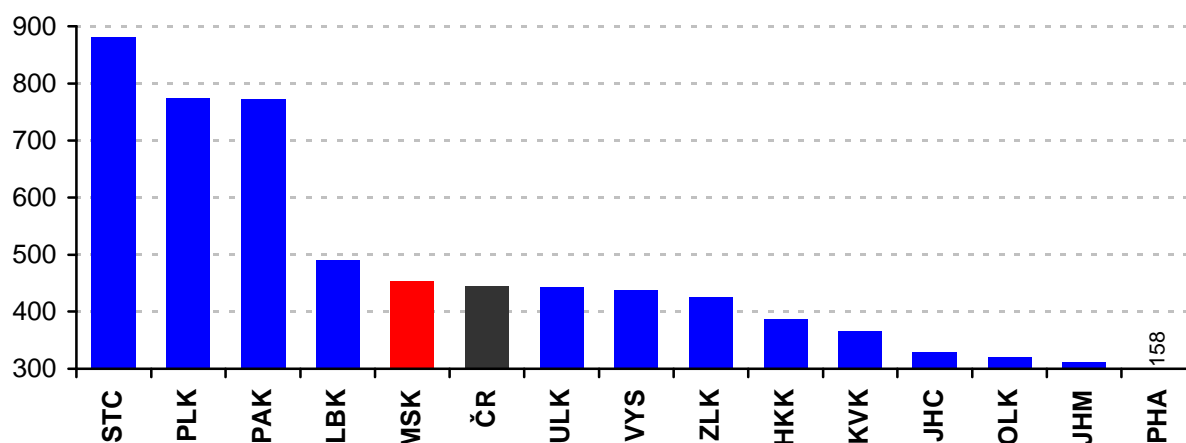

ZAPOJENÍ KRAJE DO SVĚTOVÉ EKONOMIKY

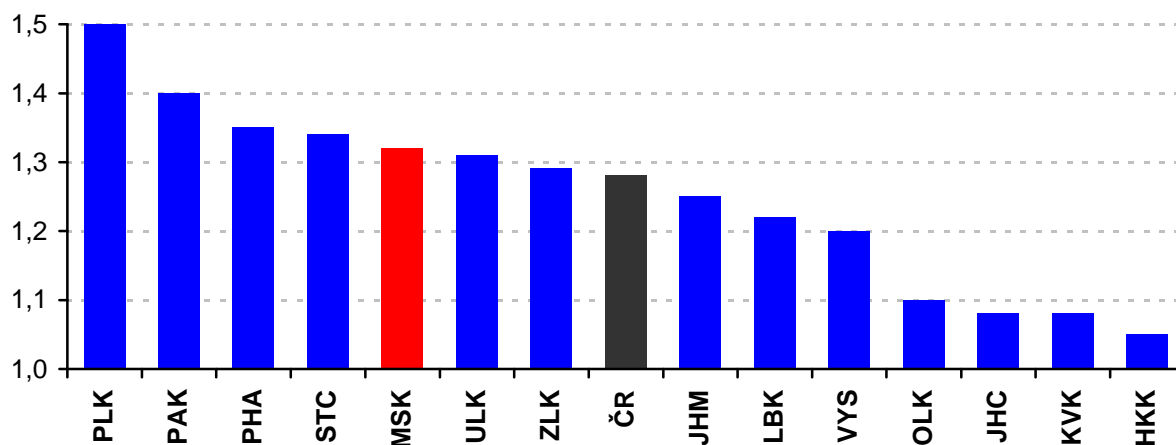
Exportní výkonnost

- Česká republika je malou otevřenou ekonomikou s rostoucím podílem exportu i importu na HDP, což je odrazem funkční specializace hospodářství na průmyslovou výrobu a montáž zejména pro evropský trh. Tato funkční specializace zemí středovýchodní Evropy představuje základní rámec pro hodnocení zapojení MSK do světové ekonomiky.
- Exportní výkonnost MSK (měřená v Kč na zaměstnanou osobu) v roce 2007 odpovídala průměrné úrovni ČR. Výrazně vyšší exportní výkonnost vykázaly pouze kraje, ve kterých jsou koncentrovány největší výrobní kapacity zahraničních firem (popř. jejich dceřiných společností). Vzhledem k rozjezdu výroby v Nošovicích lze předpokládat, že za rok 2009 již bude MSK patřit ke krajům s výrazně nadprůměrnou exportní výkonností a přiblíží se úrovni Pardubického a Plzeňského kraje.
- Od roku 2004 v MSK došlo k podstatně vyššímu růstu exportní výkonnosti než v celé ČR. To souvisí mj. s vysokým přílivem PZI do kraje po roce 2002. Vzhledem ke struktuře exportu (třetina objemu exportu připadá na ocel, železo a uhlí) je exportní výkonnost kraje silně závislá na světových cenách komodit. Výrazný pokles jejich cen v souvislosti s globální ekonomickou recesí významně ovlivňuje aktuální exportní výkonnost kraje, o níž budou data až v roce 2010.

Exportní výkonnost (tis. Kč na zaměstnanou osobu) v krajích ČR, 2007

Index exportní výkonnosti v krajích ČR, 2007/2004

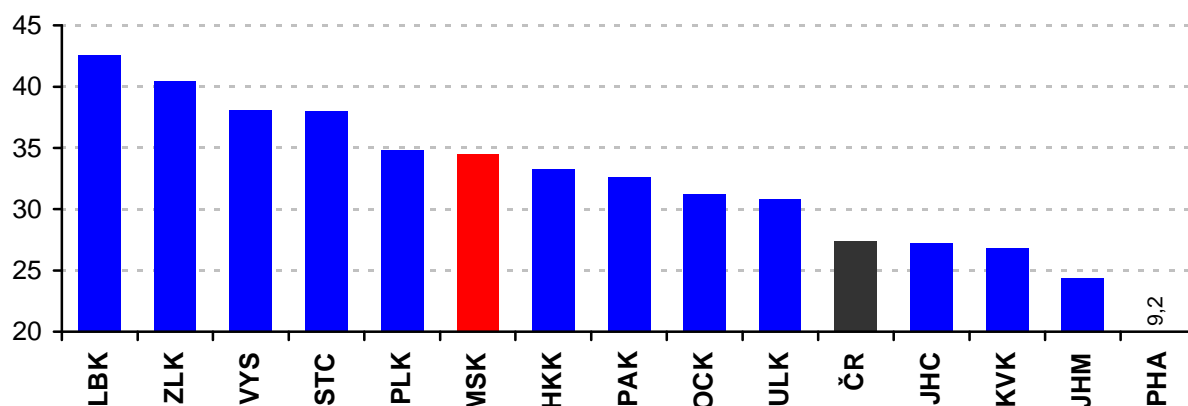

ZAPOJENÍ KRAJE DO SVĚTOVÉ EKONOMIKY

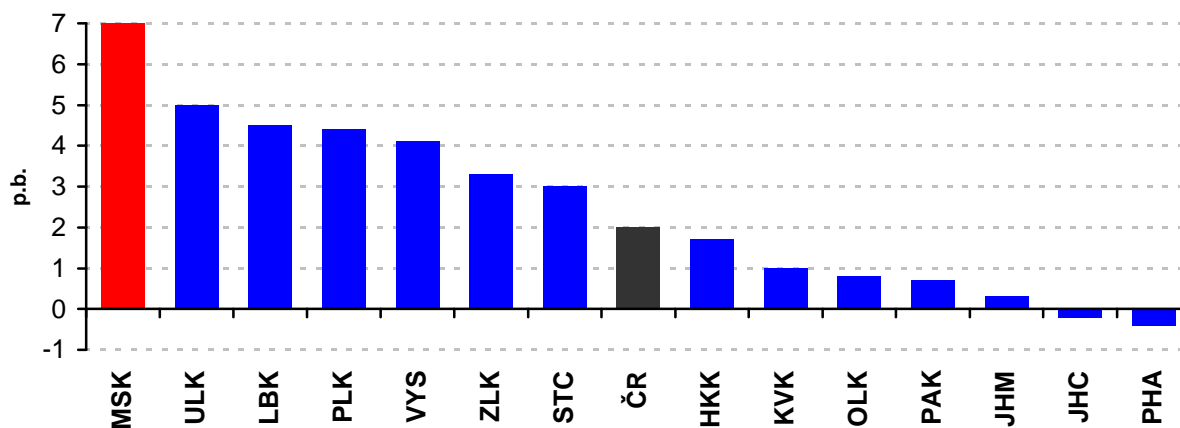
Výrobou a montáží ve zpracovatelském průmyslu

- Ekonomiky zemí středovýchodní Evropy do značné míry fungují jako „továrna Evropy“. ČR přitom patří mezi nejprůmyslovější země světa (měřeno podílem přidané hodnoty a zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu). MSK tuto funkční socializaci ČR v rámci světové (popř. evropské) ekonomiky naplňují výrazně nadprůměrně. **V roce 2007 připadala více než třetina (34,5 %) přidané hodnoty vytvořené v rámci kraje na zpracovatelský průmysl. Po rozjezdu výroby HMMC a jejich dodavatelů na území kraje se tak MSK zařadí mezi nejprůmyslovější kraje v ČR.**
- Přitom ještě v roce 2002 odpovídal podíl zpracovatelského průmyslu kraje úrovni za celou ČR. Hospodářský boom v MSK po roce 2002 byl jednoznačně tažen rozvojem zpracovatelského průmyslu, jeho rozvoj byl přitom významně tažen přílivem PZI. Mezi lety 2002 – 2007 tak došlo k zdaleka nejvyššímu růstu významu zpracovatelského průmyslu v celé ČR (měřeno růstem podílu na HPH).
- **Hlavní specializací zpracovatelského průmyslu MSK je výroba železa a oceli (30% podíl na exportu z kraje) a výroba dílů a montáž automobilů.** Uvedené zaměření zpracovatelského průmyslu vyvolává řadu otázek ohledně potenciálu MSK k přechodu ke znalostně založené ekonomice. Ta se proti současnosti vyznačuje podstatně vyšším podílem aktivit, jejichž východiskem jsou inovace, které de-facto představují přeměnu akumulovaných znalostí a dovedností na peníze prostřednictvím neustálého zvyšování užítku/hodnoty vlastní produkce pro zákazníka.

Podíl zpracovatelského průmyslu na hrubé přidané hodnotě dle krajů ČR, 2007

Změna podílu zpracovatelského průmyslu na HPH v krajích ČR, 2002 - 2007

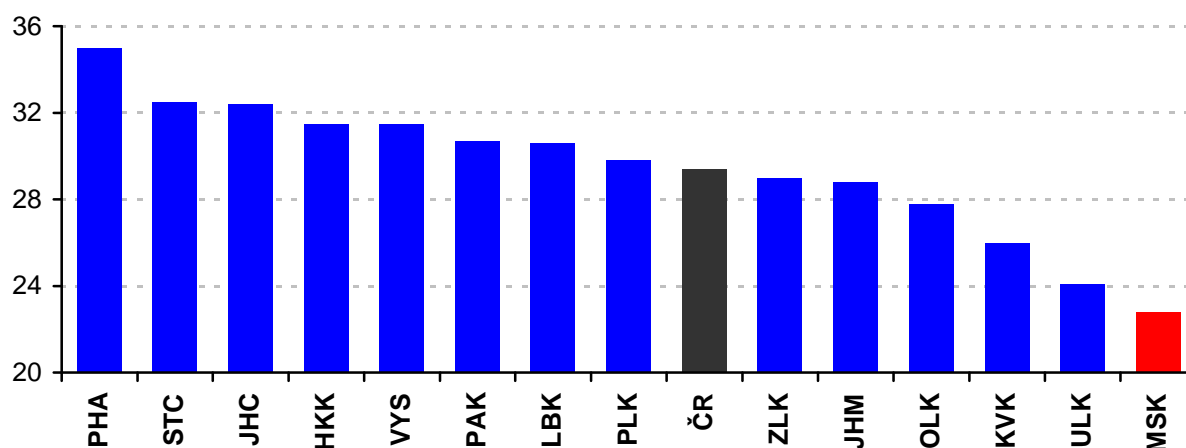

PODNIKATELSKÁ AKTIVITA

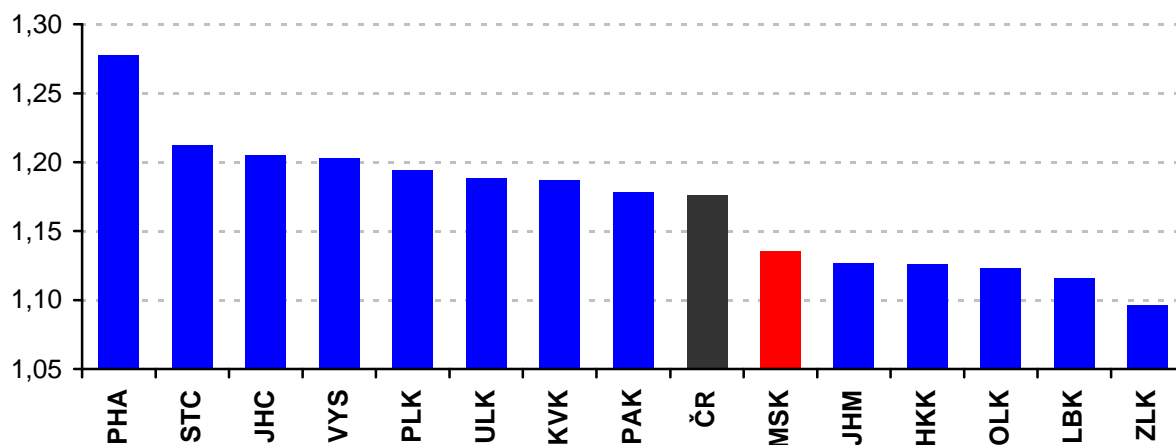
Počet fyzických osob podnikatelů registrovaných k DPH na 1000 obyvatel

- **Moravskoslezský kraj se vyznačuje nejnižší intenzitou podnikatelské aktivity mezi kraji ČR.** Na tisíc obyvatel kraje připadá pouze 22,8 podnikatelů (FOP), jejichž tržby dosáhly v roce 2008 alespoň milion korun. MSK tak dosahuje 77,6 % úrovně ČR. Nízká intenzita podnikatelské aktivity je ovlivněna několika vzájemně provázanými faktory. Za hlavní lze považovat nízký podíl VŠ kvalifikovaných obyvatel provázený selektivní migrací. Otázkou je role celkové místní atmosféry (vzorců chování a preferencí) ovlivněné silným propadem hospodářství, k jehož výraznějšímu oživení došlo až po roce 2002.
- Výrazně pod průměrem ČR, ale lépe než pět krajů dopadá MSK při hodnocení tempa čisté tvorby FOP registrovaných k DPH. V uplynulých 10 letech (1998 – 2008) vzrostl počet těchto podnikatelů o 13,5 %. V celé ČR činil tento nárůst 17,6 %.
- (METODICKÁ POZNÁMKA) Počet registrovaných fyzických osob podnikatelů (dále jen FOP) k platbě DPH je vhodnějším měřítkem počtu podnikatelů než počet osob s živnostenským oprávněním, neboť zahrnuje pouze FOP, jejichž tržby za hospodářský rok přesáhly milion korun. Tímto se vyhneme započtení lidí, kteří vlastní oprávnění k podnikání, ale nejsou aktivní, stejně jako lidí, kteří jsou de-facto zaměstnanci prostřednictvím tzv. „Švarc systému“.

Počet FOP registrovaných k platbě DPH na 1000 obyvatel v krajích ČR, 2008

Index (2008/1998) počtu FOP registrovaných k platbě DPH v krajích ČR

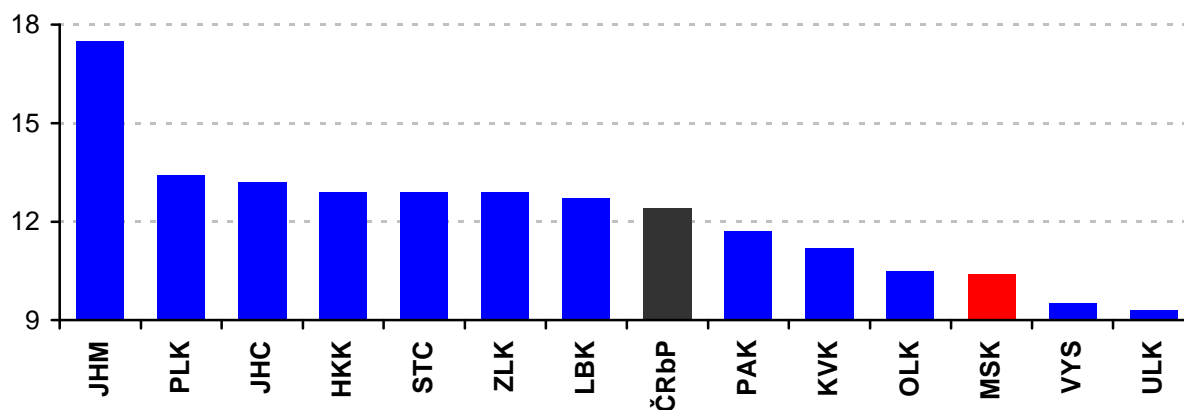

PODNIKATELSKÁ AKTIVITA

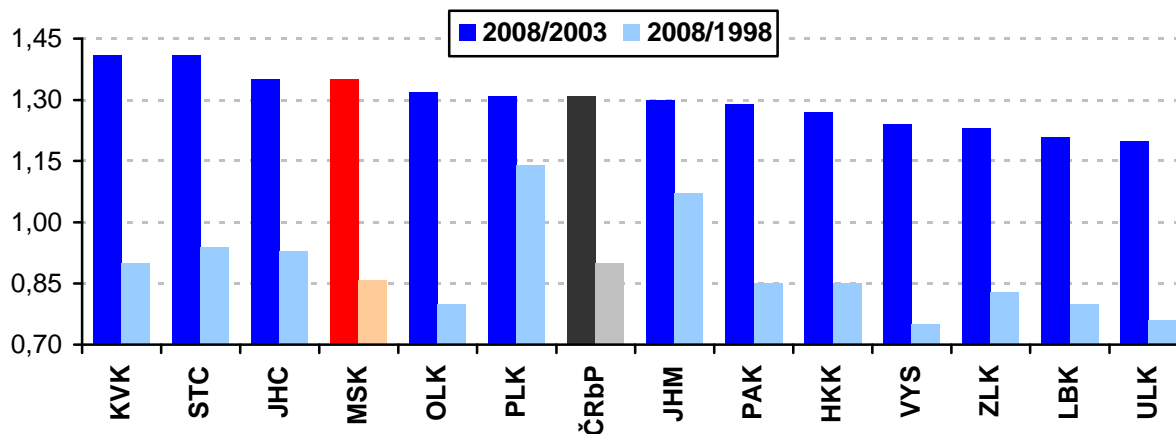
Počet firem - právnických osob na 1000 obyvatel

- **Moravskoslezský kraj patří ke krajům s nejnižším počtem firem - právnických osob (dále jen PO) na 1000 obyvatel.** Vedle koncentrace velkých firem v kraji tento indikátor ukazuje také na **nízkou intenzitu podnikatelské aktivity**. Velké firmy představují počtem pouze zanedbatelné procento z celkového počtu tohoto typu subjektů. Data o počtu PO na 1000 obyvatel tak indikují stejná zjištění jako data o podnikatelích - fyzických osobách registrovaných k platbě DPH. Srovnávací úroveň v tomto případě představují kraje bez Prahy, kde je hodnota tohoto ukazatele více než čtyřnásobná proti průměru ČR.
- **V období dynamického ekonomického růstu ČR po roce 2003 rostl počet firem (PO) v MSK mírně rychleji než činil průměr krajů bez Prahy.** Rychlejší růst počtu firem (PO) naznačuje, že silný růst po roce 2003 nebyl tažen pouze velkými firmami, ale také rozvojem malých a středních firem. V delším období (1998 – 2008), které pokrývá celý hospodářský cyklus, však došlo k relativně většímu úbytku počtu firem (PO) než v celé ČR (i než krajích bez Prahy). Úbytek za ČR bez Prahy v tomto období je spojen s procesem koncentrace řídicích a na ně bezprostředně navazujících aktivit do hlavních řídicích center země. Růst počtu firem (PO) v období 1998 – 2008 tak zaznamenaly pouze Praha, Jihomoravský a Plzeňský kraj. To naznačuje, že **kvantitativní (velikostní) potenciál ostravské aglomerace jako nadregionálního řídicího centra zůstává nevyužit.**

Počet PO registrovaných k platbě DPH na 1000 obyvatel v krajích ČR bez Prahy, 2008

Index počtu firem (PO) v krajích ČR bez Prahy

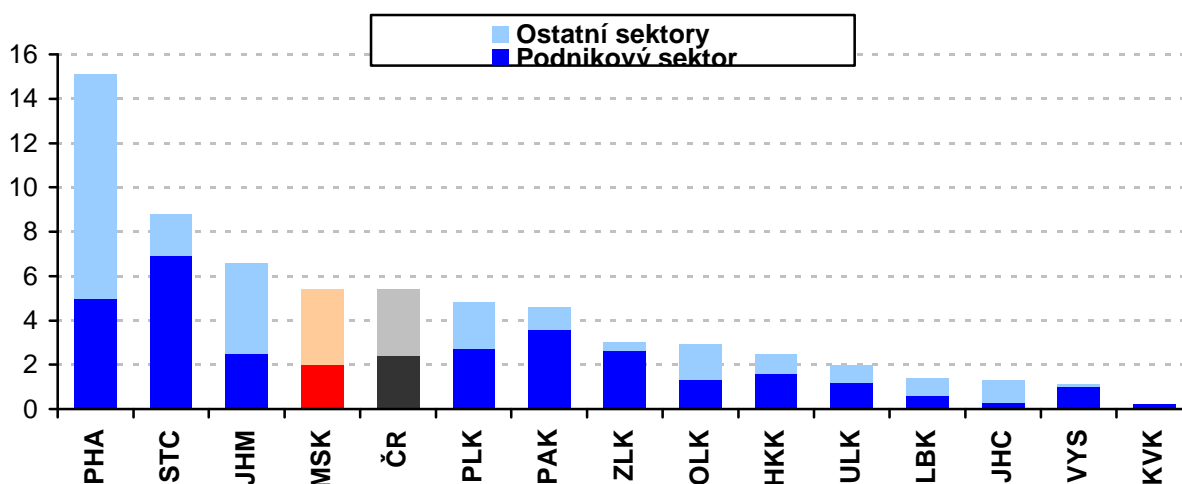

INOVAČNÍ VÝKONNOST – VSTUPY

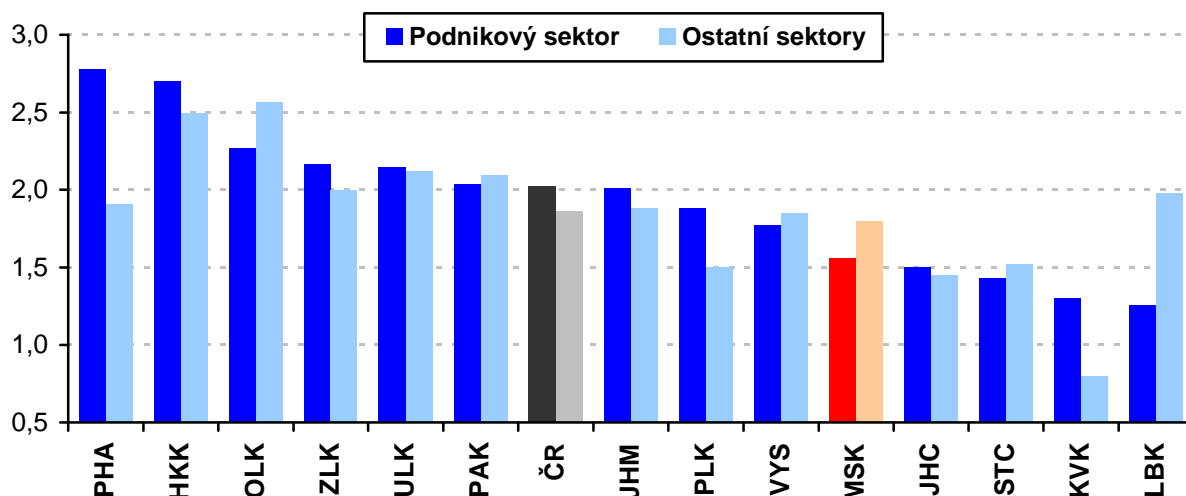
Pracovníci ve VaV

- Počet výzkumníků pracujících ve VaV na tisíc zaměstnaných osob v MSK je shodný s průměrem ČR. Vzhledem k pozici metropole kraje v rámci sídelního systému ČR to lze hodnotit jako zaostávání za potenciálem MSK. **Nízký podíl výzkumníků na pracovní síle v podnikovém sektoru je v souladu s tvrzením o relativně vyšším podílu jednodušší výroby a montáže na hospodářství kraje.**
- Mimo podnikatelský sektor je mírně nadprůměrný počet výzkumníků na 1000 zaměstnaných osob důsledkem koncentrace akademického sektoru v Ostravě.
- **Vedle podprůměrného počtu výzkumníků v podnikatelském sektoru kraj vykazuje také výrazně podprůměrný index vývoje počtu výzkumníků v tomto sektoru.** To opět podporuje tezi o zaměření hospodářství na znalostně méně náročné aktivity. Důležité také je to, že na rozdíl od celé ČR (vykazující rychlejší růst počtu výzkumníků v sektoru podniků) v MSK roste rychleji počet výzkumníků mimo podnikatelský sektor.

Počet výzkumníků na 1000 zaměstnaných osob v krajích ČR, 2007

Index počtu výzkumníků na 1000 zaměstnaných osob v krajích ČR, 2007/2002

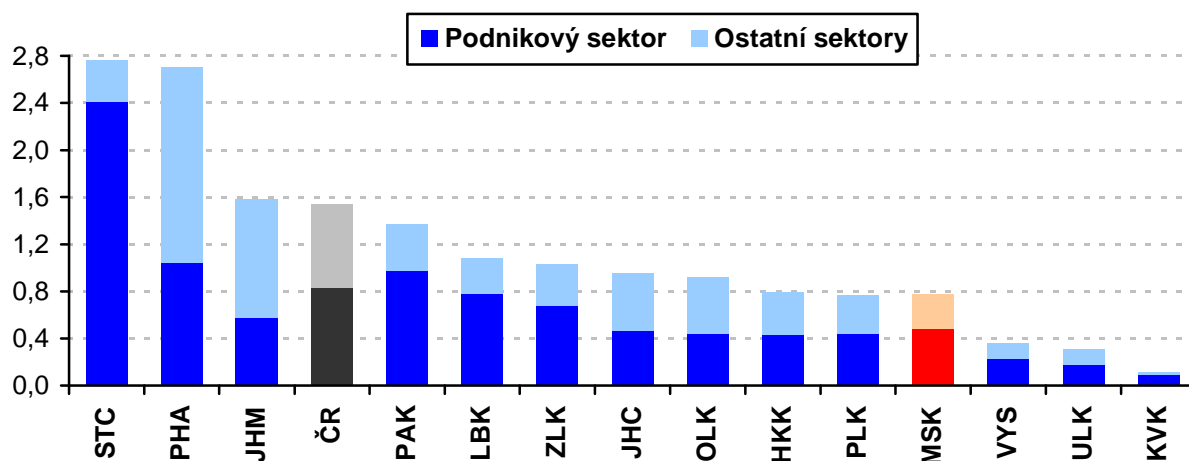

INOVAČNÍ VÝKONNOST – VSTUPY

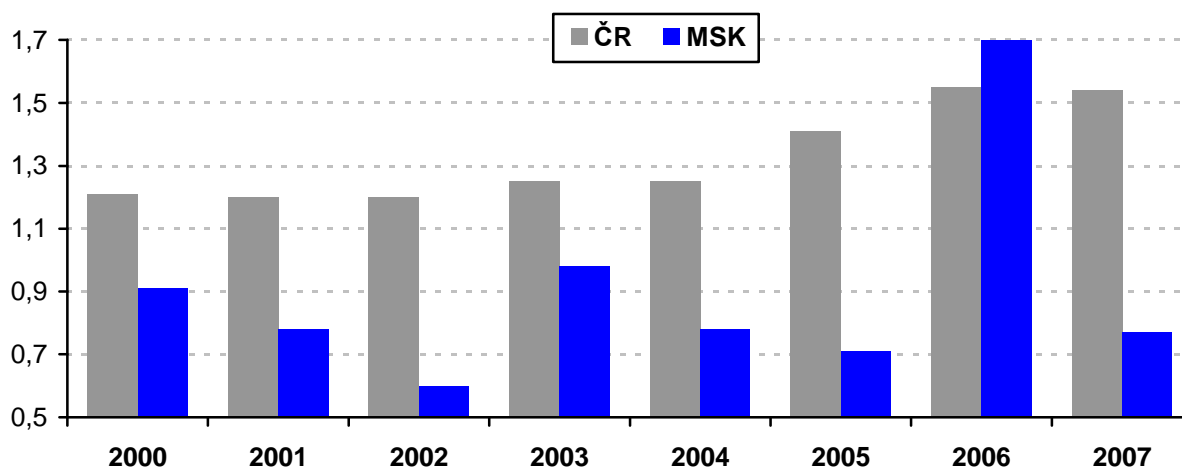
Výdaje na výzkum a vývoj

- MSK výrazně zaostává v intenzitě výdajů na výzkum a vývoj za průměrem ČR. Intenzita výdajů na VaV v MSK dosahuje v roce 2007 zhruba poloviční úrovně (měřeno podílem na HDP) oproti celé ČR.
- Nízká intenzita výdajů na VaV je poněkud překvapivá z toho důvodu, že metropolitní území MSK představuje jednu z největších aglomerací v rámci ČR. Přes velký populační význam tak nízká intenzita výdajů na VaV naznačuje, že MSK, resp. jeho metropolitní území, zaostává za ostatními velkými řídicími centry co do rozsahu (i) znalostně náročných ekonomických aktivit a (ii) řídicích funkcí jak v soukromém tak veřejném sektoru. Ve srovnání s Brnem, které má podobné kvantitativní charakteristiky významnosti, Ostrava zaostává v kvalitativních složkách významnosti, což se projevuje na hodnotách za celých kraj. Názorným příkladem je intenzita výdajů na VaV mimo podnikový sektor.
- Specifikem kraje je výrazná koncentrace (zejména podnikových) výdajů na VaV do několika málo velkých subjektů. Z nízké intenzity výdajů na VaV lze tedy usuzovat, že mimo tyto velké subjekty se VaV aktivity realizují ještě vzácněji než je tomu v celé ČR. Vývoj výdajů na VaV ukazuje, že s výjimkou roku 2006 (velká investice do VaV firmy IVAX Pharmaceuticals) dochází ke stagnaci podílu výdajů na VaV na HDP. Za celou ČR se však tento indikátor podstatně zvýšil.

Podíl výdajů na VaV na HDP v krajích ČR, 2007 (dle zdroje financování)

Vývoj podílu výdajů na VaV na HDP, 2000 - 2007

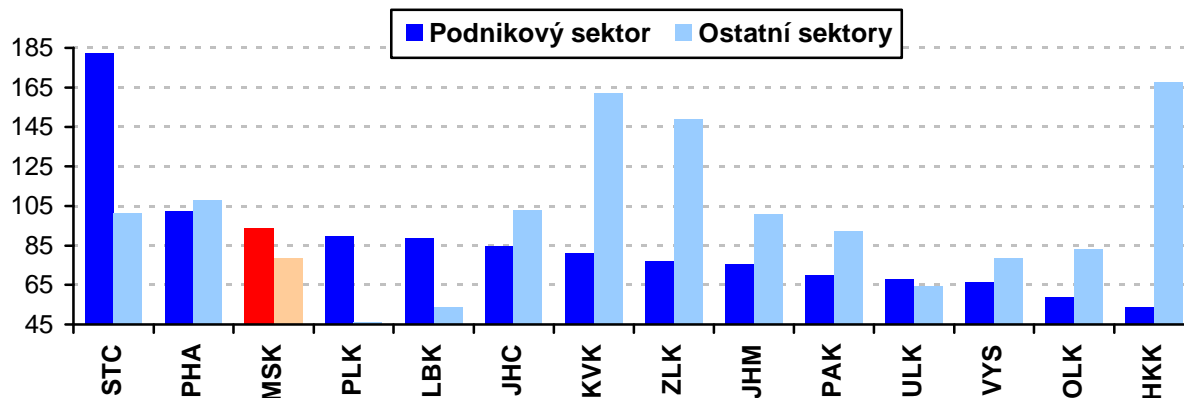

INOVAČNÍ VÝKONNOST – VSTUPY

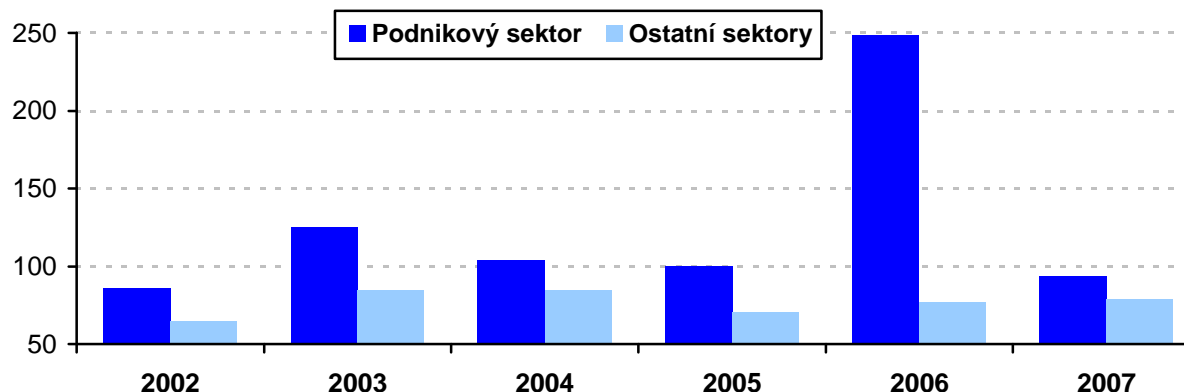
Výdaje na výzkum a vývoj na zaměstnance ve vývoji a výzkumu

- Objem výdajů na jednoho zaměstnance ve výzkumu a vývoji (dále jen VaV) lze považovat za ukazatel průměrných nákladů na VaV v daném regionu. Zaměstnanci ve VaV jsou přepočítáni na plné úvazky (Full-time equivalent - FTE). Výše nákladů na VaV tak podává určitou informaci o náročnosti a tím i charakteru VaV aktivit realizovaných na území daného regionu. Rozlišení sektorů provádění umožňuje sledovat rozdíly v průměrných nákladech na VaV mezi různými typy subjektů.
- **V rámci podnikatelského sektoru dosáhl MSK v roce 2007 třetí nejvyšší úroveň výdajů na zaměstnance ve VaV mezi kraji ČR.** Výrazně vyšší úroveň dosáhl díky výzkumu firmy Škoda Auto pouze Středočeský kraj. Mírně nad průměrem ČR byla také Praha. Výše výdajů na zaměstnance ve VaV tedy naznačuje možnost, že v podnikovém sektoru MSK dochází k realizaci relativně náročnějších VaV aktivit v rámci ČR; pro adekvátní informaci o tomto tématu je však nezbytné provedení šetření přímo mezi firmami.
- **Mimo podnikatelský sektor dosáhl MSK úroveň 80 % průměru ČR, přičemž výrazně zaostal za hlavními řídicími centry země** (Praha a Středočeský kraj, Jihomoravský kraj). Úroveň výdajů na zaměstnance ve VaV je však velmi proměnlivá v čase. Hodnota za podnikatelský sektor v roce 2006 je zcela výjimečná (souvisí s velkou jednorázovou investicí firmy IVAX Pharmaceuticals). Pro srovnání regionů dle vývoje výdajů na zaměstnance ve VaV by tak bylo lepší použít indikátor „výše neinvestičních výdajů na zaměstnance ve VaV“. Vývoj dat v období 2002 – 2007 naznačuje, že **v podnikatelském sektoru dochází spíše k poklesu pod průměrnou úroveň výdajů na zaměstnance VaV, zatímco v ostatních sektorech kraj setrvává na výrazně podprůměrné úrovni.**

Hrubé výdaje na VaV na zaměstnance ve VaV v krajích ČR (ČR = 100), 2007

Vývoj hrubých výdajů na VaV na zaměstnance ve VaV v MSK (ČR = 100), 2002 – 2007

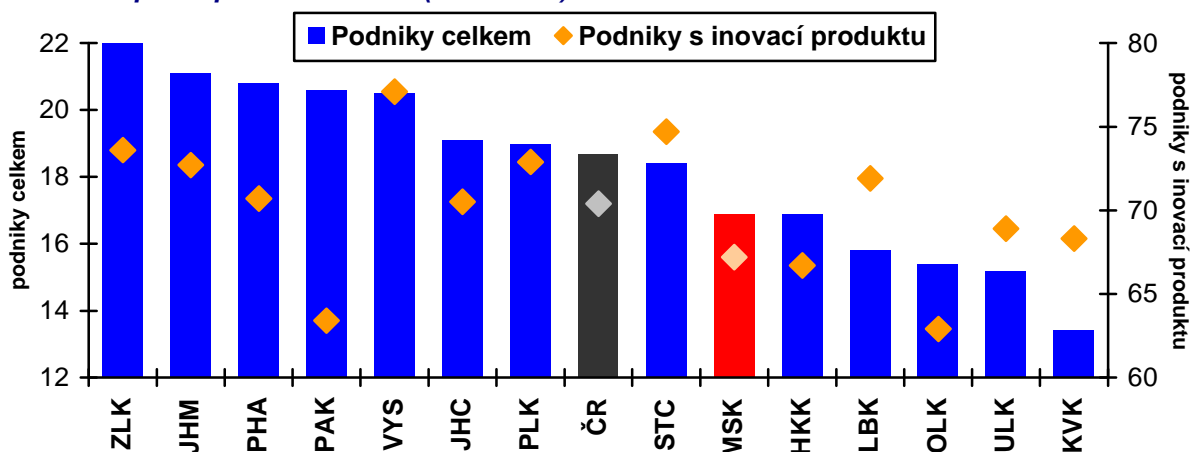

INOVAČNÍ VÝKONNOST – VÝSTUPY

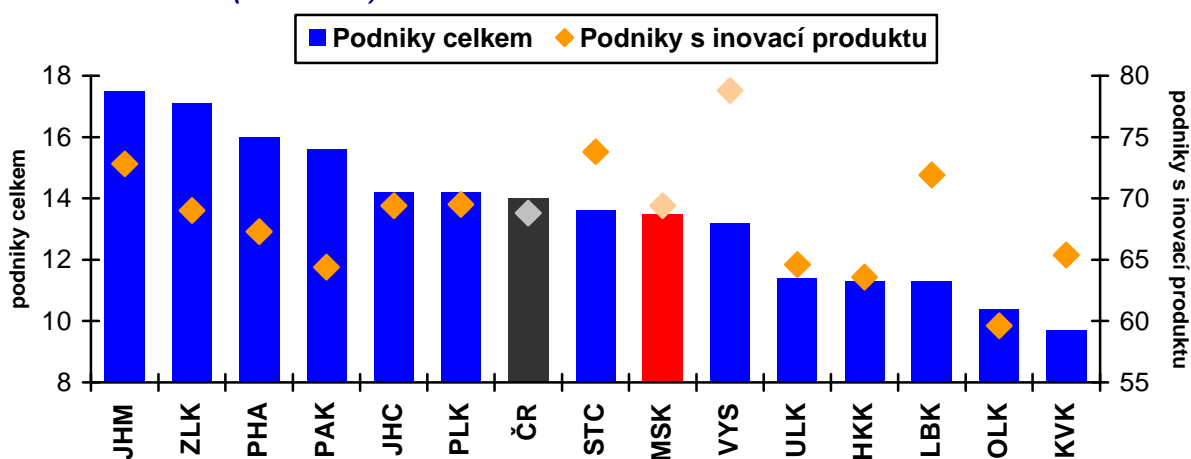
Produktové inovace

- Produktovou inovací je uvedení nového nebo podstatně zlepšeného výrobku nebo služby na trh. Inovace nemusí být nutně nová pro dané odvětví nebo trh, ale může být nová pouze pro podnik. V tomto případě lze očekávat podstatně menší ekonomické přínosy. Uvedená data bohužel neumožňují zhodnotit „kolik“ inovací podnik během sledovaného období zavedl, či o jaké inovace (s jakým komerčním přínosem) se jednalo. I proto je třeba podíly inovujících podniků vnímat jako pouze orientační. Pro adekvátní zhodnocení inovační výkonnosti podnikové sféry je zapotřebí provést kvalitativní šetření (např. průzkumem mezi podniky).
- **Podle podílu podniků s produktovou inovací novou na trhu na celkovém počtu podniků ve vzorku je postavení Moravskoslezského kraje pod průměrem Česka**, přičemž jeho postavení se neliší mezi „podniky celkem“ a „MSP“. Moravskoslezský kraj má mírně vyšší podíl podniků s inovací novou pouze pro podnik než je tomu v průměru v Česku. U MSP tento podíl odpovídá průměru ČR. V Moravskoslezském kraji je tedy zatím relativně nízký podíl podniků, které se intenzivněji věnují inovačním aktivitám vedoucím k inovacím novým pro trh. Pokud podniky inovují, v případě velkých podniků častěji než ve zbytku Česka využívají již dostupné technologie a znalosti spíše než vývoj zcela nových produktů. V případě MSP se více zaměřují na vývoj nových produktů.

Podíl podniků s produktovou inovací novou na trhu na celkovém počtu podniků s inovací produktu a počtu podniků celkem (2004-2006)

Podíl MSP s produktovou inovací novou na trhu na celkovém počtu MSP s inovací produktu a počtu MSP celkem (2004-2006)

B. LIDSKÉ ZDROJE

PŘEHLED HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ / POZNATKŮ Z ANALÝZY KLÍČOVÝCH VÝVOJOVÝCH TRENDŮ V OBLASTI LIDSKÉ ZDROJE

Téma č. 1: Populace a její pohyb

Stávající trendy pohybu obyvatel ohrožují konkurenceschopnost a výkonnost Moravskoslezského kraje.

Problém/výzva

- Atraktivita Moravskoslezského kraje jako „místa pro život“ je dlouhodobě velmi nepříznivá, což se odráží ve vysokém a přetrvávajícím záporném saldu stěhování obyvatel, jež nemá ve srovnání s ostatními kraji České republiky obdoby.
- Na záporném saldu stěhování se nejvíce podílí lidé ve věku 20-39 let a lidé s vysokoškolským vzděláním, přičemž nebezpečí uvedeného spočívá v hlavním významu těchto skupin jednak pro biologickou reprodukci společnosti, jednak pro konkurenceschopnost místní ekonomiky a potenciál rozvoje znalostně náročných aktivit.

Důkazy

- V rámci období 1998-2007 vykazoval Moravskoslezský kraj, jako jediný ze 14 krajů České republiky, pouze záporná salda stěhování, přičemž celková ztráta populace stěhování v rámci uvedených 10 let činí 12 155 občanů. Hodnota tohoto salda v roce 2007 v případě Moravskoslezského kraje ve výši -98 osob byla jako jediná z hodnot pro kraje České republiky záporná.
- Na záporném saldu stěhování se ve velké a v čase rostoucí míře podílejí osoby ve věku 20-39 let a osoby s vysokoškolským vzděláním. Podíl osob ve věku 20-39 let v období 2004-2007 na celkovém saldu stěhování činil 73,9 % (v období 2002-2004 pak 64,4 %) a podíl osob s vysokoškolským vzděláním v období 2002-2004 na celkovém saldu stěhování činil 45,7 %.
- Podíl osob ve věku 20-39 let, jako nejmobilnější části populace, činil v roce 2007 v Moravskoslezském kraji 30,1 %, což odpovídá 2. nejhorší pozici mezi kraji.

Důsledky

- Odchod osob ve věku 20-39 let nejenže negativně ovlivňuje počet osob v produktivním věku, resp. osob využitelných na trhu práce, a věkovou skladbu obyvatel, ale také rozsah přirozeného přírůstku obyvatel, neboť tato věková skupina se vyznačuje nejvyšší natalitou. K roku 2007 Moravskoslezský kraj vykazoval 2. nejnižší podíl této věkové skupiny v rámci krajů a zároveň 3. nejnižší hodnotu přirozeného přírůstku na 1 000 obyvatel.
- Odlivem mozků (brain drain) dochází k relativnímu snižování vzdělanostní úrovně kraje a v jeho důsledku také k relativnímu snižování konkurenceschopnosti kraje a jeho potenciálu rozvoje znalostně náročných aktivit.
- Pokračování trendu přirozeného pohybu, pohybu stěhování a stárnutí obyvatel z let 1998-2007 by vedlo ke ztrátě postavení Moravskoslezského kraje jako kraje s největším podílem obyvatel v předproduktivním a produktivním věku (0-64 let) do roku 2011, v němž by byl předstihnut Středočeským krajem a jeho odsunutí na 3. místo v roce 2014, kdy by jej předstihlo hlavní město.

Téma č. 2: Využití existujících lidských zdrojů na trhu práce

Nízká míra zapojení lidských zdrojů do ekonomických aktivit vede k nevyužívání existujícího potenciálu Moravskoslezského kraje a k následné nízké životní úrovni v tomto kraji.

Problém/výzva

- Velmi nízká míra zapojení lidských zdrojů Moravskoslezského kraje do ekonomických aktivit výrazně omezuje využití existujícího hospodářského potenciálu kraje a zároveň snižuje životní úroveň jeho obyvatel.
- Struktura ekonomických aktivit realizovaných v kraji, resp. lidských zdrojů navázaných na tyto aktivity, a vysoká závislost klíčových odvětví kraje na vývoji národní a zejména pak světové ekonomiky způsobuje výrazně procyklický vývoj míry zaměstnanosti (a následně životní úrovně) v rámci tohoto kraje.

Důkazy

- Podíl populace v produktivním věku (15-64 let) je v Moravskoslezském kraji 5. nejvyšší v rámci České republiky, avšak tato potenciální výhoda kraje je zcela znehodnocována skutečností, že míra zaměstnanosti této skupiny obyvatel dosahuje ve srovnání s ostatními kraji 2. nejhorší úrovně. Míra zaměstnanosti v Moravskoslezském kraji k roku 2007 dosáhla hodnoty 61,4 %, přičemž republiková hodnota této veličiny činila 66,1 %.
- Jiným vyjádřením právě uvedeného může být konstatování nejnižší míry ekonomické aktivity obyvatel Moravskoslezského kraje ve srovnání s ostatními kraji, tj. podílu obyvatel se zájmem o uplatnění na trhu práce, a zároveň 2. nejvyšší míry nezaměstnanosti (při nejvyšším podílu dlouhodobě nezaměstnaných, konkrétně nezaměstnaných déle než 12 měsíců), tj. nevyužití nabídky práce části populace se zájmem o pracovní uplatnění.
- Změny v míře zaměstnanosti v závislosti na cyklickém vývoji ekonomiky se projevují výrazněji v případě Moravskoslezského kraje v porovnání s vývojem míry zaměstnanosti České republiky. Příkladem může být ekonomické oživení v letech 2004-2007, v němž míra zaměstnanosti v České republice vzrostla o 2,9 % (0,019 p.b.), zatímco v Moravskoslezském kraji o 6,2 % (0,036 p.b.). V případě ekonomické recese však Moravskoslezský kraj zažívá stejně výrazný pokles zaměstnanosti ve srovnání s jeho republikovou úrovní. V letech 2000-2007 byly výkyvy v míře zaměstnanosti spojené s ekonomickým cyklem v případě Moravskoslezského kraje (ve srovnání s Českou republikou) silnější o 83,5 % v případě relativního vyjádření a o 65,3 % v případě vyjádření absolutního.

Důsledky

- Rozdíl mezi republikovou úrovní míry zaměstnanosti a úrovní vlastní Moravskoslezskému kraji k roku 2007 představuje v absolutním vyjádření nevyužití práce 42,3 tisíců jeho občanů. V případě jejich zapojení do produktivních aktivit by došlo k navýšení HDP kraje v tomto roce o 7,7 %.
- I přes 5. nejvyšší úroveň hrubých mezd mezi kraji České republiky dosahuje Moravskoslezský kraj nejnižší úrovně hrubých příjmů na 1 osobu v domácnostech, a to i po zohlednění rozdílů v počtu členů v domácnostech mezi kraji. Problematičnost této situace pak podtrhuje multiplikační účinek relativně nízké spotřeby v důsledku nižších příjmů na ekonomický rozvoj kraje.
- Nízká míra pracovního uplatnění, resp. vysoká míra nezaměstnanosti, a nízká životní úroveň obyvatel Moravskoslezského kraje (3. nejvyšší podíl domácností s čistými příjmy pod životním minimem) jsou významnými faktory přispívajícími k negativní image kraje, jež je však klíčová z pohledu mobility lidských zdrojů i zdrojů spojených s příchozem investorů.

Téma č. 3: Vzdělanost jako jeden z faktorů kvality lidských zdrojů

Nízká úroveň vzdělanosti lidských zdrojů Moravskoslezského kraje výrazně omezuje schopnost přilákání znalostně náročných investic a rozvoj oborů s vysokou přidanou hodnotou.

Problém / výzva

- Nízká vzdělanostní úroveň obyvatel Moravskoslezského kraje nevytváří vhodné prostředí nezbytné pro realizaci znalostně náročných investic a pro rozvoj oborů s vysokou přidanou hodnotou, jež mají velmi pozitivní vliv na konkurenceschopnost kraje a jeho rezistenci vůči ekonomickým šokům.
- Vysoký podíl osob s vysokoškolským vzděláním na záporném saldu pohybu stěhováním, který zpomaluje růst průměrné vzdělanostní úrovně kraje (viz. téma č. 1).
- Struktura oborů a náplň vzdělávání na školách v Moravskoslezském kraji reflektuje změny v požadavcích zaměstnavatelů na kvalitu pracovní síly pouze omezeně.

Důkazy

- Hodnota agregátního indexu vzdělanosti (suma podílu osob s maturitou a dvojnásobku podílu osob s vysokoškolským vzděláním na populaci 15+) v Moravskoslezském kraji v roce 2007 umístila tento kraj na 9. místo mezi kraji. Oproti průměru České republiky je podíl vysokoškoláků v Moravskoslezském kraji nižší o 1,6 p.b. (8. místo), podíl středoškoláků s maturitou nižší o 3,2 p.b. (13. místo), podíl středoškoláků bez maturity vyšší o 3,1 p.b. (5. místo) a podíl osob se základním či chybějícím vzděláním vyšší o 1,7 p.b. (5. místo), přičemž 1 p.b. odpovídá 10,7 tis. osobám.
- V letech 1998-2004 dosáhlo saldo stěhování osob s vysokoškolským vzděláním hodnoty -3 371 osob, přičemž na celkovém saldu stěhování se tato skupina v průměru podílela 36,7 %. Za stejné období vzrostl počet vysokoškolsky vzdělaných lidí o 20 523 osob. Vzdělanostní potenciál ztracený v důsledku migrace vysokoškoláků v uvedeném období tak představoval 16,4 % celkového nárůstu této skupiny obyvatel.
- Na základě výpovědí personalistů o 729 zaměstnaných absolventech středních škol v Moravskoslezském kraji bylo v roce 2008 zjištěno, že 57,6 % těchto absolventů vykonává zaměstnání shodující se s jimi vystudovaným oborem, přičemž jejich odborná připravenost byla nejčastěji (ve 46,5 % případů) označena za dostatečnou (na škále vynikající, dobrá, dostatečná, nedostatečná, špatná a velmi špatná) a znalost cizího jazyka (ve 39,4 % případů) za nedostatečnou. Z výpovědí o 594 zaměstnaných absolventech vysokých škol vyplynulo, že 73,9 % z nich se věnuje zaměstnání, které se shoduje s jimi vystudovaným oborem, přičemž odborné znalosti byly nejčastěji označeny za dobré (ve 49,0 % případů) a jazykové znalosti pak za dostatečné (ve 38,4 % případů).

Důsledky

- Podíl zaměstnanců v Moravskoslezském kraji pracujících v hi-tech sektoru ve výši 3,5 % řadil v roce 2007 tento kraj (ve srovnání s ostatními) na 8. místo, přičemž na republikovou hodnotu tohoto podílu ztrácel 1,7 p.b., na proinovativně zaměřený Jihomoravský kraj ztrácel 3,4 p.b. a na Prahu dokonce 9,6 p.b. Z pohledu zaměstnanosti v hi-tech službách kraj dosahoval 5. místa, v případě zaměstnanosti v hi-tech zpracovatelském průmyslu 11. místa. V průběhu let 2003-2007 docházelo sice ke konvergenci této úrovně směrem k průměru České republiky, ale zároveň ke ztrátě pozice vůči inovativně a znalostně založeným krajům, tj. Praze a Jihomoravskému kraji. Pokračování tohoto trendu povede k další ztrátě konkurenceschopnosti a významu Moravskoslezského kraje v rámci národní i světové ekonomiky.

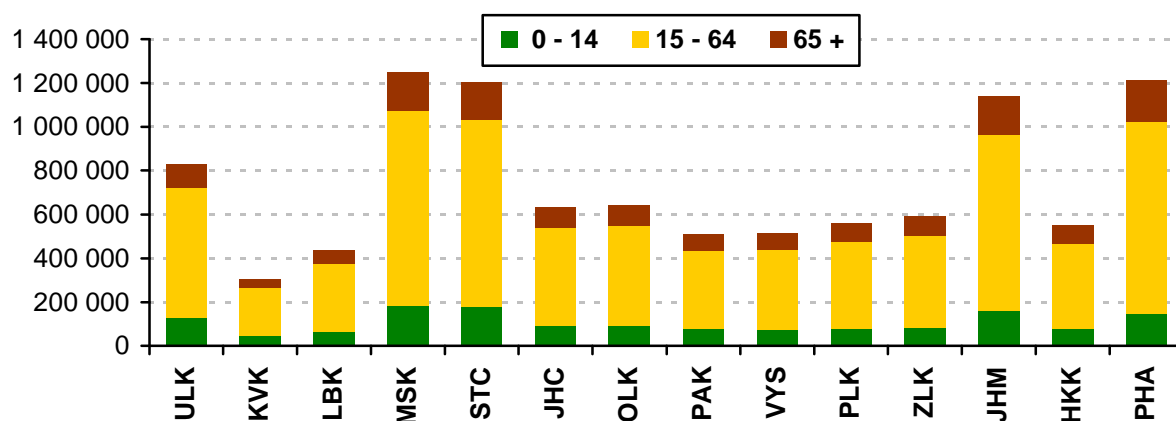
- Oslovených 96 největších zaměstnavatelů v Moravskoslezském kraji, dohromady zaměstnávajících 74 326 osob, v roce 2008 vyjádřilo záměr výrazně omezit podíl svých zaměstnanců se základním vzděláním (o 2,9 p.b.) a osob vyučených (o 3,0 p.b.) a naopak navýšit podíl osob s maturitou (o 2,5 p.b.) a vysokoškolským vzděláním (o 3,2 p.b.). Naplnění tohoto záměru, jež je spojeno s jejich snahou o růst konkurenceschopnosti a podílu znalostně náročných aktivit může být, vzhledem ke skutečnostem uvedeným výše, velmi problematické. Tuto situaci dále zhoršuje rozdílná struktura nabídky a poptávky pracovních sil.
- Neřešení problémů s uplatnitelností pracovní síly v důsledku odlišné struktury nabídky a poptávky práce, včetně dosažené úrovně vzdělání, povede jednak k nárůstu strukturální, resp. dlouhodobé nezaměstnanosti, jednak k pokračování migrace pracovní síly z Moravskoslezského kraje.

PŘEHLED HLAVNÍCH UKAZATELŮ V OBLASTI LIDSKÝCH ZDROJŮ

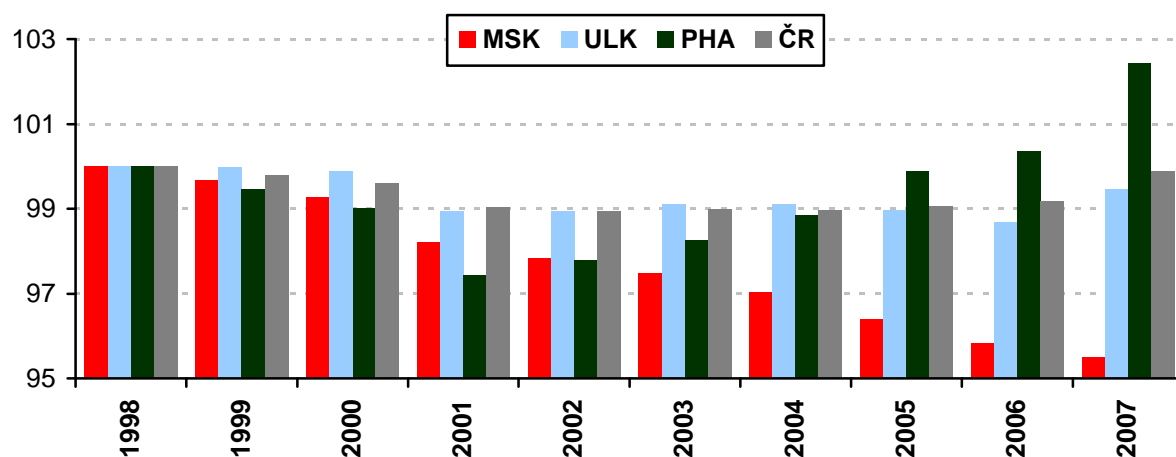
OBYVATELSTVO A JEHO VĚKOVÁ STRUKTURA

- Lidé jsou základní determinantou (spolu s prostředím je obklopujícím) veškerých ekonomických, kulturních, sociálních a jiných aktivit, neboť tyto jsou vyvolávány právě lidskými potřebami a realizovány prostřednictvím zdrojů v lidech ztělesněných. Při posuzování potřeb a zdrojů spojených s jedinci lokalizovanými v rámci daného prostoru, resp. obyvateli tohoto prostoru, musí být vzato v úvahu jednak jejich množství, jednak jejich kvalitativní rozměr, a to alespoň z pohledu věkové struktury.
- V roce 2007 byl Moravskoslezský kraj s 1 249 897 obyvateli největším krajem v ČR, přičemž také podíl předproduktivní (0-14 let) a produktivní (15-64 let) části populace na jejím celku tvořil celkem 85,9 % osob a kraj tak dosáhl 4. nejlepšího výsledku. Největším podílem je tato část populace zastoupena v Ústeckém kraji (87,0 %), nejmenším pak v Praze (84,4 %). Podíl populace v předproduktivním věku se v rámci krajů pohyboval v rozmezí 12,1-15,3 % (v MSK 14,5 %, 7. místo), podíl populace v produktivním věku dosahoval hodnot 70,4-72,3 % (v MSK 71,5, 5. místo) a podíl populace v postproduktivním věku (65 a více let) pak fluktoval mezi hodnotami 13,0-15,6 % (v MSK 14,1 %, 11. místo).
- I přes velmi příznivou věkovou strukturu a značný počet dostupných lidských zdrojů je jejich míra využití velmi nízká, jak v dalším textu ukazuje velikost míry zaměstnanosti. Také populace ve věku 20-39 let, která vykazuje nejvyšší ochotu k migraci, je nejvýznamnější z pohledu biologické reprodukce společnosti a zároveň se vyznačuje nejvyšší produktivitou práce, je v populaci MSK zastoupena 30,1 %, což odpovídá 2. nejhorší pozici v rámci všech krajů (hodnota tohoto ukazatele se pohybuje v rozmezí 29,9-32,4 %). Tento stav je výsledkem značného záporného salda stěhování této části obyvatel (viz ukazatele pohybu obyvatel), což v současnosti snižuje produktivní schopnost kraje a do budoucna pak lze očekávat zhoršení věkové struktury jeho obyvatel v důsledku poklesu natality.
- Také při srovnání vývoje populace v průběhu let 1998-2007 lze vysledovat poměrně nepříznivý trend poklesu podílu populace ve věku 0-64 let. Zatímco v rámci České republiky došlo k poklesu této části populace v rozsahu 0,1 %, v případě Prahy k růstu v rozsahu 2,4 % a v případě Středočeského kraje dokonce k jeho nárůstu o 8,7 %, v Moravskoslezském kraji v průběhu uvedených 10 let poklesl podíl této části populace o 4,5 %, což představuje 50 600 osob. Při pokračování tohoto trendu Moravskoslezský kraj v roce 2011 ztratí pozici kraje s největším počtem osob ve věku 0-65 let, neboť jej předstihne Středočeský kraj a v roce 2014 jej pak předstihne také hlavní město Praha.
- V rámci Moravskoslezského kraje vykazuje největší podíl osob ve věku 0-64 let okres Bruntál, nejmenší podíl pak okres Ostrava. Podíl osob ve věku 20-39 let se pohybuje v rozmezí 29,8-30,4 %.

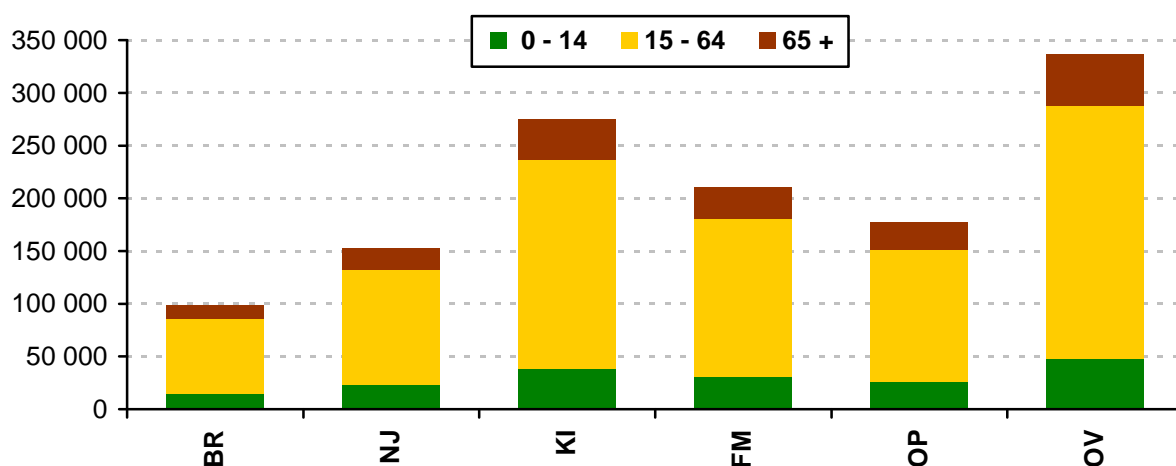
Počet a věková struktura obyvatel v krajích ČR v r. 2007 (dle podílu osob 0-64 let na populaci)

Vývoj počtu obyvatel v MSK v letech 1998-2007 (rok 1998 = 100)

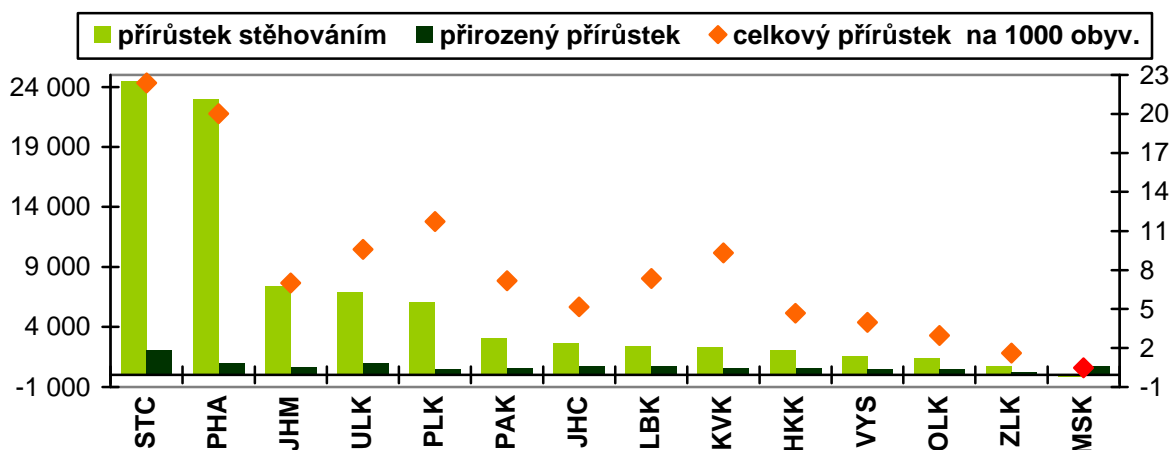
Počet a věková struktura obyvatel v okresech MSK v roce 2007 (dle podílu osob 0-64 let na populaci)

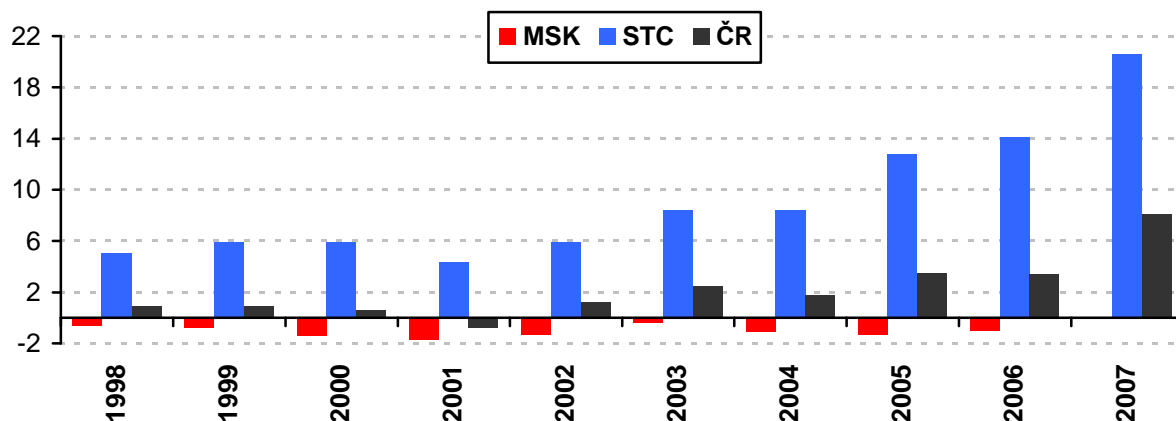
POHYB OBYVATEL

- Celková změna počtu obyvatel je ukazatelem vývoje lidských zdrojů dosažitelných na určitém prostoru, přičemž dlouhodobý trend této veličiny determinuje budoucí potenciál dané územní jednoty. Zajímavá je také dekompozice tohoto ukazatele na změnu počtu obyvatel vyvstávající z přirozeného přírůstku, který je determinován zejména velikostí produktivní části populace a ekonomickými podmínkami k založení či rozšíření rodiny, a přírůstku spojeným se stěhováním, který lze vnímat jako agregátní ukazatel atraktivity dané lokality, jež v sobě shrnuje ekonomické, sociální, kulturní, ekologické a další aspekty.
- V roce 2007 činil celkový přírůstek populace v Moravskoslezském kraji 607 osob (v přepočtu na 1 000 obyvatel 0,5 osoby), což je v rámci krajů v České republice nejnižší hodnota. Tento nepříznivý výsledek není způsoben rozsahem přirozeného přírůstku obyvatel, jehož hodnota 705 osob řadí kraj mezi polovinu krajů s vyšším přirozeným přírůstkem (v přepočtu na 1000 obyvatel však kraj dosahuje 3. nejhorší hodnoty, konkrétně 0,6 osob), ale zejména rozsahem přírůstku obyvatel stěhováním, který v roce 2007 činil -98 osob (včetně zahraniční migrace obyvatel). Moravskoslezský kraj v uvažovaném roce tak jako jediný v České republice vykazoval pokles obyvatel v souvislosti se stěhováním, což ukazuje na velmi negativní vnímání tohoto kraje jako vhodného místa „pro život“.
- Ačkoli se výše ukazatele přírůstku v souvislosti se stěhováním v rámci let 1998 - 2007 měnila, nikdy nedosáhla kladné hodnoty, a to ani v letech 2004 - 2007, v nichž Moravskoslezský kraj prožíval období nadprůměrného ekonomického růstu a s ním spojeného rozvoje, čímž se tento kraj odlišuje od krajů ostatních. V rámci uvedeného desetiletého období klesla populace v důsledku stěhování o 12 155 osob. V naprostém kontrastu s uvedeným pak vyznívá rostoucí trend přírůstku stěhováním v případě celé České republiky nebo dokonce progresivně rostoucí trend v případě Středočeského kraje (tento nárůst však nelze chápat pouze jako přeliv obyvatel z hlavního města Prahy, neboť toto od roku 2002 zažívá také poměrně vysoký příliv osob).
- Značné rozdíly jsou také mezi jednotlivými okresy Moravskoslezského kraje, kdy pozitivní saldo stěhování v roce 2007 vykazovaly okresy Frýdek-Místek, Opava a Nový Jičín, zbylé okresy pak vykazovaly saldo záporné, s výrazně vysokou hodnotou pro okres Ostrava. Pozitivní přírůstek obyvatel stěhováním v prvních třech uvedených okresech lze vysvětlit jednak jejich rozvojem v důsledku realizace významných investic v předchozích letech, jednak v důsledku stěhování movitějších obyvatel města Ostravy do rodinných domů v přilehlých obcích, jež v mnohých případech náležely do okresu jiného.

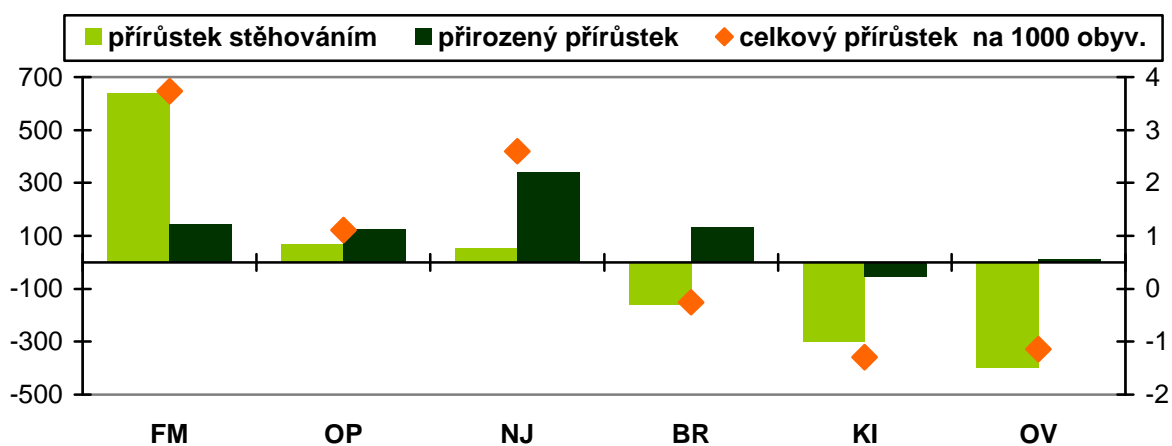
Pohyb obyvatel v krajích ČR v roce 2007

Vývoj přírůstku stěhování na 1000 obyvatel v MSK v letech 1998-2007

Pohyb obyvatel v okresech MSK v roce 2007

- Celková změna počtu obyvatel způsobená stěhováním vyjadřuje, jak již bylo uvedeno výše, atraktivitu dané lokality. Z hlediska potenciálu lidských zdrojů je účelné sledování dvou specifických skupin, a to osob s vysokoškolským vzděláním, vzhledem k jejich vysoké produktivitě práce a možnosti jejich uplatnění v činnostech s vysokou přidanou hodnotou, a osob ve věku 20-39 let, vzhledem k jejich nejvyšší mobilitě v rámci všech věkových skupin a k jejich převažujícímu významu z pohledu biologické reprodukce společnosti. S růstem věku a založením rodiny pak dochází k výraznému snížení jejich mobility a jejich usídlení.

- První dvě tabulky (seřazené dle zlepšení v ukazateli průměrného celkového salda stěhování) obsahují průměrné údaje o stěhování obyvatel a jeho specifických skupin v rámci tří uvažovaných období, což umožňuje jednak snížit zkreslení daná krátkodobými výkyvy „popularity“ jednotlivých územních jednotek, jednak umožní sledovat vývoj v čase. Poslední, dále nekomentovaná, tabulka umožňuje rozložení celkového salda stěhování na počty osob odcházejících z kraje a osob do kraje přicházejících.
- Z pohledu stěhování osob ve věku 20-39 let byl na tom v období 2005-2007 nejhůře Moravskoslezský kraj, který každoročně v průměru ztrácel 733 osob v tomto věkovém rozmezí, což z celkového salda stěhování tvořilo 73,9 %. Uvedený podíl je přitom v rámci zkoumaných období nejhorší, neboť v rámci období 1999-2001 činil 62,2 %. Naopak nejvyšší pozitivní saldo stěhování obyvatel 20-39 let vykazuje Praha, která v období 2005-2007 tímto způsobem získala 13 369 osob, přičemž tato skupina obyvatel se na celkovém saldu stěhování podílí 97,8 %. Jak vyplývá z dat předchozích období, Praha je pro tuto skupinu obyvatel velmi lákavá, neboť saldo stěhování obyvatel ve věku 20-39 let převyšuje celkové saldo stěhování v předchozích obdobích, což ukazuje na silný odliv ostatních věkových skupin obyvatel. (Nejlépe je to vidět na údajích z let 1999-2001, kdy čistá ztráta obyvatel Prahy činila 3 481 osob, avšak ve věkové skupině 20-39 let docházelo stále k přílivu osob.)
- Také v případě stěhování osob s vysokoškolským vzděláním se Moravskoslezský kraj řadí na poslední místo neboť v období 2001-2004 každý rok ztrácel v průměru 537 osob s tímto vzděláním, což odpovídá 45,7 % celkového salda stěhování. V předchozím období se tato skupina obyvatel podílela na poklesu obyvatel stěhování pouze 28,8 %. Z pohledu tohoto ukazatele si nejlépe vedl v letech 2002-2004 Středočeský kraj, který ročně v průměru získával 1 530 vysokoškolsky vzdělaných osob, které se na celkovém saldu stěhování podíleli 17,8 %. (Pro pozdější léta nejsou data o stěhování osob s vysokoškolským vzděláním dostupná.)
- Pro rámcovou identifikaci hlavních důvodů odchodu obyvatel z kraje lze využít výsledky průzkumu „Mapování názorů na současný stav a rozvojové potřeby Moravskoslezského kraje“, který jako tři nejčastější důvody plánovaných odchodů vysokoškolských studentů z kraje uvádí špatné životní prostředí, nedostatek pracovních příležitostí a nízkou kulturu chování (jednání) obyvatel. Uvedené faktory, avšak s důrazem na nedostatek pracovních příležitostí, pak tvořily ty oblasti života, které byly vnímány respondenty průzkumu jako nejproblémovější.

Pohyb vybraných skupin obyvatel stěhováním v krajích ČR (prům. hodnota v daném období)

	Kraj	1999-01	2002-04	2005-07	Kraj	1999-01	2002-04	2005-07
Celkem	PHA	-3 481	6 415	13 671	HKK	-197	71	1 628
20-39 let		660	6 858	13 369		-346	-226	850
VŠ		576	607	n.a.		-157	-209	n.a.
Celkem	STC	5 963	8 594	18 583	LBK	141	320	1 754
20-39 let		2 178	3 948	9 711		-37	41	1 050
VŠ		1 017	1 530	n.a.		-45	-31	n.a.
Celkem	PLK	386	1 101	3 842	VYS	-155	48	1 000
20-39 let		14	287	2 215		-440	-342	265
VŠ		-42	-55	n.a.		-170	-291	n.a.
Celkem	JHM	281	1 210	3 587	KVK	-250	367	696
20-39 let		316	898	2 728		-218	-134	422
VŠ		69	127	n.a.		-142	-164	n.a.
Celkem	ULK	699	1 676	2 694	OLK	-41	-378	687
20-39 let		-35	316	1 152		-185	-435	302
VŠ		-223	-222	n.a.		-93	-214	n.a.
Celkem	JHC	329	974	2 312	MSK	-1 645	-1 175	-992
20-39 let		-78	180	955		-1 023	-757	-733
VŠ		-72	-129	n.a.		-474	-537	n.a.
Celkem	PAK	-45	-73	1 905	ZLK	269	-245	264
20-39 let		-244	-338	1 008		-107	-419	-158
VŠ		-118	-126	n.a.		-126	-287	n.a.

Pohyb vybraných skupin obyvatel stěhováním v okresech MSK (prům. hodn. v daném období)

	Okres	1999-01	2002-04	2005-07	Okres	1999-01	2002-04	2005-07
Celkem	FM	24	358	389	OP	-73	-97	-43
20-39 let		-152	8	24		-121	-146	-153
VŠ		-22	-3	n.a.		-34	-40	n.a.
Celkem	KI	-817	-241	-456	BR	-229	-302	-293
20-39 let		-394	-40	-311		-204	-264	-279
VŠ		-173	-204	n.a.		-56	-58	n.a.
Celkem	NJ	-103	-180	-2	OV	-447	-713	-587
20-39 let		-134	-177	-89		-18	-138	75
VŠ		-59	-59	n.a.		-129	-173	n.a.

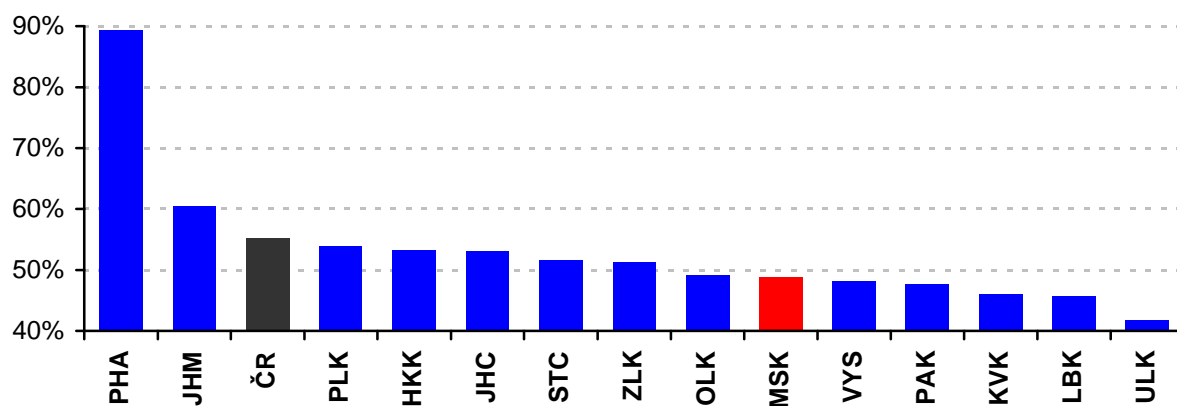
Pohyb vybraných skupin obyvatel stěhováním v okresech MSK (prům. hodn. v daném období)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Celkem										
Vystěhovalí	4 582	4 824	5 062	6 292	7 101	7 019	7 281	6 657	6 404	7 448
Přistěhovalí	3 863	3 776	3 261	4 206	5 517	6 508	5 850	4 983	5 201	7 350
Saldo	-719	-1048	-1801	-2086	-1584	-511	-1431	-1674	-1203	-98
20-39 let										
Vystěhovalí	2402	2594	2796	3539	4010	4116	4221	3783	3734	4369
Přistěhovalí	2000	1924	1737	2199	3058	3721	3297	2702	2845	4140
Saldo	-402	-670	-1059	-1340	-952	-395	-924	-1081	-889	-229
VŠ										
Vystěhovalí	639	768	745	834	910	889	950	n.a.	n.a.	n.a.
Přistěhovalí	302	312	303	309	373	352	413	n.a.	n.a.	n.a.
Saldo	-337	-456	-442	-525	-537	-537	-537	n.a.	n.a.	n.a.

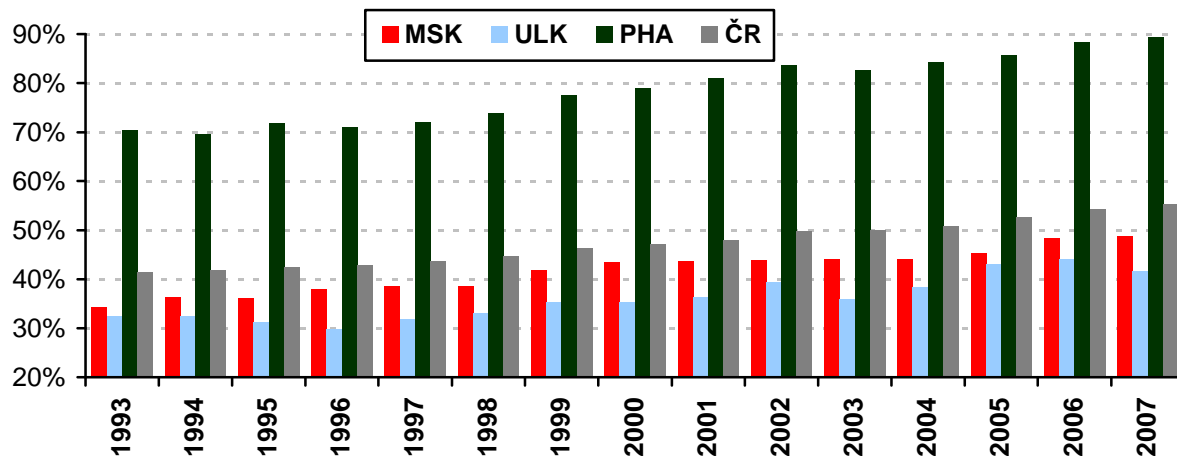
INDEX VZDĚLANOSTI A VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA OBYVATEL

- Úroveň vzdělanosti je základním kvalitativním faktorem pracovní síly, jenž se v konečném efektu silně promítá do její produktivity práce. V rámci sledování tohoto rozměru kvality pracovní síly byl posuzován index vzdělanosti, který je vypočten jako suma podílu osob s maturitou a dvojnásobku podílu osob s vysokoškolským vzděláním, přičemž tento podíl je vztahován k velikosti populace ve věku 15 let a starších.
- V roce 2007 se index vzdělanosti v krajích České republiky pohyboval v rozmezí od 41,7 % v případě Ústeckého kraje do 89,3 % v případě Prahy. Průměrná hodnota tohoto indexu pro Českou republiku činila 55,3 %, přičemž Moravskoslezský kraj s hodnotou 48,8 % tak na průměrné republikové hodnotě ztrácel 6,5 p.b a mezi kraji zaujímal až 9. místo. Tuto skutečnost lze přičíst z části dlouhodobému zaměření místní ekonomiky na těžký průmysl a z něj vycházející nižší důraz na růst vzdělanosti, z části pak migraci vzdělané pracovní síly z tohoto kraje.
- Výše popsany stav vzdělanosti k roku 2007 byl však již výsledkem velmi příznivého trendu zvyšování vzdělanosti populace Moravskoslezského kraje, jehož pokračování v budoucnosti by výrazně přispělo ke zlepšení celkového postavení kraje. Mezi léty 1993-2007 došlo k nárůstu indexu vzdělanosti v Moravskoslezském kraji o 41,7 %, přičemž vyššího nárůstu tohoto indexu dosáhl pouze Středočeský kraj. V rámci uvedeného období došlo k nárůstu indexu vzdělanosti v České republice o 33,3 %, což je o 8,4 p.b. méně než v Moravskoslezském kraji.
- Při zaměření pozornosti pouze na podíl osob v populaci 15+ s vysokoškolským vzděláním se Moravskoslezský kraj s hodnotou 9,4 % ocitá na 8. místě mezi kraji České republiky a na průměrný podíl vysokoškoláků v České republice tak ztrácí 1,6 p.b. Mezi léty 1993-2007 došlo k nárůstu růstu tohoto ukazatele o 64,9 %, což je i v tomto případě druhý nejvýraznější růst v České republice, resp. po kraji Vysočina. Pro srovnání lze dodat, že nárůst podílu vysokoškoláků v rámci České republiky v uvedeném období dosáhl hodnoty 41,0 %. Pro úplnost lze uvést také podíly osob s jiným než vysokoškolským vzděláním na populaci 15+, které dosahují hodnoty pro dosažené středoškolské vzdělání s maturitou 30,0 % (13. místo, 3,2 p.b. pod průměrem ČR), středoškolské vzdělání bez maturity 39,8 % (5. místo, 3,1 p.b. nad průměrem ČR) a pro základní vzdělání či bez vzdělání 20,8 % (5. místo, 1,7 p.b. nad průměrem ČR), přičemž 1 p.b. v případě Moravskoslezského kraje představuje 10 687 osob.

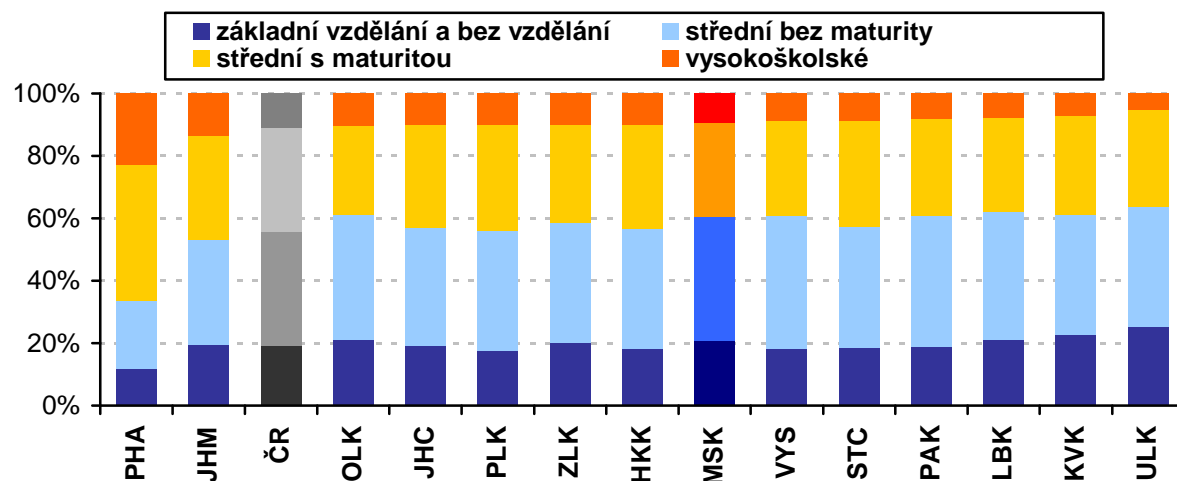
Index vzdělanosti populace 15+ v krajích ČR v roce 2007

Vývoj indexu vzdělanosti populace 15+ v MSK v letech 1993-2007

Vzdělanostní struktura populace 15+ v MSK v krajích ČR v roce 2007

OBOROVÁ STRUKTURA ABSOLVENTŮ ŠKOL

- Celková úroveň vzdělanosti je jednou z klíčových determinant produktivity práce disponibilní pracovní síly. Stejně důležitou je však také struktura vzdělanosti této pracovní síly, která ovlivňuje její uplatnitelnost, neboť v případě odlišnosti vzdělanostní struktury nabídky práce, dané individuálním zájmem žáků o jednotlivé obory vzdělávání, a vzdělanostní struktury poptávky po práci, dané zaměřením ekonomických aktivit dané územní jednotky, bude docházet k růstu strukturální nezaměstnanosti, jež je spojena s potřebou rekvalifikace neuplatnitelné části pracovní síly a vysokými náklady související dlouhodobé nezaměstnanosti nebo trvalou ztrátou této části pracovní síly v důsledku jejího odchodu z daného území.
- Z pohledu na počet absolventů oborů s výučním listem (nebo jejich ekvivalentu) mezi školními léty 2000/2001 a 2007/2008 vyplývá, že došlo k jejich celkovému poklesu o 12,6 %, přičemž k poslednímu z uvedených školních let zaujímali největší podíl absolventi oboru Strojírenství a strojírenská výroba a oboru Gastronomie, hotelnictví a turismus. Bližší analýza změny počtu absolventů jednotlivých oborů v uvedeném období pak pomáhá identifikovat rozvíjející se a upadající obory, přičemž trend vývoje počtu absolventů jednotlivých oborů musí být poměřován s obecným trendem vývoje celkového počtu absolventů (v případě odchylky trendu jednotlivých oborů o více než 20 p.b. v průběhu celého sledovaného období od trendu vlastního dané úrovně vzdělání jsou šipky v tabulkách, jež graficky znázorňují identifikovaný trend, barevně zvýrazněny). Z uvedeného tak vyplývá, že v případě absolventů oborů s výučním listem docházelo v průběhu sledovaného období k největšímu relativnímu nárůstu v případě oboru Gastronomie, hotelnictví a turismus a oboru Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství, naopak k největšímu relativnímu poklesu v případě oboru Textilní výroba a oděvnictví.
- V případě absolventů oborů s maturitou došlo v průběhu výše uvedeného období k nárůstu jejich počtu o 15,8 %, přičemž k poslednímu z uvedených školních let zaujímali největší podíl absolventi oboru Obecná příprava, tj. gymnázií, oboru Ekonomika a administrativa a oboru Podnikání v oborech, odvětví. Mezi obory s relativně největším poklesem absolventů patří obory Textilní výroba a oděvnictví, Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů, Stavebnictví, geodézie a kartografie, Zemědělství a lesnictví a Ekonomika a administrativa. Naopak mezi obory těšící se nadměrnému nárůstu absolventů patří obory Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství, Strojírenství a strojírenská výroba, Potravinářství a potravinářská chemie, Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů, Obchod, Osobní a provozní služby, Pedagogika, učitelství a sociální péče a Obecně odborná příprava.

Počet absolventů oborů na úrovni středních škol s výučním listem (obory H, J dle KKOv)

Obor vzdělání	Vybrané školní roky a trendy změn mezi nimi					Změna v období 2000-2008		
	2000/01		2003/04		2007/08	abs.	růst (%)	
21 Hornictví a hornická geol., hutnictví a slévárenství	33	↘	31	↗	36	3	9,1	↗
23 Strojírenství a strojírenská výroba	996	↘	846	↗	899	-97	-9,7	↘
26 Elektrotechnika, telekom. a výpočetní technika	506	↗	592	↘	398	-108	-21,3	↘
29 Potravinářství a potravinářská chemie	279	↘	232	↘	214	-65	-23,3	↘
31 Textilní výroba a oděvnictví	143	↗	153	↘	54	-89	-62,2	↘
33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů	326	↗	375	↘	276	-50	-15,3	↘
34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu a fotografie	48	↘	31	↗	39	-9	-18,8	↘
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	323	↗	424	↘	296	-27	-8,4	↘
37 Doprava a spoje	6	↘	0	-	0	-6	-	↘
41 Zemědělství a lesnictví	254	↗	274	↘	223	-31	-12,2	↘
53 Zdravotnictví	53	↘	49	↘	48	-5	-9,4	↘
63 Ekonomika a administrativa	94	↘	48	↘	0	-94	-	↘
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	750	↗	941	↘	866	116	15,5	↗
66 Obchod	444	↗	469	↘	348	-96	-21,6	↘
69 Osobní a provozní služby	409	↗	413	↘	362	-47	-11,5	↘
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	0	-	0	↗	22	22	-	↗
82 Umění a užité umění	7	↗	11	↘	0	-7	-	↘
Celkem	4671	↗	4889	↘	4081	-590	-12,6	↘

Počet absolventů oborů na úrovni středních škol s maturitou (konkrétně K, L, M dle KKOv)

Obor vzdělání	Vybrané školní roky a trendy změn mezi nimi					Změna v období 2000-2008		
	2000/01		2003/04		2007/08	abs.	růst (%)	
16 Ekologie a ochrana životního prostředí	0	↗	53	↗	86	86	-	↗
21 Hornictví a hornická geol., hutnictví a slévárenství	19	↘	13	↗	103	84	442,1	↗
23 Strojírenství a strojírenská výroba	465	↗	610	↗	693	228	49,0	↗
26 Elektrotechnika, telekom. a výpočetní technika	990	↗	1102	↘	1069	79	8,0	↗
28 Technická chemie a chemie silikátů	64	↗	92	↘	82	18	28,1	↗
29 Potravinářství a potravinářská chemie	1	↗	8	↘	6	5	500,0	↗
31 Textilní výroba a oděvnictví	138	↘	113	↗	128	-10	-7,2	↘
32 Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů	3	↘	0	-	0	-3	-	↘
33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů	23	↗	65	↗	90	67	291,3	↗
34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu a fotografie	0	↗	23	↘	21	21	-	↗
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	386	↗	457	↘	316	-70	-18,1	↘
37 Doprava a spoje	133	↘	109	↗	166	33	24,8	↗
41 Zemědělství a lesnictví	299	↗	341	↘	277	-22	-7,4	↘

Obor vzdělání	Vybrané školní roky a trendy změn mezi nimi			Změna v období 2000-2008				
	2000/01		2003/04		2007/08	abs.	růst (%)	
53 Zdravotnictví	473	↗	491	↘	490	17	3,6	↗
63 Ekonomika a administrativa	1596	↘	1251	↘	1181	-415	-26,0	↘
64 Podnikání v oborech, odvětví	1126	↘	901	↗	1171	45	4,0	↗
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	553	↗	762	↘	630	77	13,9	↗
66 Obchod	140	↗	211	↗	326	186	132,9	↗
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost	402	↘	336	↗	484	82	20,4	↗
69 Osobní a provozní služby	7	↗	54	↗	113	106	1514,3	↗
72 Publicistika, knihovnictví a informatika	0	↗	25	↗	30	30	-	↗
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	190	↗	357	↘	341	151	79,5	↗
78 Obecně odborná příprava	7	↗	46	↗	672	665	9500,0	↗
79 Obecná příprava	2932	↗	3077	↘	3031	99	3,4	↗
82 Umění a užité umění	137	↘	130	↗	175	38	27,7	↗
Celkem	10084	↗	10627	↗	11681	1597	15,8	↗

- Z analýzy počtu absolventů veřejných vysokých škol Moravskoslezského kraje (v bakalářských, magisterských i doktorských studijních oborech) vyplývá, že mezi akademickými roky 1999/2000 a 2007/2008 došlo k jejich nárůstu o 156,5 % (z 3 335 na 8 553 absolventů, tj. o 5 218 absolventů). K tomuto nárůstu lze připočítat dalších 671 absolventů oboru Ekonomie Vysoké školy podnikání, přičemž toto číslo zahrnuje také absolventy z poboček této soukromé vysoké školy mimo území kraje. (Uvedený počet absolventů představuje zároveň jejich čistý přírůstek ve sledovaném období, neboť k roku 2000 tato škola neměla ještě žádné absolventy.)
- Systémové změny zaměřené na rozšíření bakalářského vzdělání v populaci vedly k enormnímu nárůstu počtu absolventů tohoto stupně vzdělání, přičemž uvedený nárůst absolventů mezi akademickými roky 1999/2000 a 2007/2008 dosáhl úrovně 521,6 % (pro srovnání lze uvést, že nárůst počtu absolventů magisterských studijních oborů v témže období činil 40,4 %). Mezi obory s největším relativním přírůstkem počtu absolventů patří Speciální a interdisciplinární obory, Stavebnictví, geodézie a kartografie a Ekonomie, naopak významný relativní pokles zájmu zaznamenaly obory Teorie a dějiny umění, Obory z oblasti historie a Zdravotnictví. (Nově zavedené studijní obory, resp. obory bez absolventů v akademickém roce 1999/2000, nebyly z pohledu růstu počtu absolventů hodnoceny.) V akademickém roce 2007/2008 se v rámci bakalářských studijních programů absolventi oboru Ekonomie podíleli na celkovém počtu absolventů 29,2 % a spolu s absolventy oborů Pedagogika, učitelství a sociální péče (10,2 %), Speciální a interdisciplinární obory (9,0 %), Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (8,7 %), Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárství (8,2 %) a Strojírenství a strojírenská výroba (6,0 %) tvořili 71,2 % absolventů místních veřejných vysokých škol.

Počet absolventů bakalářského stupně veřejných vysokých škol (R dle KKV)

Obor vzdělání	Škola	Vybrané akad. roky		Změna			Podíl kombin. formy (2008)
		1999/2000	2007/2008	abs.	růst (%)	trend	
11 Matematické obory	OU, SU	10	26	16	160,0	↗	0,0
13 Geografické obory	OU	17	94	77	452,9	↗	0,0
14 Chemické obory	OU	3	14	11	366,7	↗	0,0
15 Biologické obory	OU	14	48	34	242,9	↗	0,0
16 Ekologie a ochrana životního prostředí	OU	0	14	14	-	↗	0,0
17 Fyzikální obory	OU, SU	4	13	9	225,0	↗	0,0
18 Informatické obory	OU, SU	24	66	42	175,0	↗	33,3
21 Hornictví a horn. geologie, hutnictví a slévárenství	VŠB	134	412	278	207,5	↗	50,2
23 Strojírenství a strojírenská výroba	VŠB	84	300	216	257,1	↗	27,0
26 Elektrotechnika, telekom. a výpočetní technika	VŠB	0	436	436	-	↗	11,2
35 Architektura	VŠB	0	70	70	-	↗	0,0
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	VŠB	3	150	147	4900,0	↗	16,7
39 Speciální a interdisciplinární obory	VŠB	8	449	441	5512,5	↗	34,3
53 Zdravotnictví	OU	94	176	82	87,2	↗	0,0
61 Filozofie, teologie	OU, SU	0	54	54	-	↗	0,0
62 Ekonomie	VŠB, SU	117	1461	1344	1148,7	↗	9,7
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	SU	0	85	85	-	↗	0,0
67 Sociální vědy	OU, SU	45	181	136	302,2	↗	44,8
71 Obory z oblasti historie	OU, SU	28	41	13	46,4	↗	0,0
72 Publicistika, knihovnictví a informatika	SU	31	72	41	132,3	↗	45,8
73 Filologické vědy	OU, SU	84	214	130	154,8	↗	7,0
74 Tělesná kultura, tělovýchova a sport	OU	0	45	45	-	↗	0,0
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	OU, SU	54	509	455	842,6	↗	80,4
81 Teorie a dějiny umění	OU, SU	23	8	-15	-65,2	↘	0,0
82 Umění a užité umění	OU, SU	29	72	43	148,3	↗	43,1
Celkem		806	5010	4204	521,6	↗	24,9

Pozn.: Barevné zvýraznění relativního růstu počtu absolventů znamená odchylku o $\pm 50\%$ celkového trendu počtu absolventů.

- Jak již bylo uvedeno výše, nárůst počtu absolventů magisterských studijních oborů mezi akademickými roky 1999/2000 a 2007/2008 činil 40,4 %. Mezi obory s největším relativním přírůstkem počtu absolventů v uvedeném období patří Fyzikální obory, Filologické vědy a Umění a užité umění, naopak významný relativní pokles zájmu zaznamenaly obory Teorie a dějiny umění, Pedagogika, učitelství a sociální péče a Ekonomie. (Nově zavedené studijní obory, resp. obory bez absolventů v akademickém roce 1999/2000, nebyly z pohledu růstu počtu absolventů hodnoceny.) V akademickém roce 2007/2008 se v rámci magisterských a navazujících magisterských studijních programů absolventi oboru Ekonomie podíleli na celkovém počtu absolventů 33,2 % a spolu s absolventy oborů Pedagogika, učitelství a sociální péče (17,1 %), Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství (9,3 %), Speciální a interdisciplinární obory (8,7 %), Elektrotechnika, telekomunikace a výpočetní technika (7,8 %) a Strojírenství a strojírenská výroba (7,3 %) tvořili 83,5 % absolventů místních veřejných vysokých škol. Ze srovnání s daty týkajícími se absolventů bakalářských studijních programů vyplývá, že složení nejvýznamnějších oborů je v obou případech stejné, avšak koncentrace studentů do těchto oborů je výrazně vyšší v případě magisterského stupně studia.

- Také v případě doktorského stupně vzdělání došlo ve sledovaném období k nárůstu počtu absolventů, přičemž tento dosáhl hodnoty 32,4 %. Největší podíl zaujímají z pohledu počtu absolventů doktorské studijní obory Vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava, kdy v roce 2008 jejich absolventi představovali 83,0 % všech absolventů doktorských studijních oborů veřejných vysokých škol v kraji. Vývojové trendy v počtech absolventů jednotlivých doktorských studijních oborů je nutné, vzhledem ke specifikům doktorského studia, vnímat spíše jako orientační. Také uvedený podíl absolventů studujících v kombinované formě studia je výrazně ovlivněn možnostmi studovat v prezenční formě studia maximálně po dobu 3 let.

Počet absolventů magisterského stupně veřejných vysokých škol (T dle KKO V)

Obor vzdělání	Škola	Vybrané akad. roky		Změna			Podíl kombin. formy (2008)
		1999/2000	2007/2008	abs.	růst (%)	trend	
11 Matematické obory	OU, SU	14	24	10	71,4	↗	0,0
13 Geografické obory	OU	17	68	51	300,0	↗	0,0
14 Chemické obory	OU	0	2	2	-	↗	0,0
15 Biologické obory	OU	0	14	14	-	↗	0,0
16 Ekologie a ochrana životního prostředí	OU	2	3	1	50,0	↗	0,0
17 Fyzikální obory	OU, SU	1	14	13	1300,0	↗	0,0
18 Informatické obory	OU, SU	18	51	33	183,3	↗	11,8
21 Hornictví a horn. geologie, hutnictví a slévárství	VŠB	243	315	72	29,6	↗	48,3
23 Strojírenství a strojírenská výroba	VŠB	132	248	116	87,9	↗	23,4
26 Elektrotechnika, telekom. a výpočetní technika	VŠB	165	265	100	60,6	↗	18,9
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	VŠB	64	90	26	40,6	↗	30,0
39 Speciální a interdisciplinární obory	VŠB	92	297	205	222,8	↗	34,3
61 Filozofie, teologie	OU	0	6	6	-	↗	0,0
62 Ekonomie	VŠB, SU	999	1128	129	12,9	↗	1,7
67 Sociální vědy	OU	54	80	26	48,1	↗	52,5
71 Obory z oblasti historie	OU, SU	21	45	24	114,3	↗	0,0
72 Publicistika, knihovnictví a informatika	SU	0	32	32	-	↗	68,8
73 Filologické vědy	OU, SU	8	85	77	962,5	↗	0,0
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	OU, SU	572	582	10	1,7	↗	27,3
81 Teorie a dějiny umění	OU	11	0	-11	-100,0	↘	-
82 Umění a užité umění	OU, SU	5	47	42	840,0	↗	14,9
Celkem		2418	3396	978	40,4	↗	19,0

Pozn.: Barevné zvýraznění relativního růstu počtu absolventů znamená odchylku o $\pm 50\%$ celkového trendu počtu absolventů.

Počet absolventů doktorského stupně veřejných vysokých škol (V dle KKV)

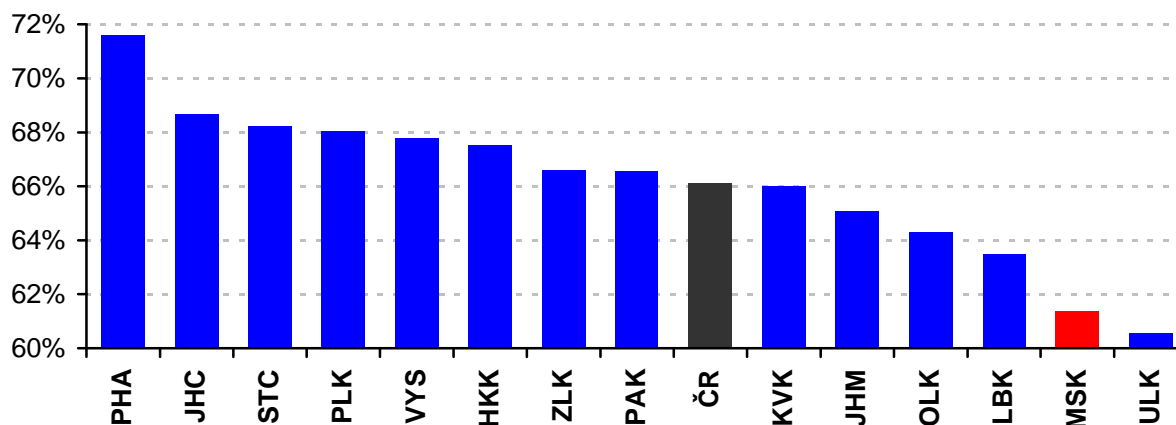
Obor vzdělání	Škola	Vybrané akad. roky		Změna			Podíl kombin. formy (2008)
		1999/2000	2007/2008	abs.	růst (%)	trend	
11 Matematické obory	OU, SU	5	4	-1	-20,0	↘	75,0
13 Geografické obory	OU	0	3	3	-	↗	100,0
17 Fyzikální obory	SU	0	2	2	-	↗	100,0
18 Informatické obory	OU, SU	0	3	3	-	↗	100,0
21 Hornictví a horn. geologie, hutnictví a slévárství	VŠB	19	18	-1	-5,3	↘	100,0
23 Strojírenství a strojírenská výroba	VŠB	23	19	-4	-17,4	↘	84,2
26 Elektrotechnika, telekom. a výpočetní technika	VŠB	10	36	26	260,0	↗	55,6
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	VŠB	5	12	7	140,0	↗	100,0
39 Speciální a interdisciplinární obory	VŠB	6	20	14	233,3	↗	95,0
62 Ekonomie	VŠB, SU	37	18	-19	-51,4	↘	100,0
67 Sociální vědy	OU	0	3	3	-	↗	100,0
71 Obory z oblasti historie	OU, SU	3	6	3	100,0	↗	66,7
73 Filologické vědy	OU	3	2	-1	-33,3	↘	50,0
81 Teorie a dějiny umění	OU	0	1	1	-	↗	100,0
Celkem		111	147	36	32,4	↗	83,7

Pozn.: Barevné zvýraznění relativního růstu počtu absolventů znamená odchylku o $\pm 50\%$ celkového trendu počtu absolventů.

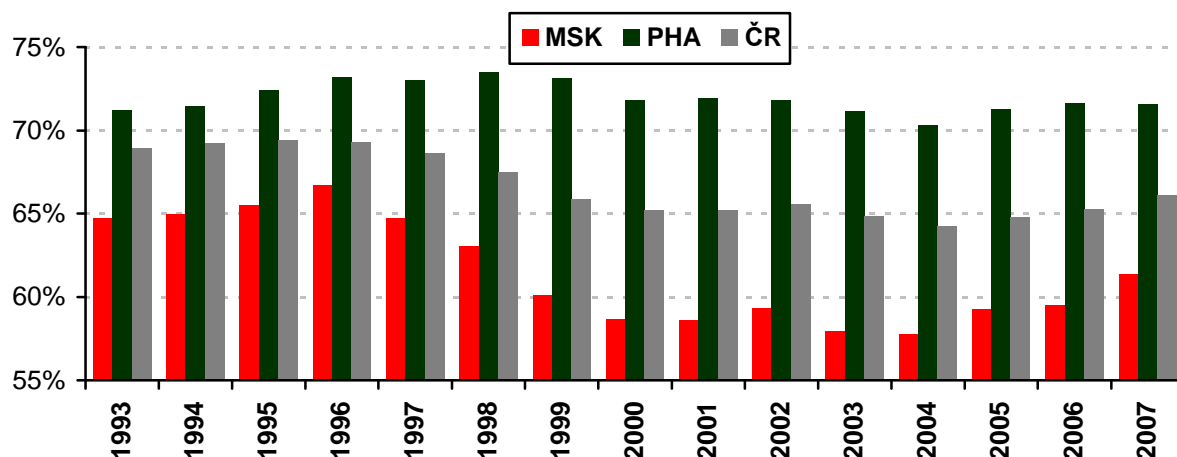
MÍRA ZAMĚSTNANOSTI

- Míra zaměstnanosti ve věku 15-64 let vyjadřuje množství osob zaměstnaných v národním hospodářství vztažené k počtu osob v populaci, přičemž jsou v případě obou veličin uvažováni pouze jedinci ve věku 15-64 let. Toto věkové rozmezí je dáno jednak zákazem práce osob mladších 15 let, jednak preferovaným věkem odchodu do starobního důchodu v rámci koordinované politiky zaměstnanosti Evropské unie, čímž dochází k vymezení obyvatel v „produktivním věku“.
- V roce 2007 hodnota tohoto ukazatele dosahovala v rámci České republiky 66,1 % a v rámci Moravskoslezského kraje 61,4 %, přičemž zbylou část obyvatel (v případě MSK 7,0 % nezaměstnaných osob a 31,6 % ekonomicky neaktivních osob) lze chápat jako obyvatelstvo s potenciálem pracovního uplatnění. Jak ukazují zkušenosti ze zahraničí, tento ukazatel může nabývat daleko vyšších hodnot, neboť např. v Dánsku tento dosahuje úrovně 77,1 %.
- Míra zaměstnanosti osob v „produktivním věku“ byla v Moravskoslezském kraji v roce 2007 o 4,7 p.b. nižší než v České republice, což odpovídá více než 40 tisícům osob nezapojených do tvorby HDP kraje. V případě pracovního zapojení všech těchto osob by HDP kraje v roce 2007 vzrostl o 27,6 mld., což by představovalo 7,7% nárůst jeho hodnoty.
- V průběhu období let 1993-2007 došlo k poklesu míry zaměstnanosti jak v případě České republiky (z hodnoty 69,0 % na hodnotu 66,1 %), tak i Moravskoslezského kraje (z hodnoty 64,8 % na hodnotu 61,4 %), přičemž tento pokles byl v případě Moravskoslezského kraje o 0,5 p.b. hlubší. Podrobnější analýza vývoje míry zaměstnanosti v Moravskoslezském kraji pak ukázala na její vyšší citlivost na hospodářském cyklu oproti její průměrné hodnotě v případě České republiky.
- Rozšíření uvažovaného věkového intervalu z 15-64 let na 15 let a více sice, v důsledku uvažování velkého počtu osob ve starobních důchodech, povede ke snížení vypočtené míry zaměstnanosti (na 51,8 % v MSK a 55,6 % v ČR) a taktéž jejich rozdílu (na 3,8 p.b.), ale na druhé straně umožní detailnější deskripci struktury populace 15+ a rezerv, kterými Moravskoslezský kraj disponuje. Jak ukazuje rozdíl mezi skutečným stavem k roku 2007 a projekcí struktury obyvatel kraje při podílech odpovídajících průměru České republiky, kraji chybí cca 41,4 tis. zaměstnaných osob, jejichž zdrojem mohou být jednak osoby nezaměstnané, jednak osoby ekonomicky neaktivní, zejména pak starobní a invalidní důchodci a osoby v domácnosti. Lze zdůraznit, že rozdíly v počtech důchodců nelze vysvětlit věkovým složením obyvatel kraje, neboť tento se vyznačuje podprůměrným podílem osob ve věku 60 let a více; naopak vyšší podíl osob ve věku 15-29 let umožní vysvětlit vysoký podíl vzdělávajících se osob.

Míra zaměstnanosti ve věku 15-64 let v krajích ČR v roce 2007

Vývoj míry zaměstnanosti ve věku 15-64 let v MSK v letech 1993-2007

Struktura populace ve věku 15 let a starší v roce 2007

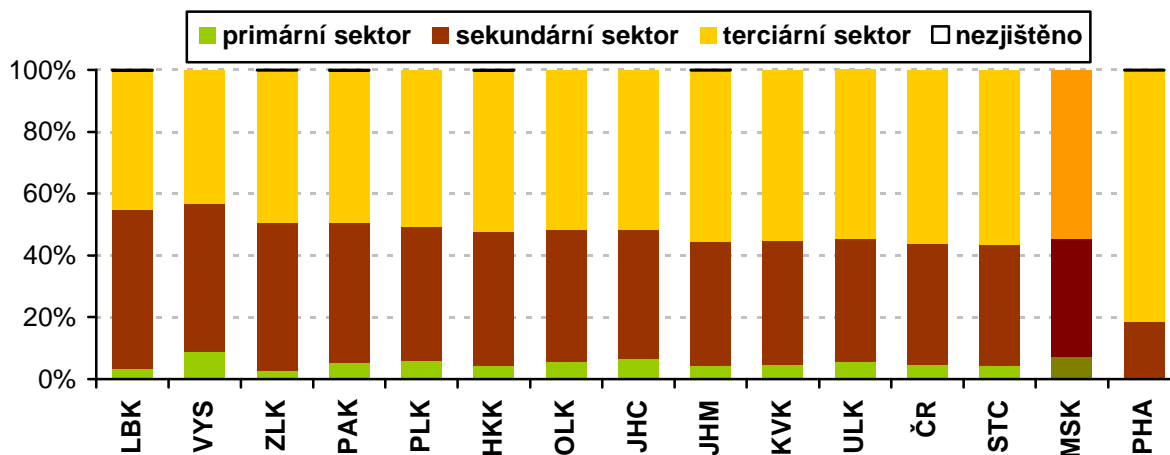
	ČR	MSK			
	Podíl na P15+	Podíl na P15+	Počet (tis.)	„MSK na prům. ČR“ (tis. osob)	Rozdíl projekce a skutečnosti
Populace 15 a více let celkem	100,0	100,0	1 068,7	1 068,7	0,0
Zaměstnaní v NH	55,6	51,8	553,3	594,7	41,4
pracující učni a studenti	0,2	0,1	1,4	2,4	1,0
pracující důchodci	2,0	1,3	14,1	21,0	6,8
mateřská dovolená	0,3	0,3	3,0	3,2	0,3
ostatní	53,2	50,0	534,8	568,1	33,3
Nezaměstnaní	3,1	4,8	51,3	33,4	-17,9
Ekonomicky neaktivní	41,2	43,4	464,1	440,6	-23,4
starobní a invalidní důchodci	25,1	26,2	280,4	268,8	-11,6
studium na všech typech škol	10,2	10,8	115,7	108,6	-7,1
pečují o rodinu, jsou v domácnosti	1,9	2,6	27,4	19,9	-7,6
rodičovská dovolená	2,1	1,5	16,1	22,0	5,9
zdravotní důvody	1,1	1,0	10,3	11,3	1,0
nejsou schopni nástupu do zaměstnání do 14 dnů	0,2	0,5	5,6	2,2	-3,4
jiné důvody	0,7	0,8	8,5	7,8	-0,7

Pozn.: Kategorie „nejsou schopni nástupu do zaměstnání do 14 dnů“ je téměř výlučně tvořena nezaměstnanými osobami, které v době šetření podstupovaly rekvalifikaci. Právě nemožnost nástupu do zaměstnání v uvedené lhůtě vede k zařazení těchto osob mezi osoby ekonomicky neaktivní.

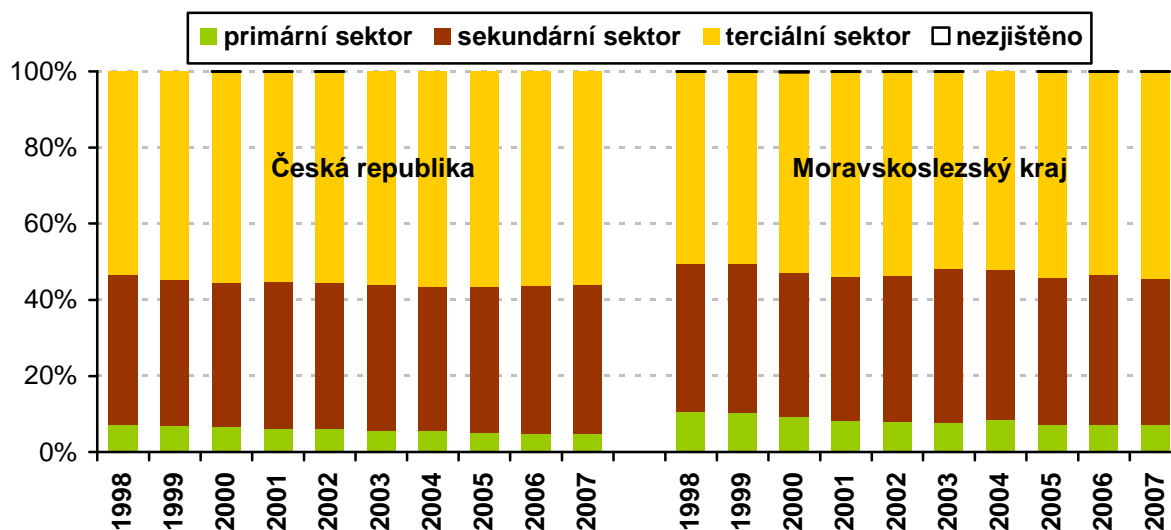
STRUKTURA ZAMĚSTNANÝCH DLE ODVĚTVÍ EKONOMICKÝCH ČINNOSTÍ

- Pohled na strukturu zaměstnaných dle odvětví ekonomických činností odhaluje profesní zaměření realizované pracovní síly, přičemž rozsah zapojení lidských zdrojů v rámci jednotlivých odvětví a produktivita práce jim vlastní determinuje celkovou úroveň HDP.
- Ze srovnání struktury zaměstnaných osob v Moravskoslezském kraji s průměrem České republiky vyplývá, že v tomto kraji je podíl primárního sektoru na zaměstnanosti nadprůměrný (podíl zaměstnaných ve výši 7,0 % převyšuje republikový průměr o 2,4 p.b.), podíl sekundárního sektoru na zaměstnanosti přibližně odpovídá republikovému průměru (podíl na zaměstnaných ve výši 38,4 % je pouze o 0,7 % nižší) a podíl terciárního sektoru na zaměstnanosti je podprůměrný (podíl na zaměstnaných ve výši 54,5 % je o 1,7 p.b. nižší). Při meziregionálním srovnání (bez Prahy) podílu zaměstnaných v terciárním sektoru jako sektoru s nejvyšší produktivitou práce a sekundárního sektoru jako sektoru tradičního lze vycházet z extrémních hodnot těchto podílů, které tvoří hranice, v nichž se uvedené podíly na zaměstnaných v rámci republiky pohybují. V případě terciárního sektoru se podíl na zaměstnaných pohybuje od hodnoty 43,3 % v kraji Vysočina po hodnotu 56,0 % ve Středočeském kraji a v případě sekundárního sektoru od hodnoty 38,4 % v Moravskoslezském kraji po hodnotu 51,3 % v Libereckém kraji. Hlavní město Praha s podílem zaměstnanosti v terciárním sektoru ve výši 81,3 % a v sekundárním sektoru ve výši 18,2 % se z průměru České republiky zcela vymyká. Na úrovni jednotlivých odvětví se struktura zaměstnaných v národním hospodářství oproti republikovému průměru výrazněji odlišuje, tj. o více než 1 p.b., pouze v případě těžby nerostných surovin (+ 3,6 p.b.) a v případě zdravotní a sociální péče a veterinárních činností (+ 1,2 p.b.). Pro úplnost lze dodat, že 1 p.b. v kontextu zaměstnaných osob Moravskoslezského kraje znamená přibližně 5,5 tis. osob.
- Při sledování vývoje podílu jednotlivých sektorů na zaměstnaných osobách v období let 1998-2007 lze konstatovat, že Moravskoslezský kraj dosáhl nadprůměrného růstu zaměstnanosti v terciárním sektoru (nárůst ve výši 8,0 % je vyšší o 3,1 p.b. oproti republikovému průměru), nadprůměrného poklesu podílu zaměstnanosti v sekundárním sektoru (pokles ve výši 1,4 % je větší o 1,26 p.b. oproti republikovému průměru) a podprůměrného poklesu podílu zaměstnanosti v primárním sektoru (pokles ve výši 33,1 % je nižší o 2,3 p.b. oproti republikové úrovni). Z pohledu jednotlivých odvětví se vývoj podílu zaměstnaných ve srovnání s vývojem jeho republikového průměru nejvíce odlišoval v případě výroby a rozvodu elektřiny, plynu a vody a zdravotní a sociální péče a veterinárních činností, u nichž došlo k výrazně nadprůměrnému růstu tohoto podílu, a v případě ubytování a stravování a finančního zprostředkování, u nichž došlo k výrazně nadprůměrnému poklesu tohoto podílu.

Podíl jednotlivých sektorů na zaměstnanosti krajů ČR v roce 2007

Vývoj podílu jednotlivých sektorů na zaměstnanosti v MSK v letech 1998-2007

Vývoj podílu zaměstnaných v jednotlivých odvětvích dle OKEČ v MSK v letech 1998-2007 (v %)

OKEČ		ČR				MSK			
		1998	2001	2004	2007	1998	2001	2004	2007
Zemědělství, myslivost a souv. čin.	A01	4,5	3,8	3,5	2,9	2,5	1,7	2,1	1,9
Lesnictví, rybolov, chov ryb a souv. čin.	A02,B	1,0	1,0	0,8	0,7	0,7	0,9	0,9	0,5
Těžba nerostných surovin	C	1,8	1,4	1,2	1,1	7,3	5,6	5,4	4,7
Zpracovatelský průmysl	D	27,6	27,7	27,1	28,6	29,1	29,0	29,4	28,2
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	E	1,9	1,8	1,6	1,5	1,4	1,4	1,6	1,6
Stavebnictví	F	9,7	9,0	9,3	9,1	8,5	7,5	8,4	8,7
Obchod, opr. motor. voz. a spotř. zboží	G	13,3	12,8	13,4	12,5	12,6	12,3	11,9	13,3
Ubytování a stravování	H	3,5	3,4	3,7	3,7	3,3	3,0	3,7	2,7
Doprava, skladování a spoje	I	7,8	7,7	7,7	7,4	7,6	8,1	6,9	7,6
Finanční zprostředkování	J	2,0	2,1	2,0	2,1	1,7	1,7	1,3	1,3
Nemovitosti a pronájem, podnikatel. čin.	K	5,1	5,4	6,0	7,2	3,5	4,1	4,2	6,2
Veř. správa a obrana, pov. soc. zabezp.	L	6,6	7,2	6,9	6,6	6,2	7,1	6,6	5,8
Vzdělávání	M	5,9	6,3	5,9	5,9	6,6	7,0	6,1	6,3
Zdravotní a soc. péče, veterin. čin.	N	5,5	6,4	6,9	6,9	5,3	6,9	7,5	8,1
Ostatní veřejné, sociální a os. služby	O	3,8	3,8	3,9	3,9	3,6	3,4	3,8	3,1
Činnosti domácností	P	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
Exteritoriální organizace a instituce	Q	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nezjištěno	-	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1

- Výše podaný agregátní přehled o struktuře zaměstnanosti z pohledu jednotlivých odvětví ekonomických činností lze dále doplnit o podrobnější údaje vztahující se výhradně ke zpracovatelskému průmyslu, v němž ke konci roku 2007 pracovalo 121 997 osob, tj. o 1,8 % více než v roce 2001, přičemž zaměstnanost byla nejvíce koncentrována v oborech výroby základních kovů, hutních a kovodělných výrobků (40,8 % zaměstnaných osob zpracovatelského průmyslu), výroby dopravních prostředků a zařízení (11,8 % zaměstnaných osob zpracovatelského průmyslu) a výroby a opravy strojů a zařízení (10,0 % zaměstnaných osob zpracovatelského průmyslu).
- V průběhu sledovaného období, tj. mezi léty 2001 a 2007, došlo v případě některých oborů v kraji k rapidním změnám v počtu zaměstnaných osob. Jednalo se zejména o výrazný pokles v případě výroby základních kovů, hutních a kovodělných výrobků (pokles o 2 468 osob), výroby potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků (pokles o 1 414 osob), výroby textilií, textilních a oděvních výrobků (pokles o 749 osob) a výroby usní a výrobků z usní (pokles o 697 osob), u které byl navíc zaznamenán největší relativní pokles. Na druhé straně došlo k výrazným nárůstům zaměstnanosti v případě výroby dopravních prostředků a zařízení (nárůst o 4 389 osob),

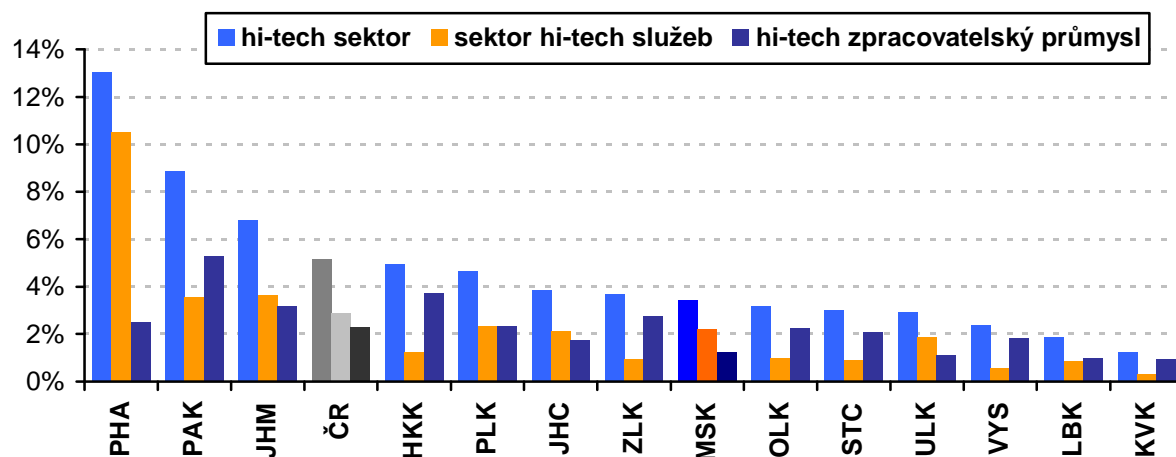
výroby chemických látek, přípravků, léčiv a vláken (nárůst o 1 025 osob) a výroby elektrických a optických přístrojů a zařízení (nárůst o 813 osob).

- Významný je také podíl zaměstnanců pracujících v hi-tech sektorech, které byly dle OECD definovány jako činnosti využívající ve velké míře vyspělé technologie. Konkrétně se v případě hi-tech zpracovatelského průmyslu jedná o odvětví OKEČ 244, 30, 32, 33 a 353, v případě hi-tech služeb o odvětví OKEČ 64, 72 a 73. Moravskoslezský kraj s podílem zaměstnanců pracujících v hi-tech sektoru k roku 2007 ve výši 3,5 % (8. místo) na průměrné republikové úrovni ztrácí 1,7 p.b. (to v podmínkách kraje odpovídá přibližně 8,1 tis. zaměstnanců), přičemž z pohledu zaměstnanosti v hi-tech službách na průměrné hodnotě ztrácí 0,6 p.b. (5. místo) a z pohledu zaměstnanosti v hi-tech zpracovatelském průmyslu na průměrné hodnotě ztrácí 1,0 p.b. (11. místo). Vývoj tohoto ukazatele v období let 2003-2007 byl z pohledu Moravskoslezského kraje zdánlivě pozitivní, neboť docházelo ke konvergenci krajské úrovně zaměstnanosti v hi-tech sektoru k republikové úrovni (v MSK vzrostl tento podíl o 19,9 %, zatímco v ČR jen o 6,7 %), avšak vůči inovativně a znalostně založeným konkurentům docházelo k vývoji divergentnímu (PHA vykázala nárůst podílu zaměstnanosti v hi-tech sektoru ve výši 30,9 % a JHK ve výši 31,4 %).
- Lze dodat, že ke konci roku 2007 v organizacích s 1-49 zaměstnanci pracovalo 35,3 % zaměstnanců kraje, v organizacích s 50-249 zaměstnanci 27,5 % z nich a v organizacích s více než 250 zaměstnanci 37,2 % zaměstnanců. Od roku 2004 se tak podíl zaměstnanců v malých a středních organizacích zvýšil o 1,4 p.b., tj. o 13 456 osob, přičemž malé organizace se na tomto zvýšení podílely 0,6 p.b., resp. 6 737 osobami. Podíl velkých organizací na zaměstnanosti v uvažovaném období sice klesl o uvedených 1,4 p.b., avšak v absolutním vyjádření počet zaměstnanců klesl pouze o 1 483 osob. Potvrzuje se tak značně vyšší dynamika vzniku pracovních míst v rámci malých a středních organizací.

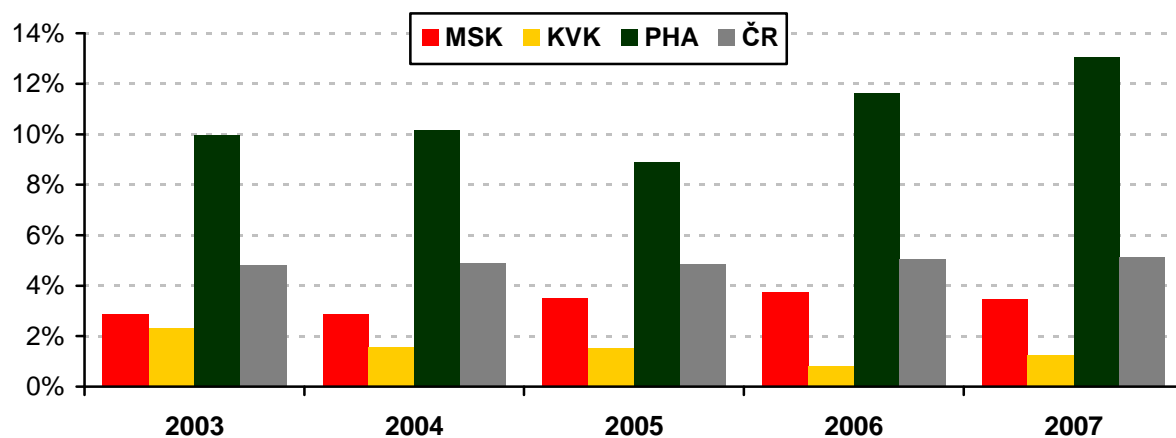
Vývoj počtu a podílu zaměstnaných ve zpracovatelském průmyslu v MSK v letech 2001-2007 (firmy s 26 a více zaměstnanci, k 31.12.)

OKEČ		Absolutní údaje			Relativní údaje (%)		
		2001	2004	2007	2001	2004	2007
Výroba potravn. výrobků a nápojů, tabák. výrobků	DA	10 826	10 243	9 412	9,0	9,0	7,7
Výroba textilií, textilních a oděvních výrobků	DB	5 520	6 391	4 771	4,6	5,6	3,9
Výroba usní a výrobků z usní	DC	743	99	46	0,6	0,1	0,0
Zprac. dřeva, výroba dřev. výrobků kromě nábytku	DD	2 493	2 090	2 384	2,1	1,8	2,0
Výroba vlákniny, papíru; vydavatelství a tisk	DE	2 856	3 411	3 518	2,4	3,0	2,9
Výroba koksu, jaderných paliv, rafin. zprac. ropy	DF	1 304	1 300	1 203	1,1	1,1	1,0
Výroba chem. látek, přípravků, léčiv a vláken	DG	3 115	3 270	4 140	2,6	2,9	3,4
Výroba pryžových a plastových výrobků	DH	6 195	6 701	6 875	5,2	5,9	5,6
Výroba ostatních nekovových minerál. výrobků	DI	1 719	1 851	1 967	1,4	1,6	1,6
Výroba zákl. kovů, hutních a kovodělných výrobků	DJ	52 191	47 422	49 723	43,6	41,8	40,8
Výroba a opravy strojů a zařízení	DK	11 844	11 366	12 142	9,9	10,0	10,0
Výroba elektr. a optických přístrojů a zařízení	DL	8 780	7 402	9 593	7,3	6,5	7,9
Výroba dopravních prostředků a zařízení	DM	9 995	10 034	14 384	8,3	8,8	11,8
Zpracovatelský průmysl jinde neuvedený	DN	2 203	1 821	1 839	1,8	1,6	1,5
Celkem		119 784	113 401	121 997	100,0	100,0	100,0

Vývoj podílu zaměstnanců pracujících v hi-tech sektoru v krajích ČR v roce 2007

Vývoj podílu zaměstnanců pracujících v hi-tech sektoru v MSK v letech 2003-2007

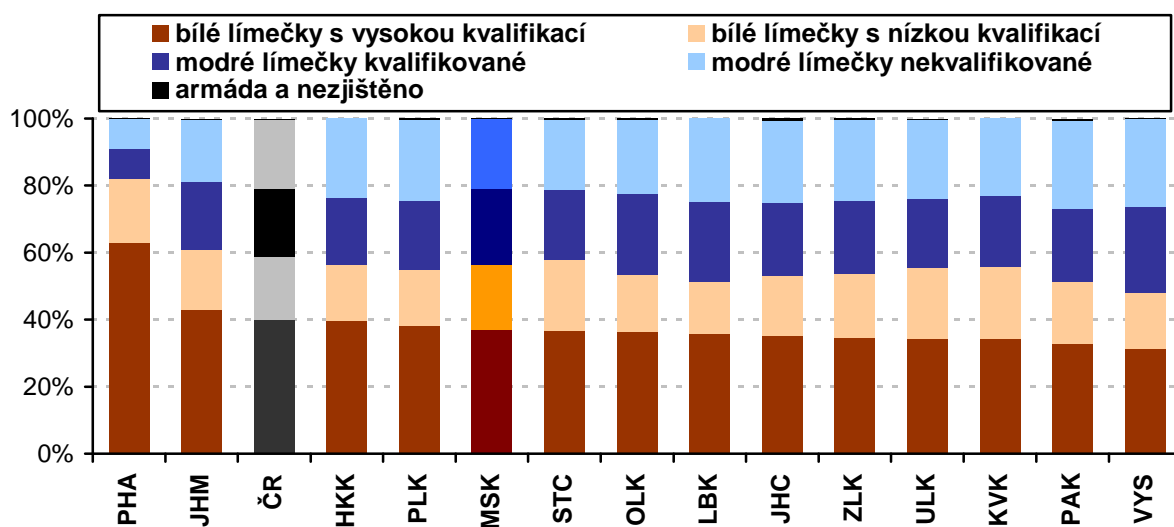

STRUKTURA ZAMĚSTNANÝCH DLE KVALIFIKAČNÍ NÁROČNOSTI

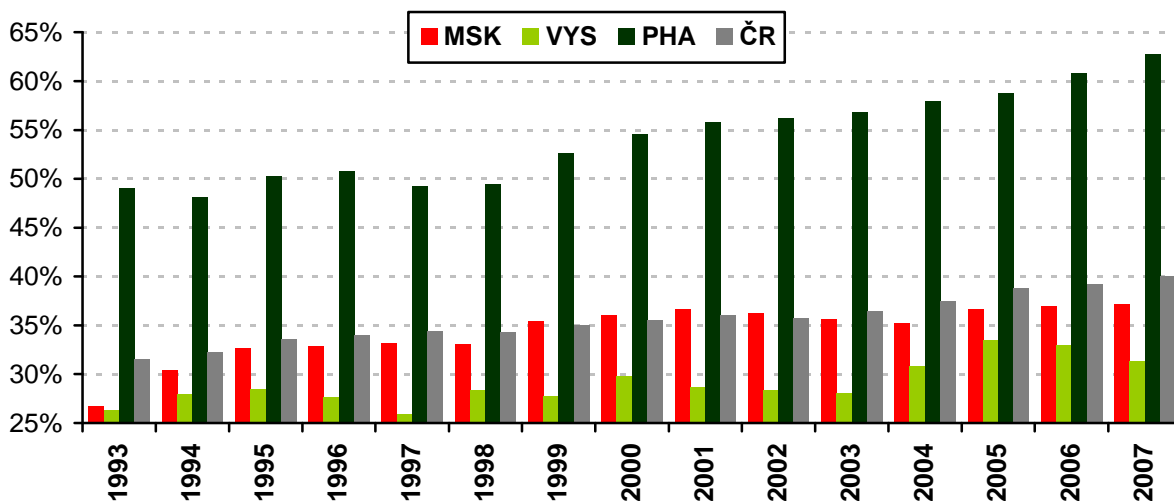
- Informace o struktuře zaměstnaných dle ekonomických odvětví, jež popisuje zaměření realizovaných aktivit, je vhodné doplnit také o informace týkající se struktury zaměstnanosti z pohledu kvalifikační náročnosti, jíž lze aproximovat jednak kvalitativní rozměr realizované nabídky práce, jednak kvalifikační náročnost realizovaných aktivit v Moravskoslezském kraji. Níže použitá klasifikace kvalifikační náročnosti sestává ze čtyř základních skupin, kterými jsou bílé límečky s vysokou kvalifikací (KZAM 1-3), bílé límečky s nízkou kvalifikací (KZAM 4-5), kvalifikované modré límečky (KZAM 6-7) a nekvalifikované modré límečky (KZAM 8-9). Tyto základní kategorie doplňuje pro svou specifickou kategorii armáda a nezjištěno, přičemž její rozsah je zcela zanedbatelný a pohybuje se v řádu desetin procent.
- V roce 2007 byl podíl zaměstnaných osob spadajících do kategorie bílých límečků nejvyšší v Praze, s hodnotou 82,1 %, a nejnižší v kraji Vysočina, s jejich podílem na celkovém počtu zaměstnaných osob ve výši 48,1 %. Moravskoslezský kraj pak se svou hodnotou 56,4 % zaostával za republikovým průměrem o 2,3 p.b., resp. byl 4. krajem s nejvyšším podílem této kategorie zaměstnaných osob. Při zaměření se pouze na podíl zaměstnaných v kategorii bílých límečků s vysokou kvalifikací se kraje vykazující extrémní hodnoty, oproti předchozímu ukazateli, nijak nezmění, přičemž odpovídající podíl zaměstnaných osob spadajících do této kategorie se v roce 2007 pohyboval v rozmezí 31,3 - 62,7 %. Moravskoslezský kraj pak s hodnotou tohoto ukazatele ve výši 37,1 % zaostává za republikovou úrovní o 2,9 p.b. a zaujímá tak pozici kraje s 5. nejvyšším podílem této skupiny zaměstnaných.
- Uvedený stav byl samozřejmě výsledkem minulého vývoje kvalifikační struktury zaměstnaných osob, přičemž v případě Moravskoslezského kraje lze konstatovat nadprůměrný růst podílu osob pracujících v zaměstnáních spadajících do kategorie bílých límečků s vysokou kvalifikací, který v období let 1993-2007 činil 39,2 %. Za stejné období vzrostl tento podíl v případě České republiky o 27,2 %, v případě Prahy o 27,9 % a v případě kraje Vysočina pouze o 19,1 %.

Podíl jednotlivých sektorů na zaměstnanosti krajů ČR v roce 2007

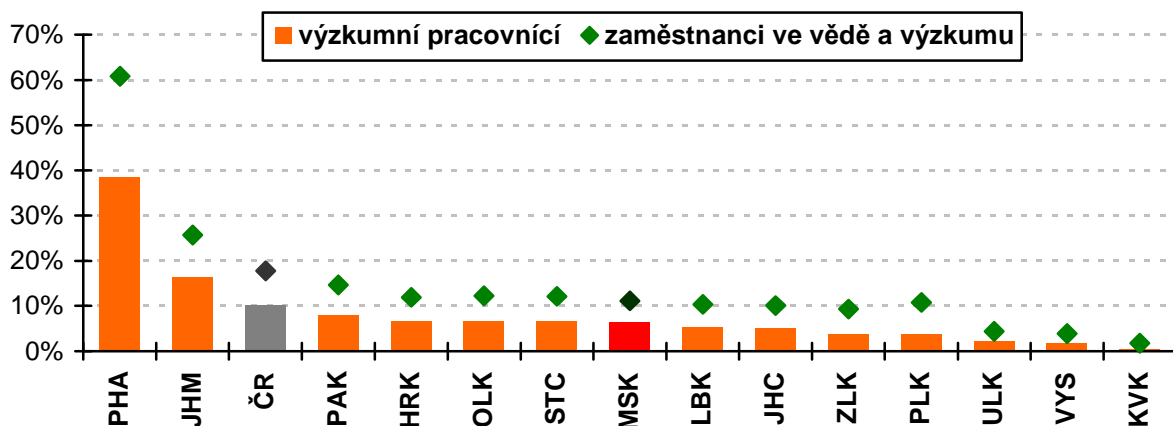
Vývoj podílu zaměstnanců pracujících v hi-tech sektoru v krajích ČR v roce 2007

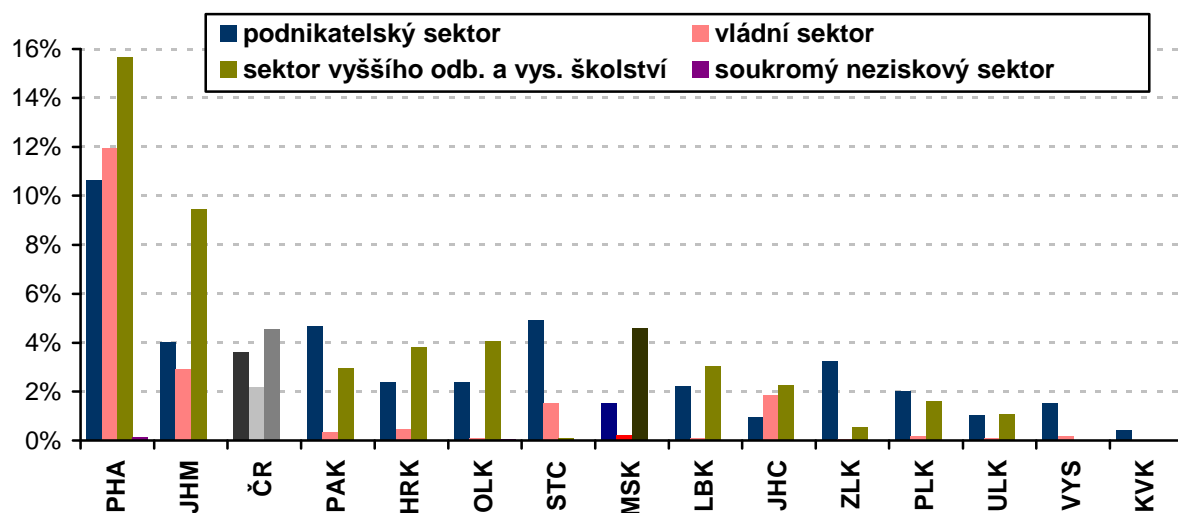
ZAMĚSTNANOST VE VĚDĚ A VÝZKUMU

- Rozsah zapojení lidských zdrojů do vědy a výzkumu jsou, při jejich efektivním využití a aplikaci získaných poznatků do praxe, významným faktorem determinace konkurenceschopnosti dané územní jednotky. Následující text se bude zabývat téměř výlučně podílem výzkumných pracovníků na celkovém počtu zaměstnanců v jednotlivých krajích České republiky, neboť výzkumní pracovníci přímo realizují výzkum a vývoj. Je nezbytné však podotknout, že výzkumní pracovníci tvoří v průměru 58,2 % zaměstnanců ve vědě a výzkumu, přičemž zbylých 41,8 % připadá na pomocné technické, administrativní a jiné pracovníky na výzkumných pracovištích.
- Z pohledu na podíl výzkumných pracovníků a zaměstnanců ve vědě a výzkumu na celkovém počtu zaměstnanců v Moravskoslezském kraji v roce 2007 vyplývá, že tento kraj v obou uvedených veličinách dosahuje mezi kraji České republiky 7. místa. V případě podílu výzkumných pracovníků ve výši 6,4 % tak na průměrné úrovni České republiky ztrácí 4,0 p.b. a v případě podílu všech zaměstnanců ve vědě a výzkumu (včetně výzkumných pracovníků) ztrácí na průměrné úrovni České republiky 6,6 p.b.
- Z členění vědy a výzkumu dle sektoru jejich provádění vyplývá, že k roku 2007 v Moravskoslezském kraji, stejně jako v celé České republice, z pohledu zaměstnanosti dominoval sektor vyššího odborného a vysokého školství následovaný podnikovým sektorem a sektorem vládním. Jak již bylo uvedeno výše, celkový podíl výzkumných pracovníků na počtu zaměstnanců Moravskoslezského kraje činil 6,4 % (7. místo v ČR, 10,3 % v ČR), přičemž 4,6 % připadá na sektor vyššího odborného a vysokého školství (3. místo v ČR, 4,5 % v ČR), 1,5 % připadá na podnikatelský sektor (10. místo, 3,6 % v ČR) a 0,2 % na sektor vládní (7. místo v ČR, 2,2 % v ČR).
- Z údajů o vývoji zaměstnanosti ve vědě a výzkumu v letech 2002-2007 vyplývá konvergence podílu výzkumných pracovníků na celkovém počtu zaměstnanců Moravskoslezského kraje k úrovni tohoto ukazatele pro Českou republiku i Prahu, jakožto územní jednotky s největší hodnotou tohoto podílu. V uvedeném období došlo k celkovému nárůstu uvažovaného ukazatele v Moravskoslezském kraji o 48,7 %, zatímco v případě České republiky vzrostla jeho hodnota pouze o 34,0 % a v případě Prahy o 38,3 %.

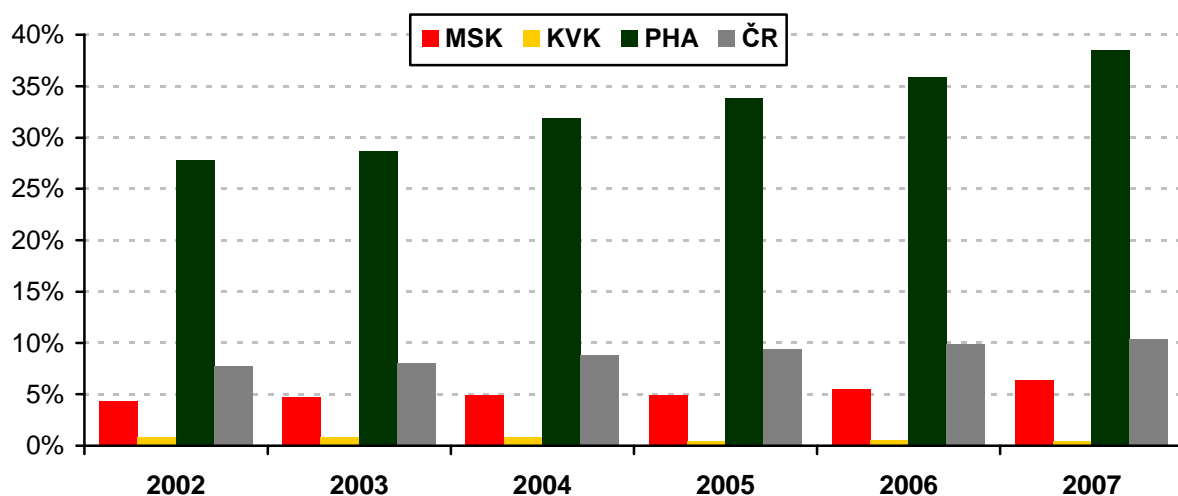
Podíl vybraných skupin pracovníků ve VaV na celkovém počtu zaměstnanců v krajích ČR v r. 2007

Podíl výzkumných pracovníků na celkovém počtu zaměstnanců v krajích ČR v roce 2007

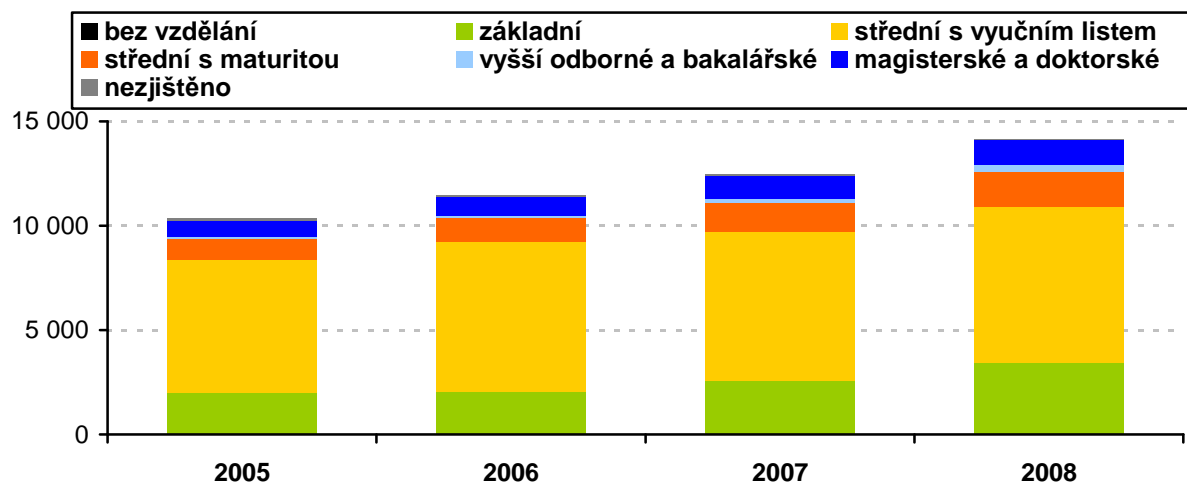
Vývoj podílu výzkumných pracovníků na celkovém počtu zaměstnanců v MSK v letech 2002-2007

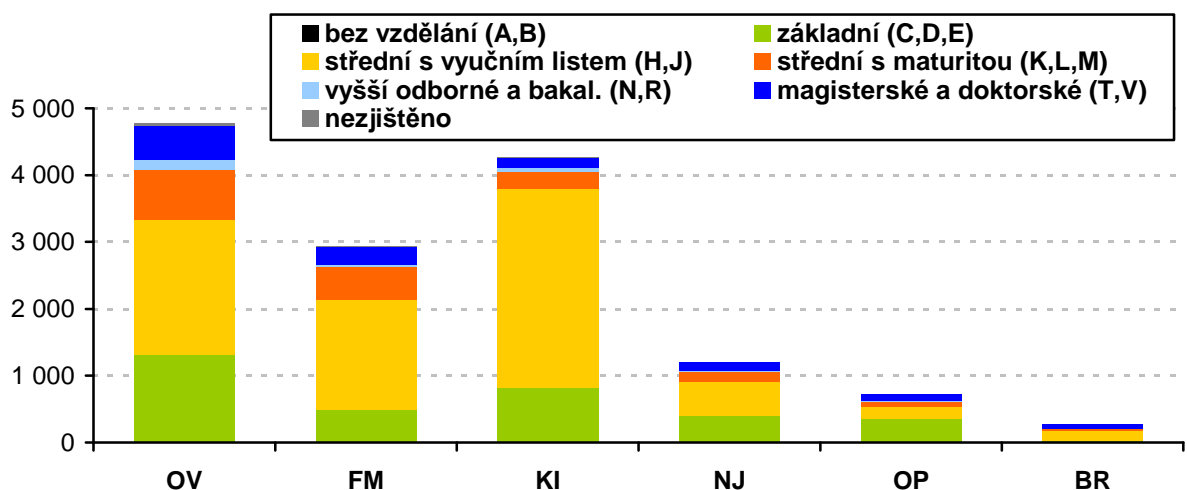
VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA CIZINCŮ NA TRHU PRÁCE

- Deskripci kvalitativního rozměru realizované nabídky práce je vhodné doplnit informacemi o počtu a vzdělanostní struktuře cizinců působících na trhu práce Moravskoslezského kraje, přičemž vývoj jejich počtu v čase ve vysoké míře odráží atraktivitu kraje vnímanou cizinci a jejich vzdělanostní struktura pak odráží přidanou hodnotu, kterou kraji zaměstnávání cizinců přináší. Níže uváděná vzdělanostní úroveň cizinců odpovídá vzdělání požadovanému pro obsazovanou pracovní pozici (konkrétní obsah jednotlivých agregovaných úrovní vzdělání z pohledu kategorií dosaženého vzdělání dle KKOV je uveden v závorkách v legendě grafů). Vzdělanostní struktura zaměstnaných cizinců je popisována pouze na základě cizinců registrovaných na úřadu práce, což znamená, že cizinci podnikající na základě živnostenského oprávnění (tj. 23,8 % cizinců v kraji, dle údajů z roku 2007) nejsou uvažováni.
- V posledních čtyřech letech došlo k výraznému přílivu zahraničních pracovníků na trh práce Moravskoslezského kraje, neboť v tomto období došlo k nárůstu jejich počtu o 37,0 %, v absolutním vyjádření pak o 3 833 osob. Výrazně se také změnila vzdělanostní struktura těchto cizinců ve prospěch vyšších dosažených úrovní vzdělání, neboť v roce 2005 se cizinci s maturitou a vyšším vzděláním podíleli na jejich celkovém počtu 17,7 %, v roce 2008 již 22,9 % (došlo tedy k nárůstu jejich podílu o 5,2 p.b.).
- Z pohledu nižších úrovní vzdělání došlo k poklesu podílu osob vyučených a nárůstu podílu osob se základním vzděláním.
- Rozdíly v atraktivitě jednotlivých okresů z pohledu místa vhodného pro práci a život pak lze vnímat skrze rozdíly v počtech cizinců pracujících v těchto okresech. Jako nejatraktivnější jsou vnímány okresy Ostrava, Frýdek-Místek a Karviná, které také vykazují největší počet vysokoškolsky vzdělaných cizinců. Nejméně cizinců pak pracuje v okrese Bruntál.
- Paradoxním je pak zjištění, že z pohledu vzdělanostní struktury cizinců jsou na tom lépe právě okresy vykazující nejmenší počty zaměstnaných cizinců. Nejvyšší vzdělanostní úrovně cizinců v rámci Moravskoslezského kraje dosahuje okres Bruntál.

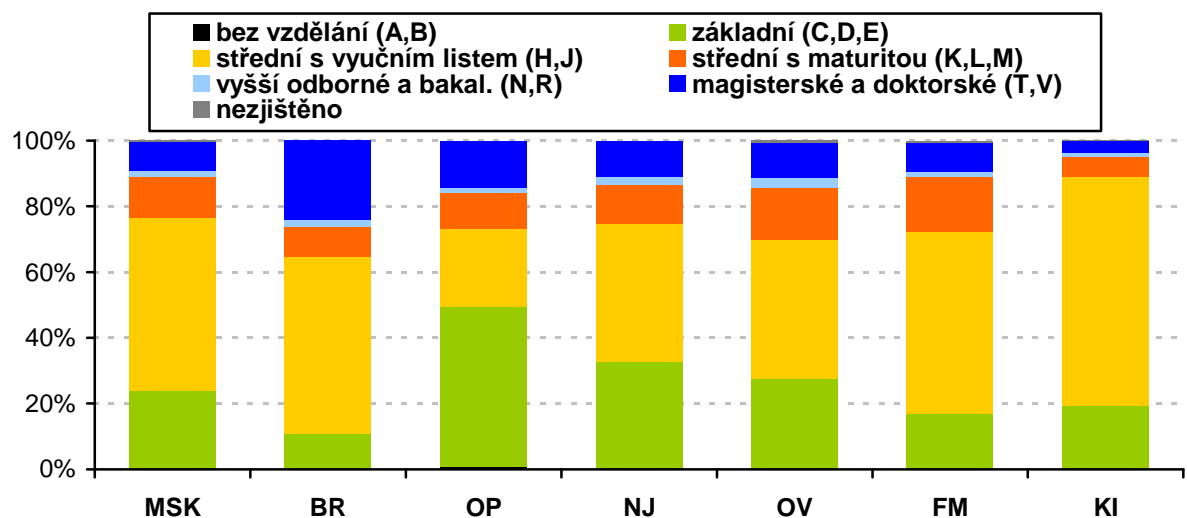
Počet cizinců na trhu práce MSK dle požadovaného vzdělání pro výkon zaměstnání v letech 2005-2008

Počet cizinců na trhu práce v okresech MSK dle požadovaného vzdělání pro výkon zaměstnání k roku 2008

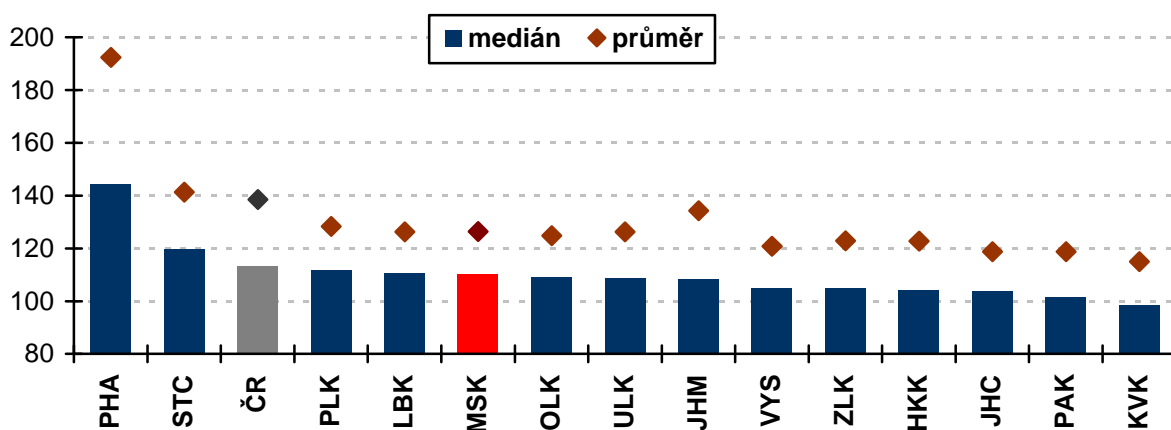
Vzdělanostní struktura cizinců na trhu práce MSK v roce 2008

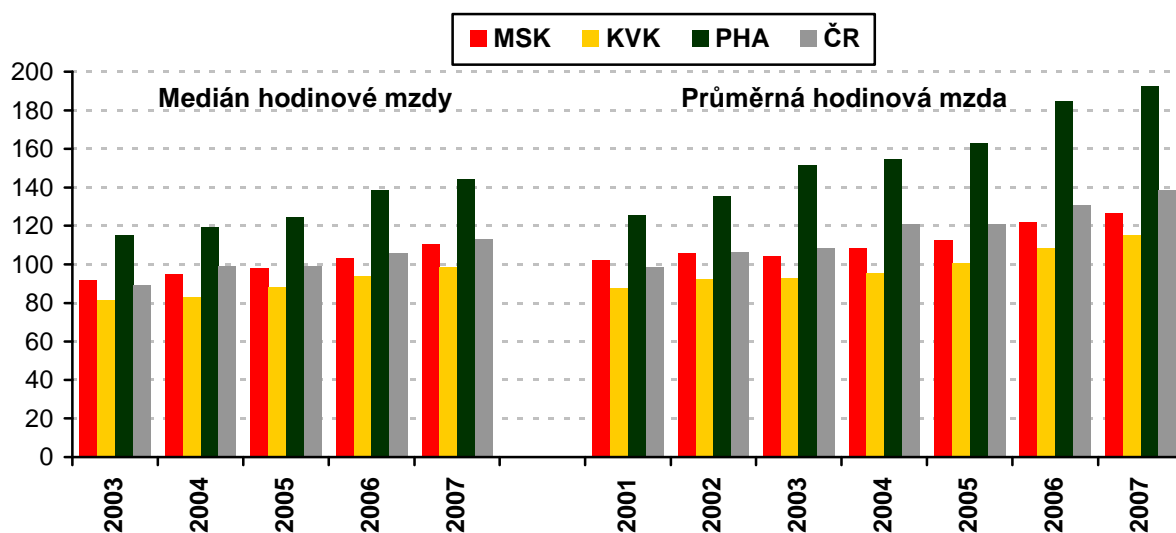
HRUBÁ MZDA V PODNIKATELSKÉM SEKTORU

- Hrubou mzdu v podnikatelském sektoru, zejména ve svém hodinovém vyjádření, lze v dlouhém období chápat jako ukazatel produktivity práce a konkurenceschopnosti daného sektoru. Hlavně jej však lze chápat, v kombinaci s ukazatelem cenové hladiny uvažované lokality, jako významný ukazatel životní úrovně v dané oblasti a determinanty pracovní migrace obyvatel, která bývá nezdědka trvalou.
- Ve čtvrtém čtvrtletí roku 2007 dosahoval medián hrubé hodinové mzdy v Moravskoslezském kraji hodnoty 110,05 Kč a byl tak o 3,06 Kč pod průměrnou úrovní České republiky. Méně vhodný ukazatel průměrné hodinové mzdy, vzhledem k jeho ovlivnění extrémními hodnotami, pak dosahoval hodnoty 126,35 Kč a ztrácel tak na odpovídající hodnotě za ČR 12,14 Kč. Uvedené hodnoty pak odpovídají postavení 5. kraje s nejvyššími hodinovými mzdami. Z detailnějšího pohledu na rozdělení mezd v rámci Moravskoslezského kraje vyplývá, že 10 % zaměstnanců k uvedenému datu pracovalo za hodinovou mzdu nižší než 63,37 Kč (v ČR 65,04 Kč) a naopak 10 % zaměstnanců pracovalo za mzdu vyšší než 193,12 Kč (v ČR 218,38 Kč).
- V období let 2003-2007 docházelo k růstu mediánu i průměrné hrubé měsíční mzdy, přičemž v případě mediánu došlo k jeho nárůstu v Moravskoslezském kraji o 19,9 % a v případě průměrné hodnoty pak k nárůstu o 23,9 %, což ukazuje na nárůst příjmových nerovností v kraji. Tuto skutečnost potvrzuje také nárůst podílu 9. a 1. decilu, jež v roce 2001 dosahoval hodnoty 2,99, v roce 2003 hodnoty 3,31 a v roce 2007 hodnoty 3,36. Dynamika růstu hodinové mzdy v Moravskoslezském kraji však byla oproti jejímu růstu v rámci České republiky výrazně nižší, v případě mediánu o 6,3 p.b. a v případě průměrné mzdy o 16,7 p.b.
- Hrubá měsíční mzda v Moravskoslezském kraji dosahovala v roce 2007 hodnoty 20 021 Kč v případě mediánu (odpovídající hodnota pro ČR činila 20 513 Kč) a 22 450 Kč v případě průměrné mzdy (odpovídající hodnota pro ČR činila 24 812 Kč), což odpovídá 5. pozici v případě krajů s největším mediánem měsíční mzdy a 7. pozici v případě krajů s nejvyšší průměrnou měsíční mzdou. Nutno však dodat, že na výši průměrné měsíční mzdy se odráží také rozsah průměrné placené doby, která je v Moravskoslezském kraji nejnižší a činí 172,3 hodin měsíčně (oproti republikové úrovni tak ztrácí 2,3 hodiny měsíčně).
- Hrubý příjem na člena domácnosti v Moravskoslezském kraji je však, vzhledem k nízké míře zaměstnanosti, nejnižší ze všech krajů ČR, a to i po zohlednění rozdílného počtu členů domácností mezi kraji.

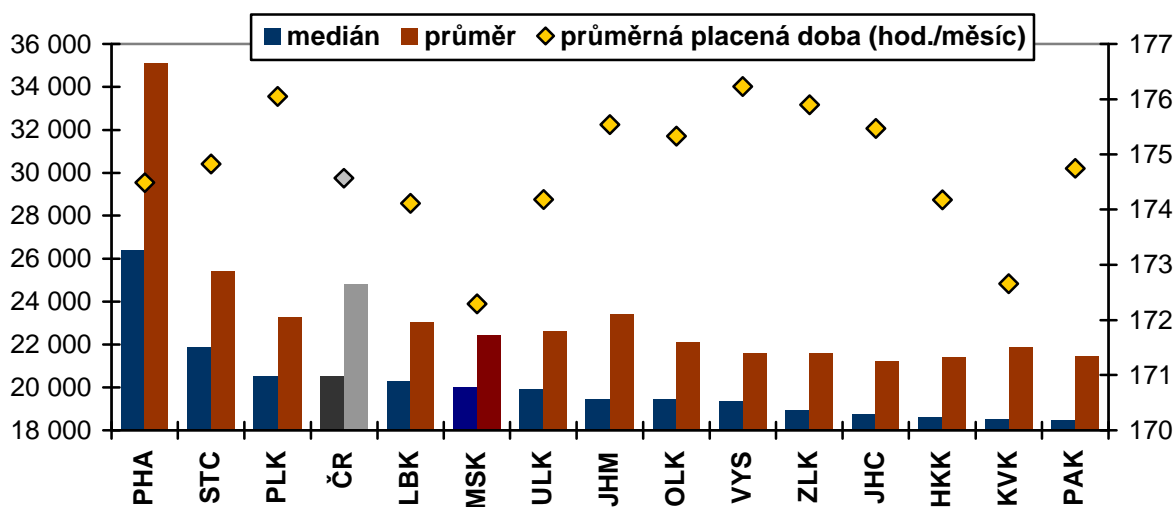
Hrubá hodinová mzda v podnikatelském sektoru v krajích ČR ve 4. čtvrtletí roku 2007

Vývoj hrubé hodinové mzdy v podnikatelském sektoru v MSK ve 4. čtvrtletí let 2001-2007

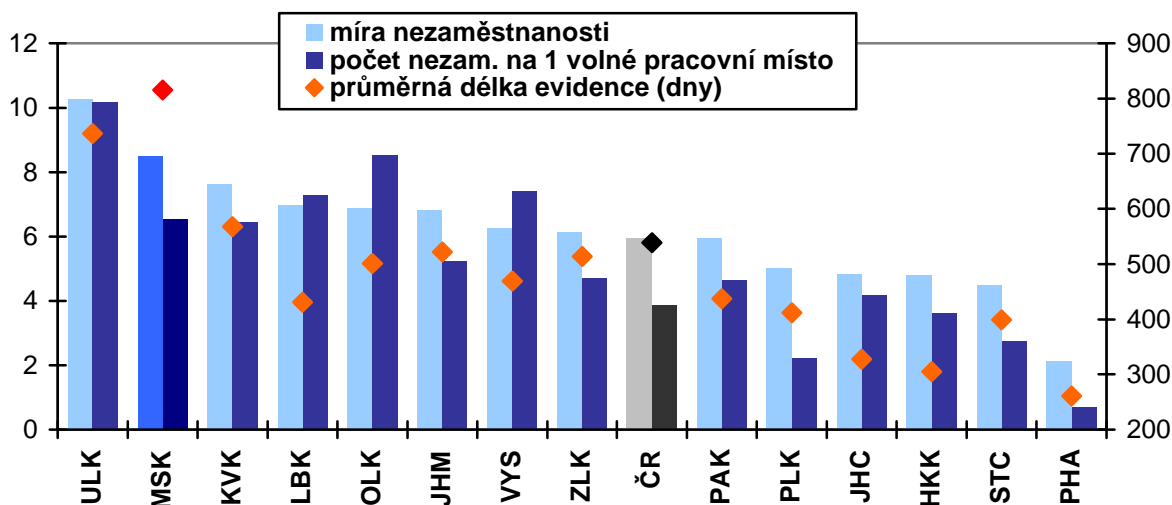
Hrubá měsíční mzda v podnikatelském sektoru v krajích ČR v roce 2007

MÍRA NEZAMĚŠTNANOSTI

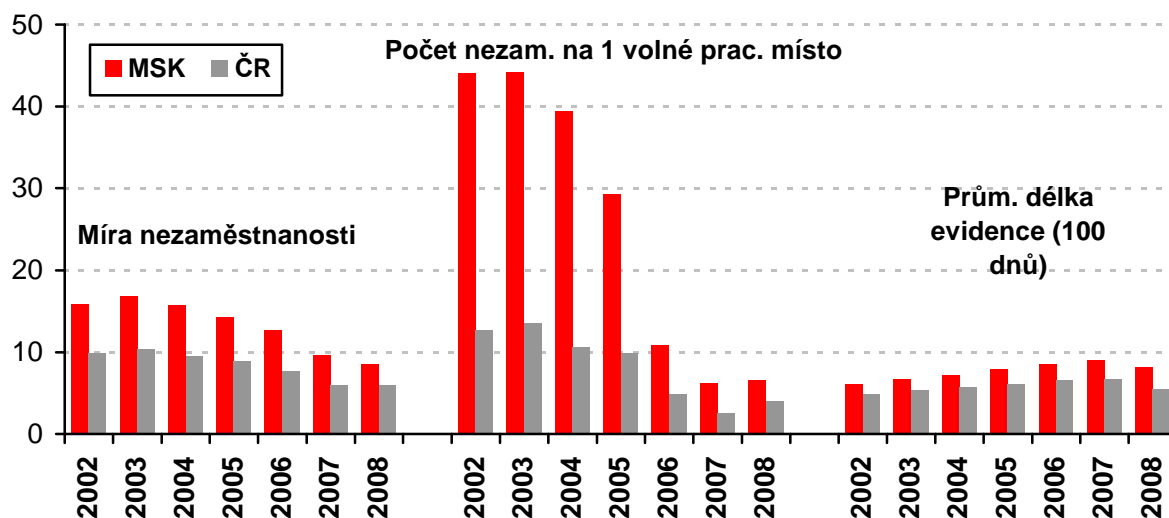
- Míra nezaměstnanosti vyjadřuje rozsah nerealizované nabídky pracovní síly. Problémem tohoto ukazatele je jednak v mnoha případech pouze formální registrace nezaměstnaných na úřadu práce bez jejich skutečného zájmu o placené zaměstnání, jednak neuvažování osob ekonomicky neaktivních, které však taktéž skrývají potenciál pro jejich zapojení do produktivních aktivit. Z tohoto hlediska je pak výhodnějším zaměřením se na ukazatel zaměstnanosti osob ve věku 15-64 let, jenž byl uveden výše, a který zahrnuje skutečně pracující osoby daného věkového rozmezí.
- Ke konci roku 2008 vykazoval Moravskoslezský kraj 2. nejvyšší míru nezaměstnanosti v rámci České republiky, přičemž tato dosahovala úrovně 8,5 % (oproti republikové úrovni 6,0 %). Je nezbytné zde upozornit na skutečnost, že tato hodnota je výsledkem několikaletého vysokého ekonomického růstu kraje doprovázeného snižováním nezaměstnanosti. Tuto výrazně nepříznivou situaci umocňuje také nejvyšší průměrná délka evidence ve dnech (815,4 dní v MSK, 538,8 dní v ČR), která odráží nejvyšší podíl dlouhodobě nezaměstnaných - více než 1 rok - na celkovém počtu nezaměstnaných (39,7 % v MSK, 28,8 % v ČR). Také 5. nejvyšší hodnota počtu nezaměstnaných připadajících na 1 volné pracovní místo ve výši 6,5 osob (oproti republikové úrovni 3,9 osob) není nikterak povzbudivá, jelikož ukazuje na vysokou míru konkurence nezaměstnaných, ačkoli uvedené může být způsobeno také vysokou mírou strukturální nezaměstnanosti, na kterou ukazuje také průměrná délka evidence, resp. podíl dlouhodobě nezaměstnaných.
- V období let 2002-2008 došlo k poklesu míry nezaměstnanosti, přičemž průměrné tempo tohoto poklesu odpovídalo hodnotě pro Českou republiku, došlo k poklesu počtu nezaměstnaných připadajících na 1 volné pracovní místo, přičemž tento pokles byl ve srovnání s poklesem v rámci České republiky výraznější, a k růstu průměrné délky nezaměstnanosti, přičemž tento byl taktéž nadprůměrný ve srovnání s odpovídající hodnotou pro Českou republiku.
- V rámci Moravskoslezského kraje pak nejhorší charakteristiky trhu práce vykazují okresy Karviná a Bruntál, které ke konci roku 2008 vykazovaly míru nezaměstnanosti ve výši 11,5 % a 11,1 %, průměrnou délku evidence v délce 1 007 dní a 700 dní (tomu odpovídají podíly dlouhodobě nezaměstnaných ve výši 49,9 % a 37,1 %) a počet nezaměstnaných připadajících na 1 volné pracovní místo ve výši 13,3 osob a 19,7 osob. Tyto hodnoty se tak výrazně vymykají nejen průměru za celý Moravskoslezský kraj, ale také za celou Českou republiku.

Míra nezaměstnanosti a další charakteristiky trhu práce v krajích ČR k 31.12. 2008

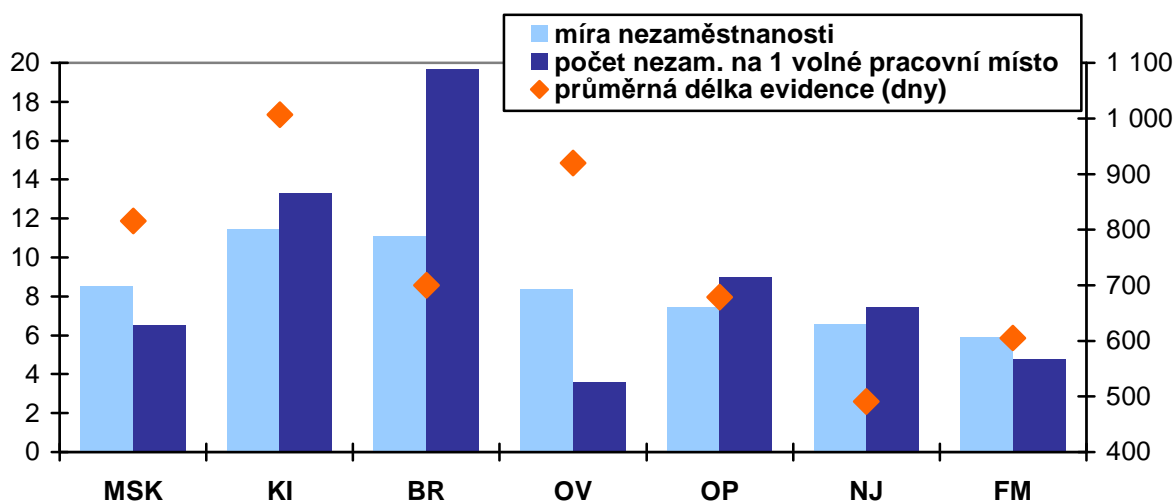

Vývoj míry nezaměstnanosti a dalších charakteristik trhu práce v MSK v letech 2002-2008 (k 31.12.)

Míra nezaměstnanosti a další charakteristiky trhu práce v krajích ČR k 31.12. 2008

- Moravskoslezský kraj, jak bylo uvedeno výše, vykazuje nejvyšší podíl dlouhodobě nezaměstnaných, tedy nezaměstnaných déle než 12 měsíců, v České republice. Tento podíl v kraji dosahuje hodnoty 39,7 %, čemuž při celkovém počtu 57 455 uchazečů o zaměstnání (k 31.12. 2008) odpovídá 22 781 dlouhodobě nezaměstnaných. Tato skutečnost se promítá také v průměrné délce evidence v rozsahu 815,4 dní, která je rovněž v rámci České republiky nejvyšší.
- Výrazně příznivý vývoj na trhu práce v období let 2004 a 2008 snížil počet nezaměstnaných v kraji z úrovně 106 304 osob k 31.12.2003 na úroveň 57 455 osob k 31.12. 2008, přičemž tento vývoj se týkal také osob dlouhodobě nezaměstnaných, jejichž počet klesl z úrovně 52 593 osob k 31.12. 2003 na úroveň 22 781 osob k 31.12. 2008, což bylo dáno všeobecným zvýšením poptávky po volné pracovní síle a to i v profesní struktuře příhodné pro dlouhodobě nezaměstnané. I přes uvedený vývoj má Moravskoslezský kraj stále o přibližně 17,9 tis. nezaměstnaných více, než odpovídá průměru České republiky, přičemž přibližně 7,1 tis. z nich připadá na dlouhodobě nezaměstnané.
- Vzhledem k obecně horší uplatnitelnosti dlouhodobě nezaměstnaných na trhu práce a zároveň jejich vysokému počtu je účelné se podrobněji zabývat jejich strukturou, která napomůže s identifikací důvodů jejich nízké úspěšnosti při získávání zaměstnání.

- Průměrná délka evidence dlouhodobě nezaměstnaných činí 1 873 dní, což odpovídá přibližně 5,1 roku, přičemž s vyšším věkem nezaměstnaných narůstá také průměrná délka jejich nezaměstnanosti. Z pohledu věku pak dominují osoby ve věkové kategorii 50-54 let, které představují 22,3 % dlouhodobě nezaměstnaných, přičemž nezaměstnaní starší 50 let tvoří 47,8 % dlouhodobě nezaměstnaných. Ani vzdělanostní struktura není nikterak příznivá, neboť 39,0 % dlouhodobě nezaměstnaných má pouze základní vzdělání nebo je bez vzdělání. Pokud tento podíl navýšíme o osoby s nižším středním odborným vzděláním, jeho úroveň se zvýší na 84,8 %. Pro úplnost lze dodat, že 66,6 % všech dlouhodobě nezaměstnaných má zdravotní omezení nebo jsou osobami se zdravotním postižením (osoby se zdravotním postižením pak tvoří 31,1 % dlouhodobě nezaměstnaných).
- Jak z uvedeného vyplývá, častým problémem je kumulace jednotlivých znevýhodnění na trhu práce, již lze dokumentovat na skupině dlouhodobě nezaměstnaných ve věku 50 let a více, jichž je v kraji registrováno 10 898. Věk těchto nezaměstnaných spolu se stigmatem dlouhodobé nezaměstnanosti, která v průměru přesahuje 5,7 let, samy o sobě tvoří bariéru jejich opětovného zapojení na trh práce. Tato bariéra je dále posilována nízkou úrovní kvalifikace těchto nezaměstnaných, neboť 86,3 % z nich ukončilo nejvýše nižší střední odborné vzdělání, a zhoršeným zdravotním stavem, neboť 44,5 % z nich jsou osobami se zdravotním postižením a dalších 37,0 % z má jiné zdravotní omezení.

Struktura dlouhodobé nezaměstnanosti dle věku a vzdělání k 31.12. 2008 (počet osob)

Stupeň vzdělání	Bez vzdělání	Základní vzdělání	Nižší střední odborné (SOU+OU+OŠ)	Střední odborné s mat. (SOU+SOŠ)	Střední všeobecné (gymnázia)	Vysokoškolské	Celkem	Podíl na dlouhodobě nezaměst.	Průměrná délka evid. (dny)
Věk									
do 19	16	270	21	0	0	0	307	1,3	632
20 – 24	6	283	185	122	10	3	609	2,7	863
25 – 29	11	425	382	165	17	31	1 031	4,5	1 143
30 – 34	4	650	855	262	40	24	1 835	8,1	1 345
35 – 39	12	723	1 125	252	73	42	2 227	9,8	1 600
40 – 44	8	1 018	1 224	298	113	57	2 718	11,9	1 792
45 – 49	18	1 175	1 488	342	59	74	3 156	13,9	1 974
50 – 54	18	2 188	2 246	450	84	97	5 083	22,3	2 089
55 – 59	13	1 636	2 101	457	93	123	4 423	19,4	2 083
60 – 64	3	382	793	146	9	28	1 361	6,0	2 727
65 a více	0	17	13	0	0	1	31	0,1	2 864
Celkem	109	8 767	10 433	2 494	498	480	22 781	100,0	1 873
Podíl na dl. nezam.	0,5	38,5	45,8	10,9	2,2	2,1	100,0		
Prům. délka evid. (dny)	1 840	2 039	1 866	1 474	1 502	1 442	1 873		

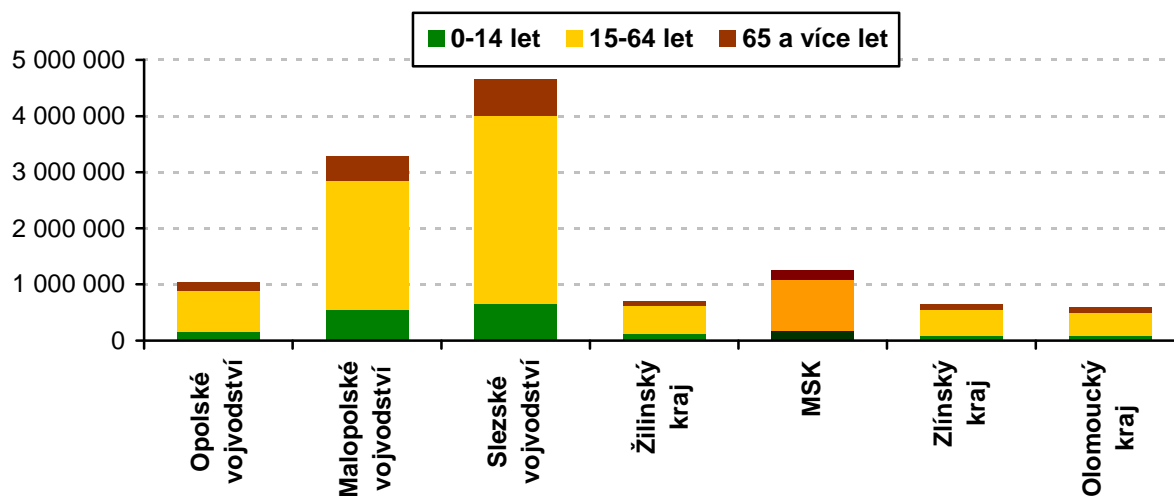
Struktura dlouhodobé nezaměstnanosti dle věku a zdravotního stavu k 31.12.2008 (počet osob)

Zdravotní stav	Bez zdravotního omezení	Jiné zdravotní omezení	OZP, zdravotně znevýhodnění	OZP, částečně invalidní	OZP, plně invalidní	Osoba dočasně neschopná práce	Nezadáno	Celkem	Podíl na dl. nezaměst.
Věk									
do 19	243	57	2	1	1	0	3	307	1,3
20 – 24	398	142	13	53	2	0	1	609	2,7
25 – 29	684	223	36	87	0	1	0	1031	4,5
30 – 34	1 130	483	86	134	1	0	1	1835	8,1
35 – 39	1 160	731	103	229	3	1	0	2227	9,8
40 – 44	1 044	1 083	164	419	2	1	5	2718	11,9
45 – 49	918	1 328	194	711	2	3	0	3156	13,9
50 – 54	1 102	2 096	282	1 599	2	0	2	5083	22,3
55 – 59	769	1 572	177	1 900	3	0	2	4423	19,4
60 – 64	135	356	31	837	0	0	2	1361	6,0
65 a více	8	9	1	13	0	0	0	31	0,1
Celkem	7 591	8 080	1 089	5 983	16	6	16	22781	100,0
Podíl na dl. nezam.	33,3	35,5	4,8	26,3	0,1	0,0	0,1	100,0	

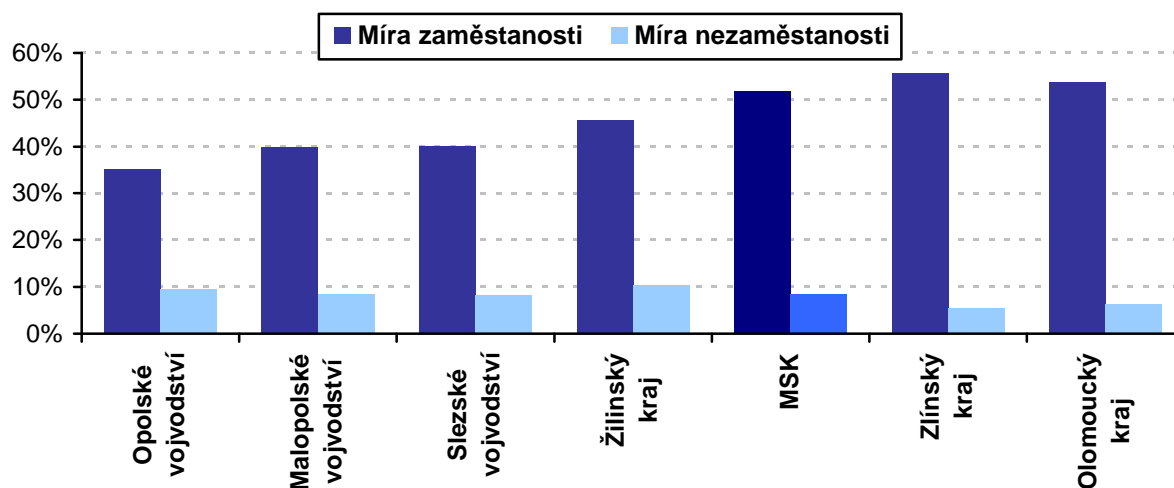
MEZINÁRODNÍ SROVNÁNÍ V RÁMCI ŠIRŠÍHO REGIONU

- Vstupem České republiky do Schengenského prostoru se Moravskoslezský kraj „posunul“ z pozice okrajového regionu České republiky do centra střední Evropy, přičemž tuto polohu posiluje také geografická blízkost Slovenska a zejména pak Polska, tj. trhů s výraznou kupní silou. Tato poloha, pro kterou si již v minulosti tento kraj někteří investoři pro své aktivity vybrali, tvoří jednu z komparativních výhod tohoto regionu a to nejen na úrovni České republiky, ale také na úrovni mezinárodní. Tuto výhodu je však nutno využít.
- V nejbližším okolí administrativně-ekonomického centra Moravskoslezského kraje se nachází Slezské vojvodství a Žilinský kraj, které spolu s populací Moravskoslezského kraje k roku 2007 vytvářeli trh v rozsahu 6 599 710 spotřebitelů (z toho 14,5 % ve věku 0-14 let, 71,9 % ve věku 15-64 let a 13,6 % ve věku 65 let a více). Při rozšíření uvažovaného území dále o Opolské vojvodství, Malopolské vojvodství, Zlínský kraj a Olomoucký kraj se počet spotřebitelů zvýší na úroveň 12 148 405 (z toho 14,9 % ve věku 0-14 let, 71,3 % ve věku 15-64 let a 13,7 % ve věku 65 let a více).
- Vysoký počet obyvatel Slezského a Malopolského vojvodství představuje pro Moravskoslezský kraj jeden z možných zdrojů zvýšení poptávky po výrobcích a službách místních ekonomických subjektů. Do budoucna lze navíc předpokládat další nárůst kupní síly obyvatel těchto vojvodství, jenž bude výsledkem růstu v současnosti velmi nízkých měr zaměstnanosti, které k roku 2007 dosahovaly hodnoty přibližně 40 %.
- Ani současné celkové záporné saldo stěhování v uvedených dvou vojvodstvích, které v součtu k roku 2007 činilo -7 175 obyvatel, není z pohledu ztráty kupní síly těchto územních jednotek nikterak problematické, neboť celková populace obou uvedených vojvodství činí 7 933 151 obyvatel a saldo tak odpovídá 0,9 ‰ populace.

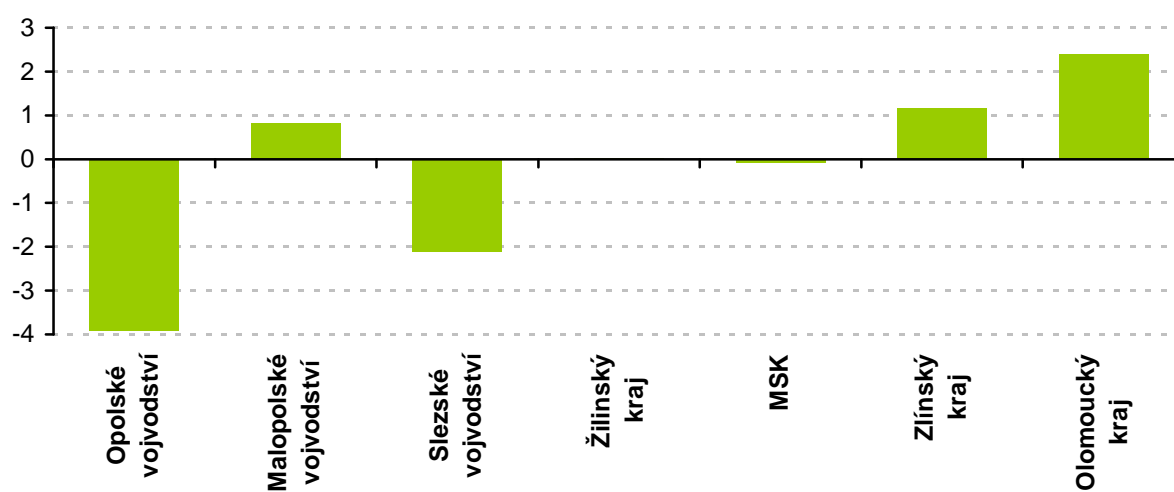
Počet a věková struktura obyvatel ve vybraných územních jednotkách NUTS 3 v roce 2007

Míra zaměstnanosti ve věku 15 let a více a míra nezaměstnanosti ve vybraných územních jednotkách NUTS 3 v roce 2007

Saldo migrace stěhováním na 1 000 obyvatel ve vybraných územních jednotkách NUTS 3 v roce 2007

C. ÚZEMÍ

PŘEHLED HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ / POZNATKŮ Z ANALÝZY KLÍČOVÝCH VÝVOJOVÝCH TRENDŮ: KAPITOLA ÚZEMÍ

Téma č. 1: Kvalita životního prostředí

Nepříznivý stav životního prostředí negativně ovlivňuje jak zdravotní stav obyvatelstva, tak i atraktivitu regionu pro bydlení, návštěvu i podnikání.

Problém/výzva

- Znečištění ovzduší je klíčovým problémem životního prostředí kraje a především významným limitem jeho dalšího rozvoje. Hodnoty emisí hlavních škodlivin výrazně převyšují průměr EU. V rámci ČR patří situace mezi nejzávažnější a na rozdíl od dalších zatížených oblastí ČR (Ústecký kraj, Praha, Středočeský kraj) nedochází ani v posledních letech k výraznému zlepšení, naopak koncentrace nejvýznamnějších polutantů v ovzduší se nadále zvyšují. Nejvíce je zatěžován okres Ostrava, následován okresy Karviná a Frýdek-Místek. Hlavními zdroji znečištění jsou zvláště velké průmyslové a energetické zdroje, významným producentem emisí je také doprava (především ve velkých městech a podél zatížených komunikací; její podíl na znečištění tuhými znečišťujícími látkami, oxidy dusíku a organickými polutanty tvoří cca ¼ emisí kraje) a malé zdroje (lokální topeniště) ve venkovských a příměstských oblastech kraje (dominantní v oblasti emisí organických polutantů - odhad až 60% jejich produkce v kraji).
- Z dlouhodobého hlediska se jakost vody v tocích kraje trvale zlepšuje. Od počátku 90. let výrazně poklesl v rámci sledování jakosti povrchových vod počet profilů s nejhoršími třídami jakosti. Přes dosažené zlepšení však nelze považovat současný stav za zcela vyhovující, Stav povrchových vod je ovlivněn lidskou činností tak, že ukazatele jakosti vody dosahují hodnot, které stále ovlivňují jejich přirozený ekosystém. Pouze Odra v Jakubčovicích nad Odrou splňuje podmínky neznečištěné či jen mírně znečištěné povrchové vody.
- Po celé sledované období, které bylo z důvodu legislativních změn vyplývajících ze vstupu ČR do EU stanoveno na období od roku 2004, je počet obyvatel Moravskoslezského kraje napojených na kanalizaci s ČOV nižší než je průměr ČR. Jedním z důvodů je i charakter osídlení kraje.
- Na druhé straně se na území regionu nacházejí atraktivní, zachovalá a z hlediska ochrany přírody a krajiny významná území. Nejcennější části regionu jsou chráněny v rámci velkoplošných zvláště chráněných území (CHKO Jeseníky, Beskydy a Poodří), která zaujímají téměř pětinu rozlohy kraje (7. místo mezi kraji ČR), a dále v rámci relativně velkého počtu maloplošných zvláště chráněných území (142), resp. dalších cenných lokalit evropské soustavy Natura 2000 (ptačí oblasti, evropsky významné lokality).
- Výdaje na ochranu životního prostředí v Moravskoslezském kraji neodpovídají stavu znečištění životního prostředí v kraji a jejich podíl v rámci ČR je vzhledem k ostatním regionům nedostatečný.

Důkazy

- Moravskoslezský kraj ve sledovaném roce 2006⁴ vypustil ze stacionárních zdrojů znečištění 5,7 tis. tun polévatého prachu (17,2% z celkového objemu vypuštěného v ČR u stacionárních zdrojů znečištění), u oxidu siřičitého se jednalo o 29,6 tis. tun (14,1% celkové produkce SO₂), oxidů

⁴ Statistická ročenka ŽP za rok 2008 nebyla v době přípravy Strategie vydána, ročenka za rok 2007 uvádí pro rok 2007 pouze předběžné údaje.

dusíku 23,6 tis. tun (15,4% celkové produkce NO_x). U oxidu uhelnatého byl podíl Moravskoslezského kraje v rámci ČR 57,6%. V meziročním srovnání došlo v roce 2007 k nárůstu emisí tuhých znečišťujících látek o 17% oproti roku 2006 (především vliv lokálních topenišť a dopravy), k mírnému nárůstu (3%) došlo také v případě SO₂. Kraj je největší velkoplošnou oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší (OZKO) na území České republiky. Ta v roce 2007 zaujímal 51% rozlohy kraje - zlepšení oproti předchozímu roku (65% území kraje), ale zhoršení oproti roku 2005 (45,5% území kraje). Denní imisní limit koncentrací nejvýznamnější škodliviny PM₁₀ byl v roce 2007 překročen na 20 stanicích z 21.

- V rámci sledování jakosti vody ve sledovaných tocích Moravskoslezského kraje dle normy ČSN 75 7221 (v roce 2006 sledováno 27 profilů) se 22%, resp. 15% profilů v ukazateli "A" (obecné, fyzikální a chemické ukazatele) nacházelo v V. a IV. třídě jakosti ((velmi silně a silně znečištěná voda). V případě ukazatele "D" (mikrobiologické a biologické ukazatele) se jednalo o 4%, resp. 7%.
- Počet obyvatel Moravskoslezského kraje bydlících v domech napojených na kanalizaci s ČOV byla v roce 2007 o 1,7 p.b. nižší než činila hodnota tohoto ukazatele za celou ČR. Těchto 1,7 p.b.v reálném vyjádření znamená 261 tisíc lidí, kteří nejsou napojeni na kanalizaci s ČOV.
- V Moravskoslezském kraji bylo v roce 2006 investováno na ochranu životního prostředí 2,1 mld. Kč, což v daném roce bylo 9,3 % z celkových investičních nákladů na ochranu životního prostředí na celém území České republiky (v roce 2005 9,9%).

Důsledky

- Reálný pokles investic do životního prostředí, přetrvávající nepříznivý stav životního prostředí v Moravskoslezském kraji, případně negativní trend vývoje ŽP v některých oblastech (zejména kvalita ovzduší) má potenciální vliv na zdraví obyvatel a ekosystémy; dále také nepříznivě ovlivňuje snahy o změnu image kraje jako převážně průmyslového regionu se zhoršeným životním prostředím na potřebnou image jako místa s vysokou kvalitou života, atraktivního pro bydlení, podnikání i cestovní ruch návštěvníků z ČR i ze zahraničí.

Téma č. 2: Dopravní infrastruktura

Hustota a silnic dálničního typu a v některých případech i komunikací nižšího řádu je vzhledem k vysoké intenzitě dopravy nedostatečná a neodpovídá ani tomu, že v kraji se nachází vyšší počet velkých sídel, která nejsou odpovídajícím způsobem vzájemně propojena.

Problém/výzva

- Silniční i železniční infrastruktura v Moravskoslezském kraji je významná především pro svůj tranzitní charakter mezinárodního významu. Tomu však neodpovídá především hustota silnic dálničního typu, sestávající z dálnic a rychlostních silnic. Jejich hustota je vzhledem k vysoké intenzitě nákladní i osobní dopravy, počtu obyvatel a rozloze kraje nedostatečná a neodpovídá ani tomu, že v kraji se nachází vyšší počet velkých sídel, která nejsou odpovídajícím způsobem vzájemně propojena dopravní infrastrukturou. Přepavní výkony dopravy v rámci Moravskoslezského kraje přitom vykazují ve srovnání s ostatními kraji v ČR nadprůměrných hodnot.
- Neřešené vedení frekventovaných komunikací zástavbou měst a obcí způsobuje významnou zátěž pro životní prostředí v dotčených lokalitách (znečištění ovzduší, hluk).
- Jako nedostatečná se jeví i špatná dostupnost centra – Ostravy – ze západní části kraje, což se v předchozích letech projevilo odtržením několika obcí Bruntálska, odkud je v některých případech lépe dostupná Olomouc jako centrum sousedního kraje.

Důkazy

- Hustota silnic dálničního typu sestávajících z dálnic a rychlostních silnic je v Moravskoslezském kraji podprůměrná - nižší než 1 kilometr na 100 km², což je méně než v krajích Jihomoravském a Středočeském (2-3 kilometry na 100 km²) či Olomouckém, Plzeňském, Ústeckém a na Vysočině (1-2 kilometry na 100 km²). U silniční dopravy se přitom v rámci Moravskoslezského kraje za rok 2007 přepravilo celkově 47 986 tis. tun zboží, což je spolu s celkovým výkonem silniční přepravy ve Středočeském kraji nejvyšší dosažená hodnota.
- Řada měst v kraji nemá dosud vyřešeny průtahy frekventovaných silnic svou zástavbou, například Opava, Frýdek-Místek, Nový Jičín, Krnov, Bruntál, Hlučín a další, tento problém se samozřejmě týká i menších měst a obcí.
- K. 1. 1. 2005 přešly k Olomouckému kraji obce Norberčany, Huzová a město Moravský Beroun, odstředivé tendence lze pozorovat i v dalších obcích Bruntálska.

Důsledky

- Narůstající výkony silniční přepravy budou bez dostatečného zkapacitnění dopravní infrastruktury znamenat nejen snižování prostupnosti stávající silniční sítě a prodlužování doby přepravy, ale v některých zvláště přetížených místech také časté dopravní zácpy; to se týká i neřešených průtahů a obchvatů měst (Frýdek-Místek, Opava a další). Přetěžování stávající silniční sítě bude znamenat také zvyšování nákladů na jejich údržbu. Zhoršující se plynulost dopravy s sebou bude přinášet také další zvyšování zátěže pro životní prostředí, především z důvodu hluku a exhalací emisí tuhých znečišťujících látek, oxidů dusíku a oxidu uhelnatého.
- Neřešení přetrvávajícího vedení frekventovaných silnic zástavbou měst a obcí by vzhledem k narůstající intenzitě dopravy znamenalo jak další výrazné zhoršení životního prostředí, tak další zhoršování plynulosti dopravy a zvýšení výskytu kolapsů dopravy v dotčených lokalitách.
- Neřešení dopravní dostupnosti západní části kraje může znamenat posilování odstředivých tendencí v řadách obcí, které vzhledem ke své geografické poloze a někdy také z důvodů historických mají silné vazby na Olomoucký kraj. Příklady z nedávné minulosti ukazují, že tyto tendence mohou znamenat v některých případech reálné odtržení obcí a tím citelný zásah do územní celistvosti kraje.

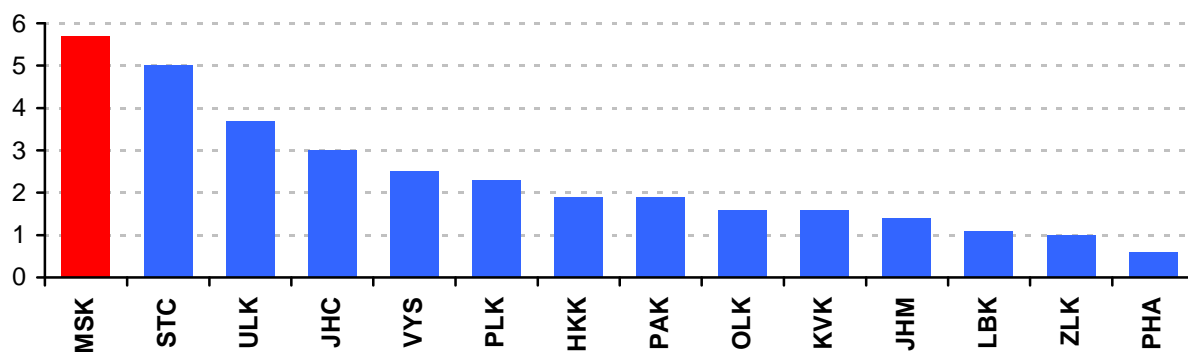

PŘEHLED HLAVNÍCH UKAZATELŮ KAPITOLA ÚZEMÍ

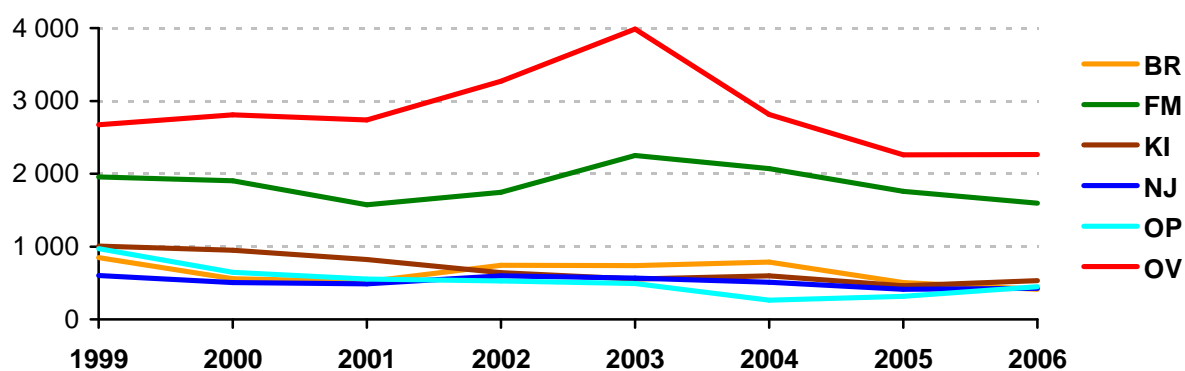
ČISTOTA OVZDUŠÍ

- Stav ovzduší a dalších ukazatelů stavu životního prostředí obecně (viz následující ukazatele) přímo ovlivňuje atraktivitu regionu pro bydlení, podnikání i pro návštěvu a má negativní vliv jak na zdravotní stav obyvatel, tak i ekosystémy. Kvalita ovzduší kraje je dlouhodobě nejhorší v celé ČR. V rámci jednotlivých okresů je nejvíce zatěžován okres Ostrava, následován okresy Frýdek-Místek a Karviná.
- V rámci porovnání znečišťování ovzduší byly sledovány základní parametry emisí znečišťujících látek (PM - polévatý prach, SO₂ - oxid siřičitý, NO_x – oxidy dusíku, CO – oxid uhelnatý). Jako indikátory byly vybrány měrné emise polévatého prachu a oxidů dusíku. První ukazatel umožňuje hodnotit vývoj škodliviny, která je v Moravskoslezském kraji klíčová, druhý ukazatel – kromě emisí ze stacionárních zdrojů - indikuje i produkci emisí z dopravy. Mezi lety 2003 a 2007 stouply měrné emise polévatého prachu z hodnoty 1,55 t.r⁻¹.km⁻² na 1,68 t.r⁻¹.km⁻² (hodnoty pro ČR činily 0,81 resp. 0,86) a hodnoty oxidů dusíku ve stejném období poklesly z 6,22 t.r⁻¹.km⁻² na 5,92 t.r⁻¹.km⁻² (hodnoty pro ČR činily 3,68 respektive 3,55).
- Moravskoslezský kraj ve sledovaném roce 2006 vypustil ze zdrojů znečištění 5,7 tis. tun polévatého prachu (17,2% z celkového objemu vypuštěného v ČR), u oxidu siřičitého se jednalo o 29,6 tis. tun (14,1% celkové produkce SO₂), oxidů dusíku 23,6 tis. tun (15,4% celkové produkce NO_x), z toho z mobilních zdrojů 8,2 tis. tun. U oxidu uhelnatého se jednalo o 180,7 tis. tun, což je podíl Moravskoslezského kraje v rámci ČR 57,6%.
- Při porovnání emisí dle hlavních znečišťujících látek v roce 2007 dle kategorizace zdrojů lze jednoznačně konstatovat, že hlavními producenty emisí jsou zvláště velké a velké zdroje znečištění ovzduší (PM – 52,9%, SO₂ – 92,6% resp. NO_x – 69,8% veškeré produkce daných znečišťujících látek vypouštěných do ovzduší). Z ostatních zdrojů – střední, malé a mobilní zdroje znečištění nezahrnují v součtu ani 50% celkové produkce, avšak v některých lokalitách kraje mohou být dominantní. Podíl emisí z dopravy v případě tuhých znečišťujících látek, oxidů dusíku a organických polutantů tvoří cca ¼ emisí kraje a malé zdroje (lokální topeniště) cca 60% produkce organických látek kraje.
- Závěrem lze konstatovat, že ve sledovaném období 1999 – 2006 nedošlo k výraznému snížení emisí vypouštěných do ovzduší. Obecně říká, že kvalita ovzduší v Moravskoslezském kraji je alarmující a to i přesto, že v kraji leží přírodně cenná území (3 velkoplošná chráněná území – CHKO Beskydy, Jeseníky a Poodří a velké množství maloplošných zvláště chráněných území) a nachází se zde obec s nejčistším ovzduším v ČR (Karlova Studánka).
- Vzhledem k závažnosti vlivu znečištění ovzduší na další rozvoj Moravskoslezského kraje a také vzhledem k závažnosti situace v porovnání s ostatními kraji ČR byly ukazatele v oblasti znečištění ovzduší zařazeny mezi hlavní indikátory sledování vývoje Moravskoslezského kraje v oblasti životního prostředí.

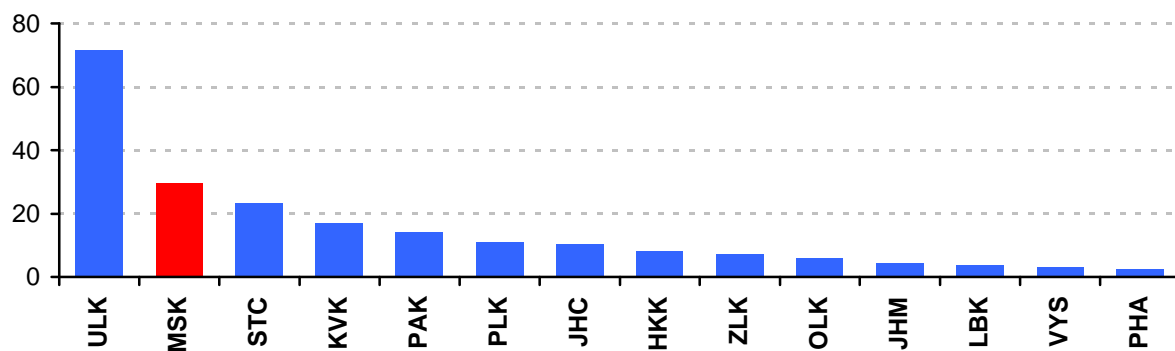
Emise znečišťujících látek ovzduší podle krajů 2006 – Emise tuhé PM v tis. t

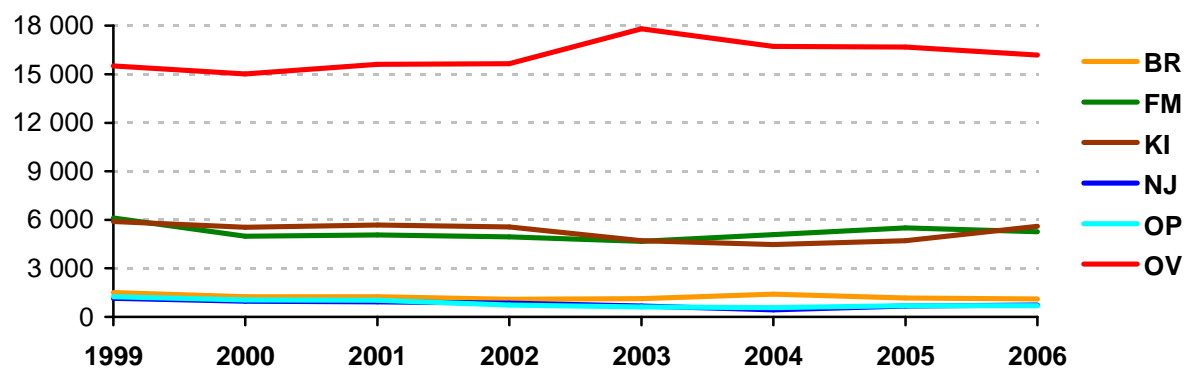
Emise znečišťujících látek do ovzduší podle okresů MSK 1999-2006 – Emise tuhé PM v t

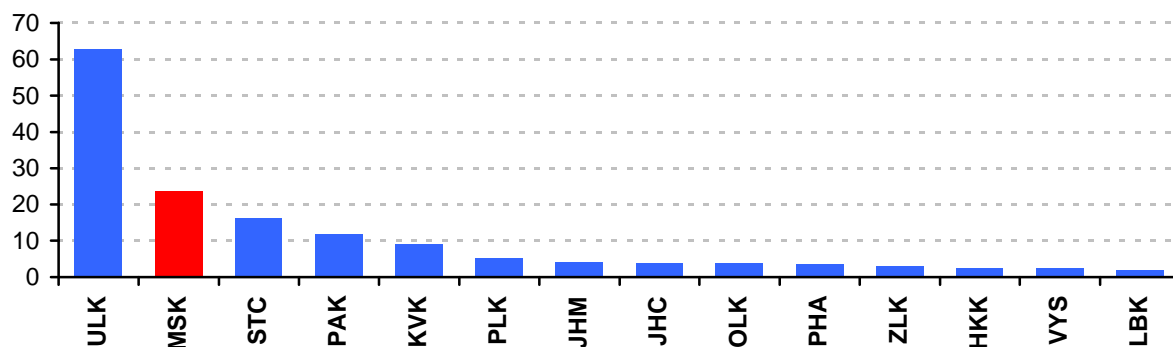
Emise znečišťujících látek ovzduší podle krajů 2006 – Emise SO₂ v tis. t

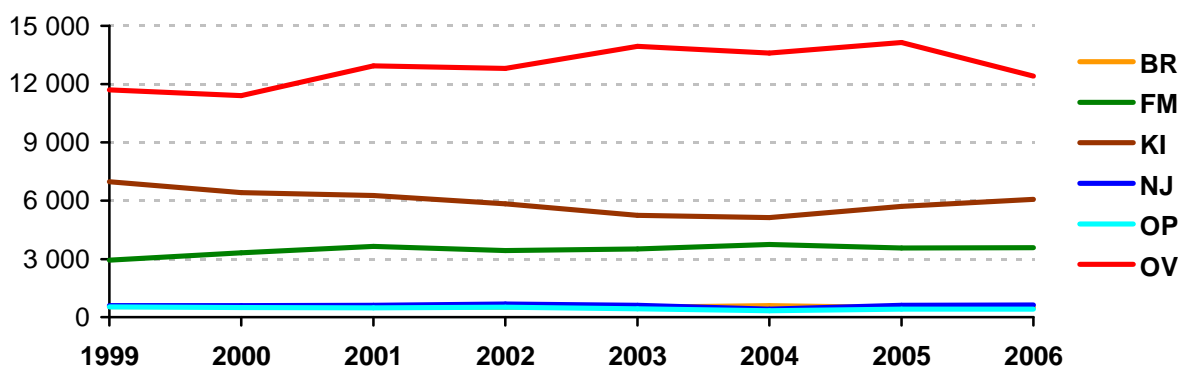
Emise znečišťujících látek do ovzduší podle okresů MSK 1999-2006 – Emise SO₂ v t

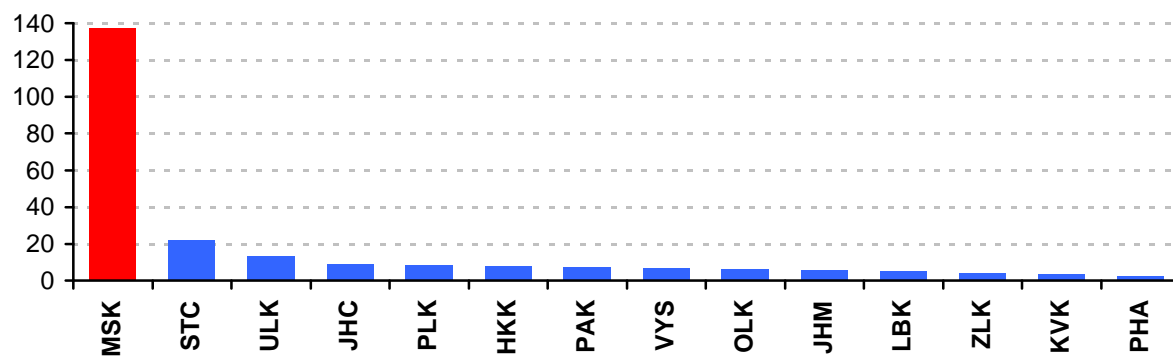
Emise znečišťujících látek ovzduší podle krajů 2006 – Emise NO_x v tis. t

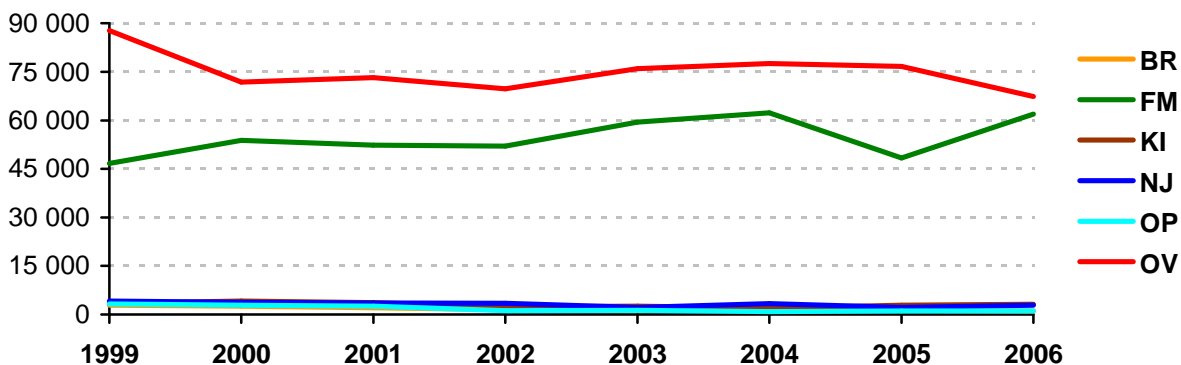
Emise znečišťujících látek do ovzduší podle okresů MSK 1999-2006 – Emise NO_x v t

Emise znečišťujících látek ovzduší podle krajů 2006 – Emise CO v tis. t

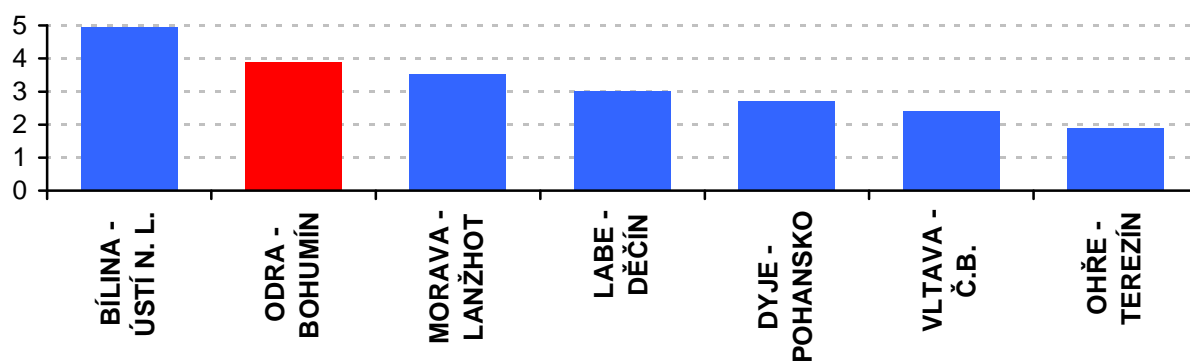
Emise znečišťujících látek do ovzduší podle okresů MSK 1999-2006 - Emise CO v t

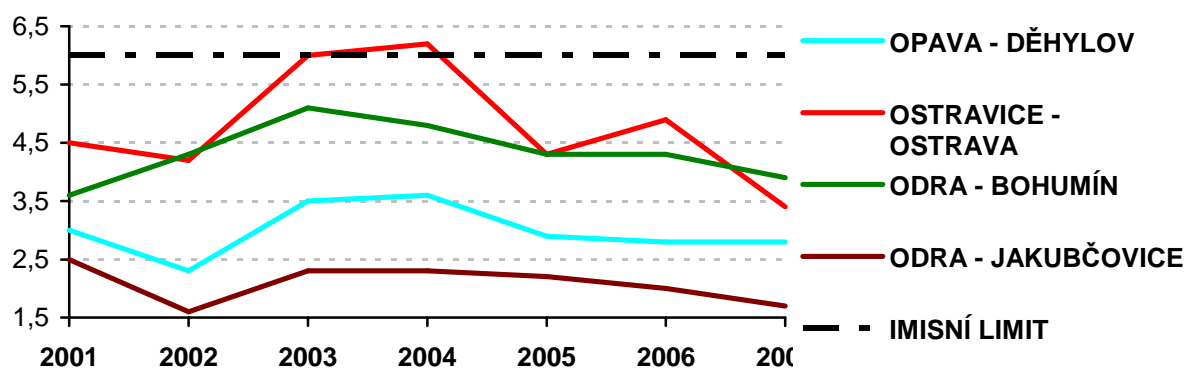
ČISTOTA POVRCHOVÝCH VOD

- V rámci porovnání kvality povrchových vod byly sledovány základní parametry s imisními limity, vyplývajícími z nařízení vlády č. 61/2003Sb. (BSK 5 - biologická spotřeba kyslíku, CHSK-Cr - chemická spotřeba kyslíku dichromanem, $N-NH_4^+$ - amoniakální dusík, $N-NO_3^-$ - dusičnanový dusík, TP - celkový fosfor)
- Ve vybraných tocích Moravskoslezského kraje se v období mezi roky 2001 až 2007 kvalita povrchových vod trvale mírně zlepšuje. Přes dosažené zlepšení však nelze považovat současný stav za zcela vyhovující. Pravidelně u sledovaných toků dochází k překračování imisních limitů u výše zmíněných indikátorů, které výrazným způsobem ovlivňují kvalitu vody.
- Jakost vody ve sledovaných tocích Moravskoslezského kraje dle normy ČSN 75 7221 spadá v rámci sledovaných ukazatelů v převážné většině do tříd II., III a IV. (mírně znečištěná voda, znečištěná voda a silně znečištěná voda).
- Stav povrchových vod je ovlivněn lidskou činností tak, že ukazatele jakosti vody dosahují hodnot, které stále ovlivňují jejich přirozený ekosystém. Pouze Odra v Jakubčovicích nad Odrou splňuje podmínky neznečištěné či jen mírně znečištěné povrchové vody.

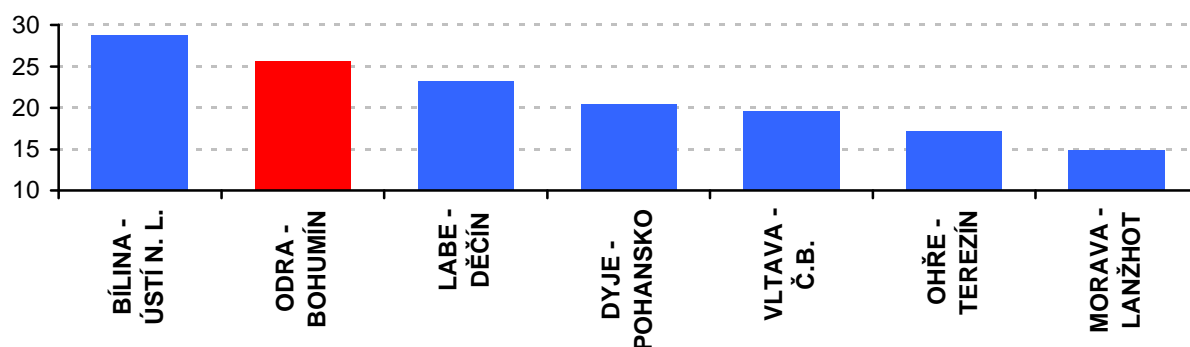
Emise znečišťujících látek v hlavních sledovaných vodních tocích ČR 2007 – BSK 5 v mg/l

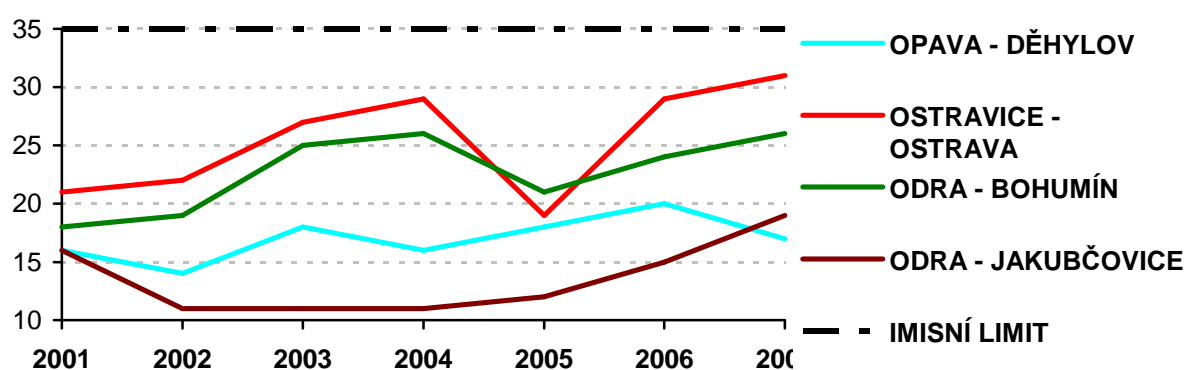
Emise znečišťujících látek ve vodních tocích MSK 2001-2007 – BSK 5 v mg/l

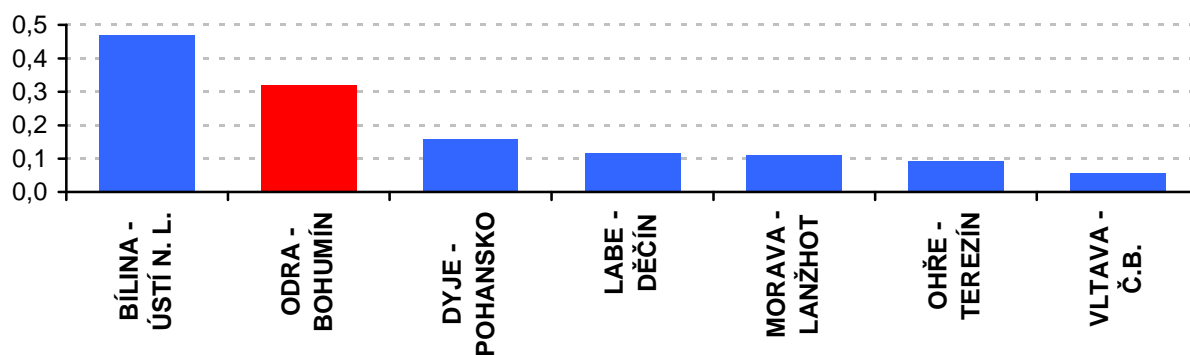
Emise znečišťujících látek v hlavních sledovaných vodních tocích ČR 2007 – CHSK-Cr v mg/l

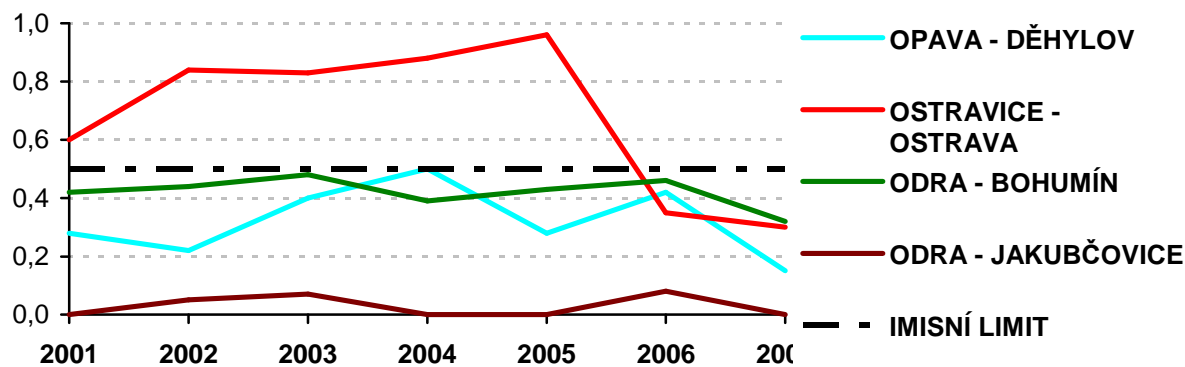
Emise znečišťujících látek ve vodních tocích MSK 2001-2007 – CHSK-Cr v mg/l

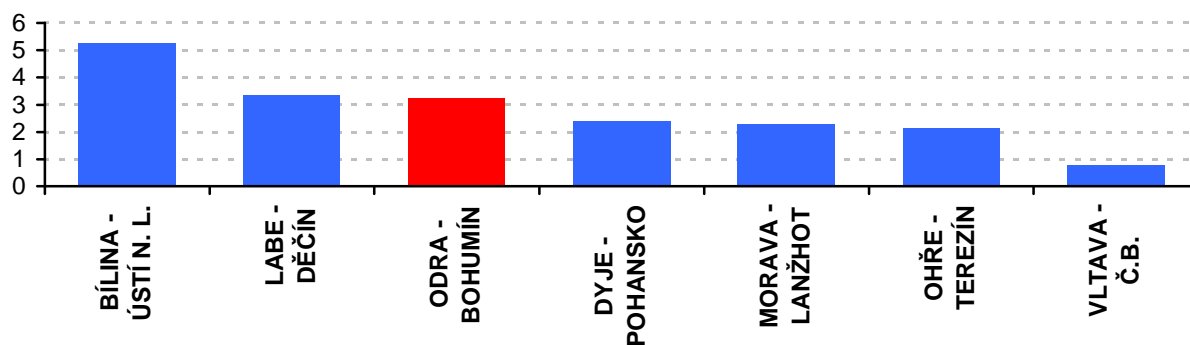
Emise znečišťujících látek v hlavních sledovaných vodních tocích ČR 2007 – N-NH4+ v mg/l

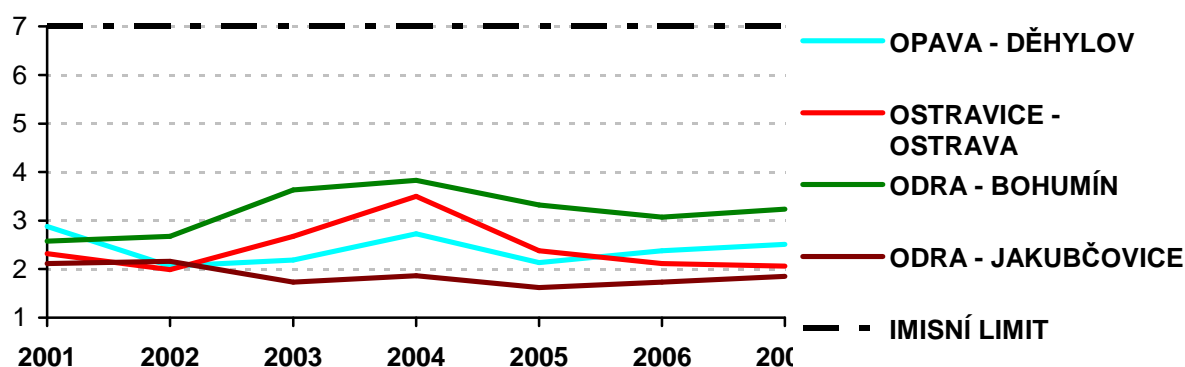
Emise znečišťujících látek ve vodních tocích MSK 2001-2007 – N-NH4+ v mg/l

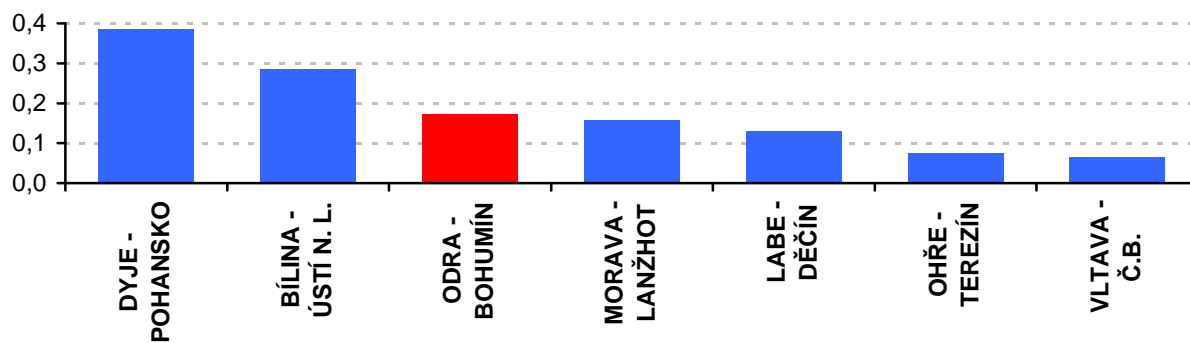
Emise znečišťujících látek v hlavních sledovaných vodních tocích ČR 2007 – N-NO₃- v mg/l

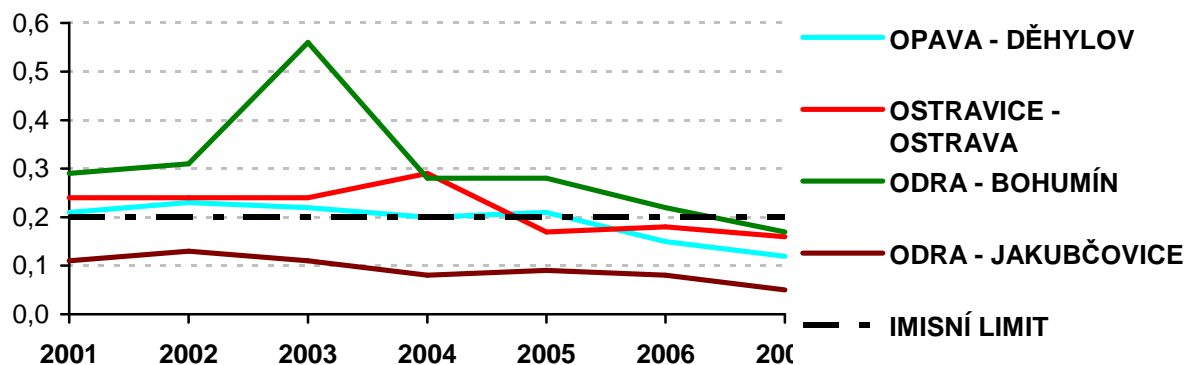
Emise znečišťujících látek ve vodních tocích MSK 2001-2007 – N-NO₃- v mg/l

Emise znečišťujících látek v hlavních sledovaných vodních tocích ČR 2007 – TP v mg/l

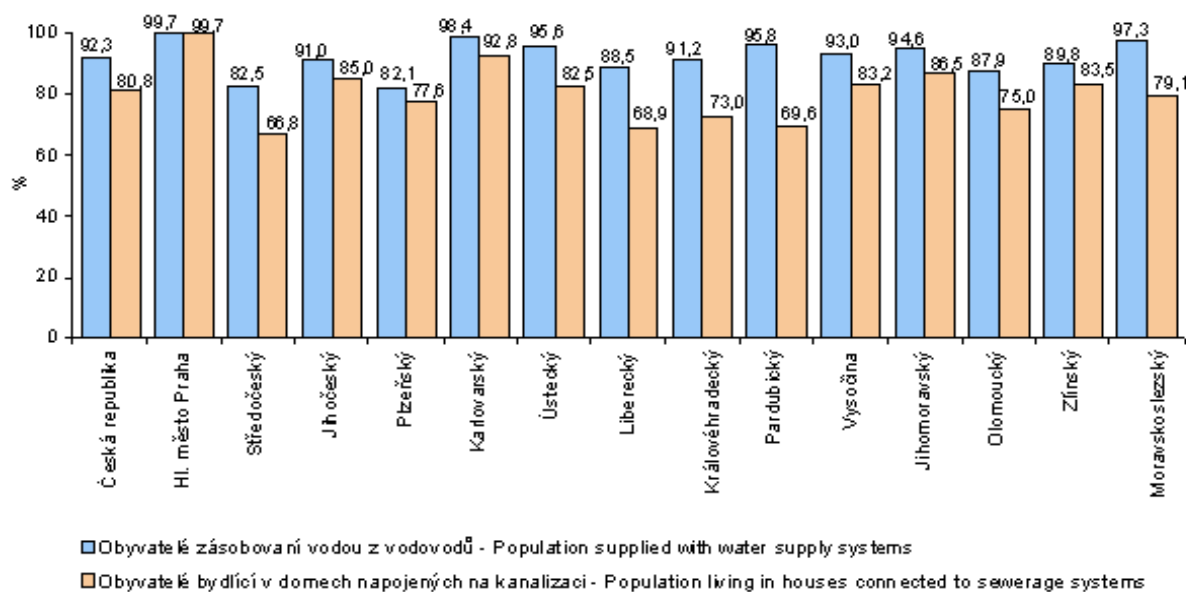
Emise znečišťujících látek ve vodních tocích MSK 2001-2007 – TP v mg/l

ČIŠTĚNÍ ODPADNÍCH VOD

- Počet obyvatel MSK bydlících v domech napojených na kanalizaci s ČOV byl v roce 2007 o 1,7 p.b. nižší, než činila hodnota tohoto ukazatele za celou ČR. Těchto 1,7 p.b. v reálném vyjádření znamená 261 tisíc lidí, kteří nejsou napojeni na kanalizaci s ČOV.
- Po celé sledované období, které bylo z důvodu legislativních změn, vyplývajících ze vstupu ČR do EU stanoveno na období od roku 2004, je počet obyvatel MSK napojených na kanalizaci s ČOV nižší než je průměr ČR. Nicméně na začátku sledovaného období činil tento rozdíl 4,2%, zatímco na konci období v roce 2007 byl tento rozdíl již jen 1,7%.
- V rámci celé ČR mírně podprůměrný počet obyvatel napojených na kanalizaci s ČOV lze přičíst malým a ekonomicky slabším obcím MSK v okresech Bruntál, Nový Jičín a Opava a také charakteru osídlení v části Moravskoslezského kraje. V kombinaci s viditelně pozitivním trendem a po odečtení statistického efektu takřka 100% napojené Prahy však tento indikátor neukazuje na výrazné potenciální problémy. Situaci v konkrétních obcích nepokrytých kanalizací je však nutno řešit.

Počet obyvatel zásobovaných vodou a bydlících v domech napojených na kanalizaci s čističkou odpadních vod, dle krajů ČR, 2007

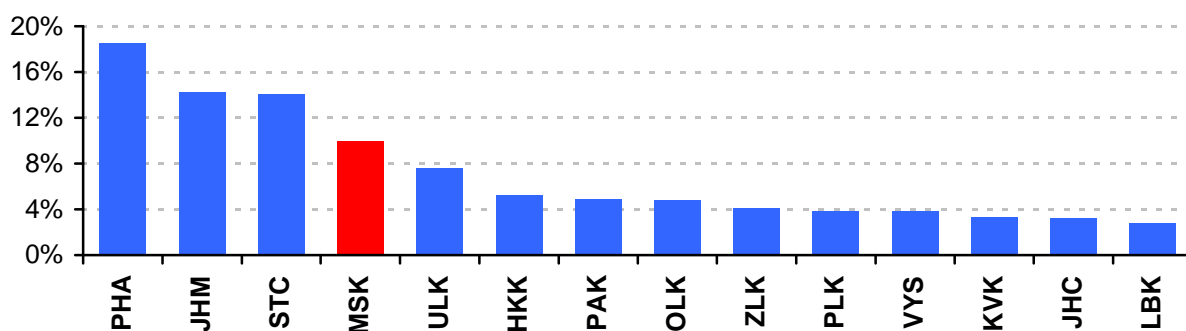

INVESTICE DO OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

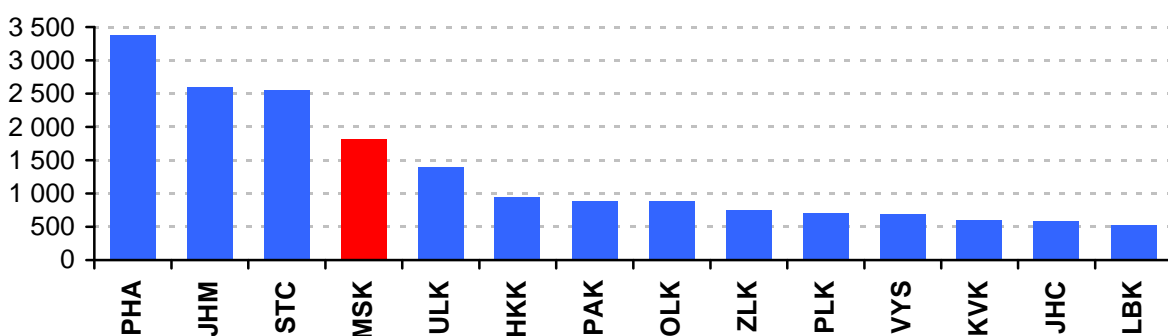
- V Moravskoslezském kraji bylo v roce 2006 investováno na ochranu životního prostředí 2,1 mld. Kč, což v daném roce bylo 9,3 % z celkových investičních nákladů na ochranu životního prostředí na celém území České republiky (v roce 2005 9,9%).
- Ve sledovaném období mezi lety 1999 – 2005 se investice na ochranu životního prostředí snížily z 3,5 mld. Kč v roce 2005 na 1,3 mld. Kč v roce 2002, poté opět začal mírný růst investic až na výše zmíněných 1,8 mld. Kč. Trend investic v Moravskoslezském kraji přesně kopíroval trend investic v celé České republice, jak je patrné z grafu Podíl investic do ŽP v MSK v porovnání s celkovými vynaloženými prostředky v ČR 1999 - 2005 v mil. Kč.
- Investice na ochranu životního prostředí v Moravskoslezském kraji z hlediska podílu z celkových investovaných prostředků se výrazně neměnily a pohybovaly se v rozmezí 8% (2003) a 12,4% (1999).

Reálný pokles investic do životního prostředí, přetrvávající nepříznivý stav životního prostředí v Moravskoslezském kraji, případně negativní trend vývoje ŽP v některých oblastech (zejména kvalita ovzduší) má potenciální vliv na zdraví obyvatel a ekosystémy; dále také nepříznivě ovlivňuje snahy o změnu image kraje, jako převážně průmyslového regionu se zhoršeným životním prostředím na potřebnou image kraje, jako místa s vysokou kvalitou života, atraktivního pro bydlení, podnikání i cestovní ruch návštěvníků z ČR i ze zahraničí.

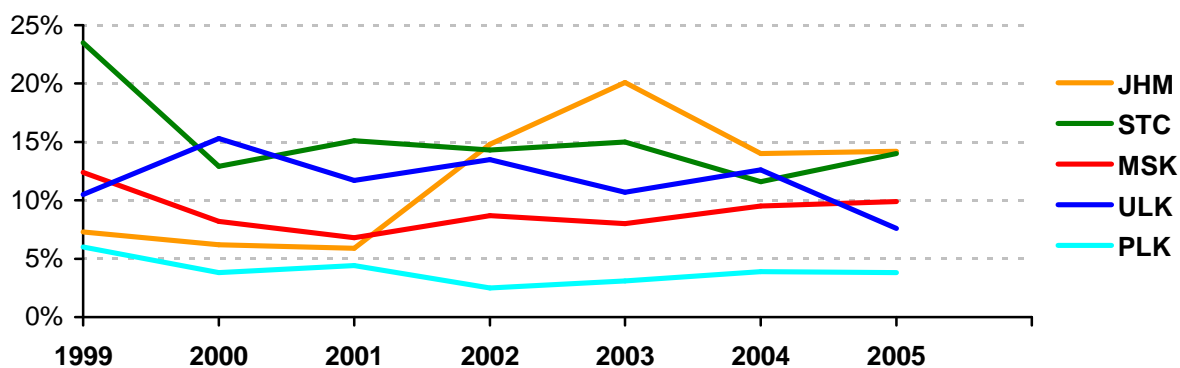
Investice na ochranu životního prostředí v ČR 2005 (podíl krajů na investicích v %)

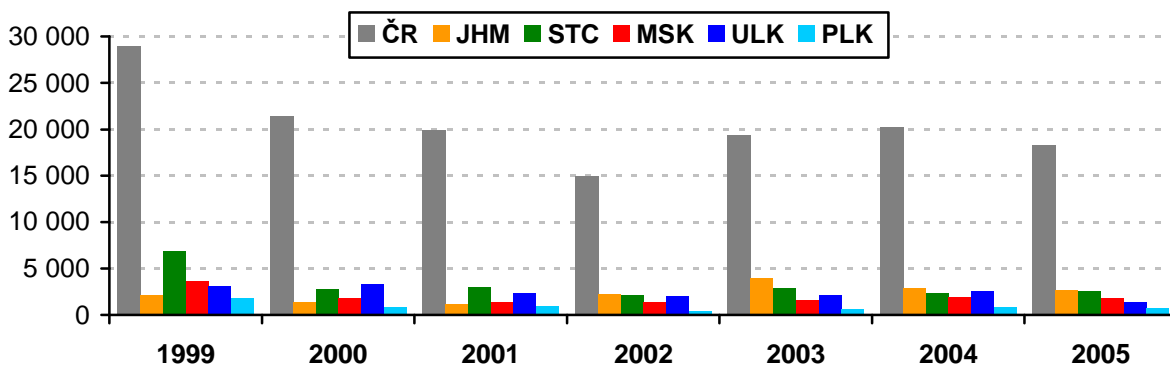
Investice na ochranu životního prostředí v ČR 2005 (v mil. Kč)

Vývoj investic na ochranu životního prostředí v MSK 1999-2005

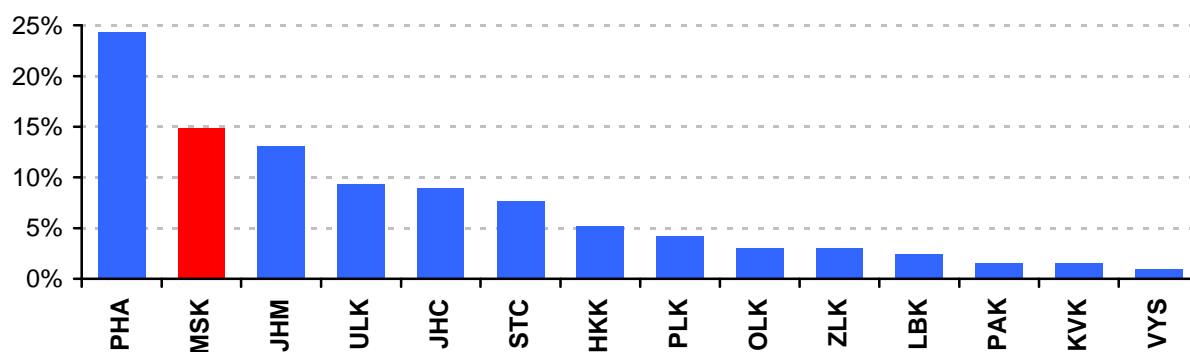
Podíl investic do ŽP v MSK v porovnání s celkovými vynaloženými prostředky v ČR 1999-2005 (v mil. Kč)

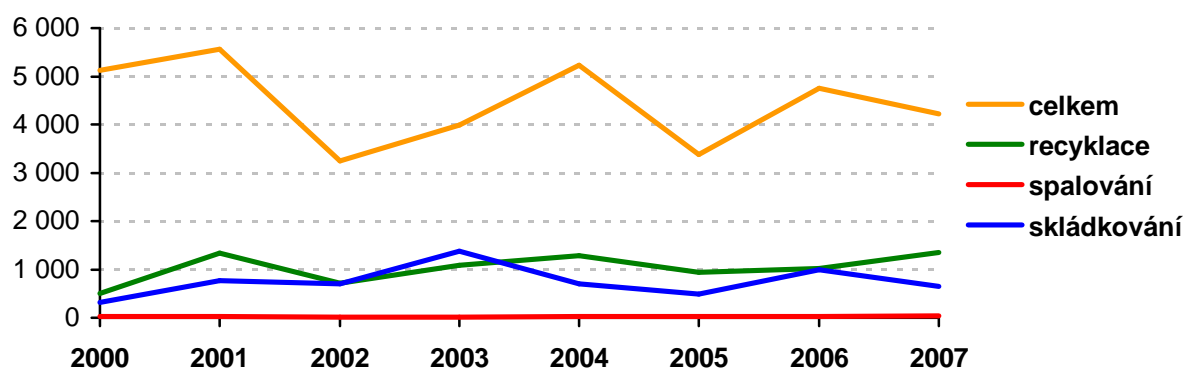
ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

- V Moravskoslezském kraji bylo v roce 2007 vyprodukováno celkem 4 801 tis. tun odpadů. Tento výsledek řadí Moravskoslezský kraj na druhé místo mezi kraji, hned za hlavní město Prahu. Z celkového objemu odpadů vyprodukovaných v České republice v roce 2007 připadá 15,2 % na Moravskoslezský kraj. Pro porovnání v roce 2000 bylo v Moravskoslezském kraji vyprodukováno 5 122 tis. tun odpadu (12,8 % celkového objemu v ČR).
- Ve sledovaném období mezi lety 2000 – 2007 došlo ke snížení produkce odpadu o 891 tis. tun (výjimkou v trendu byl v posledních letech rok 2006), ke stejnému trendu snižování množství vyprodukovaných odpadů docházelo ve všech krajích ČR. To znamená, že ačkoli se snížila produkce odpadů v tunách, podíl produkce odpadů Moravskoslezského kraje na celkovém objemu se za dané období zvýšil o 2,1 p.b.
- Při porovnání zpracování odpadů v Moravskoslezském kraji dochází ve sledovaném období 2000 - 2007 k mírnému nárůstu recyklace a snížení skládkování. Minimum odpadů je pak spalováno. Další druhy zpracování jsou využívány pro zbytek produkce odpadu (fyzikální, biologický, chemický způsob atd.).
- Moravskoslezský kraj jako nejlidnatější kraj ČR v roce 2007 vyprodukoval v přepočtu na obyvatele nejméně komunálního odpadu v rámci celé ČR – cca 272 kg.
- Velké množství komunálních odpadů se však v regionu nadále skládkuje s dopady nejen na jednotlivé složky ŽP, ale také se tímto způsobem zabraňuje jejich dalšímu využití. Součástí připravovaného Krajského integrovaného centra zneškodňování komunálních odpadů v MSK budou i technologie na energetické využití komunálního odpadu s přímým dopadem na snižování objemu spotřebovaných fosilních paliv.

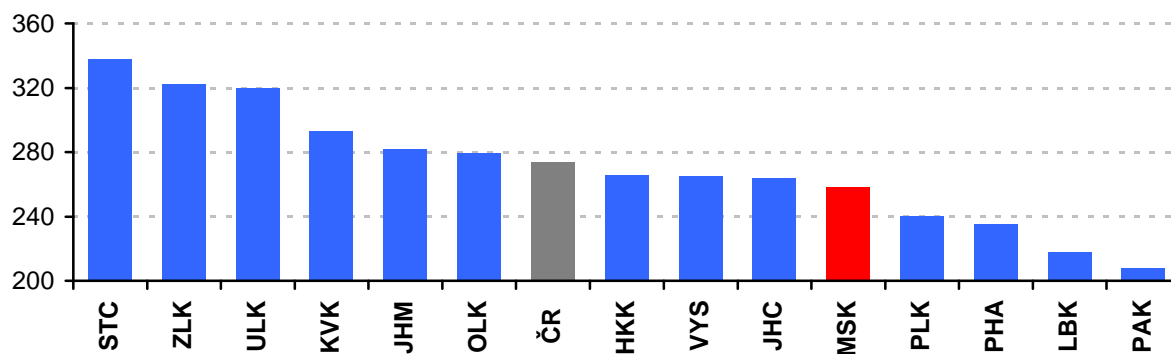
Množství vyprodukovaných odpadů dle krajů ČR v roce 2007 (v %)

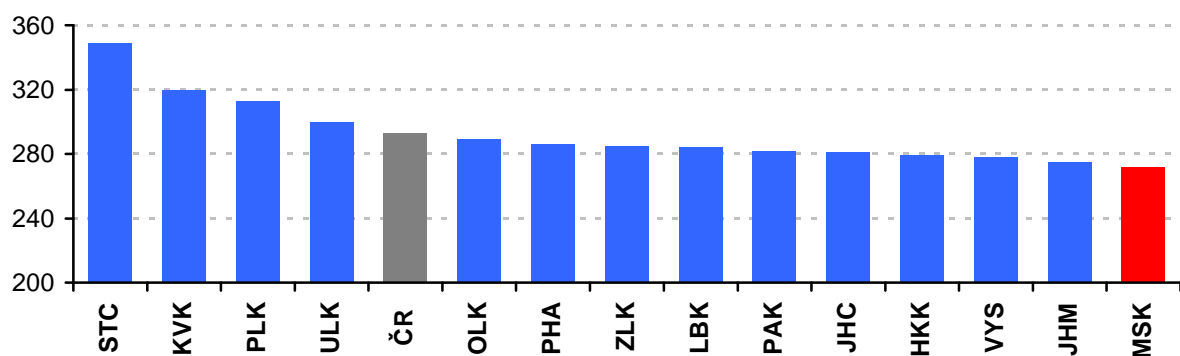
Množství vyprodukovaných odpadů v MSK v letech 2000-2007 v tis. t

Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele dle krajů v roce 2001 v kg/obyvatele

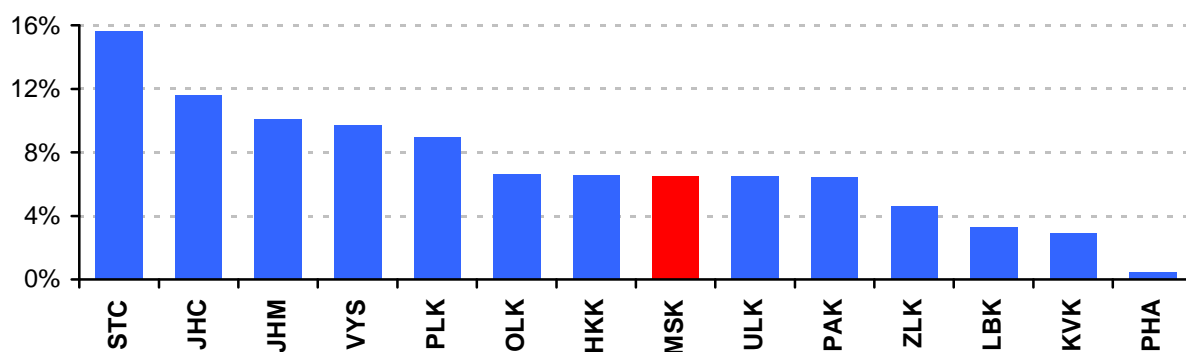
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele dle krajů v roce 2007 v kg/obyvatele

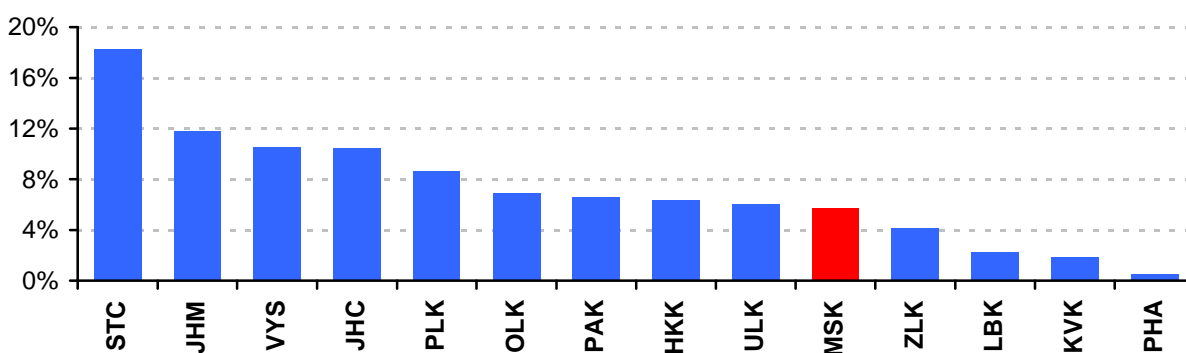
ÚZEMNÍ SROVNÁNÍ – ZEMĚDĚLSKÁ / ORNÁ PŮDA

- Zemědělská půda v roce 2007 tvořila 51% celkové rozlohy Moravskoslezského kraje, což je pouze o 2,9% méně než je průměr za celou Českou republiku. Pozemky určené jako zemědělská půda Moravskoslezského kraje tvoří 6,51% veškeré zemědělské půdy (to Moravskoslezský kraj řadí na 8. místo mezi kraji ČR – 277 tis. ha), která byla takto v rámci České republiky v roce 2007 zatříděna.
- Ve sledovaném období se rozloha půdy určené pro zemědělství neměnila, až do roku 2005, kdy výrazně ubylo zemědělské půdy v okrese Bruntál a to o celých 6 375 ha. Úbytky zemědělské půdy v roce 2007 v okrese Frýdek–Místek resp. Karviná jsou zapříčiněny rozšířením okresu Ostrava o katastry, které dříve spadaly právě pod okres Frýdek–Místek resp. Karviná.
- Hlavní složka zemědělské půdy, půda orná zahrnovala v roce 2007 62,8 % veškeré zemědělské půdy Moravskoslezského kraje. V porovnání s průměrem České republiky je to o 8,6% méně. To znamená, že orná půda zabírala 174 tis. ha, zbývajících 103 tis. ha zemědělské půdy připadá zejména na trvalé travní porosty (85 tis. ha), dále pak na ovocné zahrady a sady (18 tis. ha).
- Rozloha orné půdy ve sledovaném období mezi lety 2000 až 2007 odpovídala bilanci půdy zemědělské. Nejvíce orné půdy se nachází v okresech Opava a Nový Jičín.
- Z celkového pohledu na podíl a vývoj zemědělské a orné půdy Moravskoslezského kraje nedochází k výrazným změnám a záborům pozemků spadajících do zemědělského půdního fondu. Úbytek u okresu Bruntál je zapříčiněn změnou hranic katastru ve prospěch okresu Olomouc.

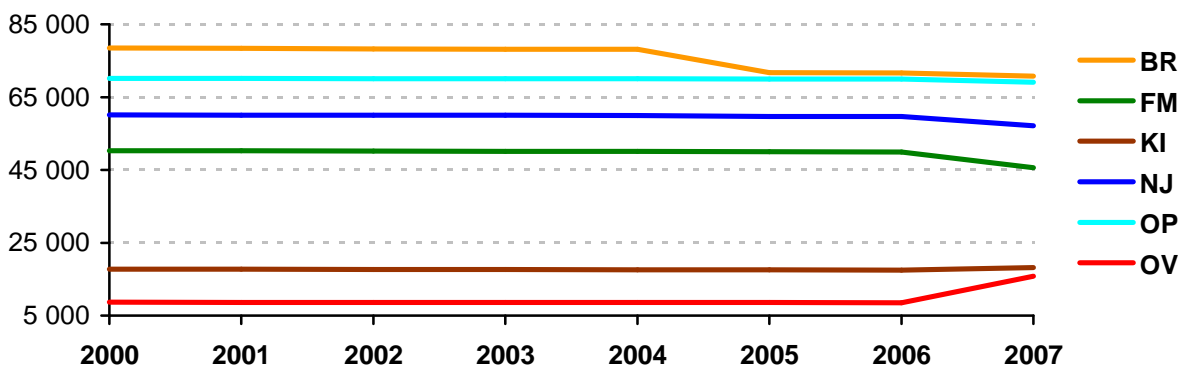
Podíl zemědělské půdy v MSK z celkové výměry zemědělské půdy v ČR 2007

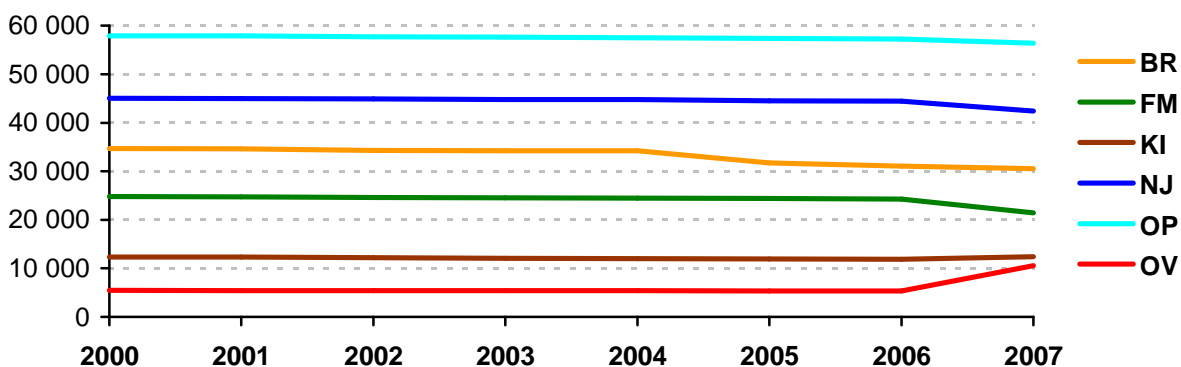
Podíl orné půdy v MSK z celkové výměry orné půdy v ČR 2007

Bilance zemědělské půdy podle okresů MSK 2000-2007 v ha

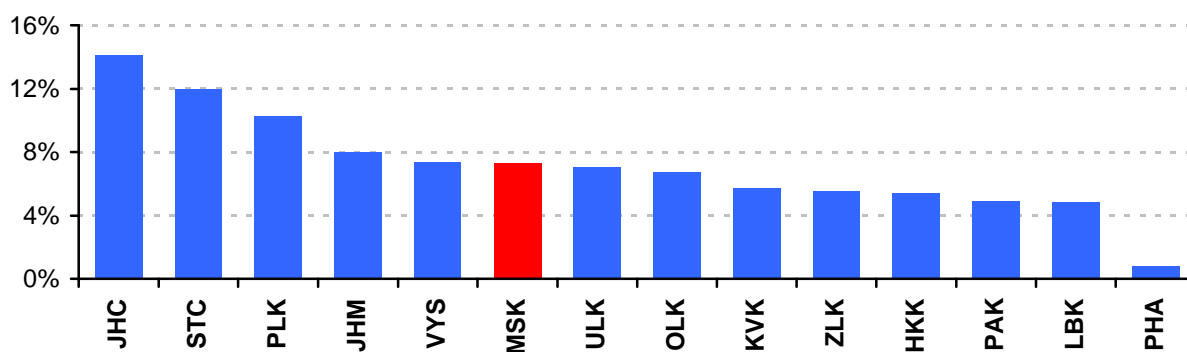
Bilance orné půdy podle okresů MSK 2000-2007 v ha

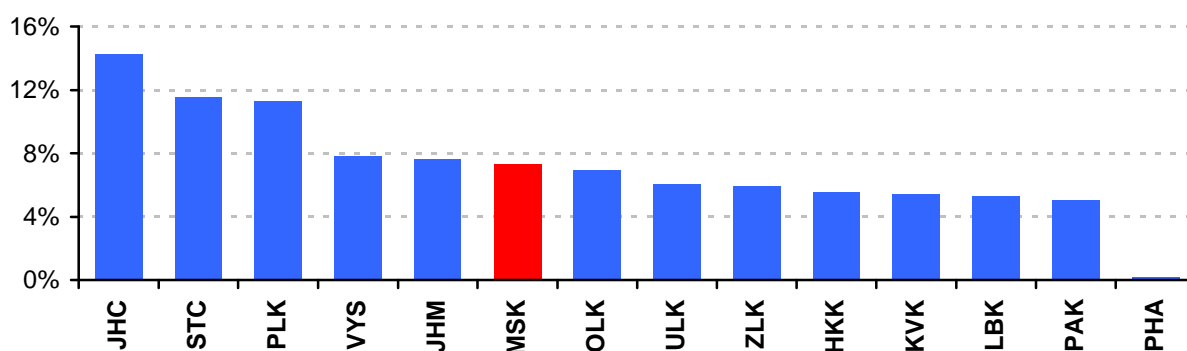
ÚZEMNÍ SROVNÁNÍ – NEZEMĚDĚLSKÁ PŮDA/LESNÍ POZEMKY

- Nezemědělská půda v roce 2007 tvořila 49% celkové rozlohy Moravskoslezského kraje, což je o 2,9 % více než průměr za celou Českou republiku. Pozemky určené jako zemědělská půda Moravskoslezského kraje tvoří 7,31% veškeré zemědělské půdy (to Moravskoslezský kraj řadí na 6. místo mezi kraji ČR – 266 tis. ha), která byla takto v rámci České republiky v roce 2007 zaříděna.
- Ve sledovaném období se rozloha zemědělské půdy neměnila až do roku 2005, kdy dochází k jejímu poklesu rozlohy v okrese Bruntál a to o celých 3 633 ha. Výrazný pokles rozlohy byl výsledkem odtržení tří obcí okresu Bruntál (MSK) do okresu Olomouc (OLK) od 1. ledna 2005. Úbytky zemědělské půdy v roce 2007 v okrese Frýdek – Místek resp. Karviná jsou zapříčiněny opět stejnými důvody jako u půdy zemědělské.
- V roce 2007, hlavní složka zemědělské půdy, lesní pozemky zahrnovaly 72,5 % veškeré zemědělské půdy Moravskoslezského kraje. Celorepublikový průměr činil v daném roce 72,9 %. To znamená, že lesních pozemků bylo 193 tis. ha, zbývajících cca 73 tis. ha zemědělské půdy je pak rozděleno mezi vodní plochy (11 tis. ha), zastavěné plochy a nádvoří (12 tis. ha) a ostatní (50 tis. ha).
- Rozloha lesních pozemků ve sledovaném období mezi lety 2000 až 2007 odpovídala celkové bilanci půdy zemědělské. Nejvíce lesních pozemků je v okrese Bruntál (Jeseníky) a Frýdek – Místek (Beskydy).
- Výraznější změny rozlohy zemědělské půdy v jednotlivých okresech Moravskoslezského kraje byly zapříčiněny pouze přesuny hranic katastrálních území mezi okresy resp. u okresu Bruntál mezi kraji Moravskoslezským a Olomouckým.

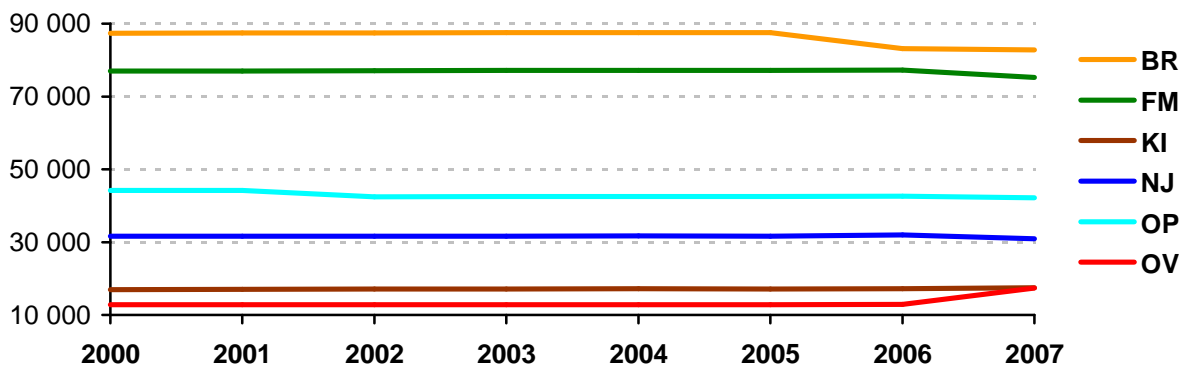
Podíl nezemědělské půdy v MSK z celkové výměry nezemědělské půdy v ČR 2007

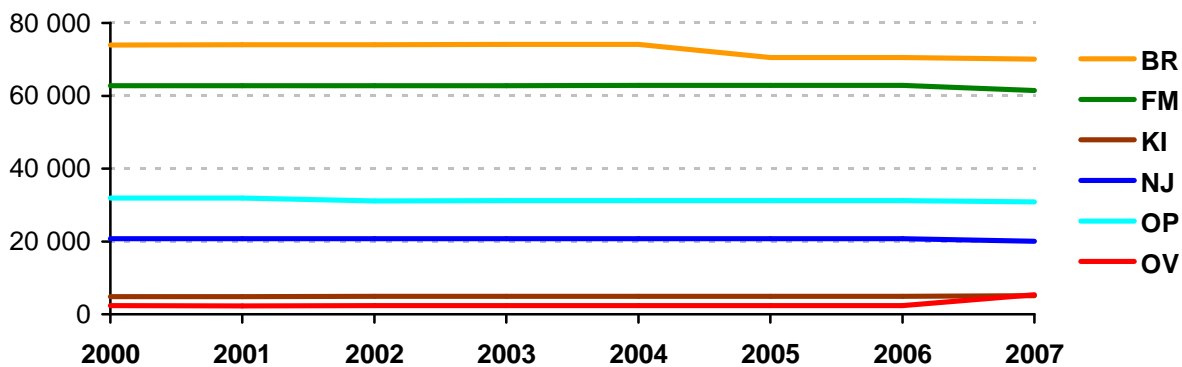
Podíl lesních pozemků v MSK z celkové výměry lesních pozemků v ČR 2007

Bilance nezemědělské půdy podle okresů MSK 2000-2007 v ha

Bilance lesních pozemků podle okresů MSK 2000-2007 v ha

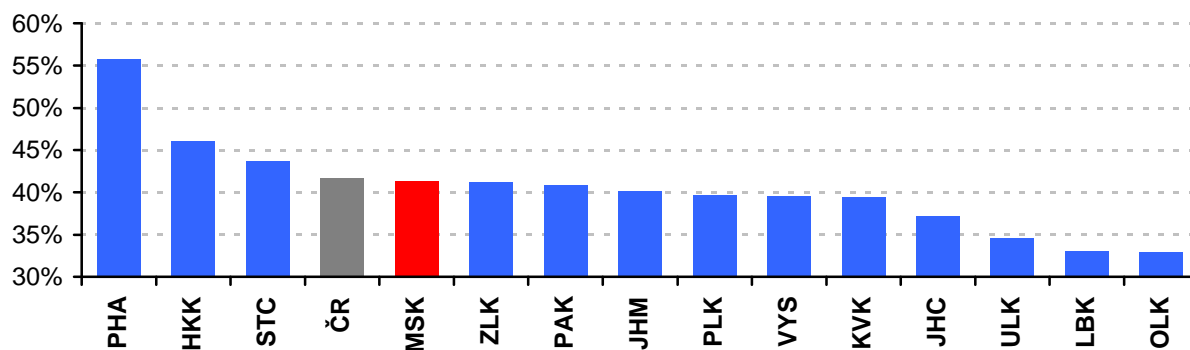

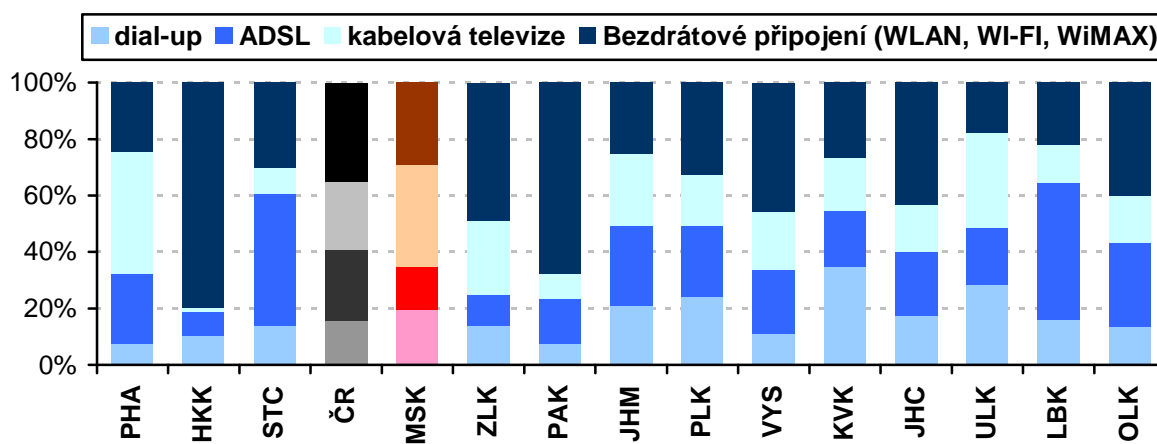
INTERNET V DOMÁCNOSTECH

- Počet domácností s připojením k internetu v posledních letech v celé České republice vzrostl, což se týká rovněž Moravskoslezského kraje. Přetrvávají přitom významné rozdíly v přístupu k těmto technologiím v závislosti na typu a lokalitě sledovaných domácností. Mezi roky 2003 a 2008 výrazně vzrostl podíl domácností s vysokorychlostním připojením k internetu. Vysokorychlostní připojení k internetu mělo v posledním sledovaném období v ČR 33,1% všech domácností, v roce 2005 to bylo pouze 5 % domácností. V mezinárodním srovnání Česká republika výrazně zaostává za celoevropským průměrem, nižší podíl domácností s internetem má jen Kypr, Řecko, Rumunsko a Bulharsko.
- Nejvíce jsou připojením k internetu vybaveny domácnosti v Praze. V Olomouckém kraji má internet jen třetina domácností. Moravskoslezský kraj co se internetu jako takového týče mírně zaostává za celorepublikovým průměrem, s vysokorychlostním internetem je na tom ještě o něco hůře, v přírůstku nově připojených domácností však patří mezi kraje nejdynamičtější, v posledních pěti letech domácností s internetem přibylo více než trojnásobně.
- V posledních třech letech byl zaznamenán rychlý nástup technologií nabízejících několikanásobně větší objem přenosu dat a tím i další rozvoj a možnosti využití internetu. V současné době je nejčastějším způsobem připojení domácnosti k internetu, poněkud překvapivě alespoň v mezinárodním kontextu, bezdrátové připojení - tento způsob připojení využívá 31 % domácností s připojením k internetu. Rozmach zaznamenalo připojení prostřednictvím ADSL, za poslední čtyři roky došlo k desetinásobnému nárůstu.
- Internet je nejčastěji využíván k posílání emailů a hledání informací o zbožích a službách. Nadprůměrně v porovnání s ostatními kraji využívají domácnosti v MSK internetové bankovníctví, naopak málo využívané je internetové telefonování, přestože díky nižším tarifním cenám oproti mobilním operátorům může znamenat úsporu ve výdajích domácností. V dalším srovnání patří kraj spíše k podprůměru.

Domácnosti v ČR s připojením k internetu 2008

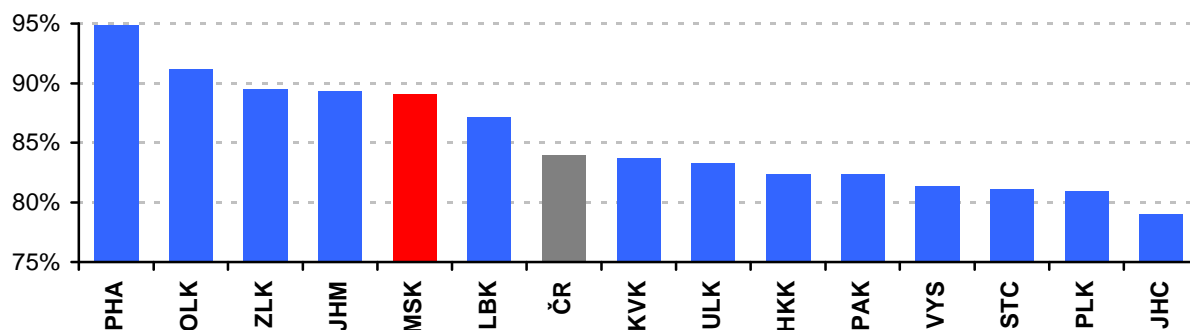
Domácnosti v ČR dle typu připojení k internetu 2008

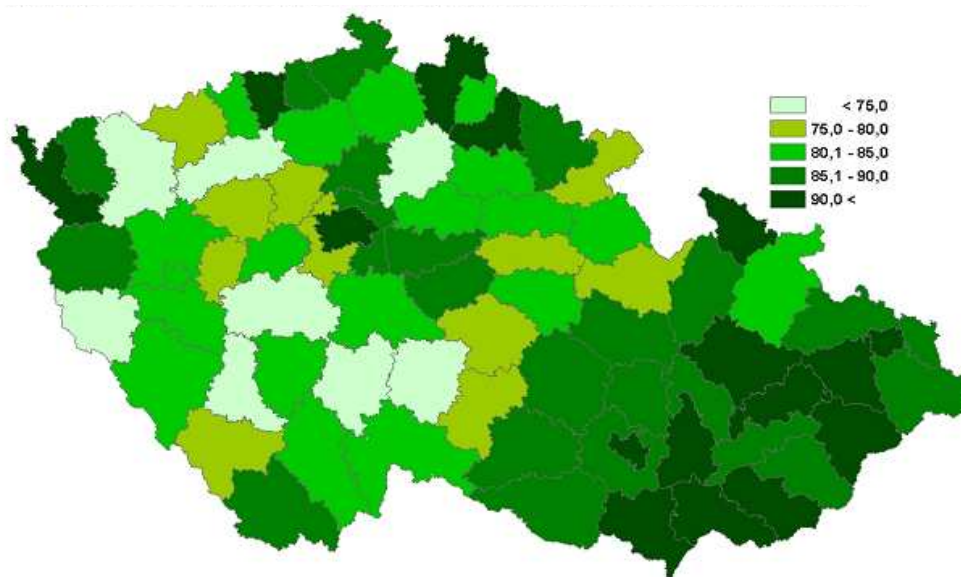
INTERNET VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

- Informační technologie se podle ČSÚ stávají ve veřejné správě ČR naprostou samozřejmostí. K 31. 12. 2007 mělo připojení k internetu 100 % krajských úřadů, 99,2 % organizačních složek státu a 98,4 % obecních úřadů. Rozdíly mezi obcemi se dají sledovat v případě vysokorychlostního internetu, který je nezbytný pro náročnější webové aplikace, užitečné především pro interaktivitu úřadu s občanem a efektivní spolupráci. Vysokorychlostní připojení k internetu je v současnosti již na všech krajských úřadech. Počet organizačních složek státu a obcí s vysokorychlostním připojením na internet se za poslední tři roky více než ztrojnásobil.
- Vysokorychlostním internetem disponují všechny obce s více než 20 tis. obyvateli. Více než 89% obcí vybavených internetem v MSK staví kraj nad průměr České republiky, např. ještě před čtyřmi lety to bylo jen 36% obcí. Předpokládá se, že je jen otázkou času, kdy budou k vysokorychlostnímu internetu až na výjimky připojeny všechny obce.
- Pro obce z ČR včetně Moravskoslezského kraje platí, že zhruba 60% zaměstnanců má vlastní služební emailovou adresu a zhruba dvě třetiny jsou vybaveny počítačem s připojením na internet. Největším podílem zaměstnanců, kteří v posledním sledovaném roce absolvovali alespoň jeden počítačový kurz, se může vykázat Jihočeský kraj, kde je více než jedna pětina absolventů takového kurzu. Moravskoslezský kraj se v tomto srovnání zařadil s 15% na třetí pozici za zaměstnance z hlavního města Prahy. Nejhorší výsledky vykazují kraje Liberecký a Vysočina.

Vysokorychlostní internet v obcích ČR k 31.12.2007

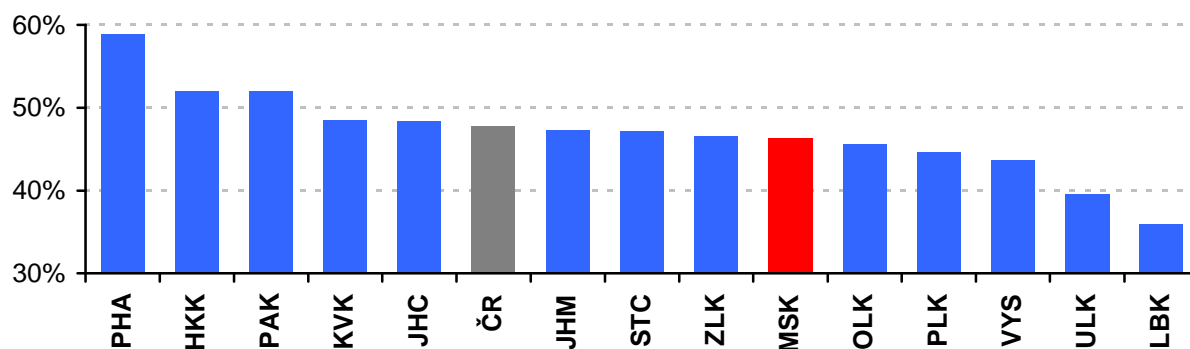
Podíl obcí (v %) s vysokorychlostním připojením k internetu v daném okrese ČR k 31.12.2007

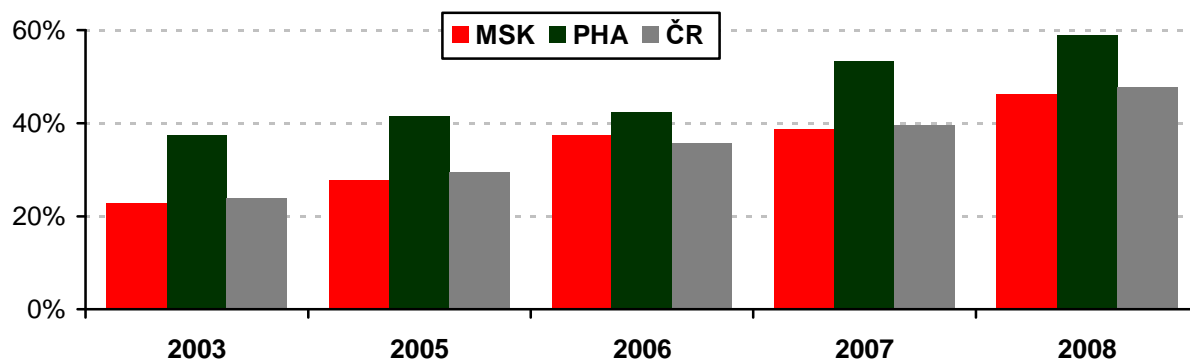
VYBAVENOST DOMÁCNOSTÍ POČÍTAČEM

- V Moravskoslezském kraji stoupl za posledních pět let podíl domácností, které vlastní osobní počítač (PC), více než dvojnásobně. Ceny osobních počítačů dlouhodobě klesají a roste jejich užitnost, rostou také příjmy domácností. Informační technologie se dostávají do popředí zájmu politik nejen na krajské, ale také národní a evropské úrovni. Tento trend souvisí i s rozvojem technologicky založené informační společnosti a s vývojem na poli multimediální zábavy. PC už neslouží pouze k práci, ale mnohdy nahrazuje v domácnosti i audio a video systémy kromě toho, že je nejužívanějším prostředkem k připojení a prohlížení informací na internetu.
- Podíl domácností s PC v kraji v roce 2008 dosáhl 46,4%. Kraj tak v mezikrajském srovnání mírně zaostává za celostátním průměrem a celkově jej to řadí v České republice na 10. místo. Nejrychleji přibýlo domácností s PC od počátku šetření v roce 2003 v Olomouckém kraji a to více než třikrát. Dynamicky se rozvíjející jsou také kraje Královéhradecký a Jihočeský, ve kterých vlastní PC 2,5krát více domácností než v roce 2003. Jak lze předpokládat, nejvíce PC v domácnostech je v Praze, což odpovídá příjmové struktuře a životnímu stylu v hlavním městě. Méně než 40% domácností s osobním počítačem se nachází pouze v Ústeckém a Libereckém kraji.
- V mezinárodním srovnání v ICT vybavenosti výrazně zaostáváme nejen za vyspělými státy. V Nizozemsku, jež v podílu domácností s PC drží v EU prvenství, vlastní PC 88% domácností. Průměr podílu domácností s PC činí v EU27 67,8%, v EU15 je to 71,7%. Hůře než ČR s podílem 52,4% je na tom jen Řecko a Portugalsko a z nových členských států do EU jen Litva, Rumunsko a Bulharsko.

Podíl domácností s osobním počítačem dle krajů ČR, 2008

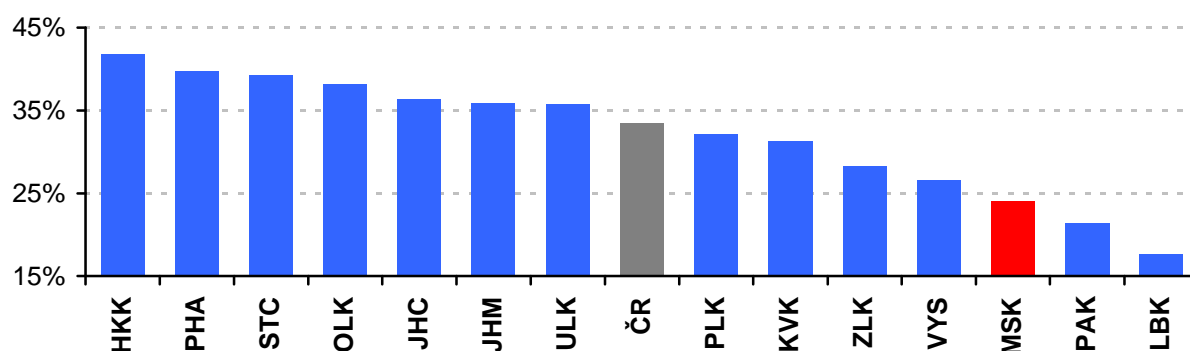
Vývoj podílu domácností s osobním počítačem v MSK 2003-2008

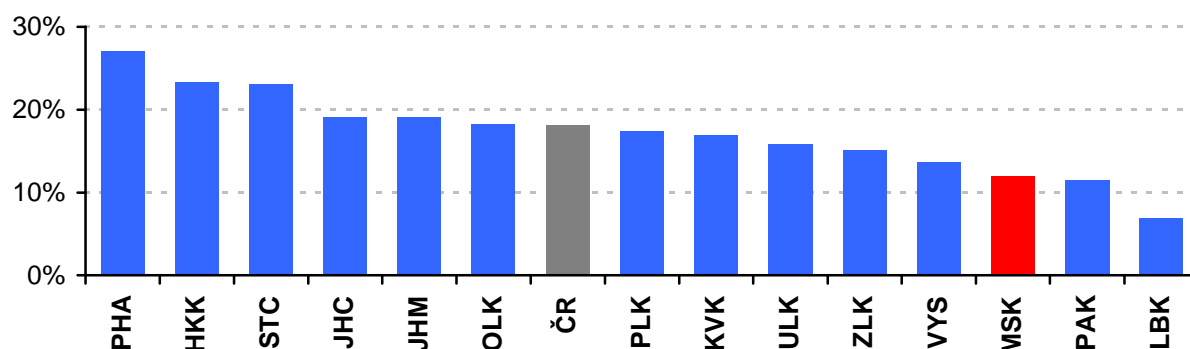
VYUŽÍVÁNÍ INTERNETU OBČANY PŘI KONTAKTECH S VEŘEJNOU SPRÁVOU

- Internetové stránky orgánů veřejné správy v České republice využívá k vyhledávání informací necelá třetina obyvatel starších šestnácti let. Využívání internetových stránek preferují lidé v produktivním věku s vyšším vzděláním. Z demografické skupiny obyvatel starších šestnácti let se základním vzděláním využívá internetové stránky úřadů méně než pětina, zatímco vysokoškoláků až polovina dotázaných. Velké rozdíly dle vzdělání jsou patrné rovněž při emailové komunikaci s úřadem, stahování, či vyplňování formulářů. Pouze jedno procento z obyvatel se základním vzděláním a 3,5% z obyv. s dokončeným středním vzděláním někdy vyplnilo formulář na internetu on-line.
- Moravskoslezský kraj s 12% domácností, využívajícími internet při komunikaci s veřejnou správou, zapadá pod celorepublikový průměr, ale postupem času uživatelů přibývá. Stejně si kraj vede rovněž v mezikrajském srovnání pouze těch domácností, které disponují připojením na internet. Z těch využilo internetové stránky nebo emailovou komunikaci s úřadem pouze čtvrtina domácností, zatímco například v Královéhradeckém kraji více než 40% domácností.

Použití internetu občany ve vztahu k orgánům veřejné správy (% uživatelů internetu)

Použití internetu občany ve vztahu k orgánům veřejné správy (% domácností)

KONGRESOVÁ TURISTIKA

- Z hlediska příjmů je kongresová turistika vůbec nejlukrativnějším segmentem cestovního ruchu. Průměrné výdaje kongresového turisty na den jsou až trojnásobně vyšší než výdaje běžného turisty, pohybují se od čtyř do osmi tisíc korun. Navíc je kongresový turista velice dobrým nositelem referencí. Pokud je spokojen se službami, vrací se rád i jako individuální turista a dále destinaci doporučuje. Do České republiky ročně zavítá asi 600 tisíc kongresových turistů a příjmy z jejich návštěv dosahují více než deset miliard korun.
- Jak bylo výše uvedeno, řadí se kongresový cestovní ruch k neefektivnějším typům turistiky, vyžaduje však široký okruh služeb a aktivní přístup celého regionu. Čtyřicet procent ze všech akcí konaných v ČR proběhlo v Praze. Druhé místo patřilo Jihomoravskému kraji a třetí místo obsadil Moravskoslezský kraj. V současnosti době je kongresová turistika na vzestupu, což platí rovněž pro Moravskoslezský kraj.
- V rámci kraje hraje významnou roli zejména Statutární město Ostrava, jako 3. největší město v ČR, s dostatečnou hotelovou kapacitou a kongresovou infrastrukturou v odpovídajícím standardu. Důležitým faktorem je stále ještě významná průmyslová základna a vědecké a odborné zázemí místních univerzit, nabízející věcná témata a podmínky pro tuto formu turistiky. Potenciál k rozvoji kongresové turistiky mají však i některá další města kraje, zejména Opava a Frýdek-Místek.
- V kraji se každoročně koná řada mezinárodních konferencí, odborných fór či veletrhů, ke kterým patří například:
  - Odpady 21 - Možnosti a výzvy k financování PPP ze strukturálních fondů EU
  - KARIÉRA 2009+ aneb ROZDÍL JE V LIDECH
  - Česko-slovensko-polské ekonomické fórum – Ostrava
  - Mezinárodní konference INVESTMENT & BUSINESS FORUM 2008
  - Konference Developers to Region

Kongresy a konference v hromadných ubytovacích zařízeních v ČR v roce 2007

Území	Počet akcí	Počet účastníků
ČR	3 507	701 166
Praha	1 415	302 282
Jihomoravský kraj	593	131 630
Moravskoslezský kraj	264	45 640
Kraj Vysočina	235	33 671
Středočeský kraj	173	25 890
Plzeňský kraj	171	35 397
Královéhradecký kraj	138	21 647
Zlínský kraj	129	21 645
Olomoucký kraj	121	20 470
Karlovarský kraj	80	34 971
Jihočeský kraj	68	9 386
Pardubický kraj	63	8 917
Liberecký kraj	35	6 890
Ústecký kraj	22	2 730

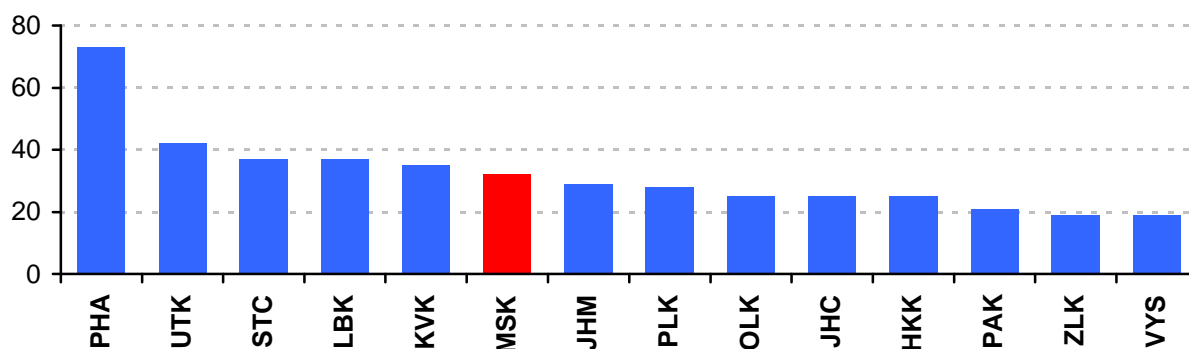
KRIMINALITA

- Trestným činem je pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v zákoně č. 140/1961 Sb. Míra kriminality je významným faktorem, ovlivňujícím kvalitu života pro obyvatele kraje a atraktivitu kraje nejen pro návštěvníky, ale také pro investory.
- Celkový počet zjištěných trestných činů v České republice se v roce 2007 zvýšil o 6,2 % na 357.391. Tento počet trestných činů byl za posledních deset let čtvrtý nejnižší.
- Z hlediska krajů má nejvyšší podíl na celkové kriminalitě hlavní město Praha. Po Praze (87 319 trestných činů) následují kraje Středočeský (43 956) a rovněž Moravskoslezský (39 729), který je také krajem s nevyšším podílem na zjištěné násilné kriminalitě v ČR.
- Při přepočtu množství trestných činů na 1 000 obyvatel se Moravskoslezský kraj řadí na 6 místo, přičemž v tomto pořadí je již od roku 2004.
- Ve srovnání s rokem 2006 došlo k poklesu kriminality pouze na území Prahy a v Jihočeském kraji, v ostatních krajích, včetně kraje Moravskoslezského, kriminalita vzrostla. Na tomto nárůstu se významnou měrou podílela majetková kriminalita, a to zejména krádeže věcí z automobilů a krádeže vloupáním do ostatních objektů. K nárůstu došlo rovněž v kategorii zbývající kriminalita. Tento nárůst byl zapříčiněn zejména nabytím účinnosti zákona č. 411/2005 Sb. k 1. červenci 2006, který s sebou přinesl nový trestný čin řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění, a ke změně došlo i u trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství.

Počet trestných činů na 1000 obyvatel dle krajů ČR 2003-2007

Poř. č.	Kraje ČR	2003	2004	2005	2006	2007
1.	Praha	85	84	81	76	73
2.	Ústecký kraj	38	39	40	40	42
3.	Středočeský kraj	34	33	32	32	37
4.	Liberecký kraj	37	36	35	34	37
5.	Karlovarský kraj	35	34	33	31	35
6.	Moravskoslezský kraj	30	28	28	30	32
7.	Jihomoravský kraj	31	28	27	28	29
8.	Plzeňský kraj	30	31	28	25	28
9.	Olomoucký kraj	25	24	23	22	25
10.	Jihočeský kraj	25	26	27	26	25
11.	Královhradecký kraj	23	23	21	21	25
12.	Pardubický kraj	21	21	20	19	21
13.	Zlínský kraj	19	18	17	17	19
14.	Kraj Vysočina	17	17	16	16	19

Počet trestných činů na 1000 obyvatel dle krajů ČR 2007

NADREGIONÁLNÍ VOLNOČASOVÉ AKCE

- Počet a kvalita volnočasových akcí nadregionálního významu je významným faktorem ovlivňujícím kvalitu života pro obyvatele kraje a atraktivitu kraje pro návštěvníky a také ukazatelem kvality i kvantity organizačního a personálního zázemí pro tyto akce v regionu.
- Na území Moravskoslezského kraje se každoročně koná řada významných kulturních a sportovních akcí, přičemž mnohé z nich mají mezinárodní charakter. V kraji se koná například mezinárodní hudební festival Colours of Ostrava, který je v ČR jako první a zatím jediný členem EUROPEAN FORUM OF WORLDWIDE MUSIC FESTIVALS. Spolu s Colours of Ostrava je v EFWMF z východní Evropy pouze polský Crossroads Festival of Traditional Music v Krakově a maďarský Kalaka Folk Festival v Miškolci. Dalším festivalem přesahující hranice nejen kraje, ale České republiky a dokonce i Evropy je Mezinárodní interpretační soutěž a festival Beethovenův Hradec. Tato akce, jejíž první ročník se konal v roce 1962, se v posledních letech stala skutečnou mezinárodní tribunou mladých hudebníků z mnoha zemí Evropy, Ameriky a Asie.

Vybrané volnočasové (kulturní a sportovní) akce nadregionálního významu

Název	Místo konání v MSK	Okres
Kulturní akce		
Mezinárodní interpretační soutěž a festival Beethovenův Hradec	Hradec nad Moravicí	Opava
Bezručova Opava	Opava	Opava
Colours of Ostrava	Ostrava	Ostrava
Folklor bez hranic	Ostrava	Ostrava
Hudební jaro na Hlučínsku	Dolní Benešov	Opava
Filmový festival Jeden svět	Ostrava, Opava	Ostrava, Opava
Mezinárodní divadla festival bez hranic	Český Těšín	Karviná
Mezinárodní festival outdoorových filmů	Ostrava, Opava, Frýdek-Místek	Ostrava, Opava, Frýdek-Místek
Mezinárodní folklorní festival Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek
Mezinárodní hudební festival Janáčkův máj	Ostrava	Ostrava
Mezinárodní hudební festival Janáčkovy Hukvaldy	Hukvaldy	Frýdek-Místek
Mezinárodní soutěž velkých dechových orchestrů	Ostrava	Ostrava
Mezinárodní varhanní festival barokní hudby	Opava	Opava
Ostravské dny	Ostrava	Ostrava
Sportovní akce		
Beskydský duatlon	Jablunkov	Frýdek-Místek
Czech Dance Open Ostrava	Ostrava	Ostrava
DAVIS CUP v Ostravě	Ostrava	Ostrava
Gracia – světový pohár žen v silniční cyklistice	Orlová	Karviná
Grand Prix Pepa Opava	Opava	Opava
Mistrovství Evropy ve westernových dovednostech - Cena Indiana Jonese	Rýmařov	Bruntál
Atletický mítink Zlatá tretra	Ostrava	Ostrava

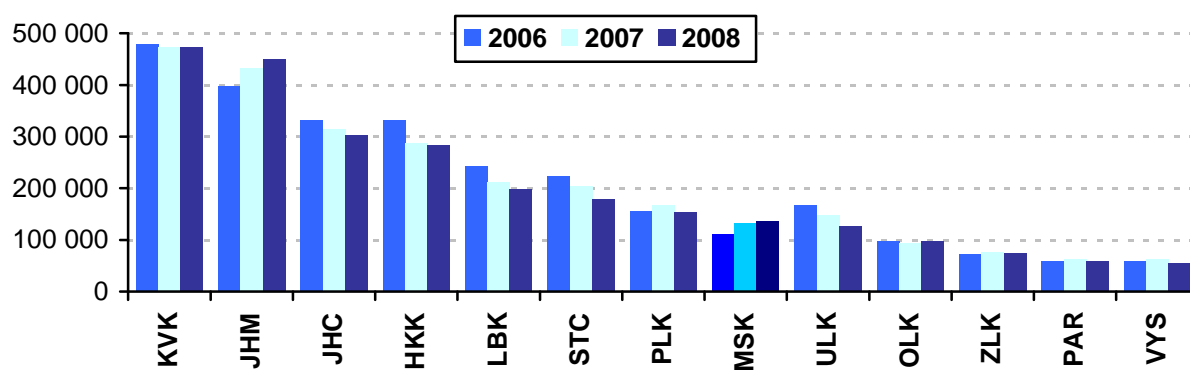
- Kromě mnoha kulturních akcí je Moravskoslezský kraj rovněž atraktivním místem z hlediska jeho celoročního sportovního využití. V souvislosti s tím se zde pravidelně koná řada sportovních akcí nadregionálního významu jako je například Zlatá tretra, což je každoroční atletický mítink, který se v Ostravě koná již od roku 1961. V posledních letech je mítink zařazen do prestižní kategorie IAAF Super Grand Prix.

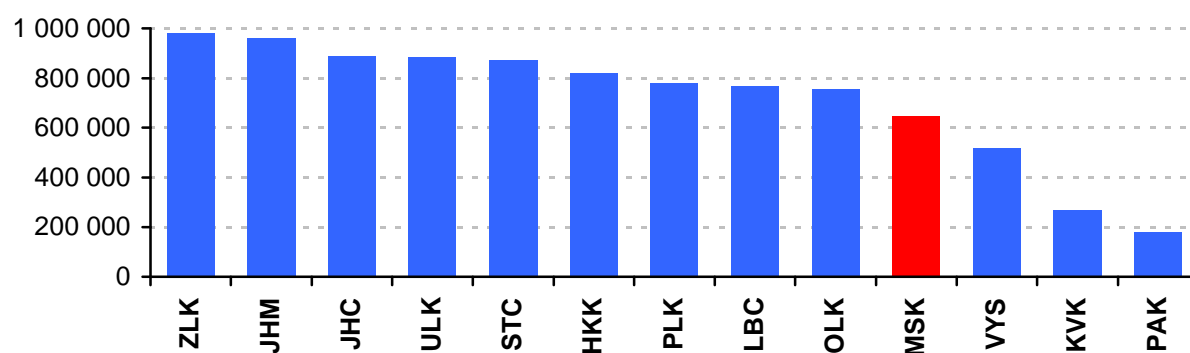
NÁVŠTĚVNÍCI KRAJE

- Návštěvnost ubytovacích zařízení a turistických cílů zahraničními, ale i domácími návštěvníky vypovídá o stupni rozvoje infrastruktury cestovního ruchu a také o účinnosti marketingových aktivit veřejného i podnikatelského sektoru při propagaci infrastruktury a atraktivit cestovního ruchu v kraji.
- Počet zahraničních hostů Moravskoslezského kraje, kteří se ubytovali v hromadných ubytovacích zařízeních, vykazoval v uplynulých třech letech mírný nárůst, což je trend, který lze u ostatních krajů vysledovat už jen v případě kraje Jihomoravského. Tento fakt je nutno pozitivně hodnotit i vzhledem k tomu, že mezi lety 2007 a 2008 došlo v České republice k celkovému mírnému poklesu počtu zahraničních hostů, ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních. Přes tuto skutečnost je však nutno zmínit, že Moravskoslezskému kraji patří v tomto kritériu až osmé místo (bez hl. m. Prahy), kdy teprve v roce 2008 se posunul o jedno místo před kraj Ústecký. Postupná práce kraje na změně jeho image jako regionu atraktivního pro turisty začíná pravděpodobně přinášet první výsledky i díky marketingovým kampaním, zacíleným na zahraniční klientelu. Lze však předpokládat, že významnou část nárůstu přenocování zahraničních návštěvníků tvoří tzv. business klientela, přicházející v souvislosti s významným nárůstem počtu zahraničních investorů v kraji.
- Ve srovnání návštěvnosti tří nejvyhledávanějších turistických cílů v každém kraji (bez hl. m. Prahy) patří MSK až desáté místo (těmito třemi cíli jsou Zoo Ostrava, komplex expozic Slezského muzea Opava a Slezskoostravský hrad). Je to způsobeno pravděpodobně také tím, že krajské turistické atraktivity nejsou mezi potenciálními návštěvníky příliš známy, což poukazuje na nutnost jejich dalšího rozvoje a zejména zkvalitnění jejich propagace. Rozvojový potenciál lze spatřovat například u ostravské Zoo, kdy zoologické zahrady se ve většině krajů umísťují v návštěvnosti turistických cílů na předních místech. V pořadí nejnavštěvovanějších technických památek ČR patří páté místo Hornickému muzeu OKD v Ostravě – to ukazuje na potenciál vysoké návštěvnosti nejen u existujících, ale také u případných nově otevřených technických památek v kraji, který v tomto směru má návštěvníkům co nabídnout.

Zahraníční hosté v hromadných ubytovacích zařízeních podle krajů, 2006-2008 (bez Prahy)

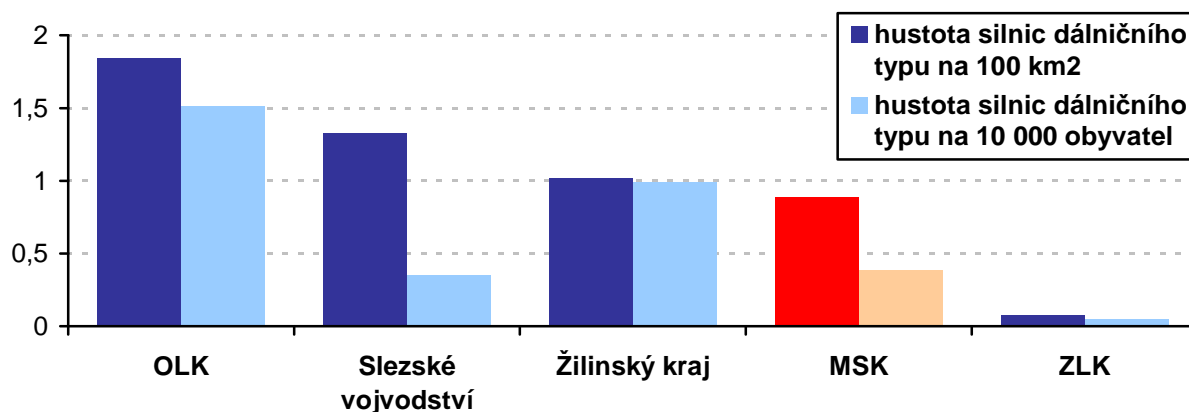
Souhrnná návštěvnost tří nejvyhledávanějších turistických cílů v krajích, 2007 (bez Prahy)

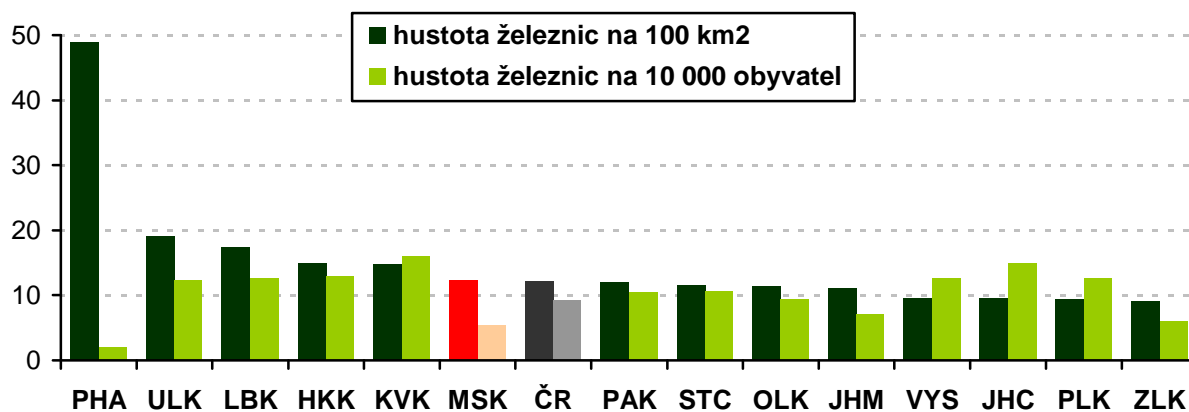
HUSTOTA SILNIČNÍ A ŽELEZNIČNÍ INFRASTRUKTURY

- Hustota a stav dopravní infrastruktury je významným faktorem, ovlivňujícím dopravní dostupnost regionu zvnějšku i uvnitř regionu. Tím je ovlivňováno stávající podnikatelské prostředí a také atraktivita regionu pro potenciální přicházející investory nejen z hlediska přeprav materiálu a zboží, ale také z hlediska mobility pracovní síly. Vedení rychlostních komunikací mimo zástavbu má pozitivní vliv na kvalitu života v těchto lokalitách, často s sebou však přináší nutnost záborů zemědělské i nezemědělské půdy v extravilánech obcí.
- Silniční i železniční infrastruktura v Moravskoslezském kraji je významná především pro svůj tranzitní charakter mezinárodního významu. Hustota železnic v roce 2007 činila 12,4 km na 100 km², což je ve srovnání s ostatním krajem průměrná hodnota. Nicméně svou významností a napojením na větev VI.B multimodálního koridoru Transevropské dopravní sítě (TEN-T) je tato krajská infrastruktura velice důležitá v rámci celé Evropy. V oblasti železniční dopravy je do budoucna potřeba dokončit napojení mezinárodního letiště Leoše Janáčka s přílehlou průmyslovou zónou na II. a III. železniční koridor, jež je součástí již zmiňovaných Transevropských sítí. V přepočtu délky železnic na 10 000 obyvatel se Moravskoslezský kraj pohybuje v podprůměrných hodnotách na úrovni 5,4 km. Tato skutečnost je dána především faktem, že Moravskoslezský kraj je co do počtu obyvatel nejlidnatějším krajem v ČR.
- Moravskoslezský kraj se dále vyznačuje poměrně hustou sítí silnic I., II. a III. třídy. Hustota těchto silnic je 61,3 km/100 km², což nijak nevybočuje s celorepublikového průměru. Daleko problematičtější a nedostatečná je hustota silnic dálničního typu sestávající z dálnic a rychlostních silnic. Jejich hustota je vzhledem k vysoké intenzitě kamionové dopravy, počtu obyvatel a rozloze kraje velice průměrná. Tento fakt je zřetelný i při porovnání se sousedícími regiony v Polsku a na Slovensku. Za Moravskoslezským krajem zaostává pouze kraj Zlínský, který je v této oblasti nejproblematičtější v celé ČR.
- Za hlavní prioritu je považováno dobudování dálnice D 47 a modernizace navazujících silnic I. třídy, neboť region se v budoucnu bude z důvodů geografické polohy, hospodářského rozvoje oblastí Nošovic a Žiliny a také vlivem Schengenského prostoru potýkat s narůstající kamionovou i osobní dopravou.

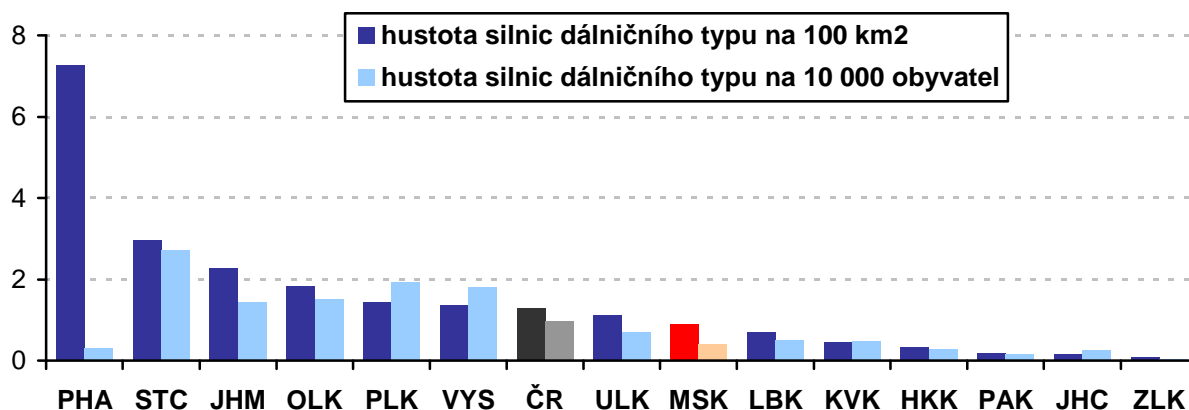
Hustota silnic dálničního typu v sousedících krajích k 31.12.2007

Hustota železnic dle krajů ČR k 31.12.2007

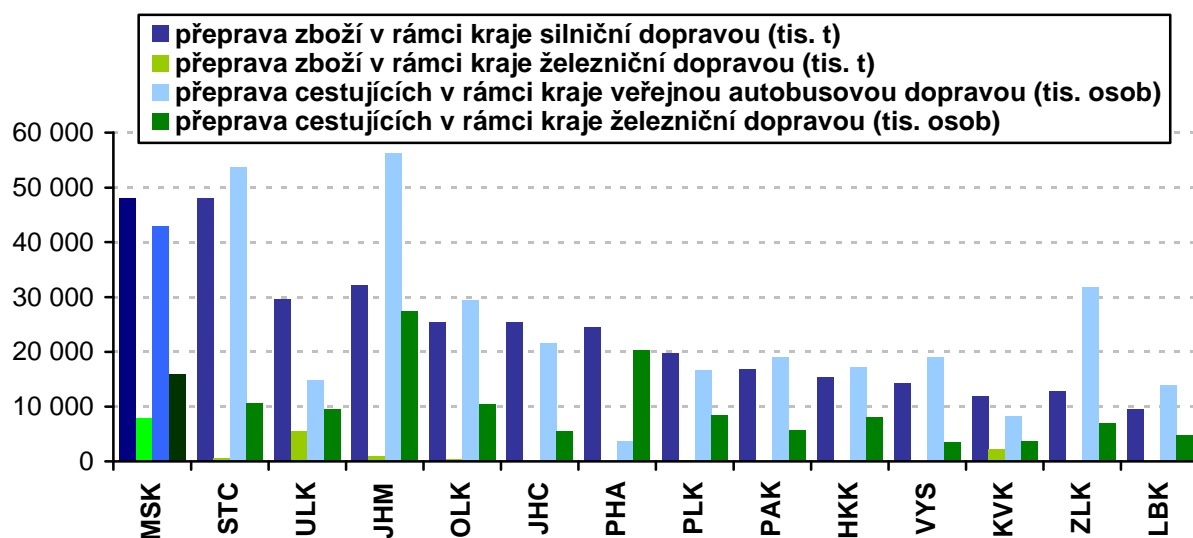
Hustota silnic dálničního typu dle krajů ČR k 31.12.2007

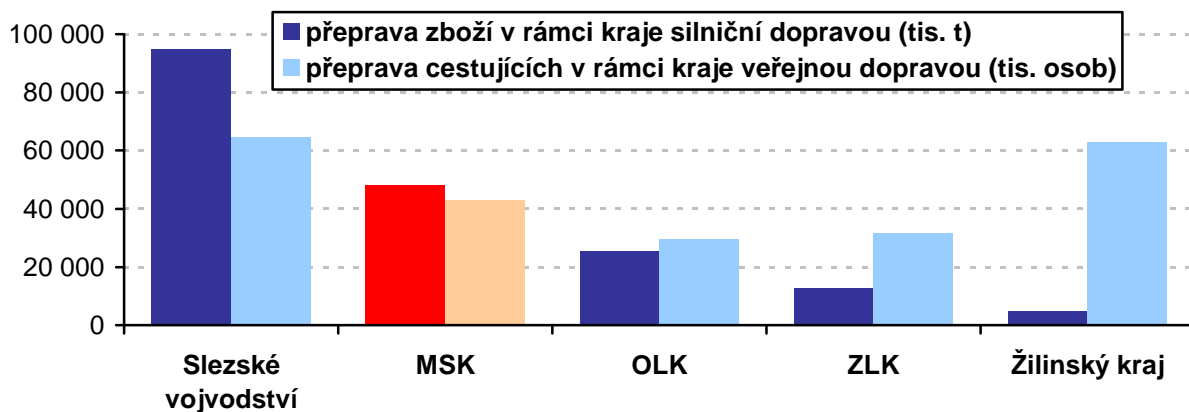
PŘEPRAVNÍ VÝKONY DOPRAVY

- Přepravení výkony dopravy v rámci Moravskoslezského kraje vykazují ve srovnání s ostatními kraji v ČR nadprůměrných hodnot. U silniční dopravy se v rámci Moravskoslezského kraje za rok 2007 přepravilo celkově 47 986 tis. tun zboží, což je spolu s celkovým výkonem silniční přepravy ve Středočeském kraji nejvyšší dosažená hodnota. Ukazatel přepravy cestujících veřejnou autobusovou dopravou ve výši 42 846 tis. osob v roce 2007 je rovněž velice nadprůměrný. Tato skutečnost je dána především velkým počtem obyvatel žijících na periferiích kraje, kteří pravidelně dojíždějí za prací do krajského města Ostravy a dalších čtyř velkých statutárních měst.
- Při porovnání se sousedícími regiony Polska a Slovenska zaostává Moravskoslezský kraj pouze za Slezským vojvodstvím v Polsku. Je to dáno skutečností, že Slezské vojvodství má více než dvojnásobnou rozlohou území, na kterém žije čtyřnásobný počet obyvatel, a také velmi rozvinutou průmyslovou výrobu využívající nákladní dopravu.
- Za pomoci železniční dopravy se v rámci Moravskoslezského kraje v roce 2007 přepravilo celkově 7 920 tis. tun zboží a 15 902 tis. cestujících obyvatel. V celorepublikovém srovnání vykazuje Moravskoslezský kraj absolutně nejvyšších hodnot u přepravy zboží, jelikož kraj je charakteristický rozsáhlou průmyslovou výrobou, která z důvodů efektivity a technických parametrů velice často využívá právě železničních spojů.
- Při sledování postupného vývoje výkonů silniční dopravy lze pozorovat znatelný nárůst přepravených věcí v roce 2005 ve srovnání s ostatními léty, způsobený zejména začátkem velké investiční výstavby v regionu (např. továrna společnosti Hyundai v Nošovicích) a příprava území pro výstavbu dálnice D 47 spojená s odvozem tisíců tun zeminy nákladními automobily. Naopak u veřejné autobusové dopravy došlo k poklesu převážených osob vzhledem průměru, a to opět v roce 2005. Situace v tomto roce se dá vysvětlit postupným zdražováním jízdného, spojeným s nárůstem cen pohonných hmot, a nárůstem individuální automobilové dopravy.
- Při porovnání % podílu přepravních výkonů mezi silniční a železniční dopravou je patrné, že při přepravě zboží se v rámci všech krajů využívá převážně silniční nákladní doprava a železniční doprava zůstává v pozadí. Nejvíce jsou železnice využívány v průmyslově založených regionech jako je Moravskoslezský či Ústecký kraj, nicméně i přes tuto skutečnost je převaha silniční dopravy ve všech krajích mnohonásobně vyšší.
- Jiná situace nastává při zobrazení podílu silniční a železniční dopravy u přepravy cestujících osob. Zde je podíl železniční dopravy mnohem vyšší, i když stále hluboko pod úrovní veřejné autobusové dopravy. Jedinou výjimkou je Praha, která ve velké míře využívá tzv. „S linek“, které křížují jednotlivé části města až po okrajové oblasti a jsou využívány turisty i místními obyvateli.

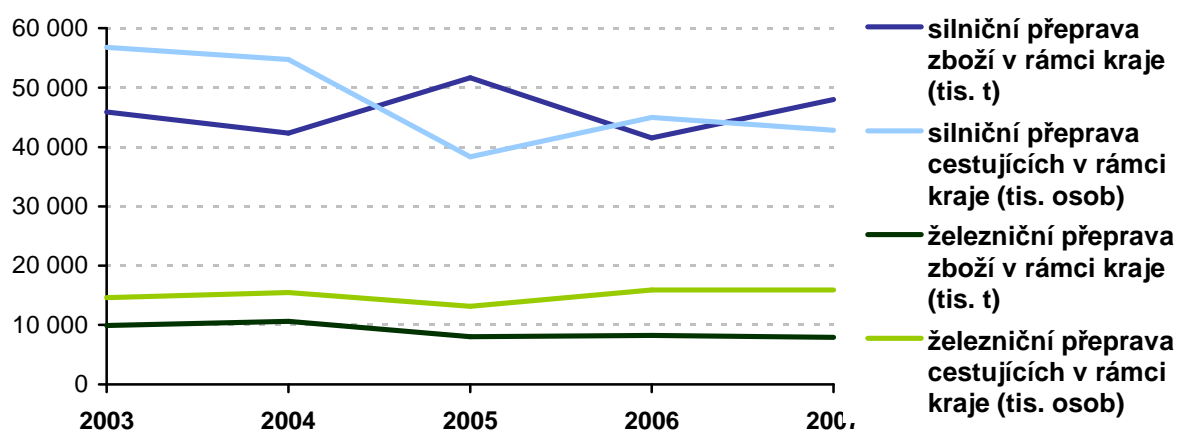
Převážní výkony v rámci kraje k 31.12.2007

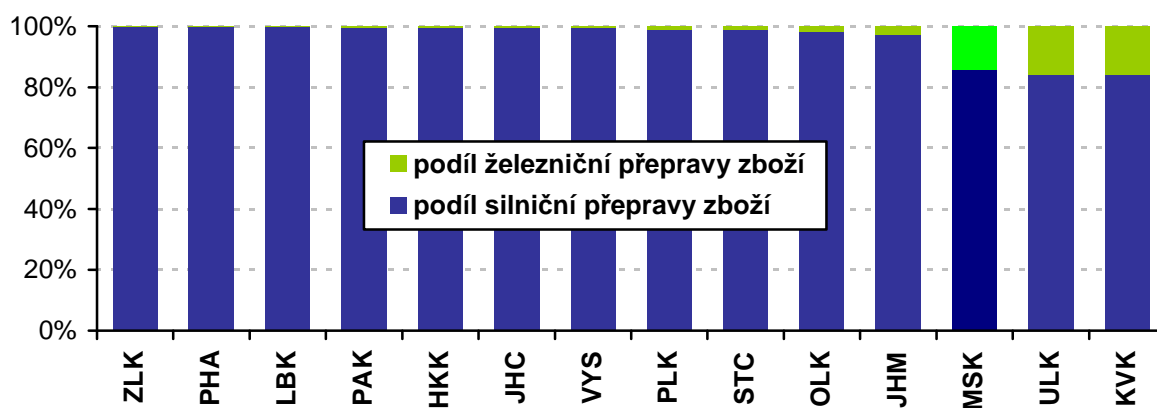
Hustota silnic dálničního typu v sousedících krajích k 31.12.2007

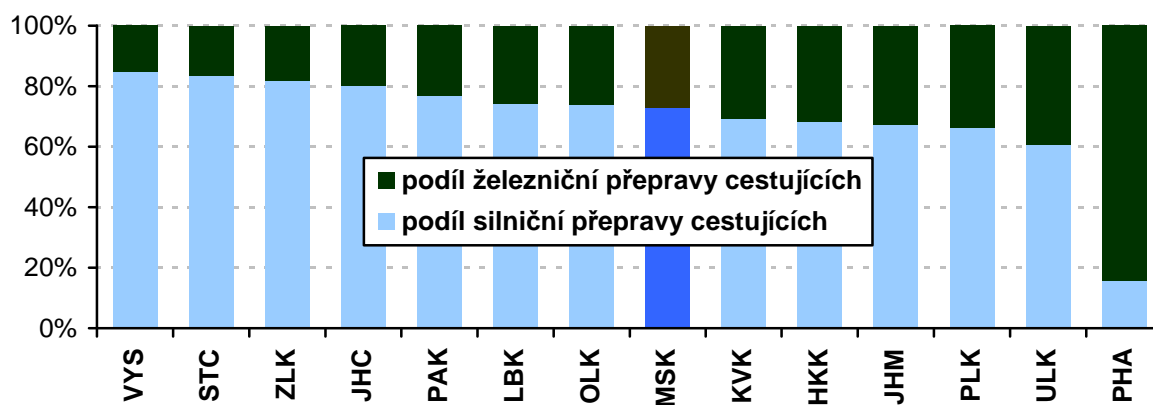
Výkony silniční a železniční dopravy v rámci MSK v letech 2003-2007

Podíl přepravních výkonů silniční dopravy k dopravě železniční u zboží dle krajů ČR

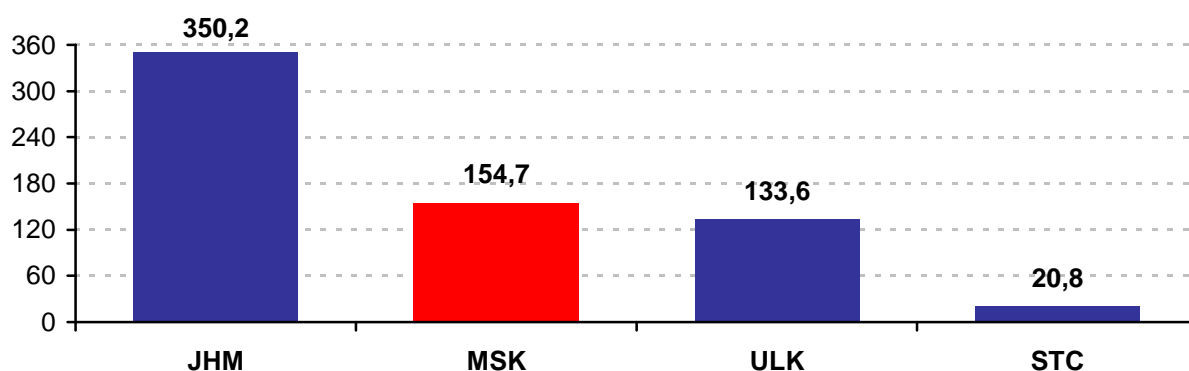
Podíl přepravních výkonů silniční dopravy ku železniční dopravě u cestujících osob dle krajů

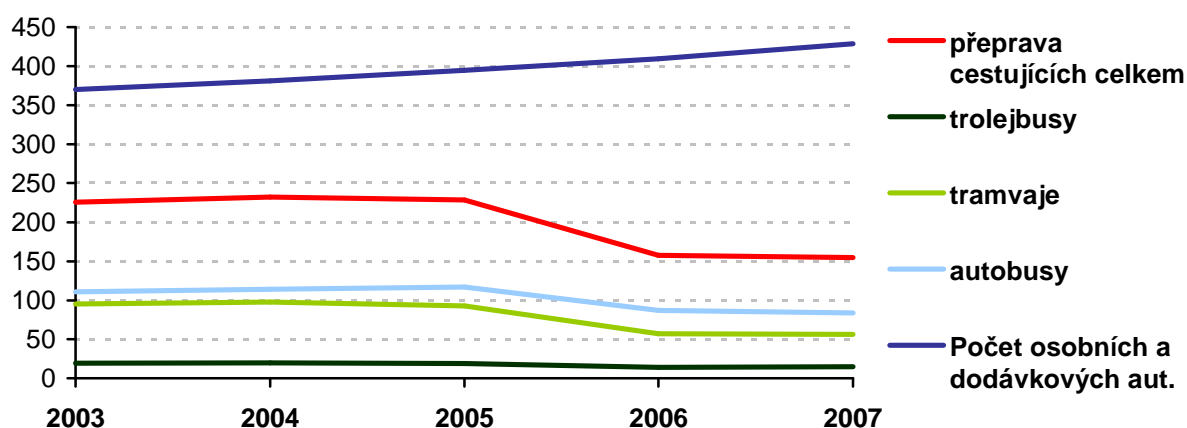
PŘEPRAVNÍ VÝKONY MĚSTSKÉ HROMADNÉ DOPRAVY

- Využívání městské hromadné dopravy má v Moravskoslezském kraji tradičně veliký význam, neboť je zde situováno 5 statutárních měst s vysokým počtem obyvatelstva. Při porovnání s dalšími třemi kraji (vyjma Hlavního města Prahy), které jsou počtem obyvatel Moravskoslezskému kraji nejbližší, lze konstatovat, že nejvíce přepravených osob v roce 2007 bylo v Jihomoravském kraji, a to 350,2 mil. osob. Tato skutečnost je dána především charakterem krajského města Brno, kde je vysoká koncentrace obyvatel na m², kteří pro přepravu ve větší míře využívají hustou síť tramvajové, trolejbusové a autobusové dopravy. V Moravskoslezském kraji bylo ve stejném roce přepraveno 154,7 mil. osob, jež využívaly k přepravě převážně autobusy a tramvaje a v neposlední řadě také trolejbusy. Nejvíce využívaný způsob dopravy v Moravskoslezském kraji je dle dostupných statistik autobusová doprava, kdy v roce 2007 bylo přepraveno 83 577 tis. osob, což je více než polovina cestujících v městské hromadné dopravě.
- U všech zmíněných způsobů dopravy je však v posledních třech letech v MSK patrný značný pokles ve využívání městské hromadné dopravy, a to o cca 30%. Klesající trend lze vysvětlit jednak zvyšováním počtu osobních a dodávkových automobilů a také stále více se rozšiřujícím pohodlným způsobem života. Hlavní příčinou je zvyšující se životní úroveň obyvatel v Moravskoslezském kraji v posledních letech, umožňující mnohým rodinám pořízení 1 a více automobilů a také jejich finančně náročnější provoz při přemísťování v rámci města. Tuto skutečnost lze vysledovat z narůstajícího počtu osobních a dodávkových automobilů v kraji za poslední 5 let o více jak 15%. Do budoucna je tedy potřeba více zatraktivnit městskou hromadnou dopravu např. komfortnějším způsobem placení jízdného pomocí sms, zjednodušením systému jednotlivých zón města a úpravou návaznosti a časových poloh jednotlivých spojů.

Přepravené osoby v MHD ve vybraných krajích (v mil. osob)

Přepravní výkony a jejich vývoj dle druhu MHD v MSK (v mil. osob)

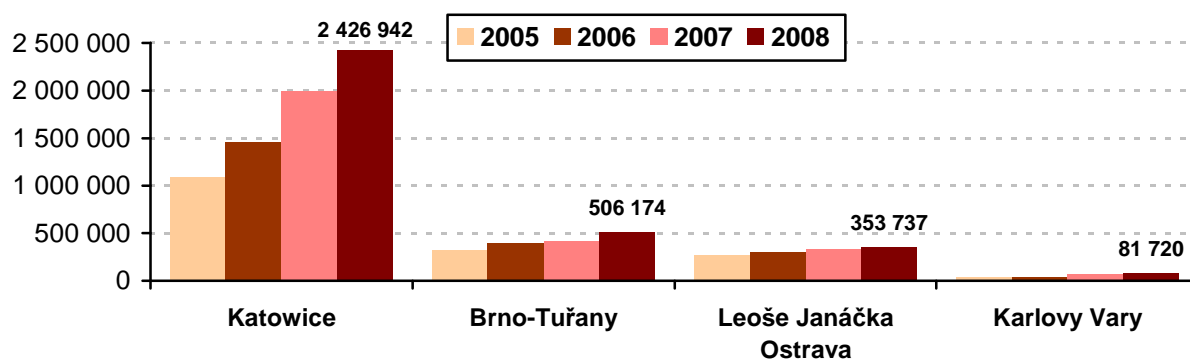

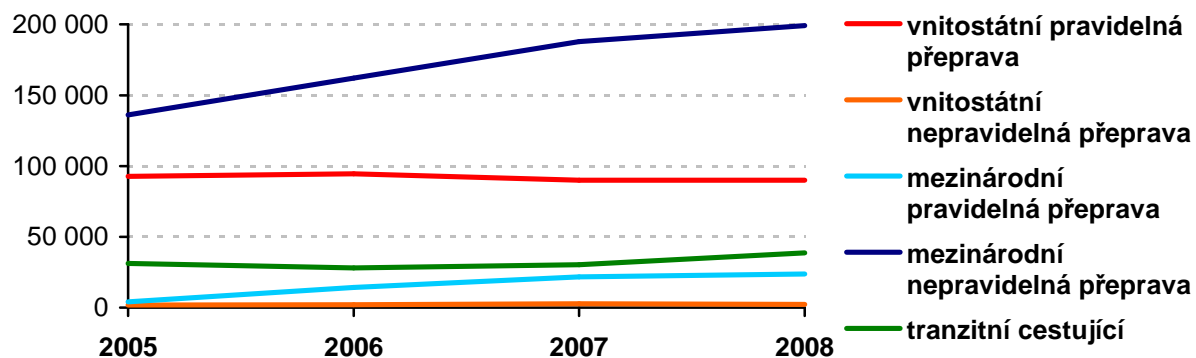
PŘEPRAVNÍ VÝKONY LETECKÉ DOPRAVY

- Nejvýznamnějším prvkem mezinárodní dopravy v regionu je bezesporu Letiště Leoše Janáčka Ostrava. Při porovnání s největšími konkurenty v ČR a sousedním Polsku jednoznačně převažují přepravní výkony mezinárodního letiště v Katovicích, které s 2 426 942 osobami v roce 2008 jednoznačně převyšuje všechny letiště u nás (vyjma ruzyňského letiště v Praze, které vzhledem ke svému rozsahu a charakteru není nepovažováno za přímého konkurenta). Při srovnání s počtem přepravených osob na letišti Brno - Tuřany, které lze považovat za asi největšího přímého konkurenta, vykazuje letiště Leoše Janáčka v Ostravě v jednotlivých letech o cca 15 - 20 % nižší hodnoty.
- Jednoznačná výhoda brněnského letiště je v přímém napojení na dálnici D1 ve směru Brno-Praha. Tento handicap ostravského letiště by měl být již brzo odstraněn dobudováním dálnice D 47 a modernizací přílehlající infrastruktury. Z hlediska infrastruktury bude taky velice důležité napojení letiště na II. železniční koridor, jež je součástí TEN. Tyto kroky by měly v budoucnu znatelně zvýšit počet odbavených cestujících a přepravených tun nákladů (cargo).
- K výraznému zvýšení přepravených osob i zboží došlo v roce 2006, jelikož v roce předcházejícím byly zavedena pravidelná linka Ostrava – Vídeň.
- Pro zvyšování přepravních výkonů letiště je rovněž velmi důležitá dostatečná kapacita odbavování a technické zabezpečení jednotlivých letů. V roce 2007 byla za pomoci evropských fondů dokončena realizace 1. etapy, ve které byla zmodernizována odbavovací hala a postaven nový terminál. Dále byly posíleny linky veřejné autobusové dopravy a zvýšen počet parkovacích míst. V budoucnu se plánuje realizace druhé etapy, ve které se bude pokračovat v modernizaci odbavovací haly, budou pořízeny nové stroje a zařízení na odbavování letadel a cestujících, proběhne výstavba bezpečnostního centra apod. Rovněž se plánuje již zmíněné napojení letiště i se sousední průmyslovou zónou na železniční síť včetně železničního terminálu.

Počet přepravených cestujících osob na vybraných letištích 2005-2008

Vývoj vybraných ukazatelů přepravy osob na letišti Leoše Janáčka v Ostravě 2005-2008

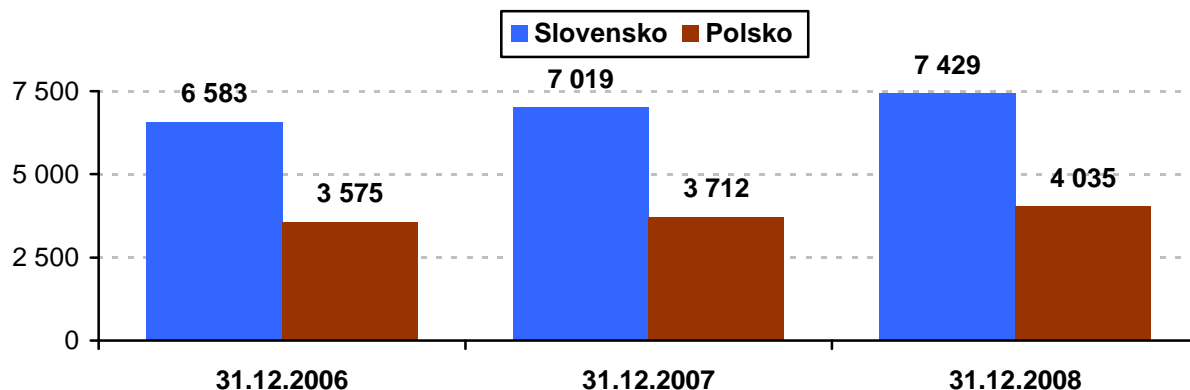
ZAMĚSTNANCI Z POLSKA A SLOVENSKÉ REPUBLIKY

- Vzhledem k sousedství s Polskem a Slovenskou republikou je v Moravskoslezském kraji (MSK) dlouhodobě patrná přítomnost polských a slovenských pracovníků (v případě slovenských pracovníků je jejich přítomnost dána historicky zaměstnáváním především v dolech a hutích). Tento indikátor analyzuje vývoj počtu polských a slovenských pracovníků na území MSK včetně identifikace profesí, ve kterých jsou obvykle zaměstnáváni.
- V letech 2007 a 2008 bylo pro některé zaměstnavatele těžké obsadit volná pracovní místa občany ČR. Tento problém je řešen mimo jiné zaměstnáváním cizích státních příslušníků.
- Koncem prosince 2008 evidovaly úřady práce v MSK celkem 11 992 občanů EU/EHP a Švýcarska, z toho 7 429 (61,9 %) občanů Slovenské republiky a 4 035 (33,6 %) občanů Polska. Celkově došlo k meziročnímu zvýšení (tj. oproti prosinci 2007) o 879 (+7,9 %) občanů EU/EHP a Švýcarska, z toho nejvíce Slováků (+410) a Poláků (+323). Nejčastěji byli tito lidé obsazováni na pracovní místa v profesích horník a lamač pro uhelné doly (převážně v okrese Karviná), dále také nástrojář, kovomodelář, kovodělník, zámečnick, zedník, kameník, omítkář, tesař a truhlář, svářeč, řezač plamenem a páječ (zejména v okrese Ostrava a v menší míře také v okresech Karviná a Frýdek-Místek). Dále se jednalo o lékaře a zdravotní sestry, ale i o pomocné a nekvalifikované montážní, manipulační a stavební dělníky.

Počet zaměstnaných evidovaných občanů Polské a Slovenské republiky v MSK 2006-2008

Stát	Stav k 31.12.			2006-2007	2007-2008
	2006	2007	2008		
Slovensko	6 583	7 019	7 429	+436	+410
Polsko	3 575	3 712	4 035	+137	+323
CELKEM	10 158	10 731	11 464	+573	+733

Vývoj počtu polských a slovenských zaměstnanců v MSK 2006-2008

POČET FIREM Z POLSKA A SLOVENSKÉ REPUBLIKY

- Na území Moravskoslezského kraje podniká řada polských a slovenských firem. Účelem tohoto indikátoru je zjistit jejich počet a zmapovat předměty jejich podnikatelských činností..
- V MSK podniká přibližně 330 polských a 560 slovenských firem. Tyto firmy vyvíjejí široké portfolio podnikatelských aktivit, od činností v oblasti velkoobchodu a maloobchodu, přes developerské aktivity, výrobu nátěrových hmot, důlní průmysl, strojírenství, hutnictví, výrobu armatur, textilní průmysl, potravinářství až po služby v oblasti lidských zdrojů. V níže uvedených tabulkách je uveden přehled nejvýznamnějších polských a slovenských firem, působících na území MSK.

Vybrané polské firmy v Moravskoslezském kraji

Název firmy	Město	www	OKEČ hlavní činnosti	OKEČ ostatní
Nábytek KLER s.r.o.	Opava	www.nabytekkler.cz	Maloobchod s nábytkem, svítidly a výrobky převážně pro domácnost j. n.	Reklamní činnosti, výzkum trhu a veřejného mínění
POL-Alpex, s.r.o.	Petrovice u Karviné	www.polalpex.cz	Důlní činnost, demolice a zemní práce	Pronájem stavebních strojů a zařízení
Polcarbo, s.r.o.	Karviná-Fryštát	polcarbo.unas.cz	Důlní činnost	
ProLogis Czech Republic Management s.r.o.	Říčany	www.prologis.com	Přední světový developer distribučních, průmyslových a logistických center	
Univox, s.r.o.	Český Těšín	www.univox.cz	Tiskařský průmysl	
Work Service Czech, s.r.o.	Ostrava	www.workservice.cz	zprostředkovatelské činnosti v oblasti lidských zdrojů	
Zelmer Czech, s.r.o.	Těrlicko	www.zelmer.cz	Ostatní maloobchod provozovaný mimo prodejny - domácí spotřebiče	
Akzo Nobel Coatings CZ, a.s.	Opava-Komárov	www.balakom.cz	Výroba nátěrových hmot a podobných ochranných materiálů, tiskařských černí a tmelů	Výroba ostatních chemických látek a chemických přípravků, výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd
Bucyrus Czech Republic, a.s.	Ostrava-Radvance	www.bastro.cz	Výroba a opravy těžebních a stavebních strojů	Výroba kovových konstrukcí a prefabrikátů, povrchová úprava a zušlechťování kovů, všeobecné strojírenské činnosti
Hobes, s.r.o.	Horní Benešov - Luhy	www.hobes.cz	Povrchová úprava a zušlechťování kovů	Výroba plastových výrobků

Název firmy	Město	www	OKEČ hlavní činnosti	OKEČ ostatní
Jákl Karviná, a. s.	Karviná-Hranice	www.jakl.cz	Výroba ocelových trub a trubek	Výroba železa, oceli, feroslitin a plochých výrobků, tváření výrobků za tepla, výroba a hutní zpracování neželezných kovů, výroba kovových konstrukcí a jejich dílů
Lanex, a. s.	Bolatice	www.lanex.cz	Výroba plachet, stanů apod. výrobků	

Vybrané slovenské firmy v Moravskoslezském kraji

Název firmy	Město	www	OKEČ hlavní činnosti	OKEČ ostatní
Technoplastic, s.r.o.	Ostrava-Kunčice		Maloobchod v nespecializovaných prodejnách - plastové výrobky	
Cirrus CZ, a.s.	Kopřivnice	www.cirruscz.cz	Zprostředkování obchodu	Poradenství v oblasti podnikání a řízení
D5, a. s.	Třinec	www.d5.trz.cz	Výroba a opravy strojů pro metalurgii	Výroba nástrojů a nářadí
Hutní montáže Slovakia, s.r.o.	Ostrava	www.hutni-montaze.cz	Výroba zámků a kování	Pozemní a inženýrské stavitelství
Matador-Dongwon CZ, s.r.o.	Třinec	www.matador.sk	Ostatní velkoobchod	Zprostředkování obchodu, ostatní podnikatelské činnosti
Mayak Corporation, a.s.	Ostrava	www.mayak.cz	Maloobchod v nespecializovaných prodejnách	Výroba pekárenských výrobků vč. cukrářských, kromě trvanlivých výrobků
Moravia Steel, a.s.	Třinec	www.moravia-steel.cz	Velkoobchod s rudami, kovy a hutními výrobky	Zprostředkování obchodu s palivem, rudami, kovy a technickými chemikáliemi
MSA, a.s.	Dolní Benešov	www.msa.cz	Výroba a opravy potrubních armatur	Povrchová úprava a zušlechťování kovů
ŽP Tažírny trub Svinov, s.r.o.	Ostrava-Svinov		Výroba litinových a ocelových trub a trubek	Výroba zámků a kování, povrchová úprava a zušlechťování kovů

POČTY SLOVENSKÝCH A POLSKÝCH STUDENTŮ V KRAJI

- Počty polských a slovenských studentů na VŠ v kraji vypovídají o atraktivnosti studia na krajských vysokých školách přes komplikace, které s sebou studium v zahraničí může přinášet.
- V České republice studovalo ve školním roce 2007/08 na všech typech škol 50 366 cizinců. Největší podíl cizinců pak studuje na vysokých školách. Cizinci studují především v bakalářských a magisterských studijních programech prezenční formou a např. v akademickém roce 2007/08 tvořili 8 % všech studentů vysokých škol. Zhruba dvě třetiny těchto cizinců mezi vysokoškolskými studenty tvoří Slováci (67% cizinců na VŠ). Roste i počet studujících z Ruska, Ukrajiny, Vietnamu a dalších zemí. Ke studiu na českých vysokých školách je přijímáno stále více cizinců. Podle údajů Ústavu pro informace ve vzdělávání jich do loňského akademického roku nastoupilo přes 24 000. Většinu z nich tvoří Slováci, kterých bylo na českých vysokých školách přes 16 000.
- Obdobně je tomu také v Moravskoslezském kraji, kde je počet slovenských studentů, v souvislosti s blízkostí hranice, ještě významnější. V případě, že chce zahraniční student studovat v České republice, aniž by platil významné finanční prostředky za studium v cizím jazyce, musí splnit tři kritéria: nostrifikace dosaženého vzdělání, zkouška z českého jazyka a kromě toho složení přijímacích zkoušek. Uchazeči ze Slovenska, na rozdíl od jiných zahraničních studentů, splňují první dvě podmínky. Důvodem vysokého počtu slovenských studentů je tedy nejen to, že Slovenko je naším sousedem, ale zejména fakt, že zde není vytvořena jazyková bariera, tudíž slovenští studenti mohou absolvovat běžné přijímací zkoušky určené i pro tuzemské studenty a navštěvovat výuku přednášenou v českém jazyce. Na veřejných vysokých školách v Moravskoslezském kraji studuje 1 257 studentů se Slovenska. Jinak tomu je u studentů z Polska, kteří jsou rovněž „sousedy“ MSK, ale v tomto případě zde již jistá jazyková bariera existuje, což je také důvodem, ve srovnání se Slovenskem, relativně nižšího počtu polských studentů studujících na vysokých školách jak v Moravskoslezském kraji, tak rovněž v celé České republice.

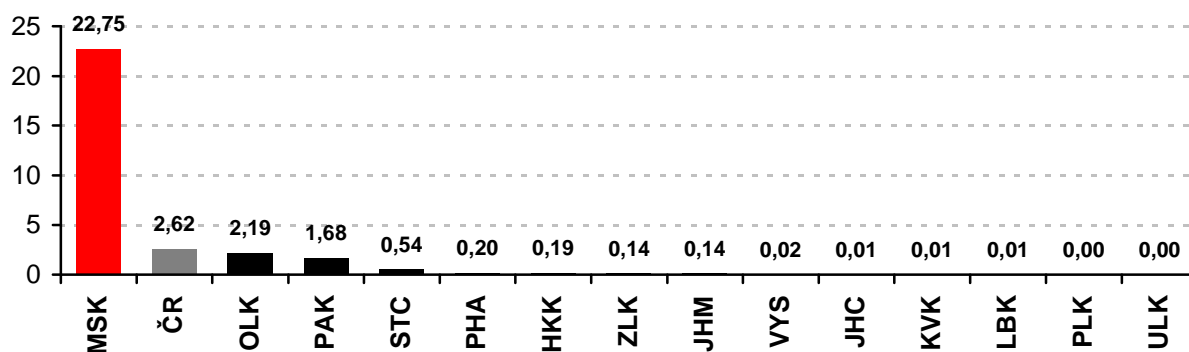
Počet slovenských a polských studentů studujících na veřejných vysokých školách v MSK

Veřejné vysoké školy v Moravskoslezském kraji	Slovenští studenti	Polští studenti
Ostravská univerzita	156	65
Slezská univerzita	305	68
Vysoká škola báňská - Technická univerzita	796	26
CELKEM	1 257	159

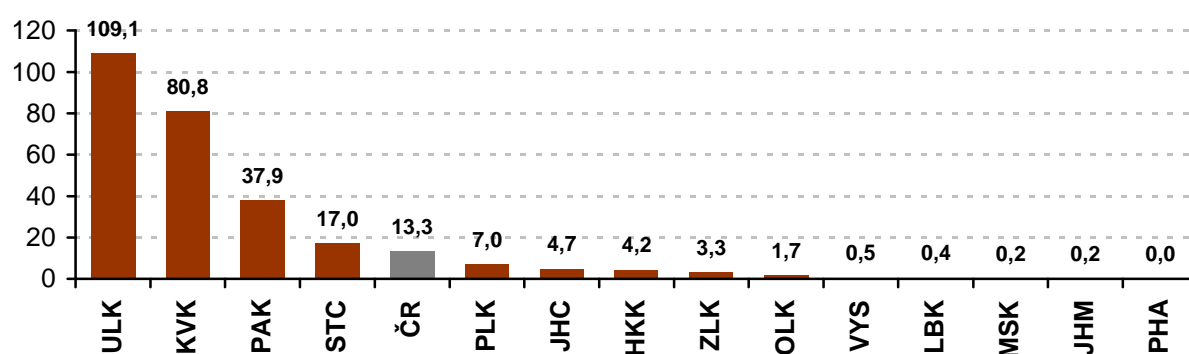
SPOTŘEBA A ZDROJE ENERGIE

- Spotřeba energie v kraji vypovídá o míře ekonomické aktivity v kraji, ale také o energetické náročnosti těchto aktivit. Kapacita zdrojů energie a přenosových soustav je rozhodujícím faktorem, ovlivňujícím možnosti rozvoje jak stávajících, tak plánovaných podnikatelských aktivit.
- Moravskoslezský kraj se v průběhu 19. století stal jednou z nejdůležitějších průmyslových oblastí střední Evropy a zůstal jí dodnes. Centrum těžby uhlí je dnes na Karvinsku, těží se i v blízkosti Frýdku-Místku. Jádrem je ostravsko-karvinská průmyslová pánev, jejíž industrializace je úzce spojena s využíváním místního nerostného bohatství, zejména kvalitního koksovatelného černého uhlí a s navazujícím rozvojem těžkého průmyslu a hutnictví. Kraj je celostátním centrem hutní výroby a zajišťuje 100% výroby ČR surového železa, 92% oceli a 100% koksu. I proto je spotřeba černého uhlí v Moravskoslezském kraji nepoměrně nejvyšší v porovnání s ostatními kraji ČR.
- Plynárenství v ČR je téměř sto procentně závislé na cizích zdrojích. Kraj se vyznačuje dobrou dostupností zemního plynu (ZP). Na trhu funguje jediný provozovatel přepravní soustavy, RWE Transgas Net, s.r.o., na severní Moravě je na přepravní soustavu napojen regionální distributor SMP Net, s.r.o., a několik lokálních distribučních soustav. Majoritním obchodníkem s plynem v ČR je RWE Transgas, a.s. Prodej zemního plynu postupně klesá, ačkoli se stále zvyšuje počet registrovaných odběratelů ZP. K poklesu spotřeby dochází zejména v důsledku úsporných opatření domácností. Podíl spotřeby zemního plynu na tvorbě přidané hodnoty v regionu je jeden z nejvyšších v ČR.
- Na území MSK se vyskytují všechny způsoby zásobování teplem od lokálních topidel až po centralizované zásobování teplem (CZT) z veřejných nebo závodních zdrojů tepla. V malých obcích převládá decentralizované zásobování teplem se samostatnými zdroji pro rodinné a bytové domy a objekty vybavenosti a podnikatelské sféry. CZT je rozvinuté v důsledku vysoké urbanizace, zejména v oblasti Ostravsko-karvinské aglomerace. Největším dodavatelem tepla do systémů CZT je společnost Dalkia Morava, a.s., která je i významným dodavatelem závodních zdrojů elektrické energie.
- Náročnost hrubé přidané hodnoty ekonomiky regionu na spotřebu elektrické a tepelné energie patří v rámci ČR k nejvyšším. Obecně také platí, že domácnosti odebírají výrazně více elektrické energie než podnikatelský sektor.
- Hlavním zdrojem elektrické energie Moravskoslezského kraje je elektrárna Dětmorovice, vlastněná společností ČEZ. Z důvodů prudkého nárůstu požadavků průmyslu na připojení k elektrické distribuční síti na severní Moravě (nutnost navýšení kapacity o 530 MW do roku 2015 – údaje ČEZ Distribuce) a zejména nedostatku výkonu v urbanistické oblasti průmyslových zón FM - Lískovec a Nošovice plánuje společnost ČEZ v koordinaci s ČEPS do konce roku 2011 realizaci stavby nové transformační stanice v oblasti Suchdol nad Odrou - Kletné.
- Z vývoje spotřeby paliv a energie lze vysledovat růst spotřeby fosilních paliv a tepelné energie, pozitivním trendem je pouze nižší náročnost produkce na energii.
- Moravskoslezský kraj patří k regionům s nejvyšší mírou využití alternativních zdrojů energie, přesto by měl být kladen velký důraz na inovace technologií využívání energií a zmírnění jejich vlivu na životní prostředí.
- Z alternativních zdrojů lze na území celého kraje využívat energie biomasy a geotermální energie. Případná aplikace využití sluneční energie je účelná především pro individuální účely v rodinných a bytových domech. Potenciál využití vodní a větrné energie je nízký a do budoucna spíše okrajový.

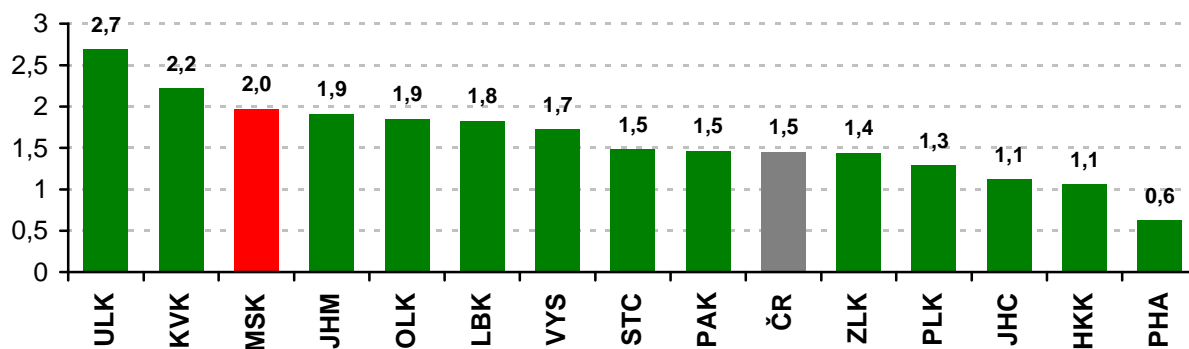
Náročnost HPH z hlediska spotřeby černého uhlí dle krajů ČR 2007 (tuny/mil. Kč)

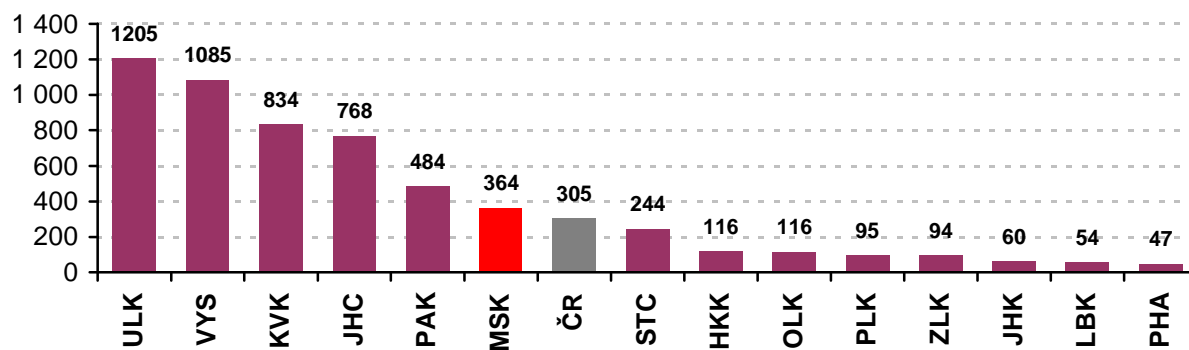
Náročnost HPH z hlediska spotřeby hnědého uhlí dle krajů ČR 2007 (tuny/mil. Kč)

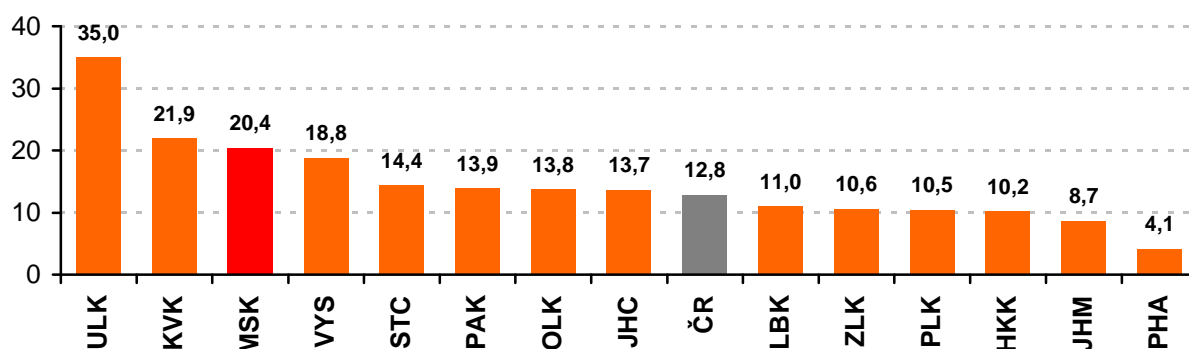
Náročnost HPH z hlediska spotřeby zemního plynu dle krajů ČR 2007 (tis. m3/mil. Kč)

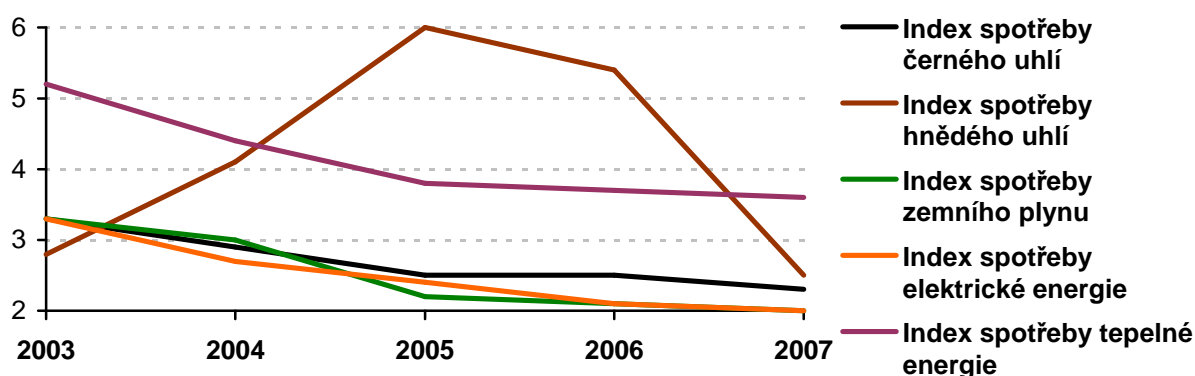
Náročnost HPH z hlediska spotřeby tepelné energie dle krajů ČR 2007 (GJ/mil. Kč)

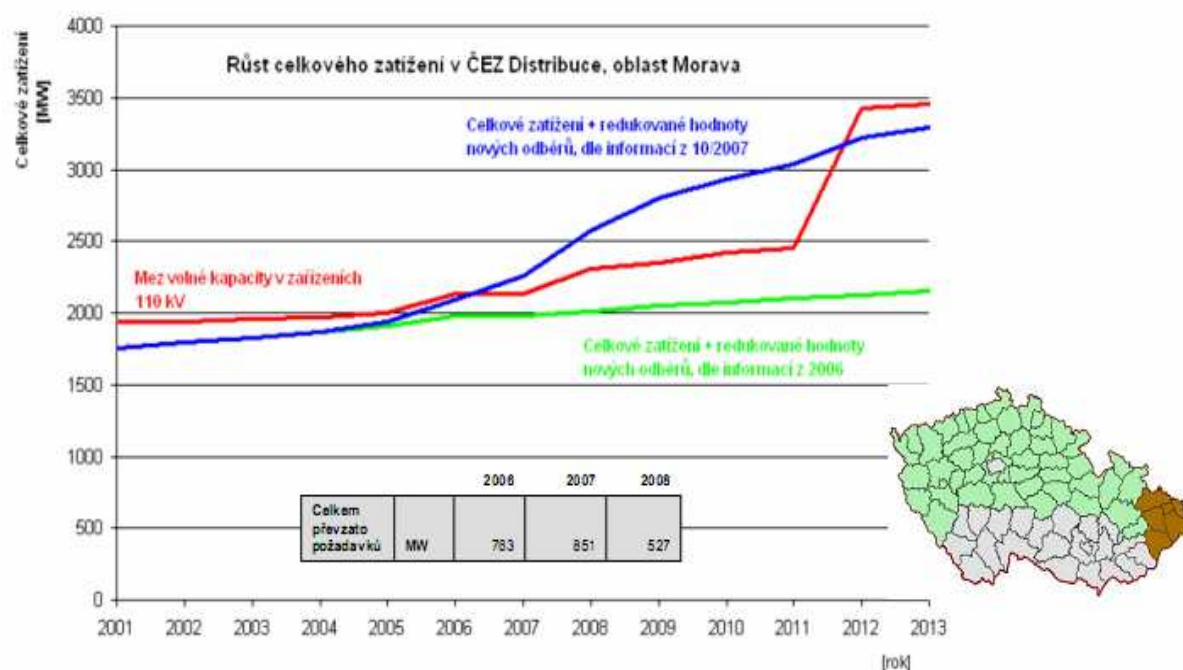
Náročnost HPH z hlediska spotřeby elektrické energie dle krajů ČR 2007 (MWh/mil. Kč)

Vývoj spotřeby energetických surovin a energií v poměru k regionálnímu HDP v MSK 2003-2007

Vývoj a předpokládaný růst celkového zatížení v ČEZ Distribuce, oblast Morava 2001-2013

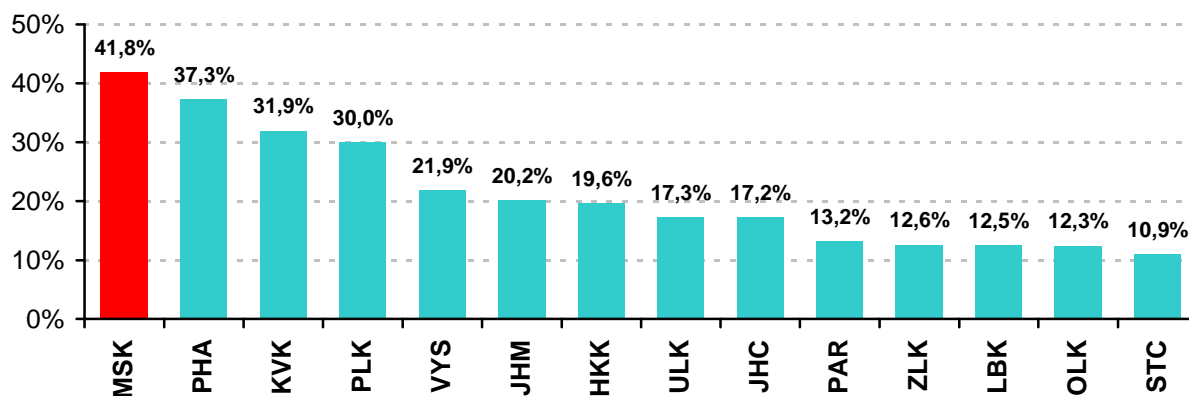

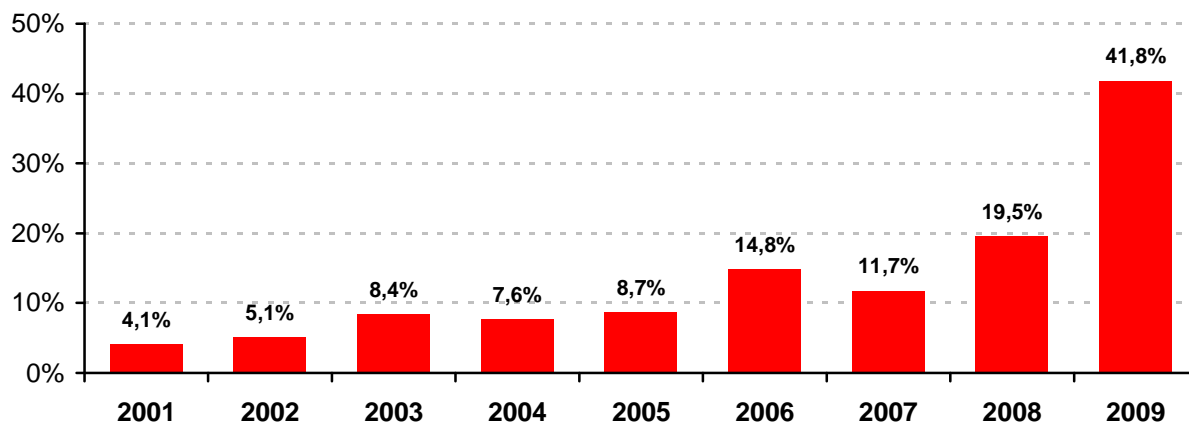
INVESTIČNÍ AKTIVITA KRAJE

- Podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích kraje vypovídá o schopnosti a ochotě krajské samosprávy investovat do rozvoje kraje a do jeho budoucnosti.
- Z analýzy rozpočtů jednotlivých krajů na rok 2009 vyplývá, že Moravskoslezský kraj zaujímá první místo, co se týká podílu investičních (kapitálových) výdajů na celkových plánovaných výdajích krajů. To znamená, že z celkových plánovaných výdajů kraje ve výši 7 540 749 tis. Kč je na investice určeno 3 154 116 tis. Kč. Hlavními položkami, ze kterých se tato částka skládá, jsou investice do komunikací v majetku kraje (cca 720 mil. Kč), škol, nemocnic a dalších zařízení krajem zřizovaných (cca 285 mil. Kč), do průmyslové zóny v Nošovicích (cca 258 mil. Kč) a také prostředky na krajské dotační programy (cca 153 mil. Kč).
- Významná je skutečnost, že přes finančně náročné investice nedochází ke zadlužování kraje. Jedinou významnější částkou, kterou kraj získal na svůj rozvoj pomocí půjček, byl úvěr od Evropské investiční banky v roce 2007 ve výši 400 mil. Kč. Pro rok 2009 byl sice rozpočet kraje konstruován tak, že částka výdajů převyšuje částku příjmovou, rozdíl však bude pokryt plánovaným zapojením přebytku hospodaření kraje v roce 2008 do hospodaření roku 2009. Pro následující období však vzhledem k předpokládanému poklesu daňových příjmů kraje nelze očekávat, že bude docházet k přebytkovému hospodaření kraje, které umožní posilovat rozpočty následujících let.

Podíl investičních výdajů na celkových výdajích krajů ČR v roce 2009

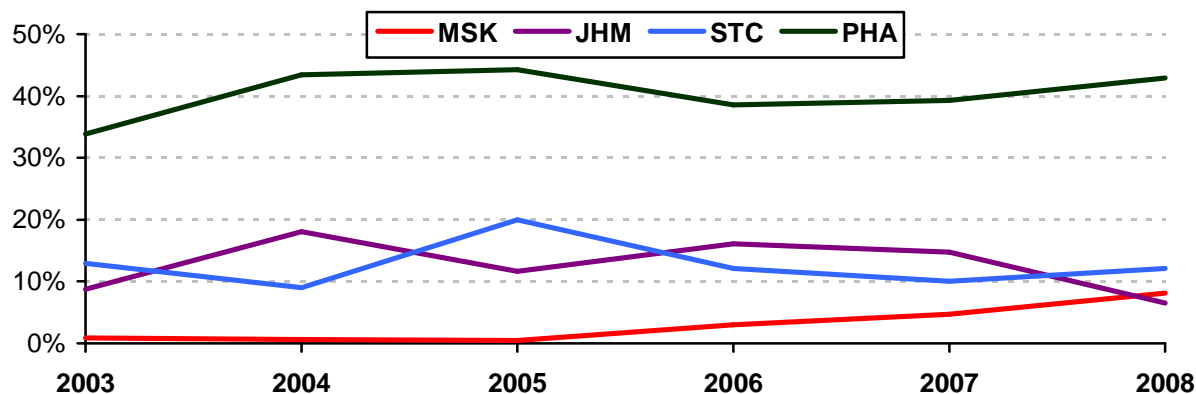
Vývoj podílu investičních výdajů na celkových výdajích MSK 2001-2009

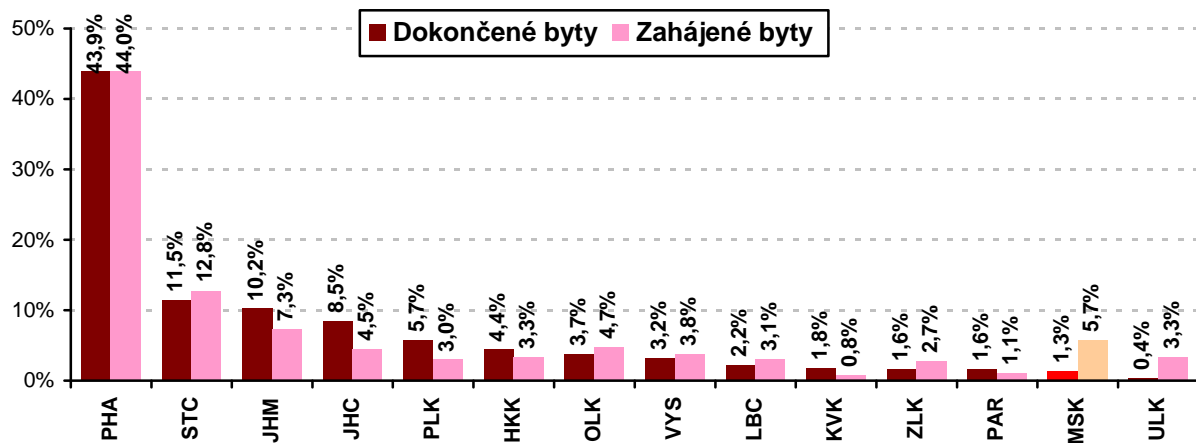
BYTOVÁ VÝSTAVBA

- Intenzita bytové výstavby vypovídá o potenciálu kraje jako místa s dobrou kvalitou života mezi obyvateli i developery. Zároveň svědčí o ochotě obyvatel investovat do svého bydlení a může být i jedním z ukazatelů jejich kupní síly.
- Počet zahájených bytů v bytových domech v kraji začal po silné stagnaci od roku 2006 opět stoupat, a to významně, kdy se podíl kraje na zahájených bytech v ČR zvýšil z 0,46% v roce 2006 až na 8,1% v roce 2008. V absolutních číslech to znamená nárůst z 62 zahájených bytů v bytových domech v roce 2006 (předposlední, 13. místo mezi kraji) až na 1 075 bytů v roce 2008 (3. místo). Tento vývoj lze pravděpodobně dát do souvislosti s růstem regionální ekonomiky a s tím související aktivitou developerských společností v kraji
- Při podrobnější analýze dat za jednotlivá čtvrtletí roku 2008 lze vysledovat skutečnost, že zatímco ve třetím čtvrtletí počty zahájených bytů v kraji kulminovaly (477 zahájených bytů), což znamenalo dokonce 2. místo v rámci ČR (za Prahou), ve čtvrtletí čtvrtém došlo k výraznému propadu počtu zahájených bytů, což znamenalo pokles na páté místo mezi kraji (170 zahájených bytů). Pokles počtu zahájených bytů však postihl celou ČR, kdy počty kulminovaly již ve čtvrtletí druhém a pokles mezi třetím a čtvrtým čtvrtletím roku 2008 byl pak více než třicetiprocentní. Tento dynamický vývoj v oblasti výstavby bytových domů lze vysvětlit na jedné straně vrcholící stavební aktivitou a zájmem o nové byty v prvním pololetí roku 2008 a na druhé straně prvními dopady celosvětové hospodářské krize v pololetí druhém. V případě MSK lze tuto skutečnost dokumentovat i na rozdílu mezi podílem kraje na dokončených bytech v prvním pololetí roku 2008 (1,3%, 13. místo v rámci ČR) a na zahájených bytech (5,7%, 4. místo v rámci ČR).

Vývoj podílů vybraných krajů na počtu zahájených bytů v bytových domech, 2003-2008

Srovnání podílu dokončených a zahájených bytů v bytových domech v 1. pol. 2008 dle krajů ČR

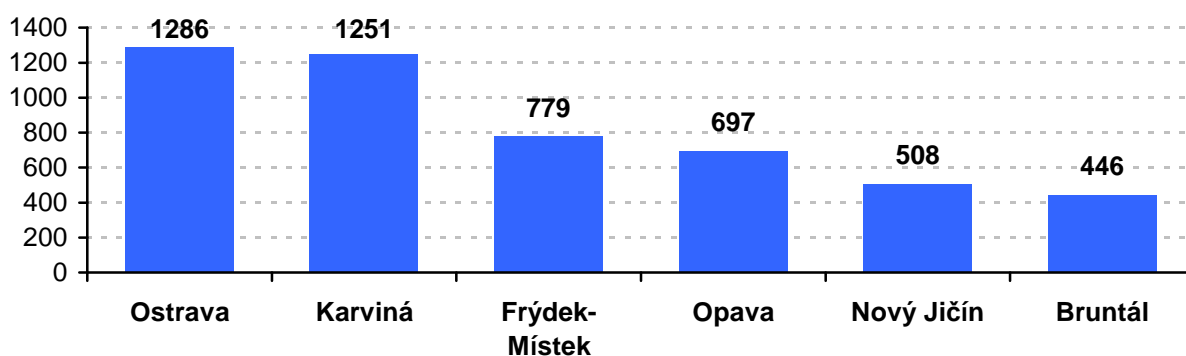
DOMOVY PRO SENIORY

- Domovy pro seniory jsou definovány podle zákona 108/2006 Sb. a v souladu s § 49 tohoto zákona jsou v nich poskytovány pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost zejména z důvodu věku a jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Jejich počet a kapacita je faktorem, ovlivňujícím kvalitu života v regionu z hlediska rozvoje občanské vybavenosti.
- Celková kapacita domovů pro seniory v rámci Moravskoslezského kraje je 3 681 lůžek. Při srovnání tohoto ukazatele mezi jednotlivými okresy kraje je nejvyšší kapacita v okrese Ostrava a to 1 286 lůžek. Naopak nejnižší počet lze nalézt v okrese Bruntál, a to pouhých 446.
- Při přepočtu kapacit domovů pro seniory v okresech Moravskoslezského kraje na 1 000 obyvatel se pořadí jednotlivých okresů mění. Na prvním místě se nachází okres Karviná s 12,8 lůžka na 1 000 obyvatel, poté následují okresy Ostrava a Frýdek-Místek. Naopak na poslední příčce se nachází okres Bruntál s 2,5 lůžka na 1 000 obyvatel.
- Kapacita domovů pro seniory se ve srovnání s předcházejícími lety snižuje, a to v souvislosti se snahou omezit velkokapacitní domovy pro seniory, které omezují individualitu jednotlivce. Naopak snahou je ve větší míře rozvíjet zařízení s menším počtem osob a také terénní sociální služby (osobní asistence, pečovatelská služba), které umožní žít seniorům ve svém přirozeném domácím prostředí.

Kapacita v domovech pro seniory v MSK – počty lůžek v přepočtu na 1000 obyvatel, 2009

Poř. č	Okres	Kapacita (počet lůžek)	Kapacita/1000 ob.
1.	Ostrava	1 286	3,8
2.	Karviná	1 251	12,8
3.	Frýdek-Místek	779	3,7
4.	Opava	697	2,5
5.	Nový Jičín	508	3,3
6.	Bruntál	446	2,5
CELKEM		3 681	2,9

Kapacity domovů pro seniory v okresech Moravskoslezského kraje, 2009

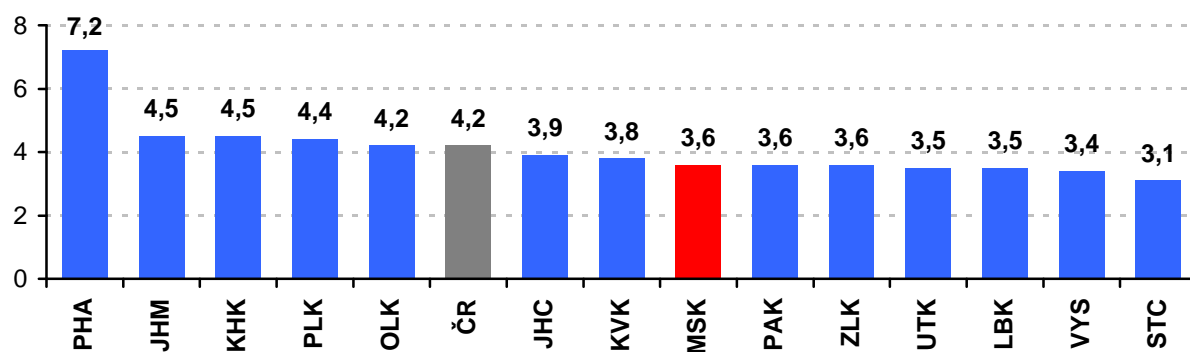
DOSTUPNOST LEKAŘSKÉ PÉČE

- Dostupnost lékařské péče je významným faktorem, ovlivňujícím zdravotní stav obyvatel kraje a atraktivnost života v regionu pro obyvatele a ovlivňuje i rozhodování jednotlivců či firem při výběru místa pro život či podnikání.
- Ke konci roku 2007 pracovalo ve zdravotnických zařízeních Moravskoslezského kraje 27 605 osob. Odborní zdravotničtí pracovníci představovali 81,4 % z celkového počtu pracovníků. Na celkovém počtu 22 462 odborných zdravotnických pracovníků se podíleli lékaři (vč. zubních) 20,0 % a farmaceuti 2,9 %, nejvíce, 53,4 %, bylo zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí; zdravotnických pracovníků nelékařů pod odborným dohledem nebo přímým vedením bylo 16,6 %.
- Na 1 000 obyvatel Moravskoslezského kraje připadá 3,6 lékaře. Ve srovnání s ostatními kraji zaujímá Moravskoslezská kraj 8. místo a v porovnání s průměrem České Republiky, který je 4,2 lékaře na 1 000 obyvatel, je spolu s dalšími 8 kraji podprůměrný. Při sledování vývoje tohoto ukazatele je navíc patrné, že na rozdíl od ostatních 13 krajů nedochází k žádnému nárůstu a počet lékařů na 1 000 obyvatel v Moravskoslezském kraji již od roku 2003 stagnuje. Při přeshraničním srovnání tohoto ukazatele je počet lékařů na 1 000 ob. ve Slezském vojvodství totožný s ukazatelem v Olomouckém kraji, tj. je vyšší než v Moravskoslezském kraji. Naopak Žilinský kraj si ve srovnání s krajem Moravskoslezským stojí hůře.
- K 31. 12. 2007 pracovalo na území kraje v evidenčním počtu 3 820 lékařů a 750 zubních lékařů. Ženy představovaly větší polovinu tj. 54,4 %. Nejvíce pak byly zastoupeny stomatologické obory a to 16,4 % (750 zubních lékařů), následuje praktické lékařství pro dospělé 12,9 % (588 lékařů), vnitřní lékařství 9,3 % (427 lékařů) a dětské lékařství 7,7 % (352 lékařů).

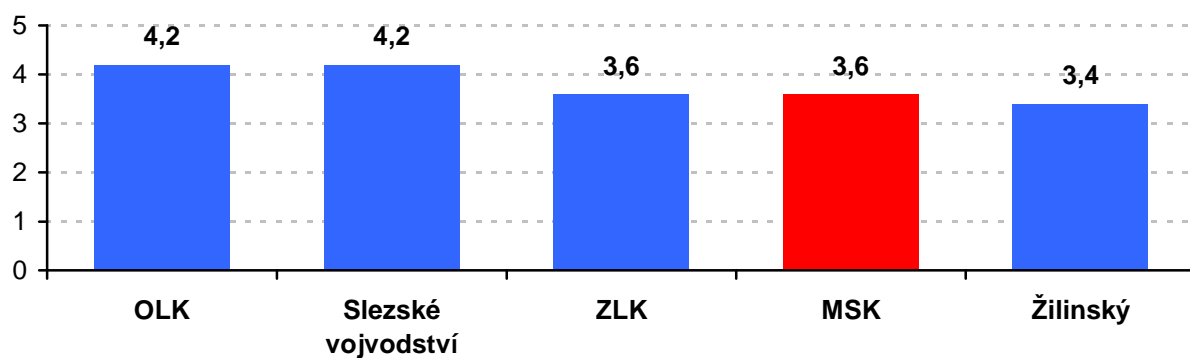
Vývoj počtu lékařů na 1000 obyvatel dle krajů ČR, 2000-2007

Poř. č.	Kraj	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1.	Praha	6,2	6,5	6,7	6,7	6,8	6,8	7	7,2
2.	Jihomoravský kraj	4,1	4,2	4,2	3,2	4,3	4,3	4,3	4,5
3.	Královehradecký kraj	3,7	3,8	3,9	3,9	3,9	4	4	4,5
4.	Plzeňský kraj	4	4,1	4,2	4,2	4,3	4,3	4,3	4,4
5.	Olomoucký kraj	3,8	3,9	4	4	4	4	4,1	4,2
6.	Jihočeský kraj	3,5	3,5	3,5	3,6	3,6	3,5	3,6	3,9
7.	Karlovarský kraj	3,5	3,5	3,5	3,6	3,6	3,6	3,6	3,8
8.	Moravskoslezský kraj	3,3	3,4	3,5	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6
9.	Pardubický kraj	3,1	3,1	3,2	3,3	3,3	3,3	3,3	3,6
10.	Zlínský kraj	3	3,1	3,2	3,2	3,3	3,3	3,3	3,6
11.	Ústecký kraj	3,1	3,1	3,2	3,3	3,3	3,3	3,3	3,5
12.	Liberecký kraj	3,2	3,2	3,3	3,3	3,4	3,4	3,4	3,5
13.	Kraj Vysočina	3	3,1	3,1	3,2	3,2	3,3	3,3	3,4
14.	Středočeský kraj	2,9	3	3,1	3	3	3	2,9	3,1
15.	Česká republika	3,7	3,8	3,9	3,9	4	4	4	4,2

Počet lékařů na 1000 obyvatel dle krajů ČR, 2007

Srovnání počtu lékařů na 1000 obyvatel se sousedními kraji (regiony), 2007

KULTURNÍ INSTITUCE

- Počet, kvalita, ale hlavně aktivita kulturních a podobných institucí je významným faktorem ovlivňujícím kvalitu života pro obyvatele kraje a atraktivitu kraje pro návštěvníky a také ukazatelem kvality organizačního a personálního zázemí pro tyto kulturní život v regionu.
- V Moravskoslezském regionu žije v porovnání s ostatními regiony NUTS3 v ČR nejvíce obyvatel v relativně heterogenním územním prostoru. Kulturní využití je například z hlediska dopravy komplikovanější pro obyvatele periferních oblastí a částí regionu, z nichž je ztížená dostupnost do hlavního kulturního centra regionu, kterým je město Ostrava. V přepočtu na počet obyvatel by se mohl ztratit fakt, že kraj poskytuje velké množství kulturních institucí a organizací, přesto má relativní ukazatel větší váhu při mezikrajském srovnání.
- V Moravskoslezském kraji si mohou obyvatelé i návštěvníci vybrat v rámci ČR z druhého největšího počtu kin, z druhého největšího počtu muzeí, galerií, divadel a také středisek pro volný čas mládeže. V Ostravě se nachází jediné multikino v regionu, každé okresní a větší město či obec v regionu také kinem disponuje, ta se však potýkají s problémem zpožděné distribuce, na premiéry musí obyvatele menších obcí dlouho čekat nebo jet do Ostravy. Některá kina byla v důsledku dlouhodobě nízké návštěvnosti a také zastaralého technického vybavení uzavřena.
- 34 knihoven staví Moravskoslezský kraj při porovnání s ostatními kraji v přepočtu na sto tisíc obyvatel na předposlední pozici. Dominantním prvkem knihovnického systému je Státní vědecká knihovna v Ostravě, která v současné době čeká na výstavbu nové budovy, která by měla mj. vyřešit problém se skladovou kapacitou knihovny.
- Mezi mnoha muzejními institucemi lze nalézt v rámci expozičních řádově miliony položek. Rozvoj muzejnictví je podpořen koncepčním dokumentem přijatým zastupitelstvem Moravskoslezského kraje v roce 2005 s názvem Program rozvoje muzejnictví v Moravskoslezském kraji.
- Potenciál 139 galerií v kraji se podařilo odhalit na přelomu let 2008/2009 díky výstavě Sváry zření, kterou v krajské metropoli navštívilo více než 25 000 návštěvníků, z nichž velká část přijela do kraje jako návštěvníci a přispěla turistickému ruchu v Ostravě. Obecně jsou galerie spíše než na návštěvníčích závislé na finanční podpoře spřízněných institucí.
- Jednoznačně nejvíce profesionálních divadel je v rámci ČR provozováno v Praze. V MSK působí šest profesionálních divadelních organizací a jeden symfonický orchestr. Divadla, a myslí se tím spíše provozuschopné prostory v kraji, hostí v průběhu celého roku desítky až stovky divadelních spolků a hudebních interpretů z celého světa.

Počet veřejných kulturních institucí dle krajů ČR, 2006

Kraj	Kina a multikina	Veřejné knihovny	Muzea	Galerie	Divadla	Přírodní amfiteátry	Střediska pro volný čas mládeže	Památkové objekty s kulturním využitím	Zoo
MSK	55	430	84	139	22	33	34	9	1
PHA	40	84	74	184	88	5	16	22	1
STC	53	780	133	74	20	51	20	39	4
JHC	54	644	75	120	14	19	14	30	2
PLK	34	548	46	49	14	16	18	23	1
KVK	24	143	25	40	13	8	15	8	1
ULK	64	353	53	70	17	12	28	23	3
LBK	27	254	47	14	11	15	15	18	1
HKK	42	466	56	44	17	24	24	23	2
PAK	35	426	54	46	18	22	18	15	0
VYS	44	599	52	71	7	30	20	16	1
JHM	54	743	83	95	16	55	34	27	3
OLK	44	522	51	52	9	35	17	10	1
ZLK	31	407	59	60	8	44	19	9	1

Počet veřejných kulturních institucí na 100 tis. obyvatel dle krajů ČR, 2006

Kraj	Kina a multikina	Veřejné knihovny	Muzea	Galerie	Divadla	Přírodní amfiteátry	Střediska pro volný čas mládeže	Památkové objekty s kulturním využitím
MSK	4,4	34,4	6,7	11,1	1,8	2,6	2,7	0,7
PHA	3,3	6,9	6,1	15,2	7,3	0,4	1,3	1,8
STC	4,4	64,9	11,1	6,2	1,7	4,2	1,7	3,2
JHC	8,5	101,7	11,8	18,9	2,2	3,0	2,2	4,7
PLK	6,1	97,7	8,2	8,7	2,5	2,9	3,2	4,1
KVK	7,8	46,5	8,1	13,0	4,2	2,6	4,9	2,6
ULK	7,7	42,5	6,4	8,4	2,0	1,4	3,4	2,8
LBK	6,2	58,5	10,8	3,2	2,5	3,5	3,5	4,1
HKK	7,6	84,4	10,1	8,0	3,1	4,3	4,3	4,2
PAK	6,8	83,3	10,6	9,0	3,5	4,3	3,5	2,9
VYS	8,6	116,6	10,1	13,8	1,4	5,8	3,9	3,1
JHM	4,7	65,1	7,3	8,3	1,4	4,8	3,0	2,4
OLK	6,9	81,3	7,9	8,1	1,4	5,5	2,6	1,6
ZLK	5,2	68,9	10,0	10,2	1,4	7,4	3,2	1,5

VYSOKÉ ŠKOLY A JEJICH FAKULTY

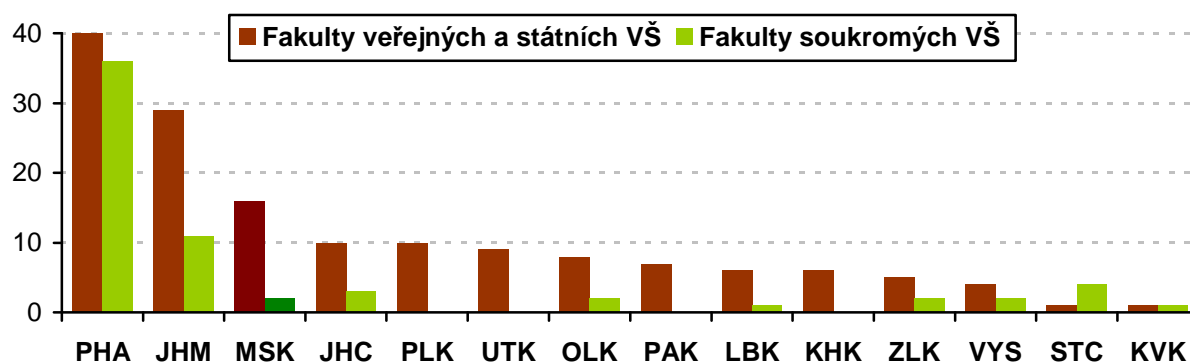
- Hustota a kvalita sítě vysokých škol je důležitým faktorem, ovlivňujícím vzdělanostní úroveň obyvatelstva pro uplatnění na trhu práce. Vysoké školy jsou také základnou vědeckovýzkumných aktivit v kraji a mají tak zásadní význam pro inovační potenciál kraje vzhledem k podnikatelské sféře.
- Vzdělanostní úroveň obyvatelstva patří bezpochyby k velmi důležitým aspektům rozvoje kraje. V Moravskoslezském kraji je vysoké školství zastoupeno pěti vysokými školami, přičemž tři z nich jsou veřejnými univerzitami, které v sobě zahrnují 16 fakult. Co do počtu fakult největší a také nejstarší vysokou školou je Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava. Jejich 7 fakult se orientuje především na technické a ekonomické obory a současným počtem studentů se tato univerzita řadí na čtvrté místo mezi vysokými školami v České republice. Druhou univerzitou kraje je Ostravská univerzita v Ostravě, kterou v současné době tvoří celkem 6 fakult převážně humanitního zaměření. Třetí veřejnou vysokou školou kraje je Slezská univerzita v Opavě. Tato vysoká škola v sobě zahrnuje 3 fakulty a samostatný Matematický ústav. Je nutno podotknout, že vysoce rozvinuté vysoké školství představuje pro kraj silný rozvojový potenciál.
- Co do počtu fakult se Moravskoslezský kraj ve srovnání s celou ČR umístil na třetím místě. Moravskoslezský kraj rovněž přesahuje průměr v počtu fakult na jednotlivé kraje, který činí 15 fakult na kraj. Dle oborového zaměření fakult se v kraji nachází jak řada technicky orientovaných fakult jako je fakulta strojní, hornicko-geologická, stavební, tak fakulty humanitního zaměření jako je filosofická či pedagogická fakulta. Na druhou stranu nejsou v kraji zastoupeny obory jako je medicína, právo či psychologie.
- Ve srovnávacím hodnocení fakult vysokých škol celé České republiky získala vysoké hodnocení fakulta strojní Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava, která se umístila na třetím místě mezi strojírenskými fakultami v České republice.
- V přeshraničním srovnání počtu vysokých škol je na prvním místě Slezské vojvodství (Polsko) s 37 vysokými školami, Moravskoslezský je druhý s pěti VŠ (tento výrazný rozdíl může být způsoben odlišnou metodikou, zatím neověřeno). Tento nepoměr je dán výrazně benevolentnějším přístupem polských autorit ke zřizování privátních VŠ a s tím související nižší kvalitou soukromých VŠ.

Přehled počtu fakult vysokých škol dle krajů ČR, 2008

Poř. číslo	Kraj	Počet fakult veřejných a státních VŠ	Počet fakult soukromých VŠ	Počty fakult VŠ
1.	Praha	40	36	76
2.	Jihomoravský kraj	29	11	40
3.	Moravskoslezský kraj	16	2	18
4.	Jihočeský kraj	10	3	13
5.	Plzeňský kraj	10	0	10
6.	Ústecký kraj	9	0	9
7.	Olomoucký kraj	8	2	10
8.	Pardubický kraj	7	0	7
9.	Liberecký kraj	6	1	7
10.	Královehradecký kraj	6	0	6
11.	Zlínský kraj	5	2	7
12.	Kraj Vysočina	4	2	6
13.	Karlovarský kraj	1	1	1
14.	Středočeský kraj	1	4	5
Česká republika		152	64	216

Počet fakult soukromých a veřejných a státních vysokých škol dle krajů ČR

Srovnání počtu vysokých škol se sousedními kraji (regiony)

